

Σαε̃τε Σρε̃ινη.1.

PB
1201
G3
v.1

Βα̃ιτε δ̃ε̃α χ̃ια̃τ̃
CONRAD NA ΣΑΕ̃ΘΙΤΣΕ

Digitized for Microsoft Corporation
by the Internet Archive in 2007.

From University of Toronto.

May be used for non-commercial, personal, research,
or educational purposes, or any fair use.

May not be indexed in a commercial service.

ζαε̇ε ζρε̇ιηε—I

Σαε̃τε Σρε̃ινη.1.

ΔΙΣΤΥΘΕ ΤΟΥΔΙΣ ΟΙΡΕΔ̃ΤΑΙΣ

1919

554900
11.12.52

AR N-A ĘUR AMAC

TO

ĘONNRADŌ NA ΣAEŌILZE

1 m̃Dante Δ̃ta C̃iat

PB
1201
G3
v.1

ῬΕΔΗΜΑΤΟ.

Σεο ἀγαῖθ τόμαθ να ἔσομόρταρ λιτεριῶα ἀς
Οἰρεδάτταρ ἀ 1919. Ὀμνεανν να hairτιῶε λε ρταιρ
ιρ ceῶλ, λε εῶλιῶεάτ ιρ εαλαῶανταάτ, λε ρεαλι-
ραῖνναάτ ιρ λιτριῶεάτ, λε ρεαδρυῶαῶ ραοῶαιλ ἀν
ῶοβυιλ, λε cύρραῖθ τιονηρcυιλ ιρ λε νιῶῶῖθ εῖλε.
Ἔαετε ἔρῆνε ἀν τεῖρεαλ το ceαραῶ το'η ἐνυαραάτ.
ἔο οτυῶαῶ ρῆ ἔῖλε να ἔρῆνε ἔο ἔαεῶεαλταάτ
ἔῖρεανν ιρ νίορα ρῖα, ιρ ἔο λεαναιῶ μῶρ-cυῖο εῖλε
τοῶ ραῖναιλ ἔ το ρῆιρ μαρ ἰμῶεοῶαῖῶ να βῖαῶαντα
ῶαραινη.

Éirim.

Leatánac

Áirmáda na Spáinne Manannán Mac Uir .i. m. Ó Uirain. I
Na Sabála a Úein Hannibal Cannae .i. Máire Ní Cinnéirde. 15
Uraoiúe Éireann Calmóir .i. Seán Ua Ceallaiú .i. Sceitú. 28
Cábla Na hAitlaintice Tóitín .i. Seán Ua Ceallaiú .i. Sceitú. 43
Cao d'féadfaíde Úéanam Ueir an Móin Capn Bán .i. Seán Ua Cúgáin. 62
Comaoineadú An Stiuriceadú Stuaimáda .i. Peadair MacFionnlaoiú. 71
La pléiade Doimnall .i. Doimnall Ó Corcra. 89
Scriúbinní Alfreo de Murret Snaoirín .i. Uil Nic Úonncaóda. 125
Teagarc Kant i oTaoú na mÚreit Riadctanac Capn Bán .i. Seán Ua Cúgáin.	137
Cúirraíde Iarcaiú i nÉirimn Iarcaiúe .i. Pádraiú Ágar. 148
Sean-Úeól na hÉireann Píobaiúe an Cúil .i. Seán Ua Ceallaiú .i. Sceitú. 158
Sean-Úeól na hÉireann Cuirteine .i. Úonncaó Ua Uirain. 163
Mo Móio, 7p. An Óin .i. Peadair Ua hAnniacáin. 183
Sceat Uuan na Cárca, 7p. Doimnall na Cárca .i. Doimnall Ua Conúbair. 189

ΑΡΜΑΤΑ ΝΑ ΣΠΑΙΝΝΕ.

“ Putat enim, qui mare potitur, cum rerum potiri.”
Cicero, Ad Atticum x. 8.

“ To be master of the sea is an abridgment of a monarchy. . . . We see the great effects of battles by sea; the battle of Actium decided the empire of the world; the battle of Lepanto arrested the greatness of the Turk. . . . Surely at this day with us of Europe, the vantage of strength at sea, which is one of the principal dowries of this kingdom of Great Britain is great, both because most of the kingdoms of Europe are not merely inland but girth with the sea most part of their compass; and because the wealth of both Indies seems in great part but an accessory to the command of the sea.—Bacon: Of Kingdoms and Estates.

Τά θρεια αςυρ τρι σεσο βλιαθαι ανν ο ρεριοθ αν
θακυναθ να ροκαι ριν τυαρ; αςυρ ταρο κομ ριορ ινοιυ
αςυρ θιοθαρ αν υαιρ ριν. Ξο δειμιν νι ρυιτ αςαιν
λε δεαναθ αθτ κυμνεαμ αρ α λαν ραμλαοιοι ειτε κυμ
ρηννε αν ρειλ α δειμνιυγαθ ι ζεαρτ. Νυαιρ τεαρβαι
αν θακυναθ α ριατταναιζε ιρ βι ρε το Σαρανα ρορλαμαρ
να θραιορξι το θειτ ρα η-α λαμαιοθ ρειν νι ραιοθ εοιαρ
αρ βιθ αιζε αρ εατ Τραραλζαιρ, αρ εατ να Νιλε νο αρ
εατ Ιυτλαιν. Τοιρ ερημ αιγνε ταρ βαρρ θειτ αιζε,
αμταθ, τυιζ ρε ζο θιανμιατ ζυρ οη θραιορξε α ζεοβαθ
α τερ ουτταρ ρειμ αςυρ ρατμαρ, αςυρ θα μβεαθ ρε δε
μιαθ αρ μμιντιρ Σαρανα κορθε ζαν καβλαθ οοθμρτε
α κοιμεαθ ι ζκομναιοθ ναρθ ραθα αν λα ζο μβυαιθρθε
ορτα ζο ηιομλαν. Ο'ριορ το ζαν αση αρμαρ. Αν
κοραμτ το θ'ρεαρρ βι ας μμιντιρ Σαρανα ριαμ,

cablaig láirne, pé aca cablaig namlong mbeas iad nó cablaig na long cata ir na curróirí cata ir nua déanao. Caithear a domáil, dá luigeao átar cuirteann pé orainn-ne, go bfuil an lá leir an mDreacaim go dtí ro, agus do péir zac don dealraim go mberó, go lá an breata. Zac don tír a cuir ma nasaró, an ffraingc, an Spáinn, an Tír ró Tuinn, an Gearmám féin, tá buaróte as an mDreacaim mórí orá go léir; agus ir léir nac le méio a rluagíte fuairí sí an buao orá aót le calmaót agus le fúmneam a curó máirnéalac agus le feabur a curó long cata.

Ir znáac linn, ó n-ár n-óige, a élor sur le Sarana forlámar na bfairrígí: ní heol do zac éinne, ámtac, cionnur a fuairí sí an forlámar ran. In ainmíir Eilir ir ead bí ainm Sarana go háro an céao uair tré feabur a zníomáirca i gcúrraib cozaró ar an bfairrige bfairring. Ir le linn Eilir beic ma bainríogam uirce a cornuig Sarana ar diancómpac a déanao cum feilbe na bfairrígí a baint amac ví féin. Tá fíor as an domán cionnur d' éirig léi, cionnur a rug sí buao ar an Spáinn, agus cionnur a milleao agus a creacao an tír rin i dtreo tar éir romnt bliadan nac raib mnte, aót feail tar mar bí roime rin.

Ir deacair dúinn-ne a tuigrint, agus a luigeao rpéir a cuirtear ra Spáinn fá lácair nac faoa riarí ó bí sí ar an dtír ba mó comacót agus rairóhear ra domán bmaonac. Dála zac tíre eile níorb' faoa do lean féim agus raémur ví agus ní fuil mnte anoir aót rcat ruarac feacar na tíorá móra acá as riarao an domán. Aót má 'r é acá romáinn rernúduagó a déanao ar feancur na Spáinne ra treanainmíir ní feárrí ruo a deanfaimíir 'ná dearmáo a déanao ar Spáinn na hainmíre reo agus ar an micár ma bfuil sí agus ár n-aighe a tabairt go hiomlán don trean-Spáinn. Aót ar ndóig ní féadaimíio zan tromcporde beic orainn agus a luacaót a rcar an comacót agus an rairóhear le n-ár reancaraio agus go mórmór a ráó sur ar uair mórdáca na Spáinne d'fár comacót Sarana.

An té sup dóig leir supab ionann Spáinn na haimpíre reo asur Spáinn na reanaimpíre ír deacair do a tuigimic an reannrad a bíod i zcporde zac Saranais ioim comact na Spáinne ran rémad haoir deas. Asur zo veimín níorb iongnad an reannrad ran. Bí an Spáinn fá réim asur fá macmur an uair rim ; bí zarcaet asur éirim aigne as a luét ceannair ; bí cródaet asur calmaet as baint le na raigtoúirib, bí ainm a curd cablac in áirde de bárr gnómairca na máirnéalaé i zac Lepanto, bí raibbhear asur iolmaítear an domain nua as teact irteac i longab Spáinneaca zo uti zac cuan i zcporcaib púib II. Bí maíaltar na Spáinne asur a cróca eile fá púib réim, ruo a tuzann comact tar bárr o' don tír, ar fead tamail ar don cuma.

Nuair cuiread púib II. ina ríe ar an Spáinn i mbliadain 1553 d'féadfaide a ráo sup aise a bí an oigreact do b'fáirínge ír ba comactaige ír ba raibbhe dáir fázbad as don ríe ná as don impíre maím zo uti rim. I dteannta na Spáinne réim bí reilb aise ar Náirlír, ar an Sicil, ar Milan, ar Franché-Compté asur an na Státaib ioctaraéa ran Eorair, ar Tunir, ar Oran, asur ar a lán áiteac nac iad ran áiric, ar na hoileánaib púibineaca asur na Malúcais ran Ária. Act bí cróca ní ba raibbhe 'ná iad ran réim fá n-a rmaet. Bí reilb ra domain nua aise ar Mexico asur ar Peru, ar an Spáinn Nua, ar Chilí, ar Hippamola asur ar Cúba.

Ír ríor nárb féoir leir muimntear na tíre ró Tuinn a tabairt fá n-a rmaet dá díceallaisge cuir ré cuise, act i noiozal ar ar cáill ré ra tír rim zac ré reilb ar an bpoirtingéal asur ar a crócaib lionmara iaracta rúo i mbliadain a 1580.

Cítear dúinn ón méid rim tuar nárb b'féoir comact asur raibbhear na Spáinne a fáruad ran rémad aoir deas. Asur ruo do b'feairi 'ná ran réim na rtaic móra eile bíod as dul i zcomórtar le n-a céile i zcúirraib cogair bíodar zo léir tré n-a céile de bárr bhuigean asur acranan ra mbaile asur ní raib ionnta act rtaic ruaraéa reacar ríogaet na Spáinne. Bí an oiréad ran

laíge agus meátaáta ar an bhfraincse de d'earcaib
 impireáin crierdeam ná raib don fonn cáta uirte. Níor
 fába don eagla beir ar ílil, leir, roim an ngearmáin
 ná roim an lotáil ná roim an bPóilain. Bí an iomarca
 carpaó aige ionnta cum féadaint éuige ná béad don
 earcaíroear idir na tíoréaib rin agus an Spáinn.
 Maidir leir na Turcais, nár óem cablaó na Spáinne ní
 ba mó cum buadóaint ar a fluaigtib i gcóir Lepanto
 'ná cablaó don rtaít eile? Tar éir an cáta ran ir as
 oul i laígead a bí comáct na Murratman ran Eorair
 agus ir don Spáinn bí crierdeamaint an buad as
 oul.

Dá bhíis rin níorb iongnad sup fáb uabair agus díomar
 Rí na Spáinne. Tuig ré so dianmáit so raib uain aige
 ar impireáct móir bhairring a cup ar bun a béad ní ba
 comáctaiige agus ní ba fáidbhe agus ní ba fearmáige 'ná
 impireáct na Rómánac ran aimpir analló. Ruó eile
 de: fear anéraibteac bí ann, fear a tús curó máit
 dá fáogal as diantrioir ar fon na heaglaire. Mar b'
 ádmaraige an traogal é, na rtaít írotertúnacá so
 raib ré as cup ma scoinne i gcúrraib crieróim b'iaó na
 rtaít rin a bí as millead agus as cneacá na Spáinne
 i gcúrraib cogair agus tráctála. Nuair éirig munntear
 na Seacó gcuige i scoinne ílil de d'earcaib éruadála a
 luét ionair, lapadair mar d'earraíde, polur domúcta a
 cúir crioíte na bhrotertúnac tré teme i nscá tír i
 roinn na heóirpa. Ní raib don áiró as ílil ar na broter-
 túnacáib ar ótuir: íl ré, níó nárb' iongnad, ná bead don
 breir aca ar fearam i b'rad in asair a fluaigte deag-
 gleárta deagmaruice, acé bí breall air. Da gearr
 sup cuiread in iúl dó nárb bhurur cup ófíacáib orca
 géillead dó; pé locta bí le fáigal orca nárb ferdir
 meátaáct ná rradántáct a cup i na leir agus sup
 túirce leo an bár féim ná crierdeam agus maíaltar
 iarácta.

So mórimóir ir ó Sarana ófoglunn ré ceacé nárb
 cáitníg so romáit leir: dá luígead mear agus cionn
 atá asáinn ar munntrir Sarana cáitrimíó a domáil so

b'puil críódaict a n'óctain ag baint leo. Ái n'óig ní
 féarfarde earbaird m'irniú a éur ina leit ran rémáó
 naoir óeas. I' annran a téigóir máirnéalaig Sapanas amac
 ar an b'faiirge i loingearaid comáctaca ag creácaó agus
 ag arsam long ótráctala i' críóca n-iarácta na Spáinne.
 I' iomóda áiréac b'neas álumín lán de feodaib luacmára
 i' o'óir i' o'áirgead gléite gléineac bíóó ag teáct ó
 tíóiréib paróóne áimeirica agus ária a gabairóir le neairt
 lám agus le gliocar aighe. Óá n'óeanaoír amláó m'oiu
 érócfaíde marí foógluróctib fairrige i'ao: áct bí meaf agus
 cion ag a munncti' féin o'ra an tráct ran, na "Gallant
 sea-dogs of Old England." I' uaca ran, i' rcoil g'adai-
 óeácta agus óúnmárb'ca o'foógluim Sir Francis Drake
 agus Hawkins agus Raleigh a gceairt .i. cionnur áiréaige
 na Spáinne a tíomáint ó rna fairrigeib, agus tráctáil na
 Spáinneac a éur ar neamnió. Agus ná píil go raib na
 Sapanais gáirca le foóglurdeáct fairrige a éleácaó. Ní
 rab'aoar. Nuair g'eibóirí faili éuige do téigóir i' o'ir i'
 g'críócaib iaráctana Spáinne ag creácaó agus ag mílleáó
 agus ag márb'ao cibé duine a fearf'ao an f'óó ina g'comne.
 Rud eile, do t'ugairóir iongnaó fear agus áirgead do
 méirleácaib na Seáct g'cuige agus do g'ríóraoí r'ao
 f'úó cum a r'lán a tabairt fá pílib agus a táoirécaib
 cogair. Go veimín i' beas r'agáil beáó ag na méir-
 leácaib úó ar fearam i' n-a n-ágaró óá méro a m'irneac,
 muna mbeáó go b'f'agairóir an congnaím ran ó n-a g'cáiróib
 i' Sapanas.

Níórb iongnaó óá óearcaib rin, agus a méro óioóbála
 a bí ag na Sapanacaib á óéanaó ina comne gur g'eall pílib
 go g'cuirfeáó ré comáct Sapanas ar neamnió óá mbeáó ré
 ar a éumar é a óéanaó. Ní móir óúinn buncáircti an
 buáda rin a tuigrint i' gceairt (1) óá n-éirigeáó le pílib
 do beáó veirfeáó go deo le foóglurdeáct fairrige na
 Sapanac (2) níórb fóláir do munncti' na tíre f'óó Tuinn
 g'éilleáó do fórlámáir na Spáinne (3) ní beáó i' Sapanas
 féin áct r'áct r'pleaóac fá r'iaráó pílib, agus (4) ruo ba
 mílte le pílib, beáó buille móir tabairca aige ar ron an
 éreioim. Óa léir ón méro rin guró fearr a r'agáó ré

cum tairbe dá tír agus dá éiredeam 'ná cogad i gcóir: eon rtaic eile.

Nuair bíod focair ag Pilib ar don ruo tábaéac a déanao níor dual do don fáillige a cup ra n-obair. An an adbar ran glaoir pé ar a luét comairle agus d'innir pé an rceal doib trío ríor. D'fíarfuis pé díob cad é an truíge do b'féarr cum díogaltair d' agus ar munnitir Sárana tar éann a n-dearmadar de díogbáil ar a ériocáib, agus cum a gcóir a cup ar neamh. I r é do comairle an fear ba garta ar a taoiréacáib, Santa Cpur, ná gac long dá raib ran impireacé a bailiúgá, rluag móir a cup ionnta agus an cablac móir ran a díruigá fá Sárana. Céar Pilib, ámtac, nárb éigean lomgear com móir ran d'ullmúgá agus i r é ruo ar ar éinn pé fá deiréad ná cablac móir a bailiúgá, é a cup go dtí an Muir nloct, lomgear Sárana a díbir ar an b'fíarfuis r m agus gac don ruo d'ullmúgá i gcóir gáála. Nuair béad gac don ruo ar a doil réim aca, rluag Spáinneac a bí ra hollónt fá maraó an taoirig móir úo, Párra, a cup i dtír i Sárana agus b'ruigéad ar an dtír ran go niomlán.

Cromad ar an obair agus m gac cuan ra Spáinn agus i dtíoréacáib nac i cloirtí fuaim an éar úir agus gúanna na gceardaité a bí ag ullmúgá an armata i gcóir buada móir an éireoin agus na Spáinne. An fáro i r atá an obair ar ruibail b'feroir náir mírte dúinn rtaicféacáint a tabairt ar Sárana agus ar an gcuma ma b'ruil rí, féacáint cionnar a fearfáir rí m agus rluagte Pilib.

Ní fuil don amhar ná go raib Pilib ag b'raé ar éngnóm ó d'eam áirite i Sárana nuair focruig pé ar foba a tabairt fá 'n dtír r m. Ní fuil don amhar ná go raib a cúir réim aise leir. Nuair cuiréad Eilir ma bampiógáin ra bliadain 1558 bí marbántacé m gac bail de ballaib beata Sárana: bí b'ruigean agus acramm ag cup ar ví ra mbaile, d'eam tábaéac ag cup m agus na bampiógna nua agus ag déanao a noicéil cum i a díbir ar an dtír ar fáo. Bí na Sáranaig tar éir an éatair móir úo Calair a éailleamáint i gcogad míadóbarac leir an b'framge,

bí rṫác eapcáirṫeamáil .i. Alba, láim léi aṫur ṫan uarṫ
 áct ṫaot an focail cum ṫióṫaltair ṫ' aṫairc ar luēt a
 éreácta; bí clampar aṫur impearán in ári ṫcír fém
 aṫur bí aṫ teip ar fearaib ionair na bainṫioṫna rmaēt a
 éur ar na "méirleácaib." Ir fíor ṫo raib ṫarana fém
 aṫ dul cum cinn ṫo tapairṫ i nṫnócaib ṫráctála ir
 ṫéantúraí: ó cuiréad Eilir ina ceann uirṫe bí rí aṫ
 dul i raibṫhear aṫur i ṫcomáct ṫac bliádam.
 Ina ṫiarṫ rín níor féad rí cuimilt leir an Spáinn in
 acfuinn ná in uimír a muinntir aṫur ní raib caira ar
 bit aice áct amáin an Tír ró Cumn.

Dá méro an contáirṫ níor ṫug Eilir ná a luēt
 comáirle cúl leir an ṫcaē. Nuair cuiréad in iúl ṫóib
 an ruṫ a bí focair aṫ ríuib ṫeineadair ṫac aon ullmúcán
 i ṫcóir an cōṫarṫ. Comáirliṫ cuirṫ dá ṫaoireácaib ṫ' Eilir
 ṫan bac le cablac na Spáinneáct áct rluáṫ mór a ṫléarṫ
 aṫur a éur i ṫrṫeo, ra ṫrliṫiṫ, nuair ṫiocead na Spáinnis
 i ṫcír, ṫo mb'feirṫ leir an rluáṫ ṫaranaáct áct ṫ' fōṫairṫ
 orṫa aṫur iad a ṫóirṫ ar an ṫcír. Níor ṫéill Eilir ṫóib
 ámtac, áct ṫeim rí comáirle Raleigh aṫur romn eile
 ṫerna ṫaoireácaib .i. ṫac long oiréamnac a bailluṫad
 in áit áirṫe, iad a ullmúṫad aṫur cat fairṫṫe a
 ṫéamad leir an ṫcablac mór ran i ṫcomnib na
 n-eáctriannaē.

Bí loimṫear na Spáinneáct ullam nac mór ra bliádam
 1587 áct cúpla reáctmáin rúil a raib focair aṫ an
 áirṫéil imṫeáct ṫo ṫluair cablac ṫarana fá maráṫ
 Drake irṫeáct, i ṫcuan lirbón, cuirṫ fé a lán ṫerna longáib
 cata ṫre ṫeirṫ ann aṫur amac leir áirṫ ar nór ríṫe
 ṫaoirṫe. ṫo cuirṫ rín corc le hobairṫ na ṫabála ṫo ceann
 bliáṫna eile, aṫur ruṫ eile, ṫug^o fé uain ṫo muinntir
 ṫarana ar a cuirṫ áirṫnac ṫcōṫarṫ a ullmúṫad aṫur a
 éur i ṫrṫeo i ṫceairṫ. Imí lúil ra bliádam 1588, ámtac,
 bí cablac na Spáinneáct an "ṫran Armada" ṫléarṫa
 ullam ṫo hiomlán i ṫcóir an ácta. Ir ṫóca nac fearṫ
 ruṫ a ṫéanfáirṫ anoir ná ṫearṫṫeairṫ a ṫáṫairṫ ar
 méro aṫur ar líonmáiréáct an áblaig rín.

Ir ṫnáctac le rṫeibneóirṫ ṫarana beic ṫo rómáoirṫ.

teac ar fad ar an mbuairt a fada ar an armata. Ba dóig le duine oire a go raib an tarmata ran com mór com comactac nac mór le cablac Sarana an lae moiu; agus nac raib i longear Sarana an trát úo acé cúpla ártiac beas ruarac. Go deimín féin ní fuil móran de'n fírinne ra tuairpe rin agus ní fuil asainn le déanao acé rtracféacaint a tabairt ar liorta ártiac na Spáinne cum neamfírinne an rceíl rin a deimniúgao.

Ní mór dúinn an méid seo a tuigint nac raib i ngailiún-
aib na Spáinneac acé báio beasa ruaraca reacar na
longa cata atá as treabao na ttonn fá látair. U'féioir
le haon cúiróir amám moiu an tian ármata a mílleao
ir a cúir go tóim puill i gcúpla uair an éuis, agus ní
bfuigbeao sunnaí an armata oireao ir órlac dá
éioiceann isaimn ran a bpireao. An long ba mó, "La
Regazona," i scablac na Spáinneac ní raib de meaoam
innte acé 1249 tonna agus ní raib acé 30 sunnaí aicí agus
gan ionnta ran acé sunnaí ruaraca reacar sunnaí na
Saranao. Go deimín ní cum cata do ceapao fupmóir de
longaib an armata in aon éor acé cum tráctála.
Gailiún móra ároa tuaitelaaca do b'eaó iao, agus na
taoib ir na cairleám ároa do bí ionnta, in ionao congnao
a tabairt don luing ir amlaio cúiróir ar dí, mar nuair
béao an gao ina coinne do bíoir ina reoltaib nac mór
agus do cúiróir moill ar fiubal na lumge. Rud eile,
mar dubhar tuar, ní bíoó as na gailiúnnaib seo acé fí-
beagan sunnaí agus cao é an díogbáil acé gan ionnta ran
acé sunnaí beasa gearra. Bí ceitpe fiéro der na
gailiúnnaib seo as na Spáinneacaib agus iao go léir beas-
nac lán de faigoiúirib. Bí breir agus trí fiéro ártiac
eile aca: gailíri (Galleasse) .i. longa beasa a raao fá
féol nó fá pámardeacé, agus iao go léir gléarta i sceart
i gcóir cata; "Urcaróte" .i. longa tairce agus adbar
cogair; "raibí" agus "Patairrí" (Pattasses). Na
gailíri rin, bíoó nac raib de meaoam inr sac ceann
díob acé 250 tonna, bí deic ngunnaí ir daao aca go
léir. Dá mbeao na gailiún com gléarta com armta

leir na gailírib rin b'feroir go mbeadh a málairt de érot ar an rceal. Seo liorta de longaib an Armató:—

Saḡar na Long	Uimhir na Long	Sunnaí	Tonnaí	Saigtiúirí	Máinneálaiḡ
Gailiún	77	1,736	46,476	14,824	6,038
Urcaróte	23	384	10,271	3,121	608
Ratairrí	22	91	1,121	479	574
Gailirí	4	200	1,000	773	468
Iad go léir	126	2,411	58,868	19,197	7,688

Na fir go léir ioir raiḡtiúirib ḡsur máinneálacáib 29,000. Citar on liorta ro, dá méro long bí ran Armató nac raiḡ de meadócam ionnta go léir an oipead ir adá i dá ceann de longaib cata na haimprie reo. 1. an "Queen Elizabeth" no an "New Mexico."

Ruo eile, ir léir go raiḡ an iomarca raiḡtiúirí ḡsur gan ac̄t firbeasán máinneálac ran Armató; ḡsur adá ḡac don deallraim ná: cum tairb̄te na Spáinneac̄ a cuaró pm.

Ní fuil don tuairp̄e érumn ar méro cáblaig Sárana. Tá ainmneaca 197 áir̄nac le feicim̄t, ántac, ar liorta an cáblaig rin, a t̄oro i ḡcomnib an Armató. An long ba mó an "Victory" bí 1110 tonna meadócam innte ḡsur bí 800 tonnaí ra luing ceannair .i. an "Royal Ark." Bí tr̄í céad máinneálac̄ ḡsur céad raiḡtiúir̄ mar̄ fuir̄inn ran áir̄nac ran: ruo a t̄earbánann go roiléir ḡur ḡnác̄aiḡe leir na Sáranaic̄ib máinneálaiḡ ná raiḡtiúir̄ in a longaib cata. Ruo ba t̄ad̄ac̄aiḡe 'ná ran féim bí 44 sunna ra luing ceannair rin ḡsur ḡac ceann t̄iob ab̄rad ní ba mó ir ní ba cumaraiḡe 'ná sunnaí na Spáinneac̄. Mar̄ rin do ḡac luing Sáranaiḡ: bíod̄ go raiḡ na háir̄raiḡe féim ab̄rad ní ba luḡa 'ná áir̄raiḡe an Armató bíodar ab̄rad ní ba cóir̄ite, ḡléarta ma ngunnáib ḡsur ma b̄fuir̄eannaib. Ruo eile, ní rab̄adar tuair̄tealac̄ ar nór gailiún

na Spáinneac, agus dá b'áirí ran b'féidir leir na Sarana-
caib látaí an cáta do tosaí doib féin. I r'fíor go raib-
earbair púdaí agus aódaí cozaí eile as cup ar do-
lomgear Sarana, aót bí an t-áiríada ran anáir céada.
Go deimín níor tug na Spáinnis aót fírbéasaí aódaí
lámaéta rna gailiúnaib leo: b'féidir gurá amlaí nác
raib moíán ionntaobe aca ar na sunnaib gearra.

I r' míro dúinn toaé a cup ar tuairc eacra an
áiríada ran. Dubhamar céana gur gúair an lomgear
dobuairte fá féol i mí an Meitím aót gur éirí anfa ra
b'áiríge agus gurá éigean do fílleaó. Céar na Saranaí
ar oír go raib deiréa leir an gcontabairt, agus
comairtí curó de cáirtíní na bainíogna a cablaé a
cup i noiaí an áiríada b'áirte agus é a cup ar neam-
níó. Níor géill eilir doib ámtaé, agus dá dearcab rín
o'áirí leir an áiríada gúaireaót arí i gceann mí
eile.

Da móir an r'curall do rna Spáinneacaib an taoireac
móir úo Santa Cruz do cáilleamant. An fear a cuireaó
ina céann ar an áiríada tar a éir rín, Oíúic Medina
Sídona níor móir le ráó é i gcuiríob cozaí, agus maíoir
le maínealaót i r' ar éigean connaic fé long don lá o'á
raogal. Do b' é rín an céao tuataí do deim rílib,
fear neameolaraé a cup i gceannar ar an lomgear
móir. I r' é a bí rocaí as rílib agus a lué comairle an
t-áiríada a cup fé deim críoc na tíre ró Cumn, an cablaé
Saranaé a oíbir ar an gCanal agus ríuas Spáinneac
a bí as ríob i r' na seaót gcuiríob a tabairt irteaé
i mbádaib go Sarana. Níor baogal, dar leo, dá
b'fuirtaíde an ríuas ran a cup i oír i Sarana go n-éirí-
caó le raítoíuríob rocaíamta eilir é a ríuasairt amaé.
An taoireac do bí i gceannar ar an ríuas ran, Oíúic
Parma, do bí a ainm anáirte ar fuo na heóirra de
b'áirí a gairtaéta, a éirí aigne agus a cródaéta i gcuir-
raib cozaí. Bí 40,000 fear ullaí as an Parma ró
as béal na Séilte i gcóir gabála Sarana agus móiréir
báó agus áiríac eile, lán o'áódaí cozaí i r' de biaó.
Ta fé com maí a gáimn a ráó anro ná raib don b'péit as

Parma ar na hartraise rin a cup cum fairrige, mar bi cablac láróir Hollóntac as fairne imeallbóro na Tíre ró Cumn.

Glúair an tArimada fá feól i mí Iúil 1588; agus go veimín ba breaḡ doibhinn an raḡaric é, na sailiúim máorḡa luctmára fá lánréim reoil as treabac na ttonn, na reolta fairrige leatana iolḡatáca ar luarcac ra nḡaoit, na rin calma deaḡarimta as riubal léibeanna na long, na sunnai roillreaca as taitneam fá'n nḡréim.

Do b'fada dóib ar an noul ran as déanac go mall ar ériocáib Sárana. Fá veireac, tar éir ré lá a caiteam as cup an ruatair dóib do connacacac ar imeallbóro Sárana abro uata.

“From the deep the Spaniards saw
Along each southern shire
Peak after peak in endless range
Those twinkling points of fire.”

Tánḡacac ruc le báo iarcais agus o'mnir an fúireann don aimiréal éionniur mar bíḡacac tar éir an cablac Sáranac o'feicrint an lá ran agus é as tesct amac ar cuan Plimut. Bí ḡacac aniar ndear ann, ruo o'oir go maic o'obair an Arimada. leon ré dá riubal ḡan don cup irteac á déanac as na Sáranaicáib air ar feac pomnt lá.

Bí rocair as an aimiréal Sáranac, Howard, ámtac, ḡan leisint leir an Arimada níor ria, da mba air beac an leigear. Bíḡacac nac maib iomlán a cablaic ullaim aise cúir ré poime tabairt fé longáib na Spáinneac, urcair a caiteam leo agus imteact uata ruc a mbeac uam as na sailiúnáib ar tesct i ḡcomḡar a cúro ártiac féim. Da maic bí fíor as Howard agus as a cairtínib eile, dá tḡacac longa móra an Arimada i nḡoiriacac dóib rin go mbripríóir orca; agus nárb feair ruo a déanacac ríac ná a ḡcablac a coimeacac tamall fada amac uata, ruo nárb deacair a déanacac, toirc éacacacac na n-ártiac Sáranac.

Deineadh comhairle an áiríodaimhíéil agus lean cablaic
 Sárana longa an Armada, ag caiteamh leo sa cion lá,
 'sa gcum t'ré teinid agus ag véanao sa cion traḡair
 díoghbála dóib. Ní fupur tuairpe éuminn a t'abairt ar an
 scait fan, diancát fada le n-ar caillead a lán áiríac
 Spáinneac. 'Caitfar á domáil go raib an donar ar fad
 ar na Spáinneacáib. Níor véineadar oiréad ir don long
 amáin a bátao ar na Sáranaacáib. Toirp níor mó taitige
 a veit aca ar máirnéalaac agus toirp éadriomaac a
 gcuid áiríac agus méro a gcuid gunnaí móri ba léiri go
 raib an buair ag na Sáranaacáib ó torac an cáta. Sa
 ar veim an tArmada cum é féin a coraint, b'iad na
 gailíri a veim é: bí na gailíúin nótuairéalaac ar fad cum
 teac a gcóir go rna longáib Sáranaac: iud eile,
 bí an iomao raigóirí ionnta, iud a raigao i t'airéite do
 rna Spáinneacáib dá mba gáircair lám véad ar riubal
 aca, ac t'féac na naimde cuige nac mbéad a leicéro
 ar riubal.

Fá veinead t'iar t'all do f'ioir an tArmada calao-
 porit Calair agus ófan ré ann go ceann cúpla lá. Sil
 Medina-Sidonia go raib leat a gnóta véanta aige agus
 nac mbéad aige ac f'uiread go mbéad r'uaigite Pauma
 ullam i gcóir gabála Sárana agus go mbéad a gnó
 véanta ar feadur aige. Ní gába a ráo go raib b'eall
 air. Níor t'us na Sáranaig fail do cum a cablaig
 b'irte (muna raib ré b'irte bí ré geall le veit b'irte)
 a ullmuḡad ir a neartuḡad arir. In am márb na hoirde
 agus na f'uirne ina gcólao go ráin cuiri Howard agus a
 cáirde, na Hollóntaig, ré longa teinead irteac imearc
 áiríac na Spáinneac. Do raib uamán agus r'cannrao
 luét an Armada. Do f'ileadar, níó nárb iongnao, go
 raib cablaic Sárana ar a t'í. Do gáiríadar na cablaí
 agus amac leo ra b'airrige. Do r'car na háiríraig
 ó n-a céile, do cuair cuir aca i t'í ar cáiríraigacáib na
 f'raingce mar ar bátao iad, agus níor fan ve'n Armada
 ac a leat. Anriin ir ead t'us loingear Sárana f'oba
 fúta. Ní raib don t'reo ac a raib ve éiríac ir ve
 óánaac ag máirnéalaacáib Sárana, agus iad ag díruḡad

a gcuro long i mbéal an báir, mar d'éarrfardé. Ní raib le clor ainmhin acé toimann na dtomn. buitearad na ngunnaí móir agus fearógail na bphiléar. Ba léir ó toirac go mbuasófarde ar na Spáinneacaib. Fá d'eiread, toirc a gcuro adóbar lámácta beit foigte, d'óruis Meoma Sionna dá cairtínib d'eiread a cup leir an dtroio. Má bí earbair adóbar cogair an na Spáinneacaib bí na Sapanais ran an éar céada, i dtreo nuair fuairadar an uain cuise sup áruisgearar a reolta agus amac leora b'fairrige.

D'uatbárac an d'oisbáil a rinnead do'n Arimada. I dtéannta a lán ártiácl b'reas cup go tóim puill bí longa eile an cáblaig b'urte ma mionb'urcar nac móir. Ir ar éigean, agus iad as déanao a reácl noicill, bí pé ar cúmar na b'fuiréann iad a cóiméad ar rnaím. Ní hiongnad, dá d'earca ran, sup b'ur ar éródacl an artoaimiréil agus sup foeruis pé ar an ngabáil a éreigint agus filléad ar an Spáinn. Do glaoir pé ar na cairtínib eile agus cup pé a cómarle féim in iúl doib. Do toilig curo aca leir. Na rir ba garra ir ba mó eolar i máirnéalacl ir i gcogad fairrige tuadar mar cómarle do fuiréad go mbead cúlgaocl aise agus cacl a cup ar na Sapanacaib arir. Níor géill Meoma-Sionna doib rin. Ir é nio ar an éinn pé ra d'eiread imteacl leo móirtiméall na b'reatame ir na héireann go dtí an Spáinn, acé dá n-airtuirgead an gaocl go dtabairfardoir fá n-naímtoib arir.

Mar rin cuiréad d'eiread le gabáil Sariana, mar bí fíor as gacl éinne ná béad don caoi as muinntir an Arimada ar cacl a déanao leir na Sapanacaib tar éir ar fulamgearar de éruadcan ir d'anró. Fá d'eiread do bí d'eiread leir an murtar! Ní raib le déanao acé filléad adáile com mear ir tug Dia mocl doib. D'amgeir miádmárac an filléad ran. Lean cablac Sariana iad ar fearad moimnt lá. D'éigean do-ran filléad f'reirim tré earbair lóim. Ba máir a ceile é améac. Ní féarad don cáblac fearis na fairrige a fárugad. An tArimada móir doobairde mar glaoðann na Sapanais air, do b'uiread.

ađur báiteað a lán d'á longaið ar imeallbóroaið Alban
 ađur éiréann, ionnur nár fan ar rnam díob áct pí-
 beađan ártírað. Ni gáða tuairpe a tabairt ar an air-
 tear míasðarað úto tríto an bfairrige Šearmánaiz ađur
 tríto an bfairrige móir: ir leor an méro reo; ڑur táiniz
 iarimáran an Armatosa i ڑucantaið na Spáinne i meaðon
 ڑođmar: timceall le d'á pícto ártírað ađur íao ڑo léir
 bairte do-aítinigte. 'Se adubairt Pilib II. nuair airiz
 ré tuairpe an rceíl: "Ni ڑuil leigear ađainn air:
 b'é toil Dé e."

D'é bárr an buaða móir rin ڑo raið veiréað ڑo veo le
 comáct na Spáinne: ađ dul i laizé ađur i mboctaire
 a bí an tír míasðarað ran ó'n am ran amac, ađur anoir,
 trí céao bliaðain tar éir an buaða ran, tá a rian le
 ڑeicrint ڑo roiléir ar cuma na Spáinne. Do cuir an
 buair móir torað maié ar comáct ađur ar ڑarðbrear
 Šarana: do ڑearbáin ré ڑur cablac láiror an coraint ir
 mó do Šarana. Ir maié d' ڑođluim muinntear Šarana en
 ceáct ran, ceáct atá com ڑior inoiu ađur bí ré i
 mbliaðain a 1588. ڑá mar do ڑsor a cablac Šarana an
 uair úto ó rmact na Spáinneac do ڑsor ré i i mbliaðain
 a 1914 ó rmact na nŠearmánac. Ni beađ rar.

“manannán mac lín.”

na Sabála a òein hannibal.

Tuairim ir an t-am a bhí Cú Cúlaim ir Laochéad na Críaoibe Ruairde ag maireadtaint i nÉirinn—má'r fíor, doir na rcealuiróitib—do bhí dá impireadé móra ar an tsaob éar do Roinn na hEorpa. Iad ag faire ir ag féadaint ar a céile díreac mar a bhí Sarana ir an Zearmáin ar fead noinnt bliadán noim an scozaó móir. Ar Roinn na hEorpa féin do bhí ceann aca, an Róimh, príomh-cáitair an domáin Páganais fadó 7 príomh-cáitair an domáin Críostairde moiu, aét ar imeall-bóirdaib na hAifrice, ór comáir oileán na Sírile amac, a bhí an Carrtaé. Impireadéta móra comadéta a b'ead an dá ceann, 7 fé mar ir duai dá leitéro, níor éartauis ó ceadair aca aét an leitrceal ba luza cum an cinn eile do tpearcairt. Do ceap an Róimh zo raib an éaoi aici cuige rin nuair éirig léi ra bliadán 247 noim Críost oileán na Sírile ar fao nac móir do baint de'n Carrtais. Do bhí ceann uirraib clirte, áin, ar arim na Carrtaisge—Hamilcar do b'ainm do—7 cé nar éirig leir Sírile do fádbáil ó rna Románadéaib, níor móir cozaó cúis mbliadán do cur air rar ar bog fé a greim de, 7 annron féin o'imeis fé ar ar flige ba coramla le gluairadé an tume do buaib ná le himteadéaib an té ar ar ruzaó an buaib.

Nuair a táinig fé abáile bhí a tuille znó ag feiteam leir. Bhí cur doir na hampanaib tar éir éirige amac i scoinnib na hImpireadéta, 7 ag cabrú leo bhí munntear Libia, áit a bhí fé rmaét na Carrtaisge. Do táinig le Hamilcar na méirigí reo do bpuzaó fé coir, aét má táinig féin, do ceap na Rómánaig narb' oiréamnaisge éantráé eile cum tabairt fé arir, 7 cum an marzaib a bhí deánta aca leir i 241 R.C. nuair o'fás fé oileán na Sírile, do bpuiradé, 7 cum a raib fé rmaét na Carrtaisge

i n-oileán Coirice do ghabáilt roir a lámáib féin. Do tuis Hamilcar nárb' éan-máit beic ag cuimneam ar an t-riort do cur ar an Róim gan a tuille comácta do beic aige féin. Mar rin, do ceap ré nárb' fearr puo a d'éanfao ré na poimnt bliádan do cáiteam ag bailiú ir ag neartú a fluaḡ i dtreo ir go b'éadófao ré an cat o'fógaire ar an Róim ar a fód féin. Uime rin, do cur ré go dtí an Spáinn, áit 'na maib adbar raiḡoíur go flúirreac, com máit le gac adbar eile a beao ag teartáil. i gcoir na hoibre do bí roir lámáib aige. Do cáit ré naoi mbliáda ag ghabáilt do'n obair ra Spáinn, go dtí gur marbádo é i gcat ra bliádam 228.

Deic mbliáda rar a ndeasádo Hamilcar go dtí an Spáinn, nó timceall na bliáda 247 poim Ćríort, do rugádo a mac, Hannibal, an taoireac ir mó clú, b'féirir, dá maib maib 'ra' do man. Deirtear gur tug a ádair or comair alótiaac a déite é rar a maib ré naoi mbliáda o'aoir, 7 gur cur ré fé geadraib é beic 'na dearg-na máio ag Impireac na Róime go dtí lá a báir. Ré aca gur fíor b'éas an rceal ron tá ré deimniḡteac ná maib ag Hannibal ac na naoi mbliáda o'aoir nuair tórnuiḡ ré ar gairceacac o'fógluim, puo a cuimeann i gcuimne dúinn óige ar laoié féin, Cúculam.

O'fan ré ra Spáinn i dtéannta a ádar 7 bí ré láit'reac ra cat 'nar marbádo é riúo. U'é Harofubal, céile deirb'éacair Hannibal, a bí or cionn an airm tar éir báir do Hamilcar, 7 do lean an buacail óg ag fógluim a céirde raoi. Annon nuair do cailleao é riúo 'ra bliádam 221, ní fárdcao éanpuo na raiḡoíurí ac Hannibal féin do beic mar ceann uiriaro orca cé ná maib o'aoir aige an tan ron ac ré bliáda ar fíció. Níorb' fao a gur tearbám ré cao é an mianac a bí ann, mar ní maib dá bliádam cáite aige mar ceann uiriaro nuair a bí an Spáinn ar fao fé n-a rmaac, ac amáin an cúmne beas úo, Saguntum, mar a maib coilíneac ḡnéasac. Do g'laor na coilíng ar na Rómánaig cum teac dá gcoiraint ac má tángadóar féin, do buair Hannibal orca an bliádam 'na diao rin, 7 b'é riúo an céao buair do

fuair Hannibal ar an namhaid mhóir. Nuair do éannaic ré
 a fáoiráirige ir a buair ré orca ra Spáinn, do ceap ré
 so raib ré i n-am aige tabairt rúta ar fóo na Róime
 féin, mar dá n-éirigead leir an lám uachtair o'fásáil
 orca anghon, do bí an Carrtaac rlan so deo san namhaid
 ra domhan mhóir aici sup riú é 'áiream. Sar ar féad
 ré an Spáinn o'fásaint, ámtad, do bí air an treo ceart
 do cup ar had don ruo ann. Do bí dá ait sup had do
 cóir coranta do cup orca rar a n-imtígead ré—an
 Spáinn féin 7 tír na Libia ran aifric. 'Sé ruo do deim ré
 ná raigdiúirí ó Libia do cup mar arim coranta ra Spáinn,
 7 Spáinnis mar luét fairre ar Libia. Níor baogal
 anghon so noéanraide muinntearoar roir an luét
 coranta 7 na daoine fé n-a fscúram 7 so fcurdeocaidir
 le céile cum raotair Hannibal ir a atar do cup ar
 neim-níó.

Cuair Hannibal ear Sléibte na bPinné san cup irtead
 air, acé nuair do tozair fé dul ear abainn na Róna do
 cuiread i fceíl do so raib na Sail o'áitig ar imeall-
 bóro na habann as iarraid troida do cup air. 'Sé feirt
 ar ar focruig fé cum buadcaint orca ná Hanno, duine
 o'á oifigeadaib, 7 complaét raigdiúirí fcaoi, do cup
 so oti at a bí tamall maít ruar ó'n ait 'na raib fé féin.
 Nuair a bí fé o' uain aca rúo beit trearna na habann,
 o'óruig Hannibal do'n arim i fcoitcéann tabairt fé'n
 otrearnú. Do léim na Spáinnis irtead ran abainn, 7
 do éadadair de fndám so oti an taob eile, mar bí rean-
 taitige aca ruo ar an uirce. Cuair na troisctig trearna
 i mbádaib beaga ruarada do ruarcar ó rna daoineib
 barbaroa do comnuig ar an otaob ron de'n abainn; 7
 do deimead báro mhóra troma i fcoir na marcaé. Oirtead
 nuair a bí Hannibal 7 na raigdiúirí as tead i oti, 7
 crué cozair ar na Sail do bí as feiteam leo ar an
 broit, do éannaadair ro, taob éiar oíob, iarrada na
 oteinte do bí aduigte as Hanno. Do táinig reannrad
 orca, 7 do teicéadar. Táinig na Carrtais so léir rlan
 i oti, acé bí an cúro ba tpuime de'n trearnú le deánam
 fóp. Ní deagair rluagte na Carrtaisge riam i fcaé san

tréad mór troid* 'na dtéanna, 7 bí na hainmíóite móra
 rcaámarra ro ar an tsaob éall do'n abainn fóir. Do éuaró
 Hannibal trearna arís, 7 o'róuig ré rraic móir a' déanamh,
 i' do éluóac le húrlár ériaó, 7 i' ceangal leir an tcalamh.
 Annpón do veinead an tarra rraic níor ria amac ran
 abainn. Ní raib rí reo cóim móir leir an zcéad ceann, acé
 do bí rí clúduigíte ar an zcuma zcéadna, 7 do ceanglaó
 an dá rraic le céile. Éuaró na tmuo ar an zcéad rraic,
 7 uairi rin ar an ttarra ceann, 7 zan éan-amhar oréa,
 mar zéal ar an húrlár ériaó, zo raib an calamh tirm
 tréigíte aca. Nuair a bíodar zo léir ar an rraic ba ria
 amac ran abainn, do rcaoiléad i' riú, 7 do rtiúrad zo
 'o'í an tsaob eile i, zan zo leizreáó eagla do' na troidaib
 cor leo a' bosaó nuair a mótuigíteadar an muo a' bí fúta
 ag corru'.

Nuair a bí an Róin curta de aige, ní raib acé an éuro
 ba luza o'á airtear déanta ag Hannibal fóir. Ór a
 cóimair amac bí na rleibíte ároa bána úo, na hálir,
 7 zo o'í zo mbeoír rin buairóite aige, níor baogal do'n
 Róimh. Ir beag cúir a' deim Hannibal o'ioó ámteac. Ar
 an tsaob éall o'ioó bí an namá—mar rin ní raib le
 déanamh aige acé iad do éur de cóim tarraó 7 o' féadofaó
 ré.

Níl ré mó-deimniigíte cáir toirnuig Hannibal ar tuirur
 na náir, acé 'ré ir o'ioóige ná zur lean ré de'n Róin
 cóim fada le Dien, 7 zo noeagairó trearna na tíre annpón
 zo o'í bearna beag San Bearnaíro, 7 zur táimig ré anuar
 i' n'zleann doirca. Ní túirce a' tús ré fé'n tuirur ná
 toirnuig an tmuoblóir. Do bí na dooine do cóimnuig ran
 áit zo han-mí-fárta nuair connacadar an rluag móir a'
 bí ag teacé trío a' noucaig. Ir o'óca zur ceardadar zur
 cúca féim a' bítear. Ar don cuma o' ionnruigíteadar
 Hannibal, 7 ór muo é zo raibadar ron ar na hároaib 7
 eirean ra zleann fúta, do raagáó ré zo dona air, muna
 mbeáó zur cuiréad i' zcéill do zo raib ré de nóir aca
 imteacé leo zo o'í a' o'itigíte féim ran oróce. Cóim luacé

* = Elephant, féac dé. p. Ó Duinnín—"English-Irish Dictionary."

ir do fuair Hannibal imtighete iad, o'orouighe re teinte
 moira do cup ar lafad ran ngleann, 'a tearbaint gurib'ann
 a bi a fluaig, 7 annron do tug re theam raihtoiuiri leir,
 7 do cuadadair fuar imearc na scarpais go dti go
 fadadair ran ait 'na raib an namha ar fead an lae. Nuair
 tanadadair ron ar maoin, 7 nuair tuigeadair an cleas do
 himpead ortca, do tamis eagla ortca, 7 do teiceadair.
 Do d'ioladair, am, ar a raib de d'ioibail deanta aca.
 Com luac ir a tamis Hannibal ir a fluaig ar an mbeannam,
 o'ionnruighe re a bhioim-baile, do fuair re tar n-air
 a lan o'adearraib a bi forote aca, 7 annron do cup re
 tre teimib e. Nior cup rim cruic ar an rceal am.
 Nuair a tuigead doim uinntir na Sluibte na raibdul aca
 ar buadaint ar Hannibal le neart a lam, do tugadair
 faoi ar fluge eile. Do tamis theam rean-taoiread
 cuige as tairgint muintearadair do, as tabairt bid
 cuige, 7 as seallamaint cadraic do, roir eolarote ir eile.
 Ni ro-moi an iontaoib a bi as Hannibal ar a scoimarcaib
 cairdeara, amtaic, 7 ce gur glac re le n-a'otreoimurtib
 nioib'e a dearmhad gan treallam tioda do cup ar an
 arim. Da maic uaid e, mar nuair bidair mbealac caol
 cumang do tamis na fluaighe de luic na Sluibte ar an
 naradib 'na dtimceall, 7 do caiteadair cloca moira
 anuar le fanair ortca. Do coimead Hannibal na
 raihtoiuiri re foitir na scarpais, 7 nuair bi deire leir an
 sciot cloc do cuigeadair an fuais ar an namharo.

Da olcar a bi an rceal as Hannibal ar tuhur na
 nair le feall na otreoimurte, le hearcaimurdear na
 noadome, le gadurdeac na mbiteaminnac, 7 le ganntanar
 an bid, bi iur amain a foill air nior mo na ean-iur
 eile, 7 do b'e iur an fuact. Bi mi deire-foimair
 beaghaic caite, 7 bi an rneacta go tuig ceana fein
 ar na rleibtib, 7 gan forcad na foitir le fagail as
 na doaimib bocta ro o'ioircaib teo. Nuair a tanadair
 com fada le bair na beannan bidair com traoceta
 ron gur maic le n-a'bhurimoi bar o'fagail ar an ladar,
 act do tearbaim Hannibal doib an tir corcaimail
 shuanac tamailin beag futca tior. O'eirighe a sciorde

ὀπιρεῶσαιβ ἰρ λε ρεαῶσαιβ ναρβ' φέροιρ ε ὀ'φειρῖντ ζο
 μβεῖτῖ 'να ζοῖρε, γ ὀο κύριρ ἡαννιβαλ ὀυῖνε ὀερ να
 νοῖρῖζῖς ὀο ὀφεαρρ α βῖ αῖζε, φεαρ ὀαρβ'αῖμμ Μαζο,
 ἰ ὀπολαῶ ἀνν γ 1,000 τρῖοῖςτεαῶ γ 1,000 μαρκαῶ, ραῖζ-
 ὀιῖρῖ τῶστῶ ἰαῶ ζο λέῖρ, λε η-α ἑοῖρ. ἀννρον ὀο κύριρ
 ρέ να ἡῖμῖροῖς τρεαρρνα να ἡαῶανν ἑῖμ να Ρῶμῶναῶ ὀο
 ἡεαλλῶ ἀῖαλλ. ἡυαῖρ α ἑῖμῖαιε Semprouiur ἰαῶ ὀο
 ἑῖμῖς ρέ ρέμ γ 38,000 τρῖοῖςτεαῶ γ 4,000 μαρκαῶ να
 ζοῖμῖβ ζαν ρανῖμῖαιετ λε βέῖλε να μαῖρνε ρέμ ὀ'ῖτε,
 ἰ η-αῖῖῖοῖμ ζαῶ ἀρ β' φέροιρ λε Scipio α ὀέανῖμ. ὀο
 λεῖς να ἡῖμῖροῖς ορῑα ζο ἡαῶῑαρ ἄς βυαῶῑαιετ ορῑα γ
 ὀο ἑῖρεῑαῑαρ τρεαρρνα να ἡαῶανν. γ να Ρῶμῶναῖς 'να
 ἡῖαῑῶ. ὀῖ να Καρῖῑαῖς ἄς ρανῖμῖαιετ λεῶ ἀρ ἀν ὀπορῑτ,
 ραῖζὀιῖρῖ να η-αρῖμ η-ἑῑῑορῖμ ἀρ ὀῑῑῖρ γ ἀννρον
 ρυρῖῖῖῖῖ ἀν τρῖυαῖς ἰ λῑρ βαῖλλ, να μαρκαῖς ἀρ ἀν ὀῶ
 ρεῖαῑῑῑ, γ να τρῖυῶ λαρῖμῖῑ ὀῖῖῖ. ἡυαῖρ α βῖ ἀν
 Ρῶμῶναῶ ὀέρεῑανῶ ἀρ ἀν ὀπορῑτ, ὀο ἑαρῖμῖς να τρῖοῖςῑς
 ρῖαρ ῖῖῖῖῖ γ ὀ'ἑαῖρῖεῑαῑαρ ἰρῑεῑ ῑρῖῖ ἀν ζοῖρῖ εῖλε
 ὀε'η ἀρῖμ γ ὀο ἑῖμῖαιε να Ρῶμῶναῖς ἀν ἑῖνῑαῑαιετ 'να
 ἡαῶαῑαρ. ἡῖ ραῖβ ὀε μαρκαῖς ἀα ἀῑῑ λεαῑ ἀν οῖρῖῖ ἰρ
 βῖ 'να ζοῖμῖβ γ ἡυαῖρ α ἑῖρῖεῑαῑαρ ἀν ρῑῑῑ γ ἡυαῖρ α
 ἑῖμῖαιε να ἀαῖαῖλλ να τρῖυῶ ἄς ἑεῑῑ ρέ η α ἡῖῑῑ ὀο
 ἑῖρεῑαῑαρ λεῶ ἀρ α ἡῖῑῑῑῑῑ. ὀ'ῑῑς ρῖν να τρῖοῖςῑς
 ζαν ἑῖρῖαιετ ἀρ ἑῑν-ῑαῖῖ ὀῖῖῖ, ἄῑῑ ὀο ῖεαρῖαῑαρ ἀν ρῖῖ
 ζο ἑρῖῖῖῖ ζο ὀῑῑ ζυρ ἑῖμῖς Μαζο ἰρ α ὀῶ ἡῖῑῑ ῑαῖῖ
 ὀῖῖῖ ἄςυρ β'ἡῖ ἑ ὀεῖρῖ ἀν ρῑῑῑ. ὀ'ἑῖρῖς λε 10,000 ἡῖ
 μαρ ρῖν Placentia ὀο ῖρῖοῖρῖτ, ἄῑῑ ὀο ἀαῖῑῑῑῑ ρυρῖῖῖῖῖ
 να ἑῖῖῖ εῖλε.

ὀῖ ἄς ἑῖρῖε ζο μαῖτ λε ἡαννιβαλ ἀννρον. ἄῑῑ ἡῖ βῖ
 ρέμ βῖ ἑῖνῑῑαῑῑ ἡῖῖῖ ῖοῖρ ἑ ρέμ ἰρ ἀν Ρῶμῖ ρῖρ.
 ῑῑῖῖ ὀῖῖῖῖῖ να ἡἀρῖῖῖῖῖ ρῖαρ-ῑρεαρρνα. να ἡῖῖῖῖῖ,
 ἄ ρῖῖῖῖ 'να ὀῶ ῑῖρ ρέ λεῖῑ ναῑ ἡῖῖῖ γ ἀρ ἀν ὀῑαῖῖ ἑαῖῖ
 ὀῖῖῖ ρῖν βῖ ὀῶ ρῖῖῖῖ ἡῖῖῖῖ ρέ'η μβεῖρῑτ υαῑῑῑῑῑ ρῖῖῖῖῖ
 γ-Septhiliur ἄς ρεῖῑῑῑῑ λε ἡαννιβαλ. ῑῖς ρέ ρέ ἑυρῖρ να
 ὀῖῖῖῖῖ, ἄῑῑ ἑῖμῖς α λεῖῑῑῑ ρῖν ὀ'ἀνρῖα ζυρ β'ἑῖρῖεῑῑ ὀο ἑ
 ἑῖρ ἀρ ἄῑῑῑ. ὀο κύριρ ρέ ὀε ἰαῶ, ἄῖῖ, κύρῖῖα ρεῑῑῑῑῑ
 'να ὀῖαῑῖ ρῖν, γ'ῑῑ ἄῑῑ 'ἡαρ ἑῖμῖς ρέ'ἀνυαρ ἡῖ ἰ λῑρ βυῖλλ
 ἀν λεῑῑ-ἑῑῑῑ ἡῖῖῖ ρῖῖῖ α βῖ ῖοῖρ ἀν μβεῖρῑτ α βῖ'ἄς ρῖῖῖ.

leir aḡ ceann eigr̃m de'n d'á bearmam ba coitceanta do
 d'aoime teac̃t tr̃ioḡta tar̃ eir̃ na Sléibte do cup̃ uioḡ.
 Dob'uaḡb'ar̃ac̃ an áit 'nar̃ táinig̃ ré anuar̃. 'Bíod̃ ré bog̃
 fluc̃ i zcom̃nuir̃de, mar̃ talam̃ íreal̃ 'reac̃ é ar̃ por̃t na
 h'áino, ac̃t an b'liad̃am̃ riñ b'í an r̃ceal̃ reac̃t mearã ná
 mar̃ ba ḡnác̃, mar̃ b'í tuile m̃óir̃ ar̃ an áino. 'B'í r̃luair̃g̃te
 Hannibal̃ aḡ r̃iubal̃ tr̃iḡo an mbog̃ac̃ ar̃ feac̃ ceit̃re lá
 ir̃ tr̃í n-or̃óce ḡan ball̃ t̃rim̃ fé n-a ḡcor̃aib̃. 'Na r̃ur̃de
 ar̃ an mbog̃áir̃te no ar̃ na cap̃aill̃ báir̃óte a b'í ḡo r̃lúir̃reac̃
 rañ ab̃ainñ a ḡeib̃eac̃ na r̃air̃g̃oiúir̃í por̃ beag̃. Táinig̃
 ḡalar̃ eigr̃m ar̃ éir̃ub̃aib̃ na ḡcap̃aill̃, ó'n b'flúice, do báḡac̃
 a láñ deir̃ na r̃air̃g̃oiúir̃ib̃ nó do cailleac̃ iac̃ de d'ear̃caib̃
 aic̃íde, ḡ do cáill̃ Hannibal̃ féim̃ a leac̃-r̃úil̃ tr̃é t̃innear̃
 eigr̃m a táinig̃ aip̃. Ba cumã leir̃ é ḡo léir̃, ámt̃ac̃,
 nuair̃ do cuim̃nig̃ ré ar̃ an mbob̃ do buail̃ fé ar̃ an nam̃aro.

I n-árr̃etium̃ a b'í Flab̃iur̃, ḡ níor̃ib̃' r̃uláir̃ do Hannibal̃
 uol̃ i n-aice na háite riñ, d'á mbã máit̃ leir̃ an Róm̃ do
 r̃roir̃int. 'B'é r̃ur̃o do b' fearr̃í do, tar̃ leir̃, ná Flab̃iur̃
 do meall̃ac̃ amac̃ 'na cóim̃nib̃ r̃ar̃ a mbeac̃ d'uaim̃ aḡ
 Ser̃b̃iliur̃ teac̃t le cab̃air̃ cúige. Mar̃ riñ do érom̃ ré
 ar̃ an noú̃c̃aig̃ móir̃-tim̃ceall̃ do éreac̃ac̃ ḡ o' ar̃ḡam̃,
 ḡ níor̃ t̃eir̃ an clearr̃ aip̃. Nuair̃ cúalã ré ḡo r̃aib̃ Flab̃iur̃
 ar̃ a t̃óir̃, do b'por̃tuir̃g̃ ré aip̃ fé d'eim̃ loḡa Tr̃ar̃imene.
 Táir̃o na cnuic̃ an-cóm̃ḡar̃ac̃ do'n loḡ r̃o aḡ an d'á ceanñ
 ac̃t i lár̃ buill̃, tá r̃lúigẽ máit̃ leac̃añ roir̃ iac̃ ir̃ é.
 'Sé r̃ur̃o do d'eim̃ Hannibal̃ ná cur̃o d'á r̃air̃g̃oiúir̃ib̃, roir̃
 mar̃caig̃ ir̃ tr̃oiḡt̃ig̃, do cup̃ aḡ an mbéal̃ ba r̃ia uair̃ d'é
 b̃óḡar̃ an loḡa, cur̃o eile aca i b'polaḡ aḡ an mbéal̃ ba
 cóm̃ḡar̃aig̃e, ḡ an r̃ur̃m̃óir̃ fé r̃eac̃t na ḡenoc̃ ar̃ an taob̃
 de'n tr̃aḡar̃ r̃air̃t̃e a b'í i lár̃ buill̃. Táinig̃ Flab̃iur̃ ḡo
 oḡí béal̃ an b̃óḡair̃ um̃ tr̃áct̃nóna, ḡ do cáit̃ fé an or̃óce
 ann. Ar̃ mar̃om̃ ḡan r̃eac̃aint̃ an r̃aib̃ an b̃óḡair̃ r̃eir̃o or̃
 a cóm̃air̃ amac̃, do cúair̃o ré féim̃ ḡ a 30,000 r̃air̃g̃oiúir̃
 ir̃teac̃ r̃a bealac̃. Cóim̃ luac̃ ir̃ a bíod̃ar̃ i n-ac̃r̃anñ ann,
 do d'ún na r̃air̃g̃oiúir̃í a b'í r̃áḡḡa ann aḡ Hannibal̃ an d'á
 or̃caill̃, do r̃it̃ an cur̃o eile anuar̃ órna cnoḡaib̃, ḡ ní
 r̃act̃ar̃ r̃iam̃ mac̃r̃am̃ail̃ an d'ear̃g̃-áir̃ do d'eimeac̃ ar̃
 b'ruac̃ an loḡa r̃on. 15,000 d'er̃na Róm̃áñaig̃ a cailleac̃,

7 Flabíur ina mearc, 7 níor cáil Hannibal aét 1,500. Curo derna Rómánais do cáillead ír amlaíó do cáiteadap 1ad féim írteac ra loé d'íonn rúaim zo d'í an taob eile, aét bí an t-uirce doimínn 7 an t-éire tnom, 7 do bádaó 1ad zo léir. Léigimíó zo maib epit-talmán ran íoóail an lá ron, 7 cé zo maib pé de neart ann bailte móra ná maib ró-íada ó loé Trarimene do leasaó, níor mótuig éinne de'n dá fluaig é. Do pásad na mílte bpaigde íoir lámaib Hannibal, 7 mar bapí ar mí-áó na Rómánac do ruig Hannibal cúpla lá 'na díad rín, ar 4,000 marcaé a bí as teacó zo Flabíur ó Sérbíliur rap a maib íoir aige ríúo caó é mar íionnóirc a bí tap éir tuicim amaé do Flabíur.

Nuair táinig rceal an bpaig uacbápaig rín zo d'í an Róim, bí rcanpaó ír anpa ar na Rómánais zo léir. Bí buaróte ar dume dera na huactapáin, bí an dume eile i bpaó ó baile, 7 bí an namá as déanam ar an scaóapí ar a díceall. U'é reirt do ceapadap ná Sáir-uactapán do déanam de Cumtur Fabíur Macrímur, 7 comacó íomlán do tábapí do. Fear epíonna ciallmáir do b'eaó é ríúo, 7 nuair tuig pé napb' féioir dor na Rómánais buaócamt ar Hannibal, pé ruo do deim pé ná fanamamc tamall taob tíar de i scoimnuíde, as marbú' íomnte dá íaig-oiúpaib anpíó, 7 as bant uacá beasáimín d'á scpeacáib anpíúo. Ar an nóir ron níor tuig pé éan-caoí do Hannibal ar a tuille éacó do déanam ná ar puinn díogbála do déanam dor na Rómánais. Do bí Fabíur as peiceam zo mbeaó an caoí aige ar teacó tímceall ar arim Hannibal 7 é do bapcaó ar íad, 7 bí íac deallpam zo maib an caoí rín aige ra bliadóim 217. Bí fluaig Hannibal i bpaítece na Campania, 7 ían de ílúge aige cum dul pé deim na háite 'na maib ceapca aige an íeímpeaó do cáiteam aét tíó don beápnam amám. Bí Fabíur com veimnígteac ron zo maib a namá i bpúnc aige náí íás pé aét 4,000 fear as béal na beápnan ron, asur do coimeáó pé an curo eile d'á fluaig ar na pléibtib móir-tímceall. Do tuig Hannibal a maib beapcuigte as Fabíur, am, 7 d'órpouig pé 2,000 de rna beítíóig ba

Láiríonn sé an baile agus fáil na Campania do t-ádhairc le céile fé ríocht na hoibíche, gealltírí do ceangailt ar a n-ádhairc, 7 do cúir ar laraó. Do deimead amháid. Do fáil ríocht na ba, nuair a mótuigeas ar an t-ear, 7 nuair éonnacas ar sup ar a n-ádhairc féin a bí na laraíca, 7 do ríocht ar anonn ip anall as cúir na sriann ip na t-otop 'na n-áice t-ri ceiní, 7o t-óir sup t-íomáin na ríocht-íomáirí ríar na cnuic íad, fé d-éin ríuáige fáil. Do ríochtíuigeas ar-ron nuair éonnacas ar cúca na t-éinte—ní féadfaí na ba féin d'fíricint—7 do ríocht na ríar a bí as béal na beáirín fé d-éin a scomáiríche. D'fás ron ríocht ríerí as Hannibal, 7 d'íomáirí fé leir ar a ríocht.

D'é an céad buairí eile do ríocht Hannibal ar na Rómáiní ná Cat Cannae. Níomáirí 'e fáil ar a bí 'na éomáirí an uair rín, mar bí a ríocht ríocht. Bí beirí uáirín ór cionn an áirín, 7 do bí 80,000 fear ríocht—an ríocht ba mó d-áir cúir an Rómáin le céile i n-áon áir amáir ríar. Do bíomáirí an t-áirín lá fé d-éin de'n beirí uáirín, lá féin d-éin eile. D'é Publius Terentius Varro a bí i sriann ar an lá a t-áirín an d-á ríocht i sriann a céile, ar ríocht ádhairc na h-áiríoch. Tá lúir ar an ádhairc as Cannae, 7 fá lúir rín do cúir Hannibal an 30,000 fear a bí áige i sriann an 80,000 Rómáin. Bí Hannibal 7 na maráirí t-íomáirí ar an t-ádhairc, bí na Núimíochí—ní ríar ríocht áca áir d-á míle fear—ar an t-ádhairc, 7 na maráirí Rómáiní ór a sriann amáir. I lár buill bí na Spáiní 7 na Fáil—ríochtíocht íad ríocht—7 íad ríocht i b-áirín d-íomáirí 7o mbéad a ceann leir na Rómáiní. Bí na ríochtíocht ó'n áirín ar an d-á ríocht, beáirín t-ádhairc t-íar de'n d-íomáirí, 7 cláiríche 7 úiríochí eile Rómáiní áca a ríaríoch as loc t-íomáirí.

D'íad na maráirí fé Hannibal a t-íomáirí ar an t-ádhairc, 7 ní hamáirín sup cúiríoch ar ríar ar na Rómáiní a bí ór a sriann amáir, áir nuair a bí buairíoch áca ór a ríocht do cúiríoch t-ádhairc t-íar de'n t-íomáirí Rómáiní ar fáil éomáirí fáil ar an t-ádhairc de ar mar a ríar na Núimíochí as ceann na Rómáiní ríar. Do t-íomáirí ór a ríocht ar an 7 do bí beirí leo. Annon do t-íomáiríoch ríar 7o

Dú sí go rabhadar taob deap de rna troigtiú Rómánach
 bí ag éirge leo rúto go maic, dar leo féin, mar bí na
 Saill ir na Spáinnis ag géillead rómpa. Do bí na
 Rómánais gá leanmáint. 7 do rtao an géillead com luat
 ir a bí na Rómánais go léir bhuigste irteac ar a céile ra
 láib, d'iompuis na hadiriceánais irteac orca, 7 do
 táimis Harpudal orca aniar. Bítear 'gá n-ionruige ó
 zac taob, 7 do bpužadap irteac ar a céile go dtí ná raib
 rlige aca cum claidim a tarrmangt ar a tpuail san
 tráct ar ferom do baint ar. Nuair a bí deire leir an
 scoircar do bí 50,000 Rómánac marb 7 duine de rna
 huactarain 'na mearc. Do demead geimúis de 20,000,
 7 níor éail na Carrtais ac 5,500 marcac, 7 dá céad
 éigin troigteac.

Cuireann buair mór Cannae deire le "Sabálaib
 Hannibal" nac mór. Do bí an cogad ar ruidal go ceann
 trí mbliadán deas 'na diair ac ir beas eactra do
 demead ar éan-taob an. Ní raib éan-cadair le ragaíl
 ag Hannibal ó n-a tír féin, ó'n gCárrtais, 7 bí a rluagste
 á gcailleamaint aige 'na nduine 7 'na nduine, mar bí na
 Rómánais ag leanmáint de comairle Fabiur 7 ar a tír
 de ríor, san éaoi a cadair do ar dul cum comraic leo.
 Do dem an Carrtaic don iartráct amám ar breir raigtoir
 do cur éirge fé n-a dearbriácair féin Harpudal, ac
 do fuair na Rómánais ríor a teacta, 7 do buadad air
 ag an Metápur. B'é an céad eolar a fuair Hannibal
 ar a tpuar, ná ceann Harpudal á caiteam irteac 'ra'
 campa éirge.

D'fan Hannibal ran loadil go dtí an bliadán 204 r. C.
 Do glaadad a baile air anrion mar do bí Scipio ós ran
 dirric féin, 7 é ag tabairt fé Utica. Ní raib an raic
 céadna ar Hannibal 'na ducais féin a bí air ran tír
 iaracta, 7 do buadad air i gcaic Zama (202). 'Na diair
 rin do demead ríotcám ríor an dá impireact, 7 do
 luig Hannibal irteac ar obair an Stáit do ruidad. Dá
 feadar é i gcúrraib cogair níor taire do i rligtib
 ríotcána. Do cur fé treo com maic rin ar na gnoctáib
 aigro gur díol an Carrtaic an dacad milliún de cáin

Ὀραοῖτε εἰρεάνν.

“Ὁ ἡμέτερος ἡμεῖς εἰρεάνν ἐπειθεῖν Ἐπίορτ ἀναμάρτα
εἰσελθεῖτε τοῦ βίου ἰ ἡ ἰοναὸ ἀν ὄραοι ἀγ φοιλλεῖν ἀγ
ἡεῖτ ἀγυρ ὀλιγτε Ὀέ τοῦ ἡμῶς ἀγυρ ὀά τεῖσλας.”¹
ἡ ἡιονανν τοῦ ἀγυρ ἀ ἡμῶς ἡυρ αἰρεῖαὸ ὀειρεῖαὸ ἡειρ ἡα
ὄραοῖτῖβ ἀρ τεῖτ ἀν ἐπειθεῖν, ἡαρ ἡάρ αἰρεῖαὸ. Ὀ
ὄραοι ἀγ ἡυρῖνν βεαν ῤαῖαλλαιῖς ἡίος Ἐοναῖτ ἡ-αἡρῖν
Ἐιαρῖν ἡαὸῖτῖ ἀγυρ Ὀιαρῖνν ἡ βῤελαῖτεαρ εἰρεάνν: ²
ἀγυρ Ὀ ὄραοι ἀγ ἡαοιοῖτῖν ἡ ἡ ἡα ἡὈειρεῖαὸ ἡαν
ῤεῖτῖαὸ ἀοιρ.³

Ἀγυρ εἰρεῖαὸ ὄραοι ἀνν? Ὀ ὄραοι ῤαν αἰρεῖαὸ ἀρ ἡα
ὄραοῖτῖβ ἡυρ ὀεοαῖρ ῤαν ἀ ἡμῶς ἡο αἰρεῖαὸ. Ὀ βίου ὀυνε
ἀα ἡ-α ὄρε, ὀυνε ἀα ἡ-α ῤάρ, ὀυνε ἀα ἡ-α
εἰρεῖαὸ, ὀυνε ἀα ἡ-α ἡαῖς, ὀυνε ἀα ἡ-α
βῤεῖτεῖν, ὀυνε ἀα ἡαρ ῤαα ἡρ ἡαρ Ἐοῖαῖρλεοῖρ ἀγ
ἀν ἡμῶς, ἀγυρ ἡαρ ῤοῖν ὀε. Ἀρ-βῤεῖτεῖν ἀνν τοῦ βῤεῖαὸ
ἡα ὄραοῖτε, ἀρῤα ὕσῤαρ ὀε ὕσῤαῖβ ἡα Ὀρεῖαῖν, ἀγυρ
τοῦ βῤεῖαὸ ἀα ἡοῖν Ἐοναῖς.⁴

“Ὀ ὄραοι τοῦ ἡαεῖαῖν ἡα ῤεῖν τοῦ εἰρεῖαὸ ἡο
ἡαῖν ὀε Ὀμῶς ὄ αἡρῖν ἡαεῖν ἡ ἡεῖ ἡο ἡβῖοῖρ ὄραοῖτε
ἀα τοῦ εἰρεῖαὸ ἀ ἡγῖνα ἡεῖαῖς ἀγυρ ἀ ἡαῖα ἡ
ἡαῖ τῖνν ὀά ὄτῖν ὄοῖβ ἡο ῤοῖτῖν εἰρεάνν. Ἀγυρ
ῤόρ τοῦ βίου βῤάρ ἡεῖαῖν ἀα, ὀε Ὀμῶς ἡυρ ἡ ἡεῖν
ἀρ ἀ ῤοῖν ῤαῖρ ἡῖν ἀαῖρ ἡαεῖν ἡαῖ ῤεῖαῖν ὀά
βῤαῖρ.⁵

Ἀγυρ Ἐαῖν ἡαεῖν ἀγ ῤῖαῖ ὄ Ἐαῖν ἡο ἡῖαῖ
ῤῖε ῤῖν ἡυρῖνν ἀρ ἀν ἡυρ ἡοῖν. Ὀ Ἐαῖν

¹ ῤοῖν ῤεῖν 342/II.

² ῤ. ῤ. 132/III.

³ Social History (Joyce) 224/I.

⁴ Manners and Customs 185/II.; Cyclopaedia (Rees)

⁵ ῤ. ῤ. 93/I.

ro ceól do loingsreácaib go sguirfidir coslaó orca, agus
 mairbhúigfidir annroim iad de shnáct. Is é leigeas do deim
 Caicearí thraoi air rin céir do leasao i sguaraid a
 cúroeaéctan féin i sguama is ná cloirfidir an ceól. Mar
 roim doib sguir sábadar cuan i Sliaó Rife tuair. Agus
 is annroim do minne Caicearí fairtime doib náir b'ionas
 comnuiréte doib don áit go roéctain Éireann doib agus
 náir b'iad féin do roicfead i áct a rlioct.⁶

Tá a leitéro céatna de rceal le léigeam i neaétra
 na nairgonátaé agus 'ran Odyssey. Corain bean
 péiléara is ceól Oirféara na hAirgonátaig ar éantán na
 murdúcan. Tus Odyssey cuairt ar Éirice le linn a
 ionrána. Agus é féin is a fuireann as rillead abailé
 tángadair go hoileán na murdúcan. Deim Odyssey céir
 do leasao i sguaraid na fuirinne i tneó náir éualadar
 cantán na murdúcan is iad as sábadáil tárrca. Tá bhrí
 rin féol an fuireann leó san móill san doócar. Deim
 Odyssey é féin do éangal go rti an réol-éran, agus
 cé sguir éualaid ré na murdúcan níor méallad is níor
 mairbhúgead é, is níor móillgead, féin, é fá mar im-
 tigead ar máirnéalacaib eile de shnáct

“Do feinn rí ceólta binne ríde
 Le'ri éail sác laoié agaim a nearc,
 Do ceanglad rinn le mgin an ríog
 Cé'ri móir ár ngníomairca i ríac cat.”

Rann é seo ar “Eaétra na Mná Móire tar lear,”
 agus is beas nac ionann a bhrí agus bhrí na rceal do
 luadad éana.

A b'ead is a b'ead rui ar leas clanna Saedil cor ar
 talam na héireann bí thraoite ann agus banttraoite
 leir. Inuirtear dúinn go raib tréir aca as Parolán
 féin. Ríor agus Eólar agus Toémoric a n-ainneaca,
 agus ba oiréannaé na hainneaca iad. Bí thraoite is
 banttraoite as fomórcuib fá tneórad Conaing i
 doírimir. Bí thraoite is banttraoite, leir, as clannaib

⁶ p. p. 34/II. ; p. p. 172/I.

Neimeas, agus bailigeas ar trác ar asaró Cóirne amac. Cuir na fomóraig a noisaoite ir a mbanoisaoite cum iad do muasairt, áct buairó thaoite ir banoisaoite Neimeas oirta. Dean Neimeas .i. Reilbeó ingean ríog Shéise bí i sceannar oirta. Cuiras ar muasairt ar fomórcas, reoiras ar a dtúr, agus marbuisgeas ar oisaoireas .i. Conang⁷ agus Tuata Dé Danann i noeirdeas ó Éirinn deimeas ar an thaoiteas do cleasas. Bí an Dásda mar foróia asa. Urian ir lucar ir lucarba a dtúr thuas. Deacuill ir Danas a mbeirt banoisaoite. Bí banoisaoite eile asa, leir .i. Dórb ir Maca ir Móirruogán. Cuair Driotan Maoi agus a mac Feargur go Moir Conang,⁸ agus do réir leabair Baile Móta leasas a ríocht ó'n áit rim ar fuir na Driotan uile nas móir go teas na Saranas, agus tíomáimeas ríu tar n-air go Moir Conang iad.⁹ Uair ir Eitear na thaoite ba mó cail ar clannas Mileas as teas i nÉirinn dóib. Marbuisgeas as Siab Mir iad.

DAISTEAS.—Bí a mbairteas áirite féin as na thaoiteib. Bairteas geitirde thairde de. An uair rugas Conall Cearnas táinig thaoite agus do canas bairteas geitirde ór cionn an leinb.¹⁰ Bairteas Oileall Óluim i ríotas geitirde i doirac na thiomas doir.¹¹ Tugas bairteas geitirde ar thír mac Conall Deirg Uí Chorra i gcóir thairdeas. cé go rabas go mar cráibteas fé deimeas a raogail.¹² Éire bán bíod ar na thaoiteib de thá.¹³ Áct bíod maire oirta dá n-iongnair Tá oimeas ran meir as thaoiteib ar an noair, ar Pliny, ná banro mar lé cúirais cretoim gan flearc dá duilleogas mar maire oirta.¹⁴

TEINE THAOITEAS.—Míde mac thair an céas uime cum teine do donas do macas Mileas i nÉirinn. O'ran an teine ar laas go ceann reas mbliad

⁷ M. & C. 184/II.

⁸ M. & C. 185/II.

¹¹ mas léana, 165.

¹³ Trip. Life of St. Patrick, 325-6.

⁸ Anglesey.

¹⁰ Cóir Arman (Stokes) 393.

¹² Rev. Celt, 28-9/XIV.

¹⁴ M. & C. 192/II.

1 n-uirneac, asur ip leir do deimtróe prímtéinte eile na héireann do aonad. Dubairt uraoite éireann sur marlaó dóib féin an teine reo do beit ar laraó, asur dá b'píú rín tánghadaí n-éimtiú i n-óáil cómairle. Aét ip ead tárla dá bárrí ro so n-vearuaó a oteangaca do gearuaó amac le míre ip do aónacal i n-icirí uirniú. Ip é tuairim eozam úi cómparóe surab é reo an céad casairt do teine uraoiróeacta i n-ár reiríbníú dútéair.¹⁵

IOÓBDAIRT.—1 oTlaactza ip ead do hórouizead teine tlaactza mar a zcleactaróe leó uraoite éireann do éruinnuúad ip do cóimtionól.¹⁶ Aatá le feicrimt i néirinn fór i n-áitib so leórí iomaó de leacab ró-leactna asur gallám cloé as a n-iomcúr, asur ip dóib zairmtear altóire ioóburóe ip na rean-leabruib. Ip ar na haltóirib reo do cleactaó na uraoite a n-ioóbarca i n-ailó maile le marbaó a mbocán ip a otarb ip a reitead, asur na uraoite féin do teact i n-a nglúnaib fé p'leat póla na hioóbarca dá nglanaó féin ó pálaóar a zcion fé mar ómeaó áro-fázairt na nziúdaróe an tan téizead fé úroicead na hioóbarca cum so pitead fuil na hioóbarca air féin.¹⁷

CLIACTA FÍS.—Ip é feróm deimtróir de feitib na otarb n-ioóbarca a zcoimead cum na veamain do cúr fé gearuib leó. Ip iomaó rliúe so zcuirtróir geara ortá mar atá p'leat ar a reálaib féin 'ran uirce no beit as amairc ar na néaltaib no as éirteact le fozar zaoite no le zlóir na n-éan. An tan do ceilead zác áir dóib ro ortá ip buó éizean dóib a n-óiceall do óéanam ip ead deimtróir éruinnélaacta caortain do rólaóairt asur reitíre na otarb n-ioóbarca do leactaó ortá asur an taob do bíot leir an b'feoil do cúr i n-uactar. Úioó ionntaóib aca ar a ngearuib cum na veamain a méallaó cúca asur eólar do fázáil uacta. Ip mar zéall air reo a veirtarí so oteizeann duine ar a élaótaib fir an uair ómeann a úiceall cum reála do fázáil.¹⁸

¹⁵ M. & C. 182/II.

¹⁷ p. p. 348/II.

¹⁶ p. p. 246/II.

¹⁸ p. p. 350/II.

IOMBAS FOROSHAÍ.—Ré nro go ttear tuigeas ó'n
 b'file a ainriugas nóctas an cleas ro a cómarctairde
 dó. D'eineas an file zneim de feoil aim muice no
 maorair no cuit do cógaint. Anpoin téigeas ré i n-a
 leabair ar cúl dohair asur éanao ór cionn na feola
 asur tairruigeas dá d'éitib zentirde é. Impigeas ré
 ar na d'éitib iarpm, asur dá mbuo ruo é ná beas
 cómarctairde no teimm le fagáil aise fá éann lae éanfas
 ré ór cionn a dá bar asur iarpras ar a d'éitib teact
 i n-a leabair i t'péo ná cuirprde ipceas ar a cóolao.
 Cuirpas a dá bair tpearna ar a dá leacam anpoin asur
 tuiteas a cóolao air. D'itirde as faine air anpoin r
 t'péo ná d'éanfairde a córruirde ná a d'uirpas go t'c
 go nóctfairde dó zac nro go mbioo ré ar a lois r
 zcionn lae no dó, no t'pí, b'féoiri. Cuir páorais
 Naomta go dian i n-a cóinne ro, óir bí baic aise leir
 an Teimm Laozda. Cleas no rún doairdeacta cum
 daoine marba d'aicneamaint, móp-móp daoine go
 nóéanfairde a noicéannaas no a noicéballas, do b'ead
 an Teimm Laozda. Luat'ar ainm f'inn mic Cúmaile
 mar don leir an Teimm Laozda ip na r'p'ibnib. Mar-
 buigeas lomna fear p'p'arail dá maib as fionn toirc
 zur r'c'it'ro ré ar m'naoi fallpa f'inn i t'caoib cómpáir
 airite. Táinig fionn ar córp lomna; cógaint ré a
 óróos, ní hionann ip mar d'eineas daoine eile muicfeoil
 no a leit'eo do cógaint, asur léirigeas do zur córp
 lomna do bí ann ip zur árouis náim'oe leó an
 ceann.¹⁹

Luat'ar ainm an file Maen mac Eathae mar don
 leir an Teimm Laozda ro, leir. Tuz Connla mac Tairis
 m'ic Céim mic Oilealla Óloim plaorc maorair baclann
 éise r'uo bliadanta tar éir a marbta, asur d'eim
 Maen amac zur plaorc Moza Eime an céas maorair
 baclann dá r'uzas riam i n'éirinn do bí ann.²⁰

Uaireanta do d'aineas iódbairt leir an Teimm Laozda.
 Cuir páorais Naomta go móp i n-a cóinne ran.
 Uaireanta eile ní d'aineas iódbairt leir. D'iceatal d'e

¹⁹ M. & C. 210/II.²⁰ M. & C. 212/II.

Ceannaid a tustairde ari rin mar zhar, asur do rcaoil
pádrais Naomta leir.²¹

Do pór Dongur ní Mumán eithe uatac. Dam
comgeall leir an bpórad, 'ré rin zo ndéanfá Déirig
le n-ari dam ní tpeada áirite do ruasairt ar Orpaise.
Bí oraoi an-ghic as muintir Orpaise. Dill do b'ainm
dó. Act dá gliocar é, bí oraoite na nDéireac ró-ghic
dó. Cuir duine aca ro é féin i bfuirm bó le n-a marbad
i otreo zo radorfard a clann coirde. De bairi cómairle
ingine Dill a bí mar mnaoi fpearail as eithe uatac
i gCaireal do buadad ar tpeadaib Orpaise asur leanao
iad tar teóram oirteir Mumán. Asur ir é fáct zo
otustar Orpaise mar ainm orca toirc sur nit zac
duine com mear le or asur iad as rceinnead ó
Déireadaib.²²

ADRAD.—Deir Eogan Ua Comraide, pór, ná bead ré
oleagtae fá ruasail na noiraó teampuil do tógaint i
n-onóir na ndéite ná iad do adrad ró iadao an tige.²³

Deinead Saedil Ciom Ciuae .i. ruioad éireann
asur na foirdeite do bí timdeall ari i Maig Sleact
do adrad sur caillead Tigearnmar asur a muintear
ir an t-adrad ro ar ruad aca. Cuir pádrais deiread
le Ciom asur le n-a foirdeitib, cé zo n-muirtear dúinn
zo raib Ciom féin cumdaigte le óri ir le airgead asur
sur ioda cloide bí 'ran gcuro eile.

Lá dá raib Cormac mac Airt i oisg Cleitig bí na
oraoite as adrad an Laois Órda i n-a fiadnair asur
an cúreaceta as déanam amlaio. Do fiarpuig Macl-
geann oraoi de Cormac cao fé ndeapa do gan beit
as adrad an Laois com maic le cac. "Mar na déan-
fainn adrad do'n ceap do dem mo ceapourde féin,"
arfa Cormac. "Ni déanfá adrad fearfa act do
Óia neime asur talman asur iérrinn."²⁴

Trae eile mear Cormac cior dá coise do baint de'n
Mumán. Tus ré oraoite ó Albain leir, asur bíodar

²¹ M. & C. 209/II.

²² M. & C. 208/II.

²³ M. & C. 182/II.

²⁴ p. p. 346/II.

aḡ imiṛt iomaḡ ḡraoiḡdeaḡta aṛ piḡ Muman iṛ aṛ a
 munnṛtiṛ no ḡo paib ḡaome aḡur aṛnḡiṛ i nḡuair ḡair
 ḡe earḡa uirce. Cuir pi Muman fior ḡo Ciarraiḡe aṛ
 Mōḡ Ruit. Com luat iṛ tāmig Mōḡ Ruit ḡo rcaoil ré
 an ḡlar ḡo bí aṛ an uirce aḡ na ḡraoiṛib iaraḡta aḡur
 bí uirce ḡo leḡr aḡ munnṛtiṛ na Muman fearṛa. U'ḡ
 cṛiḡc an rcail ḡur cuir Munnuiḡ an ruaiḡ aṛ fuaḡ
 Cōrmaic ḡe ḡairi ḡraoiḡdeaḡta Mōḡa Ruit.²⁵

ANÁL ḡRAOIḡDEAḡTA.—Aḡur Mōḡ Ruit aḡ tṛoro an
 tṛát úro leiṛ an tṛiúr ḡruaḡ ḡo bí aḡ Cōrmaic .i. Ceaḡt
 aḡur Cioṛta aḡur Cioṛruaḡ, ḡaṛna aḡita ḡo bí aḡ tarrnac
 a cārbair. ‘Cia niaḡ na ḡaome iṛ neara ḡom?’ aṛ
 reirean. ‘ḡ’innireaḡ ḡó ḡur tṛiúr fearṛa ḡo bí ann aḡur
 iaḡ áro luat. “Tṛiúr ḡruaḡ Cōrmaic aḡá ann,” aṛ
 reirean, “aḡur tá ḡeallṛta aḡ mo ḡéiṛib-re ḡo nḡéanṛar
 cloḡa ḡiḡb aḡt m’anál ḡo féirdeaḡ oṛṛta an uair ḡéarṛaḡ
 oṛṛta. ḡem ré anál ḡraoiḡdeaḡta ḡo féirdeaḡ oṛṛta,
 aḡur ḡeineaḡ cloḡa ḡiḡb.”²⁶

Iṛ fearṛa máir an ḡraoiṛ reo má’r fíorṛ ḡo na filiḡ :

Ré naoi pi ḡéaḡ ḡiairṛ i nḡiairṛ
 Saoḡal Mōḡa Ruit ré róḡliairṛ
 Ó Roit mac Rioḡail, mōr blorṛ
 ḡo Cairṛbe lom Litṛeaḡair.²⁷

Tá ré amuiḡ aṛ Mōḡ Ruit ḡo nḡeaḡairṛ ré ḡo hoirṛearṛ
 ḡoṛṛain aḡ foḡluim ḡraoiḡdeaḡta ó Símeon Maḡur.²⁸

ḡLAOI FULLA.—Iṛ é an tṛliḡe ḡo nḡeimṛiḡe ḡlaoi
 fulla ḡlaoi féirṛ no tuiḡe ḡo cuir fá ḡraoiḡdeaḡt, ’ré
 rin focail éigin ḡraoiḡdeaḡta ḡo cānaḡ óṛ a cionn aḡur
 é cāiteam iṛteaḡ iḡiṛ ḡá fúil an ḡuine ḡo bí le ḡoṛṛḡaḡáḡ
 annroim. ḡiḡḡ ro aṛ riubal ó ré Nuada Fullon pi
 Laiḡean, ré cēaḡ bliadān roimṛ teaḡt Cṛiḡort ḡo ré
 Maoloḡṛair pi na nḡéireaḡ ré cēaḡ bliadān tarr éir
 teaḡta Cṛiḡort. U'ḡ Maoloḡṛair ro ḡo tṛḡ ḡo Mōcṛua

²⁵ f. f. 320/II.

²⁶ M. & C. 215/II.

²⁷ f. f. 320/II.

²⁸ M. & C. 213/II.

naoimta fearann i gcómair mainirtneac léara móir. Bí mac áluinn éirimeamail aise d'arab ainm Comhán le n-a céad nnaoi, b'í reo mátair Cuimín fáda naoim. Aét an uair pór pé an at-uair cuir a d'ara bean dúil móir i gComhán, agus, toirc ná géillreac peirean dá toil, cuir sí d'fíadaib ar d'raoi Maoioctair an t-óghnac do buaid le rlaic no le d'raoi fulla. Dem peirean é féin do nize agus níor túrce ran 'ná táinig narsóroe ar a éroiceann, tuit a curó spuaize de, cáill pé a meabair, agus d'imtíz pé ar g'ealtair. Cuirreac an d'raoi fulla as mit ir as cur ir as léimríz duine díreac ar nór seilt.²⁹

Léastar pór sup táinig lobán d'raoi ó Albain aimpear Cuim Cille, óir cuaidr pé teirtear ar oimeac Eocac dontrúla rinreap ril Súilleabám. D'iarir pé tabairtar ar Eocair, agus, má iarir, ní fárdóac don bhontannar eile é aét leat-fúil an Éireannair. Bí de uamain ir de eagla ar Eocair noim cáineac an d'raoi sup tug pé an leat-fúil do cé sup fás ran é féin i n-a dail. Tarla Ruadán lotra láirneac, agus bí de déirtin air sup iarir pé ar Dia rúla lobán do cur i gceann Eocac fearca, agus innirtear dúinn sup géilleac dá atcumge.³⁰

Llāšā. — Má demead d'raoite iarda d'iošbáil, féin, demead a tuilleac aca fóiricim agus leigear. Bí d'raoi d'arab ainm Troptán i b'rocair na gCruitneac do táinig go héirinn i n-aimpri Eireamón. Tarla d'ronz eile i n-aéran i n'Eireamón an trác úo; agus ir amla bíodar agus nim ar arim zac doim aca ionnur, pé beag móir an creac do déanraoír, ná raib leigear ar bit ar an ocar go b'fáca b'ár. Cuaidr Eireamón go raib leitéro Troptám ar na Cruitneacair agus go raib i n-a cumar na hoirair do leigear. Cuir pé fíor air; agus, cé sup imtíz upmóir na gCruitneac go hAlbain i oirac d'fan Troptán d'raoi agus cúigear eile aca i n'éirinn agus fuairreodar fearann i m'breagmair ó Eireamón.³¹

²⁹ M. & C. 205/II.

³¹ p. p. 116/II.

³⁰ p. p. 58/III.

Τά αν ρανν πο ι τταοιβ τταοιθεαατα λε λειγεαμ ι
νεαατρα αν Αμααάμ Μόιρ :

Cuirear an gaircridead faoi le ttraoidead
An leat eoir mar do bi ariam ;
Annrom do iaid an Sruagad glie
Dimir-na anoir as ttrial.³²

ΟΙΟΙΘΕ.—Λεαγταρ ας λιλ Caerar ι ραν ρειρμεαθ
λεαβαν οά ρταιρ ζο ραιθ τεαρμονν ας να τταοιτιθ το
ταμης ι η-ιαρταρ εθρρα ας ρεθλαθ ρcol το'η φραμnc.
Iρ ημμεαρτα ζυρ ο εημν το τtrial να τταοιτε πο δε
βριζ ζυρ β'ι εηρε τοβαν τταοιθεαατα ιαρταρ εθρρα αν
ταν ρom αζυρ ζυρ β'ι αν ζαεθεαλζ αν τεαηζα το να
τταοιτιθ ααααα. Βι ραοιρρε αζυρ ααααα ρca μαρ αom
λε τεαρμονν ο υαιρλιθ να φραμnce. Αζυρ βρονηταιθε
ορ ορτα ι ηεημν :

Labrar Feargur na mbriatar zcearr
O'r e do bhonnad an t-oir ar ttraoi
Zo bfuair do Orcur cead o SOLL
Dul cum comraic leir an imdoi.

Ι ζCruaαam ιρ εαθ ρυαιρ βειητ ηζεαν λαοζαιρ
οιλεαμam αζυρ ταβαιητ ρυαρ ρε αηρμα βειητε ττααθ.
τταοι αν αααα οιρε το βι ας Colm Cille ρem : ραιθ α
αυγταρ αιρ ι λεαβαν λεαρα Μόιρ.

ΡΔΙΘΕ.—ηιορ β'ε ρεο αν τ-αon ραιθ το βι ορτα. An
ζορτα το βι ι ηεημν αζυρ Conn ααααααα ι βφλαιταρ
να ερθε, αηρημζιρ τταοι Μοζα ηυαααα ζο ραιθ ρι ας
τεαατ ; αζυρ οά βριζ ρημ αηρ Μοζ ηυαααα ζαα αρ
ρεαθ ρε δε αρβαν ι τταιρce ζο ραιθ α ιοαα λan. An
υαιρ βειρ αν αιμρεαρ αηραιθ αρ αν βροβαλ μορ ηι βα
οιααααηζε, β'ειζη οοιβ τεαατ ας τtrial αρ ημοζ αρ λορζ
βιθ, ροιρ ηαμμοιβ αζυρ αηροιβ, αζυρ ο'ειρηζ λειρ μορην
ααα το αηρ ρε αιορ αζυρ ρε αam αζυρ ρε ρμαατ αρ αν
ζcuma ρom.

³² εαατρα αν Αμααάμ Μόιρ.

³⁴ Joyce's S. H. 237/I.

³³ Sealz Gleanna na Smoil.

³⁵ p. p. 264/II.

B'i taróbbreanm as eocair mac eapca n'i fear bolg
 roim gabálar tuata dé Danann, asur o'innir ré dá
 oraoi ceapam é. B'é míniugad tug an oraoi air go
 raib namá comáctac as déanam orca. Tarla cat
 Muige Tuiread i ngearract ainmne mar a raib oraoite
 sac rluais as cleactad a sclear ar maite le n-a
 munnair ar capraigeadaib ir ar ballaib ar páirc an
 buailte no sur buadad ar tuataib dé Danann.

Deir ingean ríog Sreag ro i rtaoib a hatar i neactra
 na Mná Móire tar lear:

Na oraoite dearbuis fairtine do—
 Mo mállaet doib go brat air—
 Go mbéramn mac do reiorrad an Sreig
 Ir do bairfead de féin a ceann san rcit.

Do bior-ra lá cé dubac an rceal,
 Ar dilneac beit as rileaó rúl;
 Le oraoideact eiorra m'atar féin
 Do caillear mo rceim asur mo fnúó.

I gcionn tamail tar éir báir Conaire m'bhí tionólad
 dáil i rceamair i gcúirt eapca mic Cairbre. B'i
 Meadhb ir dílill i látar ó Connaictaib, Cúroí mac Dáire
 ó Dearmuidain, Tigearnac mac Lueta ó Tuadmuidain,
 asur fionn mac Rora n'i laigean. N'i bead aon bairt aca
 le Ultaib, óir bíodar uile i n-a gcionnib. Teartuis
 uata a déanam amac cia bead mar aipróis i ndiaid
 Conaire. Marbuisgead tarb. Caid fear a dótam móir
 de'n feoil ir de'n anbhuit ir cuaid cum codlata dá
 bair. Táinig ceatnar oruad as cantan ór a cionn
 annrom, asur conaic ré tré aipling comairtairde an
 aipróis do bí le beit aca.³⁶

Cairnguir oraoite Mic Con do nac mairfead leat-

³⁶ M. & C. 199/II.

bliadain muna bfaḡad ré Teamair.³⁷ Aḡur do deim
 tḡraoi eile tairnḡreacḡt i tḡraoibḡ bḡriḡoe rui ar ruiḡad i.³⁸

EADARḡADḡALUIḡOTE.—An tan mear maite Mumhan
 Corc iḡ Cormac do dḡḡad iḡ a luac do cúr le rruḡt
 toirḡ zup clann toḡarḡta bḡ ionta cúir Dineac tḡraoi mar
 atcúimḡe oḡta zan Corc do marḡad acḡ a tabairḡt dḡ
 rém. ḡéilleadair do'n tḡraoi, aḡur ruiḡ reirean Corc
 ar muir leir zo hḡir bḡaoi mar a raiḡ an cáilleac
 bḡaoi i n-a cóimuirḡe; aḡur d'fás ré fé n-a-comairḡe
 riuḡ é fead bliadna. Annroin cúir ré fé comairḡe
 Sáruite é: b'í riuḡ rean-máḡair Cúirḡe rém i leit a
 atar aḡur a máḡair. Aḡur d'eirḡ le Corc riuḡacḡt na
 Mumhan do ḡadail i tḡrác.³⁹

COMAIRLEOIRIḡE.—Iḡ léir ar ro nár b'annam
 ruiḡte fé cómaoin aḡ tḡraoitiḡ. Do fiaḡruiḡ Eocairḡ
 feirlioc dá tḡraoitiḡ cá áit a nḡéanḡad longḡort,
 aḡur adubḡadair leir a dḡéanam i nḡruim na nḡruad
 le n-a ráirḡear Cnuacain.⁴⁰

Tḡrác dár teairḡiḡ ó Concubair mac Neara labairḡ
 le n-a luḡt leanamna ní raiḡ de cead aige rocal do
 ráḡ no zup cúir Catḡad tḡraoi ceirḡ air i tḡrác. Aḡur
 iḡ é Catḡad do tuiḡ cómairle dḡ aḡur é aḡ dul cum
 cata le Merḡ.⁴¹

Bḡ Eocairḡ ní Laiḡean aḡ bḡac ar beit i n-a áirḡriḡ
 i n-mead Néill Naoi nḡiallac; aḡur cómairliḡ tḡraoi
 dḡ zan ḡeara na Teamrac do cóill. “Óir iḡ dá
 ḡearaiḡ,” ar reirean, “zan ní do furḡe mte cum flaitḡear
 éireann do ḡadail zo nḡeobad nare niaḡ fé n-a bḡáḡair
 no zo nḡeobad ḡrác muirḡe ḡairḡir.” Tḡriḡ Eocairḡ
 an Teamair annroin, aḡur táimḡ Niall zo Teamraḡiḡ
 iḡ do ḡaiḡ flaitḡear éireann. Aḡur Eocairḡ aḡ triall
 tar air zo Laiḡniḡ buail ré irḡeac i tḡriḡ Laiḡcinn
 mic Dairḡceada, tḡraoi Néill. Tuiḡ mac an tḡraoi
 marḡad ar Eocairḡ; aḡur, má deim, do máirḡ Eocairḡ

³⁷ f. f. 286/II.

³⁸ Stokes L. S. 183.

³⁹ f. f. 314/II.

⁴⁰ *Id.* 186/II.

⁴¹ Joyce S. H. 237/I.

ar an lácair rin é. Do gearán an t-uaire an tairtealúirde le mall gan moill; agus d'áitímh ré air dul agus laigin do éreacad. D'éigin do Eócair géillead do mall dá dearcadh ro; agus d'óirúig an t-uaire do luét leanaimna Néill anghom Eócair do ceangal le rlabrad do cóirte éloice ar bhuac Sláine coir Cille Dhighe go marbódad naonbar laoc ann é. Ceanglad é; áct do rtoil Eócair an rlabrad ó céile le corp gearcú agus do rcaoil é féin ip do rceinn uata go hálbam. Máirb ré mall 'fan ffrannic i ttrát.⁴²

Agus pátrais naomta féin as véanam ar t-earraig beirt dhua do cómhairlig do laogaire cad buó cóir do a véanam.⁴³

Bí dá mac véas as Car rínear Dáil gCar, agus b'é lucair Dealdact an mac d'óige aca. Bí reirer mac as lucair agus ingean dárad ainm doife. Tug ré doife mar mhaoi do Trad mac Tarais a bí i na-rlat ríogda ip i n-a t-uaire. Ó'n Trad ro gearmtear Tradraige i tTuadmumem.

CEÓ DRADÓDEACTA.—Agus Cat Cuile Driemne ar riubal tós t-uaire Driamada arba dhua doir an dá rluas. A Dú, arpa Colm Cille, cia an fáct ná baintear oinn an ceó? Deimead amlaíró i gcionn tamail de bair cleara, agus buadad ar Driamuro.⁴⁴

DRADÓTE TUAÇA DE DANANN.—Míor b'ionann t-uairedeact Tuac Dé Danann agus an t-uairedeact go bfuilmíó as tagairt oi. Agus an aicme reo i n-a gcoimhuirde a bpad ip a bpad ó foim i gcríe na hAicne innirtear dúinn go dtáinig coblae móir ó críe na Síria as véanam cogair ar luét críe na hAicne i ttreó ip go mbíoir i n-áerann i n-a céile gac lá. Áct an t-ions de munntir críe na hAicne do márbuigirde moiu, abair, tugad fé n-deara gupad é an t-ions céadna do bíó as t-rioid lá ar na báiread. “Tré t-uairedeact Tuac Dé Danann do ghirde ro, óir do cúirtoir deaimna i rna corpaib cum a n-aicteodéana.”⁴⁵

⁴² p. p. 406/II.

⁴³ Trip. Life 43

⁴⁴ Stokes: Lives of Irish Saints XIX.

⁴⁵ p. p. 202fI.

Iy iad ro na daoine céadna do bí i nÉirinn ní ba
 diaónaige. Iy iad do éumnaigh timceall cloinne Míleá
 an uair fábadar rúo cuan i hInbear Slámge iy do cuir
 ceó thaoirdeáca ór a zcomn ionnur zup ruasáó mic
 Míleá ó'n oileán amac aipir leir an thaoirdeáct ro
 iy zup b'éigin doib' dul timceall Éireann. Fábadar
 cuan anghoin ag Inbear Scéme, agus tángadar i tpiát
 zo Teamair. Tar éir beagán comhpóroé anghúo le
 cloinn Céarmada cómairlig' Aimeirgin dá zaoitaid
 féim tpiall tar n-air zo hInbear Scéme agus dul i n-a
 longaid' fead naoi ttonn ar muir. Deineadar uile
 amlaib'. Act cóm luat agus connaic Tuata Dé
 Danann ar muir iad, deir an reanúr zup tózadar zaoct
 zaidteac' zemtirde do cuir anfad' ar muir, agus
 tuzad' bádad' iy rcaipead' ar élanaid' Míleá dá
 dearcaid'.⁴⁶

Do bádad' cóigeair doib' ran,
 De élanaid' meara Míleá,
 I zcuantaid' Éireann na rann
 le thaoirdeáct Tuat Dé Danann.

Deirteair linn zo nveácaid' Tuata Dé Danann zo
 luat i b'póair an tpiuid' ríde zo tiorcaid' na mbeó,
 "ait ná bíonn báp ná peacáó ná ionnarvad'."

CROSÁNTACT.—Leir an aimpir níor tuigead' cas ba
 thaoi agus thaoirdeáct ann cóm cruinn agus mar tuigead'
 agus na thaoite pó féim. Do féir mar leat an
 creideam' fáoil daoine zup cuma thaoirdeáct no
 zemtirdeáct agus zup b'áon nro amám zemtirdeáct
 agus cporántact. Tá Seatrún Céitinn mar ugdar
 agann zup zéillead' do'n cporántact ro a b'fad anuar
 i nÉirinn.

Lá dá raib' Camdeac' naoim i n-oileán Rora Cné connaic
 ré riuag' doimóirdeamán ag imteáct an doimóir a éionn.⁴⁷
 An uair cuirad' corp' Donncaóda mic Céallaid' áair

⁴⁶ p. p. 86-8/II.

⁴⁷ Lives of the Saints (Stokes) XIX.

céile Dóinnéada mic fílainn tSionna i Saigir Ciaráin
 táinig naonbhar de époránaib ciabaca éioróuda ar an
 uais agus gabhadar as ciarairdeacht amail is beap do
 époránaib ó foim anall; agus ba síle a rúla is a bfiacta
 'ná pneaceta is ba duibe 'ná sual gabann sac ball eile
 díob. Sac duine éioð iad agus iad as cantam ar
 uais Dóinnéada deimead galap lae is oíóce dóib. Fé
 deirpead táinig iongnad ar cléir na dútaige, óir ba
 deisfear an Dóinnéad ro má bí deisfear ar an raogal
 ruam; agus níor tuisgeadar cao fé ndeara do époránaib
 beit as coimhdeacht an cúirp mar foim. Dá réir rin
 deimeadar tréigeanar agus urnuigche fead trí lá so
 bpoillreocáirde dóib cao fáct sur lean na deamna corp
 an ríog. Agus táinig ainseal Dé agus aoubairt leó
 surab é rin an treap feacht as na deamnaib as teacht i
 nÉirinn ar itfpeann as deanam buairdearta ór cionn
 cúirp an ríog mar náir féadadar faili do fásgáil air
 agus é i n-a beacáir. Do cómairlig fór dóib airfpeann
 agus uirce coirpeacan do deanam lá ar na báirpead,
 agus an t-uirce do éroctad ar an uais agus ar an foilig
 uile. Deimead amlaíó, agus leir rin d'imteig na deamna
 ar maðarc éaic, is ní factar ó foim i leit iad.⁴⁸

Is fá'n am foim do bí an éporán fionn Ua Cionga is
 mac Rionntac Ua Conorám ann. Dubairtar sur
 meabruis ríad ro a nduam ó'n naonbhar éporán do
 táinig as deanam buairdearta ór cionn cúirp Dóinnéad
 mic Ceallais ríog Orruige is do leanadar do'n
 éporántacht mar ealaðam so báp.

Abair is ná leantair do'n éporántacht mar ealaðam i
 nÉirinn anoir ní fásgann ran luét na tuata san píreóga
 so flúirpead aca fór. Dá ndéanfaide na píreóga ro
 do rerpúduagad ní'l baogal ná so míneocharóir mórián
 móir i reancur na héirpeann nac féidir le coiscriócaib
 ná leó ro so bfuil a n-áitpead i mbailtib móra no i
 scaitpeadaib a tuisrint moiu. Déal-oideap na
 nSaeéal eocair an treancura dúctair, agus san an

⁴⁸ p. p. 220/III.

béal-oidéar roim go ciumh ag riarúide an lae inoim
 ní'l i n-a t'easarc a'c buille pé tuairim, ar an gcuid ir
 mó de. Ní cuireann ar mbéal-oidéar cioránta'c ná
 pipeóga i leit na noimad ar leitlíg, agus ní cóir a
 gcuir i n-a leit a'c com' beas. Níor b'ia' na gnára ba
 dual do deas-óirioitib.

CALMÓIR.

CÁBLA NA hATLAINTICE.

Duò deocair a ríad cía ar b'é an céad ríaoi do cúimníg ar teachtairieáct teitriúge do cúp i gcéin. Áct inuir-tear dúinn ná ríab Ágamamnon d'ail air; ásur, dá cómaráta ran, Ágamamnon do b'ainm do'n céad luíng a b'i ág leágan Cábla na hAtlaintice i lár na naoimád doire déas. Ir eól dúinn go ndearna Jailileo tásairt i mbliádam a 1632 do teitriúdeáct na maisneite, ir eól dúinn fóir go ríab eólar ág an átair Fabiano Strada ar teitriúdeáct ásur d'ócar áige, ríul a b'ruair pé bár i mbliádam a 1649, go b'réadfaide úráro do déanam de i gcómair teachtairieácta

Spáinneáct d'árad ainm Salva an céad duine adubairt, i mbliádam a 1795, sur b'féoirí feróm do daint ar teitriúdeáct fó múir. Sé bliáona déas ní ba díadnaíge dam Somarins¹ ásur Scilling² iarraáct ar an ríang teitriúge i gcómair teachtairieácta, ásur cúige ríu deineaóar an ríang d'folaáctam i gcúimíad cúitriúct. Ní'l don deimíuáct ágam, ámtáct, sur eiríg le teitriúdeáct fó múir cum sur tús duine de múinntir Seácnaraisg iarraáct ríaoi 'ran úigligé³ ar ron Comluáct na nInoiáct Tóir i mbliádam a 1838. Cúir reirean ríang fó píct irteáct i ríótán⁴ rícoiltte, éar pé cnáib taráta tímceall air ríu ásur cnáib fó píct tímceall oirta uile. B'é a tuáirim go b'réadfaide ríang mar rom do leatáct t'rearna páirce ríúce, no do leágan 'ran ádam, ásur go b'rágfaide cómarátaide teitriúge trío san loáct ionta. Míiníg ollam d'árad ainm ríadbaréloc⁵ do cóimóalcar feire i mbliádam a 1840 ríúge d'ár éear pé féin cum

¹ Sommering.

² Schilling.

³ Hugli.

⁴ Rattan.

⁵ Whetstone.

rrangá teitriúge do leagan ó Dóbar⁶ go Calair.⁷ Ba beag náir b'ionann é agus rúige Uí Seachnaraigh aet beagán feadhra do beit ari. Cuir an tOllamh Morse⁸ cairíde teitriúge⁹ no rruca aibleire tré rrang tpearna cuaim Eabhrac Nuairó i mbliadain a 1842. Cnáb agus é rúigte i dtarra ip i bpic agus cumhad cúitriú¹⁰ i n-a dtimceall a bí mar adbar foluigte aige ar an rrang. Leag Earra Coirneill¹¹ .i. bunaidé iolrcoile Coirneill, cábla 'ran uorón¹² i mbliadain a 1845 i dtreo ip go mbead baint ag Dún Laoda¹³ ip Eabhrac Nuairó le céile fearra. Spanga umairó a bí ann, cotún mar cumhadé orca, cúitriúc dá bpolactain, agus píop luairó dá gcoraint uile. D'eirig leir go maíe cum gur bpireadé le leacorípe é fé ceann bliadna. An bliadain rin .i. bliadain a 1846, leagad rrang eile i gcuam Déalpuirt.¹⁴ Cúitriúc a bí gá polactain, agus d'eirig le Cairneall West cómarptaidé do cup trío ó báo go tráig. Tugad an iarract ro féadaint ar b'féidir teactaireadé teitriúge do cup ó Sacraib go dtí an ffrainne; aet níor b'féidir dul cum cinn leir d'earba airtio.

Bí beirt dearbhrácar de muinntir Dheir¹⁵ ag gabáil do teitriúdeadé i scoitcinn fé'n am roin, am. i n-aindeoin neamhuime Riagaltaip Sacran tugad ar ro comluet le céile cum rrang teitriúge do leagan roir Dóbar ip Calair. An curó de reo do leagad ar dtí rrang umairó a bí ann; bí an rrang clúdaigte le cotún, agus ran féin rúigte i gcúitriúc leagta. Bí píop de luad tptom mar cumhadé coranta ar an gcábla ro. Guta peirce leat-órolad i neimre a bí mar cumhadé ar an gcuro eile de'n rrang. Tromuigead é le cnaránaib de luad tptom ip gac cnarán díob céad rlat ó céile. D'eirig leo a cup ró muir mar reo, agus teactaireadé do cup cum laoire Napóilean Dónapart i

⁶ Dover.

⁸ Morse.

¹⁰ Gutta-percha.

¹² Hudson.

¹⁴ Portsmouth.

⁷ Calais.

⁹ Electric currents.

¹¹ Ezra Cornell.

¹³ Fort Lee.

¹⁵ De Brett.

oṡpeó ŝur léir ŝo bṡeadoṡaíde peíom do baínt ar. Aṡt
ṡaol iarṡaíre ó Ůúlong¹⁶ ŝur múr éisín iarṡéta bí ann ;
tós pé irṡeac i n-a líon é, aᝑur o'ṡás pé balb ŝo bṡac é.

leas dume de múinntir ŝuiblaíᝑ¹⁷ péit¹⁸ oá míle
ṡiᝑe ar ṡaro ir ŝuta peíṡe mar cumṡac aír i Muir
nloct i mbliadain a 1849. Ůí an ṡrang ro carṡa ar
oṡuma ar bóro luinge, aᝑur ṡeaoilṡróe amaṡ é do péir
mar ᝑluairéad an long cum cinn. Ceanglaṡ é coir
ṡráᝑa aᝑ ṡócrṡón¹⁹ do ṡrang aeir a bí aᝑ dul ŝo ceann
ceíṡre pícead míle ṡiᝑe le hair an bóṡair iarainn,
aᝑur ar an ᝑcuma ro o'eiríᝑ le ṡear ar bóro na luinge
aᝑur le ṡear eile i lúndain ṡeéalṡa teimṡiᝑe do cúp
cum a céile. Pé ceann cúṡa bliadain eile .i. 1850-51,
leasad cábla roir Ůóṡar ir Calair aír. Ůí ceíṡre
ṡrangṡa umarṡ 'ran cábla nuad aᝑur oá ṡṡac de ŝuta
peíṡe mar cumṡac ar ᝑac ṡrang aca. leasad na
péite le hair a céile, aᝑur líonad an ṡpár a bí eadairṡa
le cnáib ṡairṡa na Rúire. Cumṡaíᝑe ad iad uile le téro
ᝑalbánta.²⁰ Ůí deic ᝑcinn de ṡrangṡaíb iarainn 'ran
téro aᝑur iad uile carṡa i bṡuirṡm ṡpíre²¹ timceall na
bṡeít ir na cnáibe. Seacṡ oṡuna an meadócain a bí i
nᝑac ṡaro míle de'n cábla roim aᝑur é críochnuíᝑe.
Cé náṡ leasad é ŝan móṡán oá oúad, o'eiríᝑ leir ŝo
mionᝑantac.

ṡrí uaire i ᝑcaíteam 1852 mearad éire ir an Ůṡeatan
níor do ceangal le ᝑléar teimṡiᝑe. An céad iarṡacṡ
bí an cábla ró-éadṡiom do'n ruadad deimṡróe le
anncairíṡ ir le ṡna ṡruṡaíb a bíonn de ᝑnác i mbun
na ṡairíᝑe roir Ůinn éadair ir Mom Conaᝑᝑ.²² An
ṡpár a bí roir na péite aᝑur an cumṡac iarainn 'ran
cábla ro, mearad é ṡásamṡ ṡollam ᝑlan. An oara
iarṡacṡ, ó ṡóṡ ṡáṡaíᝑ²³ i nallban ŝo Doimnac Ůiaᝑ,²⁴
deinead ṡmṡoiríníróe de'n cábla ir é oá leasán. péit

¹⁶ Boulogne.

¹⁸ Cove ; conductor.

²⁰ Galvanised.

²² Holyhead.

¹⁷ Walker.

¹⁹ Folkestone.

²¹ Spire.

²³ Portpatrick

²⁴ Donaghadee.

uimairé a bí ann ír é cumhdaigíte le cúitriúic. Iarbmuis
de rin bí guta peircé, agus taob amuis de rin arír
capad cnáib. Aét bí pé ró-éadótom, agus mar adubrad,
o'imtíis pé leir an taoidé agus é dá leasán. Níor
eiris leir an tpeas iarract aét com beas. Ioir an dá
ait céadna mearad an cábla do leasán an taca ran.
Aét leasad cábla do Comluét na Maigneite²⁵ i mbliadain
a 1853, agus o'eiris leir go buan. An meadóain
céadna bí aise reo ír as an scábla ó Úóðar go Calair.
Bí pé féite ann, agus b'é an céad buan-cábla é ioir
Éirinn ír an Úreatain Móir.

An bliadain i n-a óiad ran leasad cábla ioir Úóðar
agus Oirteimó. I n-a óiad ro arír leasad cáblaidé ó
Sacrail go Tír fó Tuinn ír go oti an Searmáin, ó
Óanmarc go Suróin,²⁶ ó'n Iordáil go Corsaic²⁷ ír ó
Sairóin²⁸ go Tuairceart Afráice. An taitige ír an
t-eólar a bí faستا roim pé bamead ferom arta agus na
cáblaidé ro dá leasán. Mar a céite cuiread feadbar ar
an leasán ír ar an scuimodac do péir mar fuairtear
eólar ír mar mótuigead zabad le feadbar. An taitige
ír an t-eólar a fuairtear 'ran uirce doimín i Muir
oToirruan, 'ran Muir Óuib ír i mballaid eile, rin iad a
griopuis daoine cum tabairt pé cábla na hAtlantice.

Agus an raotar ro ar riuðal 'ran Eórais tugad cead
do duine de muinntir Síorboirn²⁹ cátair Sam Seán i
oTalam an Éirc agus Rinn na Ré³⁰ i mbad Iadhráir
Naomta do ceangal le rranz 'ran aer. Ír ead bí
cearta as luét na line reo eólar o'faadail ó longaid a
tagad ó lúndain go cátair Sam Seán agus an t-eólar
ran do cur go Rinn na Úreatan³¹ le colúraid. Leas Cír
MacSuir³² agus daoine eile cábla ó cátair Sam Seán
go Canada ír go lúntid Aimeirce i mbliadain a 1856.
Bí móir-cuid de rranzaid caola i bfeit an cábla ro i

²⁵ The Magnetic Telegraph Co.

²⁷ Corsica.

²⁹ F. N. Gisborne.

³¹ Cape Breton.

²⁶ Sweden.

²⁸ Sardinia.

³⁰ Cape Ray.

³² Cyrus West Field.

Uíic maí áro-inealtóir,³⁸ Uáinteac³⁹ maí teimteairiúe,⁴⁰ ír MacSuirc maí ceann uíriaró. Bí an tOllam Mac Tomáir⁴¹ ar an gcómairle, acé ní raib don beair eile aige i dtoras.

Sul ar éiom an fuireann nuad ro ar a gcuid oibre bí comhóaltar realadac ar lois cábla oíreáinnais. Leasad bpeir asur trí píeró rašar cábla ór a gcómair, asur do tošadar féit an-éadrom: céad asur readt bpúint i gcómair míle maí an meadócam do bí 'ran bféit umaró asur dá céad ír trí píeró púnt no maí roin i gcómair míle maí 'ran suta peirce⁴² bí i n-ó timceall. U'feair le De Uíic 392 púnt do beit i nšac míle maí de'n bféit ír an meadócam céadna 'ran cúmradac suta peirce. Duó maí le MacTomáir ír le Ueárlais⁴³ féit érom, leir, acé b'feair le Uáinteac ceann éadrom. Bí ré ró-óiaonac ám. cum an maíšad o'atrušad. Meapad tarra ír píe, cír ír íle mine suir⁴⁴ le céile, deimead cnáib do rušad annró, asur capad an cnáib rúšte rin timceall na féite. Cuiread cúmradac eile no ríac rpeir⁴⁵ timceall aír reo. Bí oét rriana⁴⁶ deas ann asur readt rriangá íarainn i nšac rriana i dtreó ír sularó uimír a l4 an tomair treairna⁴⁷ bí 'ran rriana éríóchnušte. Annróim taršead an cábla ro tré tarra leasra. Tuna an míle maí a meadócam 'ran aer, trí céad deas šo leit 'ran uirce; asur íomcúir-ócad ré trí tuna ír ceatramá 'ran uirce, no a meadócam féim ró cúis. Bí dá rriang deas i n-ionad readt rriang maí cúmradac ar an gcábla i n-aice talman, asur dá péir rin bí naoi dtuna de meadócam i nšac míle de'n cábla šo cean.í deic míle ruše ó Éirinn amac asur šo ceann cúis míle deas ó talam an Éirc toirce carraigeada do beit šo líomair 'ran dá aít. Bíonn a dá oíreat ro de meadócam 'ran cábla coir talman anoir.

³⁸ Chief Engineer.

⁴⁰ Electrician.

⁴² Gutta percha.

⁴¹ Linseed Oil.

^c Strands.

³⁹ Whitehouse.

⁴¹ Prof. Thomson(Lord Kelvin).

⁴³ Varley.

⁴⁵ Spiral shield.

⁴⁷ Diameter.

Bí 1640 míle mapa roir d'á céann an cábla .i. ó Cuan Dairbhre i gCiarraige go Dáó na Tríonóire i rCalaib an Éire, agus mearaó nár móir 2,500 míle mapa de cábla i n-a cómair toirc san bun na fairrige do beit comérom, agus níoir b'fíoir ná go n-imteoáó níóte eile bun or cionn. Níoir fágaó i gcómair a d'éanta ro uile aét ceitire mí; agus cum a d'éanta níoir móir fair 367,500 míle mapa de rranzaib do tairiac ar 1687 tuna iarainn. Na rranza umair ir iarainn do rnaoréaó i gcómair an cábla roim ar leitlig macairóir trí uaire d'éas timcéall na cruinne, no ó cruinne go sealaig, ir níora fia i gcéin. Deineáó 1,200 rranz do'n céaó uair ir fair d'á míle mapa i n-gac rranz aca. Ceanglaó iad ro ar a céile arír i rreó ir ná raib aét oét rranza ann agus fair 300 míle i n-gac rranz aca. Ní gábaó a ráó go ndeáaó níóte bun or cionn anoir ir arír agus na rranza ro gá ndéanam fé deitneaf. Cuir i gcár an cumoac guta peirce: connacáar ná bíóó an féit irtig i gceairclár an cumoais reo i gcomnuirde agus dá réir rin go raib loét ar an gcábla. Ní deintear a leitéro i n-aon cor anoir. Do réir an márgaib, tugáó ruar le ceatramá milleóin púnt ar an gcábla ro i n-íomplán: cornoáó cábla Atlaintice a d'á oireaó ran anoir, no a bfaó níoir mó, b'féoir.

Mar adubraó, níoir fágaó aimpair go leóir i gcómair d'éanta an cábla; mar a céile, níoir fágaó a d'ótam aimpire i gcómair a cápta ir na háruirtib,⁴⁸ i gcómair gléarta loingsir oireamhaig, ná i gcómair gléir cum an cábla do leagan 'ran fairrige doimhin. An gléar le n-a rcaoilte fé'n bfairrige an cábla, ba gairr gur léir ná raib fé lároir go leóir ná aicirde go leóir; agus níoir d'annam a bíóó an lám uacair ag an gcábla toirc san cur: gcomnib⁴⁹ go leóir do beit 'ran gléar aét amám 'ran múir éadomhin. An gléar nuáó ruairtear i gcómair rcaoilte an cábla ir amla bí fé ró-lároir, ró-érom, ró-oióin, agus ba d'aozáó go ropfaó fé an cábla d'á mbeaó fé i bfeac. Le roé láime ir

⁴⁸ Tanks.

⁴⁹ Resistance

ead mairiúde comáct corcra an gléir rin, agus bí rmaéct aise ar glinn sreama⁵⁰ do bíod timcheall ar ioc corcra.⁵¹ Bíod cumhad timcheall gléir tiomána⁵² saca luinge, leir, ar easla go maicé an cábla i n-ácrann 'ran gléar dá nduirdeas an long cum deirid.

Cuir Riađaltar Sacran an Agamamnon pé cúram luét leagan an cábla. Bí baint as an luing rin le lámhá Seabartopoil beagán bliadán roimhir rin. Cuir Riađaltar Aimeirice an Niagara,⁵³ an long do b'fearr i n-a scablaé rúo, pé n-a scúram, mar a céile. Bí trí longa ba luđa 'ná iad go fúta com mair céadna, agus gluaireadar rúo i dtorac d'fonn an trlige do tair-beaint ir do tómar do rna longaib móra. Gluair an Niagara ó'n Meirice⁵⁴ agus an Agamamnon ó'n Teimr,⁵⁵ agus carad ar a céile iad as Cób Corcaige i ndeiread luil i mbliadán a 1857. Deineadar an cábla ar fad do infiucaó ir do cur ró teirt anhrúo, fadó 2,500 mile de. Gluaireadar anhróm go Dairbhre, agus leagadar ó talam amac an cábla. Bí móir-ácar ar an bprobal dá bairr go, ir bí sac ártac dá raib 'ran éuan pé bpatacáib glé. Socruigead sup máirnéalaig ó Aimeirice tabarfad an cábla ar dtír i n'Dairbhre agus sup máirnéalaig ó rna tíoráib go tabarfad ar dtír é i nAimeirice.

An cúismead lá de luđnara 1857 tugad an cábla ar dtír i mDaile Cairbhre,⁵⁶ trí míle rlige ó Cátair Saróbin⁵⁷ riar. Lá ar na báiread gluaire an Niagara roimpe cum an cábla do leagan go lár na fairrige. Bí an Agamamnon cum é rnaómad anhróm ir an éuro eile do leagan go feóram Aimeirice. Cúis míle rlige amac, ám, éuaró an cábla i n-ácrann 'ran gléar, agus ropad é. Acé lárrigead agus tógad é ó trláig amac agus rnaómad arís é san móran moille. B'éisim rtao oét míle rlige ó tír agus an cábla trom, a leagad coir talmán, do rnaómad le cábla ní b'éadruime a bí

⁵⁰ Frame clutch.

⁵² Propelling screws.

⁵⁴ Mersey.

⁵⁶ Ballycarbery.

⁵¹ Brake wheel.

⁵³ Niagara.

⁵⁵ Thames.

⁵⁷ Cahirciveen.

ceapta i gcómair na fairrige doimne. Deimead ro go clirte, rcaoiltead ceann an cábla truum go hioctar fairrige le rlabra láioir, agus cuirtead dá cómartha or cionn na háite mar ar rnaðmad an dá cábla. Bí fair doacáto míle de'n cábla leagta um nóim an t-octmad lá. Bí deic bfead ir ceitne rícto de doimnear 'ran bfairrige fé'n am roim. Fé meadon oirde bí cúis míle ir ceitne rícto de leagta agus breir ir dá céato fead i ndoimnear na fairrige. Fé n-a hoct a cloz ar maroin bí fair céato ir ríce míle de'n cábla tabartha. U'rim a raib 'ran ceirtlin⁵⁸ ar bóro deirid na lunge. U'éigim ceirtlin nuad do láimriugad iar ro, agus deimead an t-atruagad ran gan duad. Um nóim bí ruar le céato ir doacáto míle de'n cábla rcaoilte amac, agus bí an fairrige breir ir ceitne céato fead i ndoimnear. Dá rnaidm⁵⁹ zac uair a' cluis riudal na lunge agus i ag leagad an cábla truum coir tíne, riudal rí ruar le ceitne rnaidma zac uair an cluis leir an scábla éadrom. Tar éir tamail, riudal rí cúis míle zac uair an cluis.

Ar a ceatair a cloz, mardean an deicmead lae de'n mí, bí breir agus dá céato go leit míle rúige de'n cábla rcaoilte amac, agus bí an long dá céato agus ceitne míle rúige ó tír. Motuigead go raib tarpac⁶⁰ móir 'ran bfairrige annro, agus maraon leir rin d'eirig an gaoct. Bí dá míle fead de doimnear 'ran bfairrige, agus b'éigim neart tuna de corc⁶¹ do cup ar an scábla d'ronn ir go mbead long ir cábla ar den-triudal. Timceall a ré a cloz trádnóna cuaird an cábla bun or cionn. Sleamnuiú ré ar punaid⁶² an gléir rcaoilte toirc go ndeacair pic ir tarra i gcuadair 'ran élar,⁶³ agus d'iméig rnaidm móir tarpta. Act leagrad ro. Deimead a tuillead coranta ar an scábla annroim, agus bogad an tarra le íle. U'éigim an long do rcao, agus rcaoiltead an cábla⁶⁴ do corc le meallaib corca⁶⁵

⁵⁸ Coil.

⁶⁰ Swell, sweep.

⁶² Sheaves.

⁶⁴ The paying out the cable.

⁵⁹ Knot ; rnaidma, knots.

⁶¹ Resistance equivalent to a ton.

⁶³ Groove.

⁶⁵ Brakes.

cum sup̄ cuipead̄ i zceart ar̄ir é timceall na poctán.⁶⁶ Sníom̄ tábaictac̄ do b'ead̄ é seo. D'eim̄n̄is fé zo b'ead̄opaḁ an long beit i n-a rtaḁ 'ran b'fair̄ise doim̄in i' san beit as rcaoil̄ead̄ an cábla, iud̄ ná raib̄ ró-d'eim̄in iom̄in̄ r̄in.

Fé ceann tamail̄ tar̄ éir̄ zluair̄te dóib̄ ar̄ir̄ ba beas nár̄ mó fé d̄ó riubal an cábla 'ná riubal na luinge. Bí an long as riubal tr̄i rnaḁma, an cábla ruar̄ le fé rnaḁma, zac̄ uair̄ an cluis. Ann̄oin cuipead̄ neart cúis céad̄ ficead̄ de corc ar̄ an zcábla. Ac̄t̄ níor̄ leḁr̄ é. D'eim̄n̄is zac̄t̄ i' fair̄ise, asur̄ rcaudaḁ an cábla ar̄ leat̄-taob̄⁶⁷ ó cúrr̄a na luinge i' d'p̄ed̄ i' zo raib̄ riubal an cábla d̄á rnaḁm̄ zo leit̄ 'ran mb̄eir̄ ar̄ riubal na luinge fé mead̄on or̄óce. D̄á d̄earcaib̄ ro, ní san conn̄taḁair̄t do rcaoil̄t̄r̄de amaḁ an cábla. Leir̄ r̄in cuipead̄ neart d̄eic̄ zcéad̄ ficead̄ de corc ar̄ an zcábla, asur̄ méad̄uigead̄ ro f̄ór̄ zo neart cúis céad̄ d̄eas ar̄ f̄ic̄r̄o toirc̄ riubal an cábla do beit̄ ró-meair̄. D̄á b̄air̄ ro, bí riubal an cábla fé bun cúis rnaḁm̄, asur̄ lean fé mar̄ r̄oin̄ zo d̄t̄i zo raib̄ fair̄o tr̄i céad̄ i' ceit̄re ficead̄ míle d̄e rcaoil̄te amaḁ. Ann̄oin, tárl̄a an mí-áḁ. Ropaḁ an cábla asur̄ d̄á míle fear̄o de doim̄neair̄ 'ran b'fair̄ise. Seo mar̄ cúir̄ Cair̄eall de D̄r̄ic̄ r̄ior̄ ar̄ an tionóirc̄ :

“ An uair̄ éuar̄o pocta an zléir̄ i moille buḁ cóir̄ an corcaire⁶⁸ do b̄osaḁ do réir̄ mar̄ luiz̄ an long i loz⁶⁹ na fair̄ise. An neart corc̄ta cuipead̄ ar̄ an zcábla ba bun leir̄ an tionóirc̄. D̄á n̄oem̄t̄r̄de an zléair̄ do lám̄riuzaḁ zo cl̄ir̄te níor̄ b'am̄lar̄o a zuit̄p̄ead̄ amaḁ. . . . Bí an f̄uir̄eann corc̄ta zlan. . . . An céad̄ uair̄ eile, beir̄o záb̄ad̄ le tr̄i f̄óir̄ne, toirc̄ an obair̄ a beit̄ com̄ d̄ian or̄c̄a i' mar̄ at̄á, asur̄ ní móir̄ cl̄ir̄teaḁt̄ f̄ó leit̄ i' n̄gn̄ócaib̄ meall̄ i' zcóm̄air̄ an corc̄ta. Ní léir̄ doim̄ra sup̄

⁶⁶ Pulleys.

⁶⁷ The cable was being swept adrift from the ship's side.

⁶⁸ Brake.

⁶⁹ The trough of the sea.

ceart don earba mairiúg orainn dá d'earcaib ro. I n-a ionad san ip mó d'ócar agham anoir 'ná maíh go n-eirgeochar le n-ár n-obair. Aét cómair-
leocháinn arí nár móir féit aghur cumhad níor
truíme 'ná mar bí agham do foláchar cearta fé
mar molar ó túir."

Ó'fíll an iongear go déal plime⁷⁰ amrom cum an
cábla do rcaoiléad uata. An cábla do caillead, fair
ceitne céad míle, aghur an aimpear do caitead dá
leagan, mearad go raib luac £100,000 ionta.

Tar éir tamail maít aimpeire fuairtear an t-airgead
cum an dara iarract do tabairt fé leagan an cábla,
aghur ceannuigead fair react zcéad míle de cábla
nuad, no 3,000 míle ar fao. Cuiread feadair, leir,
ó'n zcéaduair ar gléar rcaoilte an cábla. Móir-móir,
bí an tOllam MacTomáir ag rcurúad an trean-cábla,
aghur ba deag nár deimh leir fé'n am rom go raib buar
fé leir ag an b'fior-umad i zcómair ioncúirta teitriúge,
aghur go mbead a málairt le ráo i n-a taob dá mba
nár b'fior-umad é. Dá réir im rcurúuigead go dian
an cábla nuad. I mbliadain a 1,858 céar an tOllam
ro zaldanomatár⁷¹ an rcatám. Dá bair ro bain bhuí-
nuad fearra le comairtúdeact⁷² i zcém ip le teir-
ciuúad teitriúge⁷³ ar bóro luinge.

Mar ullmuúad i zcómair an dara iarracta ro
éuadcar go Muir Biorcáine,⁷⁴ aghur cleactad zác níó
dár bain le leagan cábla céad ip fice míle rúge
riar ó tuar ó Crumne⁷⁵ i n-ait go raib ruar le trí
míle rúge de doimnear 'ran b'faiirúge. Cleactad
aghur aiccleactad rcaoiléad an cábla, a rnaomad, a
pioad ruar, a tarrnac, a coimead ar rnam, a leagan i
noimnear na fairúge, aghur mar rom de go tci zur
b'féirip iad uile do déanam zán duad aghur an long ag
riubal react míle rúge zác uair an éluig. Zaid

⁷⁰ Plymouth.

⁷² Signalling.

⁷⁴ Bay of Biscay

⁷¹ Mirror speaking galvanometer

⁷³ Electrical testing

⁷⁵ Corunna

Báinítead a leatrcéal san toul i n-aon iomráim aca ro-
 D'fíll na longa ar béal plime i dtorac an Meitim, agus
 i gcionn reachtáine gluair an Aghammon i' an Niasara
 go ceartlár na fairrige amac mar a raið ceapta aca
 bualað le céile ag fad 53° 2,⁷⁶ leithead 33° 18.⁷⁶ Bíodair
 cum an cábla do fhadmað annroin agus leignt do sac
 lunge aca an cábla do leagan go dtí n-a tír féin. Bí
 Cairneall de Dhíct mar áro-mealtóir ar an Aghammon,
 Ua Canaing⁷⁷ i' Ua Clúimáin⁷⁸ mar luét consanta, de
 Sainte⁷⁹ mar temteairde, MacTomáir ag tabairt
 aise do feómra an teirtiúcáin⁸⁰ aét san don tuairtal
 aise ar.

Dia Domnaig an ríchéad lá de Meiteam, má'r ríor
 a noubairt luét i' ríre⁸¹ dá raið ar bóro, beiread ar an
 Aghammon i rtuirm cóim dian i' mar mótuigead riam
 'ran Atlantíc. Sac conntabairt dá rbeir ar Columbur⁸²
 i' Da Gama,⁸³ Magalemp⁸⁴ i' Impceire,⁸⁵ sac gluair dá r
 ráinig do sac iomráimurde ó aimir Dhéandain i'
 Cormaic aniar ní raið ionta aét neimnío i' scómórtar
 leir an rtuirm a bí ag basairt bárdte i' múcra ar an
 Aghammon go ceann deic lá. Ué! cáir eualatar a
 fáruşad mar rceal. Oidce de Domnaig fuair an long
 a leitéro rim de ruatað go nóbairt oi tuicim ar a céile.
 Bí an fairrige mar bead fárac rneacta san teóira ag
 gluairéact le saoit. Dia luam ba dhóig leó go raið rí
 tar fóir. An cruacán de'n cábla bí ar bóro uactair⁸⁶
 na lunge, ba dóbairt do i' pléaracáð ó céile, agus b'éignt
 boltaide⁸⁷ do cur trío ríor d'fonn a coimead rocair i'
 an long dá ruatað anonn i' anall. Da méara fóir a
 bí an rceal dia Máirt: bí an long dá tomad féin i

⁷⁶ ní feadair an oirhead fadamlact i' leitheadact do lat. i' long.

⁷⁷ Canning

⁷⁸ Clifford

⁷⁹ De Santy

⁸⁰ Testing-room

⁸¹ Pressmen

⁸² Columbus.

⁸³ Da Gama.

⁸⁴ Magalhaens.

⁸⁵ Capt. Heemskerk.

⁸⁶ Upper deck.

⁸⁷ Bolts.

LOSAIB MARA AMHAIL IP DÁ MHA MÍAN LÉI A DROM DO
 BUIPEAD AGUR AN CÁBLA DO DORTAD I N-A ÉARNÁN I N-IOÉTAIR
 NA FAIRRGE. SUATAÓ Í COM MÓR PAN UAIR SUP BUIPEAD
 CEANN DÁ TREARNÁNNAIB⁸⁸ MÓRA. ÁÉT AMHAIN ZO BPUAIR
 RÍ POR BEAS ANOIR IP AIR IP I N-OLCAR A BÍ AN PCÉAL AG
 TUL ZO DEIRIAD NA REACTMÁINE. OIÓCE MÍLITE AR FAD
 DO B'EAD OIÓCE DE SÁTAIRN. NÍ FÉADFAIRDE CÓMÁIRLE AN
 ÉAPTAEN DO ÉLOIRINT LE TORANN NA OTONN AGUR ZLÓR
 NA ZAOITE. SUATAÓ AN LONG IP CAITEAD COM MÓR PAN
 ANONN IP ANALL Í ZO PAIB RÍ COM FLUC Ó'N OTAOIB IPTIG IP
 MAR BÍ RÍ Ó'N OTAOIB AMUIS. LEAT-UAIR TAP ÉIP A DEIC
 CONNACTAR A TRÍ NO A CEATAIR DE TONNTAIB MÍLITE AG
 DÉANAM UIRTE. DA CUMA IAD NO CNUIC UIRCE IP IAD,
 CUMDAOIGTE LE CUBAR FÍOCMÁR. D'EIRIG AN LONG ZO
 POIGIN I ZCOINNIB AN ÉEAD ÉINN AGUR TUIT ZO HOBANN
 AIR IPTEAD I N-UMAR DOIMHIN NA FAIRRGE. LEIP RIN TUIT
 RÍ AR A CLITEÁN I OTPEÓ ZO NÓDBAIR Í FÁZAMT BÉAL FÚITE
 'RAN MUIR CÓIMTIGIS. A LEITÉRO DE RÉADAD IP TÁRLA
 DÁ BARR! D'IMTIG ZAC A PAIB AR BÓRO CUM FÁIN. ANNROM
 O'IOMPUIS RÍ AR AN ZCLITEÁN EILE, AGUR BA DÁ DÓDBAIR
 OI CARAD BÉAL FÚITE AIR. LE N-A LINN RIN O'AIMRIG
 AN DARA TONN Í. CUIR FO ZAC NRO BUN OF CIONN IP TRÉ
 N-A ÉEILE. NÍ FÉROIPI CUIR RÍOR AIR. CAITEAD ZAC NRO ANONN
 IP ANALL, RÍOR PUAR, IP Ó TAOIB TAOIB ZLUAIR TUILE RÁILE
 AR BÓRO, O'ÁRTOUIS RÉ A PAIB DE ZUAL ANN AR FUIO NA
 LUNGE AGUR PCUAD ZAC TPOPCÁN IP MION-PUO DÁR MÁINIS
 'RAN TRIGZE ZO FÍOR-IOÉTAIR NA LUNGE. BÍ DOIROE CNUIC I
 N ZAC TUINN DE'N FAIRRGE MÓR OTIMCEALL. LUARCAOAR
 FO AN LONG FÓ DEIP IP FÓ ÉLÉ CUIS UAIRI ZAN PAPEAM I
 RIGZE IP ZO PAIB RÍ 45⁰ Ó'N ZCOMÉROM ZAC COP ACA.
 CUIRÓ CÁBLA AN BUIRO IOÉTAIR AR REACMÁN DÁ DEARCAIB
 I OTPEÓ IP ZO PAIB PAIO LEAT-ÉEAD MILE DE CARTA TAP
 FÓIP. IP IOITÓD DUME DE'N FUIRINN A ZORTUIGIAD, NÍ
 PAIB OIRIAD IP DUME DE'N FUIRINN ZAN A BEIC TRAOÉTA.
 DUAIT TONN MÓR DEIRIAD NA LUNGE AGUR BUIR RÉ AN
 ZLINN MÓR IARAINN A BÍ AG COPAMT AN PCRIÚ AR AN ZCÁBLA
 AGUR IAD DÁ PCAOILEAD AMAC. TIMCEALL A RÉ A ÉLOG

⁸⁸ Main beams.

τράκνωνα μεραδὶ ἰ ἔαραδὶ τὶμῆεαλλ. Ἀγυρ ἰ ἄγ ἔαραδὶ
 cum ἄγαιδὸ ὄο ἔαβαίρτ ἀρ ἄν ρτυρῖμ τῖτ ρί ἰρτεᾶ ἰ
 λογ ἄν φαίρῖγε ἀρῖρ, ἄγυρ ρυαῖαδὸ ἔομ μῶρ ραν ἰ ζυρ
 βῖρῖεαδὸ ρίοβ ἄν γαίλε καίττε⁸⁹ ἄγυρ λῖοναδὸ ρεῶμῖα ἄν
 ἰμῖλλ⁹⁰ λε ζυαλ. Βα ζεαρρ ζο ραῖβ ἄν τῶνττα ἄγ ζλυαῖρ-
 εαῖτ τῖτε ἔαλλ ἰρ ἰ βῖρῖρ ἄγυρ ζαῖ ἄν ὄα ραῖβ ἰντε ἀρ
 ρῆαμ. Νῖορ ἔαμῖς ἄν ἡῖρλαῖρῖοδε τεμτῖρῖγε, ρέμ,
 ραορ. Βῖ ἄν ρεᾶλ ἔομ ἀνδερ ραν μαρδεαν ὄε λυαῖν,
 ἄν ὄαῖα λά ρῖῆεαδ, ζυρ ροκαρῖρῖεαδ ἀρ ἰ ἔαραδὶ τὶμῆεαλλ
 ἀρῖρ ἀρ ἄν ραοῖν εἰλε. Νοῖτταδ ἄ κλίτεᾶν ὄα ὄεαρκαῖβ
 ρο ; βυαῖλ τῶνν εἰλε ἰ ; ρυαῖαδὸ ὄ ἔεανν ἔεανν ἰ, ἄγυρ
 καίττεαδ ἀρ ἄ λεαῖ-ἔεανν ἰ ζο ἡοβανν ἰ ὄτῖεὄ ἰρ ζυρ
 καίττεαδ ἔεαδ ζο λείτ ὄε'ἄ ὄα ἔεαδ ρεαρ ἄ βῖ ἀρ βῖρῖο
 ὄ ἔαοῖβ ταοῖβ ἰ ἄ-ἄ ζεαρῖῆαῖβ ; λεῶναδὸ βῖρῖρ ἄγυρ
 ὄαῖαδ ὄυῖνε ἄκα ; βῖ τῖλε ἰ μῖορῖο ἰοῖτταρ⁹¹ ἄν λῖμῖγε ;
 ρεαυαδὸ ἄν ζυαλ ἰρτεᾶ ἰ ἄ-ἄρῖρ ἄν ἰμῖλλ ; κυρῖεαδὸ τῖρ-
 ἔαῖν ἰρ ἄρῖοἄῖν ὄε ὄρῖμῖν βῖρῖο ἔομ μαῖτ λείρ ἄν ζλῖντῖβ
 ἄ βῖ ἄγ ἔορῖαντ ἄν ἄ-ἰμεαλλ ; βῖρῖεαδὸ ρῖμῖνεὄζα ἄν
 τῖρῖομῖα φαίρῖ ; ἄγυρ βερῖτ οῖρῖγεαῖ ἄ βῖ 'ἄ-ἄ λῖμῖγε,
 τῖζαδὸ ἀρ ρῆαμ ἀρ ἄ ρῖρῖεαῖῆαῖβ ἰαδ. Β'ἔ ρεο ἄν
 ζῖρῖαρ ὄερῖο, ἄμ. Βῖ ρεαυαρ ἄγ τεαῖτ ἀρ ἄν ὄαῖν ζαῖ
 νεὄματ ρεαρτα. Ρῖτ ἄν ἄγἄμἄμῖον λεί ζο ἔεανν λαε ἰρ
 ἄν ζαὄτ ἰ ἄ-ἄ ὄαῖο. Βῖ ἄν ἔαλμ ἄκα ἀρῖρ ὄαῖα Μῖρῖτ ;
 ἄγυρ ἔαδ ἄ ὄεᾶρῖαδ ἄν ρῖρῖεανν ἄτ ἰ ἔαραδὶ τὶμῆεαλλ
 ἀρῖρ ἄγυρ ἄγαιδὸ ὄο ἔαβαίρτ ἀρ ἄν ρεαν-ἰοῖαδ ἔομῖη ἰ
 λάρ ἄν βῖῖῆα. Βῖ ρο ὄα ἔεαδ ἰμῖλε ρῖμῖγε ἄν ἄ ρῖα ὄαῖα
 ὄαῖα Μῖρῖτ 'ἄἄ μαρῖ βῖ ἄν ὄομῖῆαῖ ροῖμῖρ ρῖμ. ἄν
 ὄοῖνε 'ἄἄ ὄαῖα ραν .ἰ. ρέ λά ὄεᾶζ ταρ εἰρ ὄοῖβ βεᾶλ
 ρῖμῖνε ὄ'ῖᾶγἄμῖτ, βῖ ἄ ἄ-ἰοῖαδ ἔομῖνε λεαῖ-ἔεαδ ἰμῖλε
 ὄαῖα.

Ρυο ὄο β'ἰοῖῆαδὸ λε ζαῖ ἔῖμῖνε. ἔυρῖ ἄν ἡῖαζαῖα ἄν
 ρτυρῖμ ὄἰ ζαν ἰὄ-ὄυαδ. ὄ'εἰρῖς λεί ζο μαῖτ, ἔε ζυρ
 ἰὄῖῖρῖ ρῖ ρέμ ἰρ ἄν λῖνζα βεᾶζα ἄν γάλα ζο ὄαῖν.

ἄν-ἔαλμ ἄ βῖ ἄγ ἄν ζεαῖρῖ εἰλε ὄε'ἄ λῖμῖζεαρ ἄγ
 ἄν ἰοῖαδ ἔομῖνε ροῖμῖ ἄν ἄγἄμἄμῖον. ὄαῖν ρέ
 ὄα λά ὄἰοβ ἄν ἔαῖβλα ἔαρτα ὄο ρεῖρῖτεᾶ. Μαρδεαν

⁸⁹ Waste steam pipe.

⁹⁰ Machine room.

⁹¹ Lower deck.

de Satairn an 26^mad lá de Meiteam cuiread ceann cábla an Niagara ar bóro an Aghamamnoim; fátao pael carta roir an dá ceann mar cómartha fáta; rnaðmað le céile iad, agus rcaoilead amac an cábla comall uaigneac ir dá mba coirp máihméalair é. Agus na longa pé mile rliže ó céile, am, bpir an cábla ar bóro an Niagara. Caradair arir zan moill, rnaðmað an cábla an at-uair, agus cromad ar a rcaoilead amac láirpeac bonn. Bí meall an Aghamamnoim ag obair go hálunn pé'n am ro, fáro cúig mile go leit de'n cábla ag dul amac zac uair a' cluis agus an long féin ag riudal ceitpe mile rliže le n-a linn rin. Bí fáro ríce míle mara de'n cábla rcaoitte amac pé meadon oróce; acé pé n-a ceatair a clog mardean de Domnaiz o'innir an tOllam MacTomair doib go raib bearna 'ran teitpídeacé. Saoil pé zur rcar an cábla leir an Niagara. Pé rceal é, o'fill na longa ar a n-ionad coinne arir, pé mar bí focruigte aca roim pé. Ir ar luét an Aghamamnoim a bí iongnad an uair iarri luét an Niagara orca, i bfuirm comartha, agus iad ag déanam ar a céile, cionnur ar rcar an cábla. Deinead amac zan moill surab amla bpir pé i n-íocair na fairrse, lár rliže roir an dá luig, ag an áit mar ar rnaðmað é, do péir deallraim. Da mí-ádmaraé an rud é; acé ní raib de leigear air acé a rnaðmað arir, agus iarraéé eile do baint ar, cé go raib biað i n-eairnam ar na róirrib ir sual i n-eairnam ar na longaib.

Bí fáro céad míle de cábla 'ra mbreir ag na longaib fóir, agus dá bpiž rin focruigeadar ar filléad arir dá n-imteocad énnið orca rui a mbead céad míle riudalta ag ceacair aca. Dá mbeiread tionóirc orca i n-a diað ran raéaróir go Cób Cuircaize com maic ir do b'féirir é. Dá péir rin, rnaðmað an cábla arir, agus cum riudail leó. Bí ag eirge go maic le zac nio, agus an uain féin go hálunn go rci go raib 146 míle de'n cábla rcaoitte amac ag an Aghamamnon agus i 112 míle ó'n ionad coinne. Annrom do rcar an cábla. Luét a bí 'ran ceitclín deirio ó'n ruatað tugad do 'nuair

bhíur na tonnta irteac 'ran áruir le linn an rtuirm. I n-aindeoin an trocruigíte do bí déanta, d'fíll an Ágamamnon ar an ionad cóinne arís. Cúit pí féin ir an Óróðac⁹² reáctmáim timceall na háite i n-aindeoin ceoiró ir gaoite : áct ní fácaodar mian ná tuairirc na long eile, agus gluaireadar go Cób ra veiread. Tán-
sadar annrúo an 12máo lá d'lúil. Bí an Niagára ann fead reáctmáime rómpa. Lean a fuireann rúo an cómairle bí ceapta roim pé.

Níor b'fada go raib an tionóirc i mbéal sac éinne. Tionólad an bóro arís. Míol a n-uáctarán .i. Liam Druín, ruirre,⁹³ dóib eirge ar ar fao, a raib de'n cábla ar bóro na long do díol, agus an t-airgead do maraó orca ro tug uata é. Níor géillead dó. B'é críoc an rceíl go ndeacáir an loingear ó Cób Córcáige amac arís an 17máo lá d'lúil 1858, sur rroic an Niagára an rean-ionad cóinne pé lá ní ba diaonáige, ir go raib na longá eile ag teáct i ndiaró ar ndiaró go dtáinig an Ágamamnon an 29máo lá d'lúil. Ceanglad i féin ir an Niagára dá céile le rlabra lároir annroim, tugaó ceann an cábla ar bóro an Ágamamnon, rnaómad dá ceann an cábla, agus rcaoilead amac é. Bí 1,500 fead de doimnear 'ran b'fuirrege mar ar rcaoilead amac é. Agus 200 fead de'n cábla rcaoilte amac, gearrad an rlabra móir, agus reo an dá luig cum a dtiorca féin. Sac veic míle de'n cábla dáir leagadar cuireadar rceála cum a céile. Pé ceann tamaili big ainpíre cuair cábla an Ágamamnon i ngiorraáct rnaótarde do beit i n-ácrann i míol móir. Cuair sac nro cum cinn fearca, ám, áct loct beag do beit 'ran cábla annro ir annrúo agus imfníom ar na fóiruib anoir ir arís dá réir. Uair áiríte go deimhin tuic an lug ar a lag orca. Dagar rnaótar an gléir glacta⁹⁴ ar "cré marb,"⁹⁵ agus rcaoilead surab amla loitead an cumoac fo lactam.⁹⁶ Áct ceartuigead é pé ceann cúpla neómat, agus táinig na cómarctarde⁹⁷ ó'n Niagára mar ba gnát.

⁹² The *Valorous*

⁹³ Sir William Brown.

⁹⁴ Needle of the receiving instrument.

⁹⁵ "Dead earth."

⁹⁶ Insulator.

⁹⁷ Signa's.

Ùeir an òroú-uain ar an Aḡamamnon anoir arís, i
 òtreó ir sup òóḡaó móráh suail ir sup b'easal leir an
 òfuirinn ná féasfaíre Òairbhe do fhoicimt. Bí ḡála
 ḡaóite i n-a ḡcoinnib, aḡur bí an uain cóim ḡarḡ ran sup
 baḡḡal leó ḡac neómac ḡo mbuirfíre an cábla ir an
 long aḡ tuicim ḡo tñom ir ḡo minic i loḡaib na fairrḡe.
 Rud eile òe: ba òá òóbdair do luing ó Aimeirce òarab
 ainm an Taoiréac⁹⁸ òul i n-aéran 'ran cábla ir a leat
 rcaóilte amac. Òéanfaíre an tiubairte muna mbeaó
 sup aḡruig an Aḡamamnon a cúrra ḡo fíor-obann i
 rḡe ir ḡo noóbdair òi an cábla do ropaó ir an Taoiréac
 i nḡiorraóct cúpla rlat òi, cé sup cáit an Óróðac tñ
 uréar aḡ baḡairt uirte, ir an Aḡamamnon féim uréar.

Fé ceann tamailín tuḡaó fé noeara ḡo raib na
 cómarcáire teimrḡeácta aḡ òul i laise, aḡur anñrom
 rcaóadair ar faó ḡo ceann tñ ceatramna òe uair a'
 óluis. Loct éigim a bí 'ran ceirtlín rranḡ i reómpa
 fairé an Niḡara. Cuiréaó ro i n-a ceart ḡan móill,
 aḡur bí òócar aḡ an òfuirinn fearca ná beaó òe ḡábaó
 aca córóce uréar do cáiteam fé mar bí cearta cum an
 tubairte do cup i n-iuil. Fé bḡeacaó an lae ḡo háirte
 òuirḡeáó iad uile le potnam áro, ir táḡaóair aníor.
 B'atar leó uile a taóairt fé noeara náir b'e ḡairm an
 Tubairte é aó an Óróðac aḡ rcaóileáó na n-uréar ḡo
 tuig fé bárc eile ó Aimeirce a bí aḡ teáct trearna ar
 òeiréaó an Aḡamamnon. Táḡaóair raor ó'n òara
 cóntaóairt.

Motuiréaó fé tráctóna ḡo raib an ráile éadóimh i
 n-aécumair òóib ra òeiréaó; fé méaóon oróce bítear
 aḡ leaḡan an cábla i n-uirce nac raib tar òá céaó ḡo
 leit feaó i nooimnear. ḡo luat tráctóna lae ar na
 báireac òeim an òá luing cómarcáire le n-a céile cum
 a cup i n-iuil ná raib òe ráile fé ceáctar aca aó òá
 céaó feaó i nooimnear. Fé méaóon oróce bí an teáct
 poluir i Sceitḡ Míóil le feicimt ó'n Aḡamamnon; fé
 eirḡe an lae bí an long ir a comluadair fé rcaó na
 ḡceann tñre aḡa aḡ córaim cuanta Óairraḡe ó túir an

⁹⁸ The *Chieftain*.

τραοῦσαι. Luēt iḡire dā raib i lātaiḡ o'atmūigeatop nār leaḡad rūil éinn riam̄ ar raōaric ní b'áilne: an fāirriḡe mōr mar beaḡ rí i n-a ruan aēt cubar na otōnn so ḡeal ar bhuac trāḡa, an tḡúct aḡ eirḡe ar na ḡleann-taib ḡlara, an ceḡ aḡ dul i nḡile fé ḡrém na marone ar éatōan ḡaca rleibe. Fé n-a ré a éloḡ do ḡluair an aḡamannon tar Ceann an Duailair⁹⁹ irteac aḡur láitḡeac baili do rcaoil rí anncaire taob le Deigmir¹⁰⁰ coir ōairbḡe. Scaoilead urcār ó'n ḡCḡódaḡ aḡ beal an éuam, aḡur baileḡ na dāome i n-a otimceall ó ḡac āro. Leir rīm tāmig rceála ó'n Niasara i oTalam̄ an Éirc. Ūi an cábla ar otír annrúo fé'n trāt céatōa. Nioḡ imtḡis don nrō ar an Niasara le linn an iomrām̄a aēt ḡur carad carnām leacōrōre uirte i nveiread na rceibe, aḡur curō aca céatō aḡur ríce tḡoig ar doirōe. Faro 1,030 mile de'n cábla do leaḡ an Niasara, faro 1,020 mile an aḡamannon. 2,050 mile de'n cábla bí ró muiḡ do réir an áirim̄ rīm.

So luac trātōna aḡur ceann an cábla dā tabairt ar otír i nŌairbḡe rcaoil an Cḡódaḡ a tuillead urcār. Ūi māirnéalaḡ ir uairle aḡ tḡúct le céile féacaint cia aca tabarḡad ó'n mbāo irteac an cábla. Tomad Rrōire Ćiarrāiḡe 'ran uirce de bārri an veitnir. Ū'é cḡiōc an rceil ḡur tuḡad ceann an cábla irteac i n-oirḡis coir cuam aḡur ceanḡlad é do ḡalbānomatar 'ran reōm̄ra teimḡiḡe. Cūḡ neōm̄ait cum a ceatāir éuir an tOllam̄ MacTomáir an céatō "caire teimḡiḡe"¹⁰¹ ó tír tír. Ar a ceatāir bí an caire tar air cúḡe. Ū'rīm rceála ó Éirinn so Talam̄ an Éirc ir tar air i ḡcionn cúḡ neōmat! An cúḡm̄eac lá de luḡnara i mbliadōam a 1858 do tuit ran amac, bliadōam oḡireac tar éir an céatō iarḡaēt. Ūi lúḡḡáir ar ḡac taoib de'n aTlāmtic dā bārri. Ūuailēad cloḡa na ḡceall aḡur caitead céatō urcār i nēabrac nuad aḡ beannuḡad do'n ócāro. Nioḡ luḡa de átar a bí ar muiḡntir na hÉireann. Tuḡ āro-māoḡ āta Cliaē

⁹⁹ Douglas Head.

¹⁰⁰ Begnis Island.

¹⁰¹ Sḡuē a'ibleire, no electric current.

ϕεαθ υαιθ αςυρ βί Θε Οηίτ αν τ-άρθμεαλτόιη αςυρ
να θαοινη θα μήθ κάιλ 'ραν τίη ι λάταιη.

Ψέ θέανη ρεατμάμε έυαρθ θά λυης μήθη .ι. αν
Ευροπα ιη αν Αραβια ι η-αέρηαν η η-α έείλε 'ραν ατλαητις.
Le cognam αν έάβλα ηίθη έύηρσε βί ρέεαλα ι ηεαθρας
ηυαθ 'νά κυηεαθ ανηρο έ. Αη αν ηςcuma ραν θεμεαθ
ύραη θε'η έάβλα ηυαθ ψέ μαη θεμεαθ θε'η τεαέ-
ταιηθεαέτ ηαν ηηαης αν υαιη αιλλεαθ αν Τιτανις.
ηυαηθεαέτ ειλε θάη κυηεαθ ηηίθ θαη ηέ le θιοτέαη
'ραν τθίη ιη λειη αν αέρηαν 'ραν Αηη ιη ηα ηηηοιαέαιθ
τοηη. Αςυρ κυηεαθ ρέεαλα έυηη Ριαηαλταιη έαηαθα.
ας όηουηαθ θόθθ ηαν ηαιηθιηηηηθε θο ρεαοιλεαθ ό'η
θτίη ηηη ηέ μαη βί έεαητα. Σάβάλαθ ηυαη le 60,000
ρύηη αιηηθιθ θε θάηη ηα τεαέταιηεαέτα ραν αη λειτλιη.

Κυηεαθ ηυαη le ρεαέτ ηςέαθ ηο λειτ τεαέταιηεαέτ
ηηέ'η ηςάβλα αη ηαθ, αςυρ έειη αιη ανηηοη. Αέτ
θειηηηεαθ έ λειη αν αιηηηη, αςυρ λεαηαθ κάβλα ειλε
μαηαοη λειη ηέ'η αν έέαθηα. Ιη ιοηθα κάβλα ειλε θο
λεαηαθ αη ηυηθ αν θομάη ό ηοη, αςυρ ηί θεαη αν ηεαθαη
θο έυηεαθ οητα ό αν ηο ηαη. Αέτ, ρέεαλ ειλε έ ηηη,
αςυρ ηοέτρηη έ ηηαέ έηηη ειλε.

τθίτθηη.

CAO D'ÉADUFAIDÉ D'ÉANAM LEIR AN MÓIN.

Na mílte ir na mílte bliadhain ó foin, inran doir a tuisctar pleitocéné mar ainm uircti as luét talam-eólaír, do bí foraoire móra de érannaib d'araisge ir ziúire asur de érannaib eile nac iad, a éluúis asaró na tíre reo so léir. Do bí éire asur an úreataim mhóir ceangailte dá céile inran doir rin asur d'fulaig ríad cruaf asur daoróail na haoire móire^o oirde. Nuair a éuaíó an oirde ar scúl do veigleasó éire ón úreataim asur do rinn móin de rna coillicib móra.

Ir pollur dúinn sur d'éól do daoinib, roim an ainm ir so bfuil don cunnar asainn uircti, so raib an móin oirdeimnac cum adbar teine do d'éanam dí. Veireann an Seanéar Mór so mbaintide róda móna de pórt asur tá tráct ann ar mar a beirtide abailé iad nuair a bíoir tiormuighe. Luadann an leabar céatona rmacé-bann ar éinne a zoireasó iad. Ir doig liom, ón méro d'Veireann d'ighe na m'Veiteam sur le treab nó le muinntir áirighe do bain an móin asur san a píora féin beic as nac duine fé mar bíonn inoiu. Ir doca ná fuil don tuairic asainn so ndéantide teine den móin sul ar reíob Pliní a rtaír naóúirca. Nuair a bí an t-ugóar ran as cur ríor ar treabab na Searmáme tíorcuair, dubairt fé mar leannar: *Ulva et palustri juncó funes nectunt ad praetexenda piscibus retia; captumque manibus lutum ventis magis quam sole siccantes, terra cibos et rigentia septemtrione viscera sua urunt.* (Vol. XVI., l. 1.)

Cítar do duine ar bit a féacaf ar léarrcaíl so bfuil mórcuro dáir d'cír fé'n móin. Ní gábasó a ríad dá

noéantairde úráio ealaðanta den móin suir iomða
 déantúr do bhéidh a éur ar bun. Is móir is fiú é,
 san amhar, don rúat. Dubairt Rirteáiró Sanci i
 bhriathaire Comhóala Tionnreail a bí i gCorcaig sa
 bliadhain 1902 “Suir iad fíormianaca dhí éireann na
 móinte, agus go mbeadh pé ar ár gcumar le n-a gcabair
 iomair do dhéanamh le na Sarannacáib i nGac raḡar
 oibre.” Is éifeactac an ruo é an móin i n-ionad suail i
 nGac tref, agus is fearr í ’ná an suail uireanta. Is
 ádmaraic an tír í Éire, i gcomparáir le tíorthaib eile,
 mar tá peróire móir den móin aici. Deirtear go bhfuil
 or cionn trí milliún acra den móin i nÉirinn má éalluig-
 eann móin an móin ruadh agus an móinteán. Is ionann
 rin agus a rádh go bhfuil an reactmhad curo den tír pé
 clúdac móna aic i n-áitib áirithe níl an móin com-
 doimh is atá sí i n-áitib eile. Na móinte atá coctrom
 péir tá geall le milliún acra ionnta, agus tá na
 móinte rin i bhfad níoir luachmairé ’ná na móinte eile.

Níl an móin le fáḡáil go fairring aic amáin ’rha
 tíorthaib atá roir cearanna meadhonaca na cruinne.
 Tá an pémad curo, nac móir, de Hanover, péin móin, agus
 tá realb máit dhí ’rha tíorthaib reo a leanar .i. inran
 Rúir, i dtír pé Túinn, i nDanmairé, ’ran Ioruað, i Sué-
 land, agus i nAlbam. Is ruarac a bhfuil dhí inrha
 tíorthaib reo, .i. inran Ffrainc, sa Shpéig, ’ran Eilbéir
 sa Spáinn agus ’ran Eadail. Tá níoir mó acra den
 móin sa Gearmáin, mar a bhfuil 5,600,000 acra den
 tír clúduighe léi, ’ná i nÉirinn, mar a bhfuil trí milliún
 acra dhí. Is mó abfad atá i nÉirinn, amtaic, ’ná mar
 atá i mBabaria, mar a bhfuil 185,000 acra, agus in
 Aurtaria-Ungaire i n-a bhfuil 100,000 acra, agus inran
 Eilbéir nac fuil innti aic 12,000 acra.

Do cruinneḡadh Comhóal i dtaoib na móna i mBaile
 Aca Cliaic sa bliadhain 1907 (Proceedings of the Royal
 Dublin Society, 1907), agus do tugadh tuairisc dómh
 ar bhéir is milliún acra den móin cóimhéir agus ar
 leatmilliún acra nó mar rin den móin pléibe. Do
 roinn muinntir na Comhóala na móinte do péir na

n-abann a gabann tríocta. Dubhadar 50 bhfuil fupmóir na móna 50 leathan péir 1 meadon na tíre. Na móinte ir mó le fásáil, 1 Muigeó atáir. Tá 36,000 acra 1 móim Almaine. Tá cunntar ar éirí móinte ficead ra tuarpargabáil atá nícr mó 'ná móinte na Mairge uadctair 1 5Ciarraige 1 n-a bhfuil 8 566 acra, agus níor luza 'ná móinte Muigeó. Tá 176,000 acra nó mar rin fé móimtib beaga, náir tugadair don tuairpe órta. Deirtar 50 bhfuil an oirpead rin den móim 1 n'éirinn ir nac caitearóe 50 ceann feadct 5céad bliadain.

Do tugad iarradctáí fé uráir do déanam den móim mar adbar teine 1 iuc an céad bliadain reo do 5aib éarainn, adct níor éirig leó nó do rtaadó den obair tar éir tamail. Earbair eólar 1 ví órta. Ar a fon rin, am, ní tógta órta é, mar níor éuir muinntir dúileólar don truin ra móim ná inna ruadab 1 ví le fásáil aircti 50 oí le deirpeannar. Ir eóil doib anoir, am, 50 bhfuil na cúig ruadái céadna .1. Cárbon, ocróigem, hioiróigem, nioiróigem, iuib, inra móim agus 1 n5ual agus 1 lignite. Mar rin féim, nil an méro ceadna aca do péir 1 céile ra móim agus ra 5ual agus ra lignite.

Nuair baintar an móim den porc, bíonn 90 % o'uirce innti, adct má leagtar ar an talam í fé éairneam na 5péine agus má learuigtar í do péir 5nátúraro, ní bíonn adct tuairim 25 % o'uirce innti agus í tirim. Ir péirir anoir, amctac, feróm do baint ar inneall rómair agus ar inneall carcta (excavators and dredgers) cum móim do baint, agus da bpi5 rin ní bíonn an obair éom truiblóroead ir mar do bíod. Tá borcaí cum tíorcta ann, freirin, cum an móim do tíormugad. Bíonn curó aca damgean agus poimnt eile aca ag carad.

Ní bíonn adct caolcuró den móim nac péirir 1 do5ad, agus 5eibtar 1 n-a luaitreod í tar éir an doigte. Ir é an comarcta ir fearr le déanam amac cad ir fiú an móim mar adbar teara 'ná, an méro luaitrú 1 fásctar m-a diair. Má bíonn bpeir agus an ceatramad curó oí 1 n-a luaitreod ní fiú daoa an móim mar éonad. Ir maic an fásctar móna é ná bíonn níor luza ná 5 % de

luaitheasó ann, áct má bíonn bpeir ir 10 % níl don mháitear innici. Do rcpúrouis Roibeárho O Catáin (Proceedings of the Royal Irish Academy, 1844) rompla móna a táinig ó Cúil Deasán i nIarláirde, agus do fuair ré amac naé raib áct 1.83 % de luaitheasó innici. Do rcpúrouis ré rompla eile a táinig ó Cúil Deasac i gCondae an Cláir agus do fuair ré so raib 8.06 % de luaitheasó innici.

Ir iomóda pubrtaint oisganac atá le fáigáil ra móin agus ir dóca so mbéir luét ealadhán dá rcpúrouisó so ceann abrad fóir. Nuair bíonn móin éadotrom eadomáil tirim, bíonn 18 %, nó mar rin, de cellulose innici i bfuirm rnaíteann rcaoilte. Ir péirir tanac nó alcótol do baint arca ran san puinn tuioblóide. Fuair amac so raib humic acid, céir, róirín, tannire, cellulose agus pentosane ar na hadbaircaib ir luacmaire atá le fáigáil i móin tirim. Do péir Von Feilitzen (Berichte der deutschen chem. gesell. 1905), téigeann an cellulose ir an pentosaner i laigeasó so tapairó, do péir doimne rraite na móna. Deimnígtar so úfuil Dopplesite i móin na héireann i n-a oteannta ran (Proc. Royal Dublin Society, Vol. X., 1903).

Ní dearnaó de gnát i héirinn, so nuise reo, áct an móin do baint agus do leasó ar an bpoirt cum i do tíoraó san i do learuasó ná do faotruasó. Nuair faotruisgtar an móin mar ir cóir, i cúir tré inneall agus i do tíormuasó féin ngréin, bíonn dá otrián an oiriasó teapa innici ir do bíonn i ngsual máit. Saotruisgtar an móin so fairrimis ra gearnáin, ra Rúir agus i gCanada i gcóir traen nsaile. Do beasó rí rótoir-teamail muna gcuircaide tré inneall i cúin i do méilt agus i do gearraó i n-a miocaib beasa, agus annrim i do dlútuasó le céile. Do déantairde an móin do bpuasó le hinneallaib móra ra Rúir agus ra gearmáin. Luadotar so ndéantairde an móin do learuasó, ar cuma éisín, i gcóir teme, or cionn deic mbliadhna ir trí fiéiro o foim láim leir an gCeapóis i móin Alimame. Áct san cumar tar na beaircaib ní péirir an móin do learuasó

ir do mheit ionnup zo mbead pí com maic le sual, mar
 tá pí nó-aitpheabad. Do noctuigead le cabair miospor-
 córa sup rndaiteanna figte tré céile atá mar adbar
 d'uirnóir ár gcoda móna, agus dá bfuig rin, ní bfuigad atá
 as tearráil uaiti ac na rndaiteanna do bfuiread agus
 do mheit cum nac fanpad pian rndaite innti. Tar éir
 an móin do cup tré inneall mar reo, leashtar fén
 ngréin í, agus ir gearrú zo mbionn pí com cruaid le
 sual, agus com éifeactac ran cum saile do déanamh
 sup féidiu úráio do déanamh dí i n-ionas suail i scóir
 sac shó. Tá caoi cearta as M. Eckenberz cum an
 móin do bfuiread ir do mheit. Tar éir i do bfuiread
 ir do gearrad, cuirtar i n-oiúean í. Ní foláir an
 t-oiúean beic pé goraó 150°-200° F. Déantar cárdón
 den móin ra foitead rin tré bfuig uirce agus aer teó.
 Bionn an móin corráil le ugnite i n-a úiaró rin. Ac
 bionn 8%-14% d'uirce innti fóir agus baintar an t-uirce
 airt le tear. Déantar bfuicí dí i n-a úiaró rin. Ní
 bionn leat an oiúead fuibe innti annran ir a bead ra
 sual agus ir beas ná fuil an oiúead céadna de bfuig teara
 innti. Móin do learuigead ar an gcuma ran do buaid
 pí ar an ngual ra Rúir agus ra Gearmáin agus i
 Suéolano.

Ir fearr adfad móin na héireann 'na móin na héoirpa
 maidir le na hadbairaid atá innti. Dá bfuig rin, déimeann
 pí sualaómad tar bair, ó'f amlaró ná fuil innti ac
 atarfuigad ón luib cum beic i n-a méanac. Nuair a
 bionn iarann dá leasad aca, tá pé maactanac oirca an
 tear ir mó do folátar. Tá pé d'fialcaib oirca, ar an
 adbar rin úráio do déanamh dé cóc nó de sual admaid.
 Ir fuir a feicrimt nac féidiu an cruaid do déanamh
 zo maic mara bfuil an sualaómaid slan. Sin é an
 fáct sup fearr an t-iarann a tagann ó Suéolano ná
 don iarann eile, a gcuid sualaómuir do beic zo maic
 slan. Nuair a cuirimid móin na héireann i gcomparáio
 le móin iaracta agus nuair a cíimid na buada atá innti,
 tar móintib eile, ir léir sup móir an reabair atá
 asainn agus san rinn as déanamh úráio de.

Ir fíor dúinn, freirim, sup fearr go móir 'nà sual an móim do béad comhólúigte (condensed). Fásann an sual móirán luaitiró, beireann pé amac deatac tiug ceomair, agus ir gearr go meactann pé píopaí agus comlaí. Ní fásann an móim comhólúigte am, an oiread céadna luaitiró i n-a diairó. Ní beireann pí amac acé beagán deataig, nac fuil comh gearr le deatac suail ar cor ar bit. Ar an adbar rin, mionúiriróe a deantar le n-a cabair bíonn fearaí fada ionnta. Tá éagmuir rin, caillear curó maic den sual ó beic 'gá corrairóe ó áit go háit, acé ní téigeann acé fíorbheagán den móim ar neamhó ar an gcuma céadna. Má cuirtear an sual i dtairce, téigeann pé i n-olcar, acé an móim comhólúigte ir amlaíó téigeann pí i bfeadar. Cífar ón méiró rin nac é amáin go bfuil an móim comhólúigte com maic le sual cun teara acé go fáruigeann pí an sual ar cumail. Muna dtéigeann deantúirí na héireann cun emn, ní hearbairó teine a béiró orca. Deirtear go bfuil adbar cúig millíim tonna meádaican de móim comhólúigte i héirimn agus nac beiró pí caicte go ceann reacht scéad bliadain.

Do deimniú Riagaltar Suéland tamall beag ó íom sup fíú an móim do fáotruagó nuair a bíonn an sual pé reillinge déag an tonna, nó or a cíonn. Ní fuirir áiream do déanam ar an méiró airgíó acá tá cáilleamain ag muinntir na héireann tre beic ag ceannac suail ar deic ir trí píóiró an tonna, reocar móim a ndóitín do beic cruaáca ullam aca i gcóir a ngnóca. Tá leatcuma móir ag éireannacail ar dáoinó eile, mar gearr ar heiróreimreach a dtíre, i dtaróib fáotruigte na móina. Ní bíonn acé céad lá nó mar rin aca i gCanaða i gcóir an móim do baint agus do fádaíl toirce a móimta beic i n-a lic oiróe don trác eile.

Samluigetar sup b'eól dóib or cíonn tá céad bliadain o íom i héirimn sup maic an iud an móim i gcóir learuigte talman. Do cuirtear 'Stair naóirca na héireann' amac ag an 'doctúir Gearóiró Voate i mbliadain 1645. Dubairt pé ra leabar rin go ndéantaróe úráiró den

móin go fóirleacán mar doileac agus “ i r maic cairdeas an ruid i n-a éoir rin ” ar reiréan. Tá caoi cearta as d. Muritz agus d. S. Sinaro i bhparaoir cun nicrateer comfrámluigthe (assimilate) do déanam de rna nicrateer atá ra móin, agus é fé páitean aca le deic mbliadna.

I r iomda torad i r féoir a tárraings ar an móin, freirim, acé i do dhóigad, tarra móna, íle móna, íle foluir, íle parairin, pic agus tanaic. Do feibtar zar móna, leir, ó rna lúbanaiú (retorts) agus an móin 'sá dhóigad. I r corháil le zar suail an zar ran agus i r féoir úráio do déanam de cum foluir. I n-a téannta rin, do feibtar cneol i r fenol ó dhóigad móna. Do tug an Monó Zar Co i Londain, agus Croppley Dprotheer i Mancum, agus Capob Franc ra Searmám, iarráctai cun zar do tárraings ar an móin i scóir inneall ngair. Déineann ríad an móin do dhóigad ar cuma áirigthe agus ní hamám go bhfarad ríad an zar acé feibeann ríad cóc agus noitroigéin i bhfuim ammonium sulphate i n-donaic leir. Tá páitean as H.C. Woltereck ar Capn loca i ndontrum, mar a bhfuil an obair ar ríudal aise, cum ammonia do déanam den noitroigéin atá ra móin. Cuirtar an móin tré fuirnéirib áirigthe i n-donaic le haer i r le huirce agus do feibtar móran cairbí eile airci, eadon, tarra parairin, acetic acio agus ammonia. Ní féoir liom annreo cur ríor iomlán do déanam ar an scaoi atá aise.

Déantar úráio freirim, de rna príamáiú móna i n-ionad olna. Cuirtar 75% de ríoda na móna le 25% d'olainn caoraic i scóir rtráilli agus éadaise zarba den cíeal rin do déanam. Déantar éadaise láimliagáctaca den aóbar céadna. I r forur olann móna do déanam den rraic uactair den móin rleibe, mar bíonn rí cóm bog rcaoilte rin. Do déinead iarráct ar éadac do déanam de ceannbán bán acé níor éirig leó. Dó bí fé ródeacair na ceallaí do bhreacó i n-a rreangannaib fé leir.

An móin éadrom a bíor ar uactar agus go mbíonn a lán de príamáiú rlan innici, tuigtar zar féoir páiréar zarú maréanac a déanam di. Ní forur a déanam, ám,

mar g'eall ar é beit com' deacair rin an humic acid agus an g'aimm do r'earaimaint uairí. I' cortaramail an ruo é, leir, a b'ánao. Siné an t'ac nár éirig leó páiréar mónteaó do déanam ionnur go mbéaó luac a raotair aca. Do déantairde páiréar g'aró, i g'coir ceangaltán do cuairceaó, de p'réamais móna acó 15% de ceirteaó do cup leó. Do déantairde cártai porca, p'heirín, den aóbar céaona acó do bíoó daó crón orca. Tá caoí fe leit ag C. E. Nelron cum páiréar do déanam oí agus tá teaó céirde ar ocrailt aige i g'Carac, i Michigan le trí bliána déag. An muileann páiréar, do bí i g'cill O'roiceao tá fé d'únta ó bliána a 1905. Do bí muileann cor'mail leir i b'oisgreaóó do mont, baile móir i n'aurtria, agus do tuit an miáó céaona air.

Deimniúgar naó deacair tanaó do tarrmang ar mónteaó liaó éadrom. Nuair bíonn an móin rin tirim, glan ó luairteaó, tá tuairim 18% de cellulose le f'ágáil ar na r'eanannais. I' féirín 12% de tanaó do baint ar móin tirim. Do bí céaó p'únt de móin tirim ann agus do f'romáó gur féirín fé p'únt glan de tanaó a tarrmang airí. Deir R. W. Wallace agus Sir W. Ramray gur féirín cúig galúm f'iceao nó fé galúm f'iceao de tanaó do tarrmang ar tonna meádaóan den móin. Déineann r'iaó an móin do beirbiúgaó le huirce agus beagán pulphuric acid. Leagann r'iaó aol uirí i n-a óiaró rin agus r'iltair an ruataóan go leir. Bíonn an tanaó rin maíó go leóir cum g'luairteaó do t'iomáint.

Níl tír eile ra doiman go mbéaó a leitéro d'aóbar raibur i' comáca aice agus gan tairbe 'ga baint ar. Tá an ceirt reo com' tábaócaó rin fé láair gur cóir don Stát féin móinte na héireann do r'íúmaó agus do f'érótiúgaó. Tá r'úil agam naó f'aoa go mbéro maóaltar agaimn a t'uibraó aipe don n'ró rin. Tá an móin go f'lúirp'eaó agaimn acó i n-ionao úraro do déanam oí, bíonn an gual agaimn 'ga t'abairt ón m'breatain agus earair móna ón n'Gearmáin. Tá an gual com' daor rin agus ceirt na n-oirp'íde bun-or-cionn agus g'ac n'ró,

beagnac, tré céile, go bfuil pé maectanac agaimn úráro
 a déanamh dá bfuil agaimn. Mar gheall air rin, tá pé
 d'fíadaib. ní haitháin ar an maagaltar aet ar munnáir
 na héireann agur ar gac duine pé leit a éion péin do
 déanamh i dtaoib an iuda ro. Tá fuil agam nac leigfid
 ríad tarrta iud ip cóir doib a déanamh agur go mbéid
 toíad ar a raotar leir.

CARN BÁN.

COMAOINEAC̃T.

Ní fuo nuad̃ é comaoineac̃t bíod̃ zo n̄oéantari uac̃b̄ar
d̄i ar na mallaid̄. Uam na céad̄ C̄riortar̄d̄te an éiall
ar teagarc̄ ar Slánuiḡteóirā sup̄ máir̄ r̄iad̄ i zcoit̄céann
zan buant̄real̄b̄ ās doinneac̄ ar don fuo. Uíol r̄iad̄ a
riab̄ aca āsur t̄ug an luac̄ do éir̄te na n-arpal le caiteam̄
ar oileam̄am̄t āsur ar eap̄iar̄de don t̄riuāḡ i zcoit̄-
céann̄; āsur t̄ugam̄ an r̄ēriob̄n̄óir̄ m̄óir̄ f̄rianḡcaac̄ an
t̄ad̄air̄ f̄uair̄o f̄á'ri n̄oear̄a nar̄b̄ ead̄ r̄muamead̄
nuad̄ é imearc̄ na n̄luoair̄geac̄, óir̄ sup̄ máir̄ na r̄agair̄t
a t̄áin̄ḡ do f̄reap̄tail̄ ra Teampoll̄ i zcoit̄céann̄;
āsur sup̄ lean na f̄air̄ir̄in̄í a rompla r̄úo; cúiread̄ar
cumainn̄ ar bun in ar éair̄ead̄ar a b̄p̄oinn̄ z̄ac̄ lá le
céile. Āsur bí d̄rioḡs d̄aoime f̄á leit̄ a d̄cuḡtar̄de
Érr̄éim̄i oir̄ta āsur ní riab̄ don d̄eiḡilt̄ eir̄oir̄ a zcuro
eap̄iar̄de. Lean na C̄riortar̄d̄te nó curo aca ar̄iam̄ ó
f̄oin̄ don nóf̄ céad̄na in̄f̄ na main̄r̄c̄riub̄ āsur in̄f̄ na
clōc̄ar̄aid̄ ar fuo an d̄om̄am̄. Ac̄t t̄á an d̄eir̄t̄bir̄ reo
eir̄oir̄ comaoineac̃t na n̄d̄aoime r̄in̄ āsur an comaoineac̃t
ar a mb̄ionn̄ t̄riac̄t ar na haim̄reap̄aid̄ reo āsur ar a
b̄f̄uilm̄iō ās t̄agair̄t ann̄ro: sup̄ d̄á n̄oéoin̄ f̄éim̄ do
z̄lac̄ad̄ar na d̄aoime úo leit̄ an z̄comaoineac̃t āsur mar̄
z̄eall̄ ar Uia: āsur sup̄ mar̄ z̄eall̄ oir̄ta f̄éim̄ ad̄á d̄aoime
in̄oú ās iar̄iar̄d̄ comaoineac̃ta. Tuḡtar̄ boic̄te ar
comaoineac̃t na manac̄ āsur na mb̄an̄riaḡalta ac̄t ní
ās r̄úil le bōct̄anac̃t a b̄f̄uil̄ r̄óir̄éal̄ar̄d̄te āsur
comaoim̄iōd̄te ās éileam̄ z̄ac̄ eap̄iar̄de do beir̄ i zcoit̄-
céann̄.

In ar d̄t̄ir̄ d̄ú̄t̄c̄air̄ f̄éim̄ t̄éro an cumann̄tar̄ ad̄f̄ad̄
r̄iar̄ in ar r̄c̄air̄: com̄ f̄ad̄a r̄iar̄ ir̄ t̄éro an r̄c̄air̄ f̄éim̄;
ac̄t ní riab̄ cumann̄tar̄ eap̄iar̄de ann̄ ac̄t cumann̄tar̄
talman̄. Can̄ f̄uil̄ an t̄uair̄irc̄ com̄ beac̄t āḡam̄ in̄

buò máit linn ar gábaltaí talmaín i sean Éirinn. I r-
 oóig linn go bfuil an t-eólar le fágaíl i leabrais an
 fémeadaí, aét ní rinnead rtaoéir beaét oíca fó-
 lnr an leabair do reriób labraí Mac fionngail tá
 móran ruo deaí le léigeaó aét ní iontuigte ar ar fao
 goíóe an riar do bí ar feilb na talmaín. Cuiréann
 eóim Mac Néill in azaíó na tuairme do bíóó aó móran
 daoine sup ariannaó an talam go mmic aét ní
 noctuígeann fé dúinn an moó in ar tugaó a gcuíó talmaín
 féim do muntíri gac tuata. Aét tigeann gac rtaíaróe
 le céile ran tuairim sup ba le muntíri na tuaité talam
 na tuaité. Tugaóar fealb fealaóac nó buantfealb
 do óaoimib áirigíte aét ón tpeib fuair fé an tfealb rin.
 Ir i bfuirim talmaín ba gnaóac tuairaral nó buantabaírtar
 do ábaírt do hoifigib nó feaómanaisí do rinne
 reirbíriúí poiblíóe. An ní nó an flait bí romnt de
 talam na tuaité aó dul oó. An biaóac fuair fé
 fearann talmaín mar cúiteam do in ar éait fé aó
 comneáit bíó do luét riubail. An t-ároollam, an
 bpeíteam, an t-ollam le ceárouóeacét, an t-áro-
 oirfroióe aóur b'éoiri móran oirigeac poiblíóe eile
 do bíóó fealb fearamn talmaín aó dul oóib mar
 tuairaral nó buantabaírtar. Aét taob ba tíari oíob
 ran go léiri do bí na céilróte nó luét na tuaité aóur
 do bíóó comfealb aca i n-urimóir na talmaín; mnr an
 talam máit, go háitíru an talam mtreabta, do bíóó
 teóramna, aét ir oóigíte go mbíóó oream éigim daoine,
 an fine, i gcoír fá cuibheann talmaín taob irtiú de
 gac teorann. aóur an talam bán aóur na coilíte
 aóur na porraíú do bíóó ríao raóir do gac raorcéile
 ran tpeib le haóaró eallaisí do cótuóac, le haóaró
 ríaoóaisí, le haóaró móim do baínt, aóur le haóaró móran
 ruó eile. Bí an cóir ríróte go lároir in economaét
 na nGaédeal. Ir oóig linn sup máiri fé in áimóeóim
 gac feaét gailloa anuar go oí n-ar linn féim aóur
 go bfuil fé le faóáil fóí i móran áiteann in Éirinn.
 aóur ní hé amáin go feab an cóir go lároir aóur comfealb
 aó gac raorfeair den émeaó (ní corháil go feab aóir

comrfealb talman as na mnáib, bíod go mbíod buantrealb
aca ar earraíde éigim dá gcuro féin) aet cuirhead romnt
den talam ar leit le hasaró reanraome asur raome
nac rab in innme aipe tabairt do talam nó dóib féin ;
iur sur maié le comraomróctib an lae in diu do veit
ann. Ar an adbar rin ir follur sur do réir comraom-
eacta do bíod realb na talman imearc Saedeaí com
raoa ir bí a react féin i bpeíom.

Cá rab dlizte na Rómánac fábrac don cumannaet
aet bad ead an réim feodalac do cuir veiread le sac
cumannaet i romn na heorpa. Dlizte mileadta do
b'ead an réim feodalac. Nuair do márom na cineada
riadaime ar lár na heorpa asur ón tuairceart anuar
ar an Impireact Rómánac asur ar a coilimíctib in
iarctar eorpa do bíod taoireac troda nó ceann cogaró
aca asur nuair gabairtí tír nó tuac dar leo ba fearr
dóib romnt na tíre ofásáil faoi an taoireac. Támg
de rin an bunrmaead surb leir an taoireac (bíod
áinn ar leit aise mar atá ní, nó flait no tigeapna, jl.)
an tír nó an tuac asur sur uaró do fuair sac duine
eile a gabáitac féin. Do b'romn ré fearann leatan ar
na taoireadab ir mó do curdiz leir in an cogad.
Cuirhead ar realb muntear dúctarac na tíre asur cá
rab ionnta aet raorcar rluag nó aiteac tuacta fearra.
Ir follur ón méio adubriamar go b'fuil an bunrmaead
ran réim feodalac díreac contraróda don bun-
rmaead ra cumannaet asur nár b'éioir don dá móo
maicim i gcomliadar le céile. Rug an réim feodalac
an buaró ar fead móran raoreann, asur cuaró an
cumannaet i neimníó. Do maip ní in Éirinn níor maile
'ná in don tír eile i Romn na heorpa aet tollad a
cporde as cae Ciontráile ra bliadam 1602, asur ó
fom i leit cá rab cumannaet i ngníom in don tír go
dctí 1917 nuair cuir Doilribicí raorrtat cumannaet
ar bun ra Rúir.

Do caillead bunrmaead na cumannaeta asur
ir do réir a céile noctuirgead arir é tuairim ir céad
bliadam ó fom. San Acharruagad Mór ran f'rainge

(1789-1794) do cuirlead an iomaio de rnuamtib aite tpiro a céile, aét ir tearc dume éuimniš ar feanpeaét na heorpa pul ar cuirlead peacta mileadta i bfeioim. Do bi reioibnóiri éigin ann roim an am rin péim, mar boltaire agus Rourreau ran framnc agus Cant agus Hégel ra Gearmáin do cuir daome as rnuamead ar neiteannaib so leoi agus do túrnuis fiofnaéar nári gnátaé roime rin so háitiro ar ceirteannaib cferioim. Feallramnaéct adbarac corporóa agus améieroméac do teagarc ríad agus ó nac rab, dar leo, an darpa raogal ann do ceap daome so mbuó ceapc an t-ollmáitear ir mó ir féioiri do beit as daomib ar an raogal ro. Do bi rian na feallramnaécta rin ar na céad daomib do reioib ar fóirealaéct agus ar cumannaéct ir i Saranaib (agus in éirinn) táimis na reioibnóiri reo cum torais ar dtúr. Soobin agus Owen agus William Mac Tomáir ó Corcais na daome ba mó cáil oirca. Dar leo reo ir féioiri an cmead daome ofeabruşad so dti pointe amgealóa aét so bfuigúioir oirdeáar raoirpe agus coimoinn in ollmáitear an traogail. Do teagarc William MacTomáir mar teagarcann şac Sóirealarde fá látairi şurab obair amám do béarann luacmáireaét do neiteannaib agus mar rin şur le luéct oibre do réiri éirt şac níó a déantar, agus şur míceapc buantrealóacáar agus coimlinc eadair oibriştib.

Bi uşóair éigin ran bframşc fán am céadna do bíóó as reirouşad na şceirteann céadna agus as şearpaó an éarám do Sóirealacéct mar tá ri i mbéalaib daome anoir .i. Simondi, San Simón, Louir Blanc; agus so háitiro Þrouthon. Do bi an t-uşóair deiró reo ní amám ina Sóirealarde aét ina ampeactarde cóim máit. Aét ir é an şearmánaé Carl Marşer agus a éara Frederic Engelf do cuir an bunclóé Sóirealac ir doimne agus ir damşne ra talam. Feallramnac şéar do b'ead Marşer, agus nuair do leas pé a mtinn le ceirteannab economaéa do cuir pé rnar agus plaéct ar na teóiriú do bíóó dá noétaó so nuise rin. I lári na haoirpe do şab éapc do luis a pé oibre. Cuir pé

amaid móran scríbeann agus leabhar, an ceann is mo
aca "Dár Capital" in ar nochtuis ré a rmuamte so
hiomlán ar Sóirealaict agus ar éumannaict. Is iad
reo na rmuamte is mó do nochtuis ré ar a luigeann
teagairc Sóirealaicta an lae moiu; úir glacann Sóir-
ealaróite de gac uile cineál le Marcy mar fáid ar a
dteagairc: Surab é raotair luict oibne béarann luacmaire
do gac níó, agus sur do réir méro an traotair luac-
maireacta an neite. Ar an tréala rin sur le luict
oibne ní hé amán an tuarparal is mó a geib ríad aict
an bneir luacmaireacta a ghnítear agus a téro fá látair
do fear na bunmaome a fortuigeat luict oibne: sur
míólrteanaic bíreac ar bit ar airgead nó ar tráctáil:
sur le luict oibne forca gac bunmaom agus gac ollma-
tear agus raróibneat atá ann ceana úir sur torad
oibne iad so léir. Is bouirgeoirie agus luict rúigte
briúe na n-oibneac gac fear bunmaome agus gac dume
dó bfuil ann aict amán an t-oibne.

Tá dá nóta eile i dteagairc Marcy do cúrois so
mór le Sóirealaict do buanaid .i. do teagairc ré sur
fátanna economaic do bí le gac éaict do tuit amaid
i rtair an domáin. Ní head amán sur ruarac le ríad
ceirteanna cneioim, ceirteanna cineadacá, ceirteanna
pearanta 7l., in obair an traogail, aict nac rab a
leitéro de ceirteannaib ann ionnta féin aict sur rcaíl
gac ceann aca ón ceirt economaic so ríú cneideam
féin: sur cum gac cinead a Úia féin, nó a ndéite féin,
do réir rmuamte táimis cuca on ríóict raogailta in a
rabadar: sur ceap daome ríadame déite ríadame
dóib féin agus do réir mar éirigeadar ní ba míne agus
ní ba féine sur ceapadar déite ní ba míne agus ní ba
féine dóib féin. Siúe beataid agus iolmaom raogailta
an t-don ruo amán do rinne daome do córraróe
agus so ndearnaid cogaid agus ríóictáin mar gail air
rin, bíreac mar címid fá látair Searmámis, agus
Sacranais agus Poncánais ag déanam cogaid is ríóictána
mar gail ar a gcuir tráctála agus a gcuir earraróe,
cibé ar bit foela bíonn ar a bpuarib. Adóaraict

ρταρμῆαι τυζαὸ ἀρ ἀν τεόρη ρεο νό μινιυζαὸ economaç
 ἀρ ρταρ. Ὀάιτᾶ ἀ λᾶν τεόραç εἰτε βίονν conpπόρo
 ἀνν ἀρ ἀν céιλλ in ἀρ τεαζαρç Μαρçρ ἀν τεόρη ἀçτ
 ὄν μέρο δουδαρτç ρé ρéμ αζυρ ζο ηαιτῆρο ὄν μέρο ἀ
 ρçρiὸβ ἀ çομοιβῆροε Engelp αζυρ ἀ λυçτ leanta ipé ἀν
 τοίζ in ἀρ τεαζαρç Μαρçρ ἀν τεόρη inρ ἀν céιλλ ὀρηζ
 φοçυιζῆντε .i. naç fuil ρα çρυμνε ἀçτ αὐδαρ no θαῖνα ;
 naç fuil δον ὕζοαρ νό ρτιύρçόρη ἀρ ἀν çρυμνε ἀçτ
 ἀμᾶιν “ nάουρη ” ἀ çομνηçαρ ζαç uile μυο αζ
 ζλυαιρεαçτ. Nίλ ἀρ ἀν ραοζαλ ρεο ἀçτ ἀν çνεαὸ
 θαοιμε, ἀιμῆντε αζυρ αὐδαραçτ αζυρ ip é ἀν τ-δον
 μυο ἀμᾶιν ip ριύ ρμυαιμεαὸ αρη το θαοιμῖβ ολλῆματçαρ
 ἀν τραιοζαιλ το ρανναὸ ζο çοçῆom. Nί ἀβῆαν ρé,
 ἀμῆταç, ζυρ çεαρτ é ρανναὸ ζο çοçῆom, μαρ ip ionçυιζτε
 υαὸ naç fuil çεαρτ nά çεαρρi ἀνν, ἀçτ ζυρ éizm é.
 Θερçεανν ριν ζο ὀτi ἀν θαρνα ροιητε ριην, θαρ τεαζαρç
 Μαρçρ. Θαρ λειρ, τᾶ ὀλιζτε éizm αζ ρτιυραὸ na
 çρυμνε (ριύτο ip naç fuil ὕζοαρ ὀλιζτεαὸ ἀνν) αζ
 ρτιύραὸ βεατᾶὸ ἀν θαυμε αζυρ αζ ρτιύραὸ çομλυαθαραçτ
 θαοιμε. Θερη ρé ζυραβ ionῶα ρéιμ çομλυαθαραçτα
 το çυρη ἀν ραοζαλ θε: ζυρ ρόρη ζαç ρéιμ ὀiὸβ ὀᾶ
 ἀιμρηρ ρéιν ; ἀçτ ζυρ ρᾶρ i ζçομῆνυροε, ταὸβ ipçιζ ὀεν
 çομλυαθαραçτ ρéιν, ρρηζῆρο ἀ μιλλτε. Ρéιμ ἀν τρεαν
 Ρομᾶναçαιρ ζο ραὸ ρé λοβῆτα μεατῆτα νυαιρ ὀᾶρ ἀν
 Çρiορçυροεαçτ ; ζο ραὸ ἀν Çρiορçυροεαçτ çαιττε νυαιρ
 ὀᾶρ ἀν ρεοθαλαçτ, ζυρ ταὸβ ipçιζ ὀεν ρεοθαλαçτ
 ρéιν ὀᾶρ çνυῆ ἀ λοιτ i ρυλ ἀρ βῆυρεαὸ υρητε αζ
 ἀçαρρυζαὸ Μόρη na ρραμζçe, αζυρ ζεμεαὸ ρéιμ
 ὀουρζçοιρηζ νό ρéιμ λυçτ βυηῆαοιμε αζυρ λυçτ ζαιμβiν.
 Çίταρ το ζο ροιλέρη θαρ λειρ, ζο βῆυιλ ἀν ρéιμ ριη ἀτᾶ
 αζαιη ρόρ αζ ὀυλ i ρειρζλιζε αζυρ ζο ὀçυιτῆρο ρi ἀρ
 ἀ çéιτε ζαν ρόμoιλλ αζυρ ζυραβ i ρéιμ çiοçαρ αρητi
 nά ἀν ροβαλαçτ ζóιρηάλαç. Μαρ ip é ὀλιζεαὸ na çρυμνε
 é çαν fuil ὀυλ ἀρ αζαιη αζυρ nί μόροε ζυρ ρéιρη lηη
 çυροηυζαὸ le n-α çυρ i βῆερῶμ. Τᾶ ρéιμ λυçτ ζαιμβiν
 αζυρ βυηῆαοιμε αζ ὀυλ in οiçαρ ὀ ló ζο ló, το ρéιρ
 Μαρçρ .i. ραροβῆεαρ λυçτ ραροβῆρη αζ μέαουζαὸ αζυρ
 βοiçτε na mβοçτ αζ ὀυλ i μέαο λειρ, αζυρ ip i ηῶναçτ

a riasarò an rceal cum nac beirò i zcumar an emirò d'aoime é d'fulaingt níor fuide, agus zlacfarò an daoircapfluas realb ar zac bunnaoime, ar zac úirleir oibre agus ar zac adbar n'oeantúirí, agus cuirfar veiréad zo deo na n'oeor le réim na mbourzgeoiréac. Ní abriann Marcp an leanfarò máctair an uile an réim Sóiréalac; acé ó fásann ré an ceirt as an réim rin, ramlaigtear zo mearann ré nac beirò don élaocloó ar an b'obalacé Sóiréalac, ná don zaba leir.

Sé Marcp ir fáirò, mar adubriamar, do luét cumanna acéa agus luét Sóiréalacéa ar fuo an domain le b'peir agus leatcéad bliadain. Ní dóig linn zup éuis an deicmáó curó aca an teazarc iomlán do éus Marcp uairò agus níl rias ar don rceal ar éor ar bit fá'n dóig ir fearr le n-a teazarc do éur i b'peiróm. An céad d'ream do zab éuca a teazarc dar leo do b'é an fuo a bí ma éeann zo mbead realb zac iolmáoime as an rtát nó as riasaltar rtát. Do f'aoctrócaó d'aoime do réir a n-acfuinne faoi éisirib rtáit agus do rannfar an rtát zac ollmáitear orca, agus nac do réir a r'aoctair do d'eanfaróe é acé do réir a d'earcála. Agus ór fuo é zup teazarc Marcp zup ó d'úigead n'adúiróa agus ar éizean do éiofar an b'obalacé Sóiréalac i zcric, agus zo mbéad an rceal as éirze ní ba d'ona i d'óclain zo d'iofar an t'atarruzad móir, níor éuroig rias le haon learuzad ná reabuzad ar luét oibre, agus níor zabadar don páirt i b'poiliteacé. Acé i rit na haimprie do éainig atarruzad intinne ar a lán aca. Éa rab tairngreacé Márcp dá f'iofar. Éa rab puéc luét oibre as éirze ní ba méara agus éa rab an t'atarruzad as teacé. Ruo eile, do éoirig ampur as méaruzad ar d'aoimib fá'n rtát. Na f'rangcaig zo haitirú níor móir leo an rtát, mar do bí b'arriaróeacé eólar aca ar éaime agus ar éiorántar an rtáit. Do bí an rceal amlaró r'oin an éozad móir agus tá an tuairim rin imtígte i d'peire fá reacé ó r'oin. Fuair zac cinead ran éorair a leóiróctain de riasal an rtáit le linn an éozarò agus ir dóig linn zo d'fuil a n-urmhóir

bhéan de iúil an rtaít. Má táatar leat com bhéan
 oí i dtíorthaib eile is táimíó-ne in Eirinn ní maíad
 Sóiréalact rtaít i bfeíom go tobann.

Fá 'n am supí toirigí ámhur as fá r fá Sóiréalact
 rtaít, do ceap na Francais amac bealac eile le
 sóiréalact do cup i bfeíom ar a dtug ríad Smoicealact
 asur do ceap ionnt Sapanac gléar doib féim
 san móran deíbhí ann ón gléar Francaic .i. Sóiréalact
 cuíoeactaó nó Suid Socialírm. Sé cialluigeann
 Smoicealact, go mbead zac monarcá, abair, i feilb
 asur fá féim luét oibhe in monarcam rím, asur
 go bfuigbead luét oibhe zac ar bfeí na deántúirí do
 deánfaíóir. Do bead an luét oibhe in a gcumannaib
 féim i nzac céirí asur do bead zac a bam leir an céirí
 rím fá féim doib. Ní deacáó ríad ní b'furoe leir
 an rceal ar dtúr, asur o'fásgaó ríad maíaltar na
 tíre fá muntírna tíre iscoitcímne ; act o'fár an-éileam
 leir an ámhírm, go dtí supí ceapaó go mbud ceap
 maíaltar na tíre asur zac uile comact asur zac uile
 maom do beir i feilb luét oibhe. Do bí na ríndica-
 luroete ó túr i b'fábar cogáó na rans asur an rtaile
 oibhe mar úirleirí coitcéannaó.

Anuar go dtí cúpla bliadán ó íom éa maó i nzac
 gne Sóiréalacta act teóir. Act do tuic éact amac
 fá'n am rím. Bí Eirige amac ran Rúir. Bí mífáract
 annírm le Ríaltar an Cráir le fáda act ba hé leactrom
 asur cruáótan an cogáó móir ba éiontac leir an Eirige
 amac fá deiread. Do cuíead an Cráir móir asur a
 comluadair faoi éoir, asur do cuíead Sóiréalac clútaó
 i gceannar na tíre .i. Cepenrcí. Act do bí daome i
 gcoméaropeannar leir náir Sóiréaluroete asur ní maó
 iontaob as muntírn na tíre ionnta. Do bí Eirige amac
 asur actarpuíad móir eile aca asur táimí na boiribicí
 i féim faoi ceannar Lenín, Trotrcí, asur a gcomluét
 asur do cuíead féim Sóiréalac i bfeíom asur do
 neartuigead leir an Sóiréalact ó íom. Sóiréalact
 den gne Smoicealac atá i bfeíom aca. As reo ríor
 na ruadair tábaactaige i féim Ríaltair na mBoiribicí :—

An Rúir do beit ina Saorrtát de Sóibéataib, de oibrigib, de fairsiúirib, agus de Scológaib (Soibeaic—.i. focal Rúireac ar cumann).

An Saorrtát deanta ruar de Saorrtátaib Sóibéataca náiriúnta coméanraite le céite.

Deiread do cup le fóiréignuigad daome daonra as daoinib eile; agus réim Sóiréalaica ealaðanta do cup ar bun ar fuo an domam.

Talam na tíre do cup ar buantreilb daome prióbáto-eaca agus a tabairt do luét oibre san luac nó cúiteam do tabairt do na daome sur leó é fá látair, so noéanra comúraro dé.

Fac foraoir, míneac agus uirce sur fiú móran iad, sur leir an náiriún iad.

Fac monarca, obair míneac, bótair iaramn agus fac úirleir agus gléar iomcair agus deantúra do cup rai réir an luét oibre.

San glacad le haonfiaca ó aihgead iaraicta tuagad do Riagaltair an Cráir, do na tigeannaiib talman agus do luét saimbín, i mod ir so mburrair ar luét bunmaome an domam.

Na banca do náiriúad.

Obair do beit maictanaic ar fac uile duine.

So nraðfaiðe aihm as luét oibre agus so marrair ma aihm iad, agus san cead aihm d'iomcair as luét raðbair.

Émreann a démeann éignuigad ar luét oibre nac ceart fá látair leigint doib don páirt do glacad i Riagaltair na tíre. Sur ceart fac cumact do beit i lámnaib rluagte raotair agus a deactai úgdaíraica.

Sur maictanaic deactaireact daorcair-pluag bailte móir ir tuaithe agus rcológ do bunuigad le deiread do cup le luét maome; a cuirrair deiread le héignuigad duine as duine eile agus fóiréalaic do leatad agus roinnt daome i rangaiib do cup ar neimníð.

Surb é an fuo saorrtát na Rúire ná cumannaic luét raotair ran Rúir.

Ἐπι τοῦτο οἰβρε ἰομλάν να τίρε ἑαὶ κυμάετ ταὸβ ἰρτιῖς δε τεὸρῖαναιβ να Ρύιρε.

Ὁο σεραὸβ μιὰ ἑλαὰ αἑυρ ὀλιῖτε λειρ να κυρρὸρῖβ ρῖν ἑο λειρ ὀο ἑυρ ἰν ἑίρεαὶ. Ἀἑ ρεο να ὀαοῖε ναὶ ὀφῖνλ σεαὸ ἀα ἑυτ ὀο ἑαὶαιρτ ἀρ ἀοῖν ἑειρτ ἢὸ ράιρτ ὀά λαιῖεαὸ ὀο ἑλααὸ ἰ ἡῖνὸἑαῖβ να τίρε, ἢὸ ἀιρτ ὀο λάιρρεαῖτ .1.

- (a) Ὁυμὲ ἀρ βιτ ἀ ῖορτυῖῖεαρ ὀυμὲ εῖτε λε βιρεαὶ ὀο ὀαιρτ ἀρ ἀ ῖραὸἑαρ.
- (b) Ὁυμὲ ἀρ βιτ ἀ τίῖεανν ἰ ὀἑίρ ἀρ ῖαῖάιταρ ἑαν ἀ ἑυλλεαὸ .1. ἀρ βιρεαὶ ἀρ ὀυμῖαοῖε, βιρεαὶ ἀρ ρῖορῖαὸεαὶ; ἑίορ ὀ ἑαλαῖ, ὀ ἑοῖῖἑἑἑ, ἑη.
- (c) Λυὶτ ἑρῖἑἑἑἑἑ αἑυρ σεανῖρἑἑἑ.
- (d) Μαναιῖ αἑυρ ἑλῑρ δε ἑαὶ υῖτε ῖεὸρτ.
- (e) Ἀοῖν ὀυμὲ δε να ρῖὸἑἑἑἑἑἑἑ ἢὸ βλεαὶἑἑἑἑἑἑἑ ὀο βῖὸβ ἀἑ ἑρῖἑ ἢὸ ἀοῖν ὀυμὲ ὀά ὀἑεαῖἑἑἑἑἑ ἢὸ ὀαοῖε μῖμἑεαρἑἑἑ ὀὸἑἑ.
- (f) ἑεῖτε αἑυρ ὀαοῖε ἑαν ρἑυαῖμ.
- (g) Μῑρῖἑἑ.

Ἀρ ἑαὸἑἑ ἀιρῖἑὸ ὀεαρἑἑἑἑἑ ἑυρῖαβ ἰ ἑν ἑυρρὸρῖ βῖνῖραὶ λυὶτ ἡἑοῖε ὀο ἑυρ ἀρ ἑεῖλ ἑο ἡβερὸ ἑαἑραἑἑἑἑἑ ἑν ἑραορῖρἑἑἑἑ ἀρ ἀοῖν ἑὸἑἑἑἑἑ ἰ ὀἑαὸἑἑ ἑρῖἑἑἑἑἑ αἑυρ ρῖοἡἑἑ ἡἑοῖε αἑυρ ἑρ ἑ ἑν ρῖαἑἑἑἑἑἑἑ ἑἑἑ ἡ ἀιρἑε ἀα ἀρ ἡῑρῖῖε ἑν ἑραορῖρἑἑἑἑ :

Ὁεαἑἑ ἑορῖἑἑἑ ὀρἑἑ αἑυρ ἑαρῖἑρ ἑρῖορἑἑ ἀρ ἀ ἑῖτε αἑυρ να ἑορἑ ρῖορ ἀρ ἑαλαῖ ὀεαρῖ, ἑαἑἑἑ ἑρῖῑε ἀἑ ἑοἡἑἑἑ ὀρἑἑ, ῖλεαρἑ ῖῖνἑἑἑ ἑἑἑἑἑἑἑ ὀρἑἑ αἑυρ ἑν ρῑρῖἑεανν :

- (a) ἑαορῖρἑἑἑ ἑοἑἑἑἑἑἑ ἑοἑρῑἑἑἑἑἑ ἑοἑἑἑἑἑἑἑἑ να Ρύιρε.
- (b) Λυὶτ οἰβρε ἑν ὀοἑἑἑ ἑυαλα ἀρ ἑυαλαῖν.

ἑρ ρῖοἡἑἑ ὀν ἡῑρο ἑἑἑ ῖῑρῖἑἑἑἑἑ αἑἑἑἑ ἑο ἡῖῖε ρεο ἑυρῖαβ ἑ ρεο ρῖοἑἑἑἑἑἑ ἰ ἡῖνῖοἡἑ αἑυρ ὀάρῖῖἑἑ. ἑἑ ἑν ὀρῖαἑἑἑἑ ἡἑ ἑἑἑἑἑ ἑἑἑ ἡἑ ῖῖορ ὀἑἑἑἑ ἑοἑἑ ἑν ἑορἑἑ ὀἑαρ ἀιρ. ἡἑ ἑν ἑἑἑἑ ἑοἑρῑἑἑἑἑἑ ῖἑἑἑ ἑο ἑῑῑρ ἀρ

bun ašur tá a naimíde ar a tí cóim dían rin sūr deacair
 dó a lear a déanam. Aét ir móir ir fiú dúinn ar rúla
 a cóingeáilt ar an Rúir inr an ainriar atá romann.
 Má mairéann an pobalaét Sóiréalac ran Rúir ní mairfiró
 don tíórántar ar talam an domam.

Can fuil ašamm le déanam anoir aét bheathužad ar
 an tuairim atá ar Sóiréalacét ašur cummanacét in ar
 dtírí féin. San céad dul, tá le riad ašamm sūr ar na
 mallaió atá don tSóiréalacét in Éirinn. Bí na Sóiréa-
 laróte torais ma n-amríortuiróte ašur ma n-amreabó-
 taróte ran am céadna ašur ó bí an creideam Católiceac
 so bhíogmair in Éirinn níoir tairní Carl Marer nó
 Frederic Engeler nó a scombháitreaá le muintir na
 héireann. Ní nárb iongnad bí an cléir so móir in ašaró
 an teagairc nua. Séamar Ó Congháile, nac mairéann,
 an céad duine sūr ríor dúinn do teagairc cummanacét
 ašur Sóiréalacét ór áro in Éirinn ašur bí páiréar
 Sóiréalac aige dá cur amac ríce bliadán ó foin.
 Annrin táinig an Iorcanac ašur ar na mallaió Catal
 Ó Seannain, Tomár MacSeáin ašur fupmhór de tneómaróte
 luét oibre an lae indiu. Ní glacann riad le han-
 éríortuirdeacét Marer aét glacann riad le n-a teagairc
 ar éirteannaib economaca.

Sé an duine ir úgdaráraiže pór i Sóiréalacét na
 héireann Séamar Ó Congháile nac mairéann, ašur reo
 mar éiréann pé ríor ar Sóiréalacét:—

An mínužad atá aige ar Sóiréalacét—“Réim
 Cairdeam in a mberó tacaróeacét iomlán aš an simead
 doime in ašaró inníde an ocráir so deó na noeór . . .
 réim in a mberó žac fear ašur bean ma scombóisrí
 ašur iad buantrealbuigíte ar žac buaró do ruž inntleacét
 nó lámá an duine amac i scombúaróacét le céite.”
 Ašur an mod in a sruirfar an ruo reo i bferóm: “Beiró
 na hoibróte i nšac žné oibre in don cumann ašur žlacra
 riad žac cumacét ran monarcam nó ra teac oibre, tožra
 riad luét ceannair žac oibre aca ašur rciúirfa riad
 an obair ran žné oibre rin: aét a beiré frieasrac do
 éaróreamar i scoitcímne: ašur dá scombéaróaió

agus do coirte ceannair nó Riagaltair an gné oibre
 go bfuil baint aca leir. Sur teacáí ó na Coirtib
 rim béar mar Riagaltar náiriúnta. Sluaḡ lúil Sóiréalac
 . . . ré rim ḡnóta na tíre nó beata comluatorac
 an náiriúim, do rtiúrac ar móð rluag iúlac. Caitpar
 tornuḡad 'ran teac oibre agus ḡabáil ar aḡaró go 'tí
 an pointe ir airdé de rtiúrac agus ḡnioḡacpar an
 náiriúim . . .

Tioctaró buirdeanta rtiúrta áiteamla Sóiréalacá
 do breaḡnuḡad ḡac ceirte le hinntinne díreacá agus
 le ḡac eolar fáigḡe le raotpar. . . . Níor bferoir
 an obair reo a déanam tré ceanntarab nó tíoḡcáib,
 fá leit . . .

Faoi Sóiréalac ní máirpíó rḡáta, cúigí, ceanntair,
 nó dútáigé acḡ mar amnneacá ḡeoḡraipeacá, agus
 ní máirpíó mar aḡbair cumacáta Riagaltair ríú ir
 go mbead buirdeanta, rluagluigḡe ruoḡe ionnta."

Ir ríú tabairt fá deara annreo suró é an fear do
 rerióð an méir do áirerióbamair tuar do fuair báir
 ar ron a tíre tar éir a rerióðta.

D'éoiri surab é Catal Ó Seannam an duine ir
 úḡoapáraiḡe atá fáḡta imearc taoirac luḡ cumman-
 acáta in Eirinn, agus tugann ré a lán tuairimeac r
 "nḡuḡ luḡ oibre" ar ceirteannab a baineann le
 cumannaḡ. Do réir mar ariḡmíó tá ré beaḡnac
 ar don tuairim le Séamar Ó Congbaile, agus tigeann
 Tomár Mac Seáim, William Ó Uruam, agus Sóiréalacá
 eile leir ar an rceál. Tarrainḡeann ré a lán ruo Ó
 Carl Marer. Molann ré an Cumann Eadarnáiriúnta,
 agus tá ré go móir ar leit na mboilribíci. Deirpimír
 suri Sóiréalacáde Smoicacá é, acḡ nac nḡlacann ré leir
 an aineḡiorturdeacḡ agus go molann ré comoibruḡad,
 ruo nac breaḡ le n-a lán Sóiréalacáde. Ruo eile
 tá ré níor náiriúnta 'ná furmóir luḡ an Cumann
 Eadarnáiriúnta.

Tuigimíó anoir an gné Sóiréalacáta a baineann linn
 in Eirinn agus ir ḡába dúinn a tuigrint. D'éoiri go
 mbead an tSóiréalacḡ i bferóm agusḡ ḡan rímoil.

Tá pí a5 boinnad a5ur a5 fár imearc luét oibpe a5ur tá riasoran tuairim a leat de muintir na tíre. Má gheibtar pobalaét no Saorrtát in Eirinn béro na Sóiréalaithe go láidir ón gceáo lá: má gheibimid ár rasoipre éirí cabair ó Rialaltaraid Sóibéata beró Sóibéata a5ainn in Eirinn ón gceáo lá. Nil aét don fuo amám in a a5aid a5ur do bí an fuo rin in a5aid na Sóibéat a5ur na Sóiréalácta ran Rúir pé rin a deacraét ir tá pé luét tuaithe .i. na feirimeoirí bea5a do tarrmainst irteac ra Cumannaét. Óioð an Eaglais mar níur corainte in a5aid na cumannaéta aét ní dóig linn go mberó feara. Ir tuar é 5ur fiú maétnam air 5ur bóidcotað na mná Rialalta a5 Cill Manta de bpi5 nac dtiubhairdír a n-éileam tuarparala do na rcláidaithe do bí a5 obair dóib.

A5ur anoir b'éidír náir mírde dúinn breáctnu5ad ar b'feairde dúinn an cumannaét dá gcartaíde ann í? An féidír Sóiréaláct do cup ar bun 5an éa5cóir móir do déanam ar doinneac, a5ur má' r féidír, an fiú a déanam? An ndéanfað an cumannaét nó an tSóiréaláct beata an duine d'feadrú5ad' a5ur boicéte, deapóile, a5ur dubáilce do dóbirt mar máoiríro adcóiríócte na péime reo? An mbeað neam úir a5ur talam úir ann dá bair a5ur millénnaét ar fuo an doimain?

Ir dóig linn féin go dtiocfað tairibe ar a5arrnu5ad móir den éiméal reo aét nac 5cuirfead pé don a5arrnu5ad ar náduír an duine a5ur nac mbeað don millénnaét ann dá bair. Ir deacair an reanadám do élaoid ionnainn a5ur fanfar an traint a5ur an éa5cóir a5ur an t-éignu5ad a5ainn cibé ar bit péim economaé béar ann. Náir féan Ananias a5ur Saóira a raibíear ar Óia féin a5ur iad corruigéte le caonóúctiaét a5ur le cráibe?

Aét bíod rin mar aca, buð ceart raibíear do roinnt ní b'feair a5ur ní ba coctioime 'ná mar déantair fá látar. Leigeamar i bpaibíear an lae moiu go bfuil ingean Ainoríear Cárnegie .i. fear na leabarlann, le pórad a5ur go mberó £27,000,000 mar rppé aici.

Deirpimír go mbeo móir an tsar duithe £26,990,000 de
 rin do bheic uaithe agus a ionnnt ar na boctaid. Níor
 tuisgeamair niam, cé'n fáct go mbeo ceanntar móir
 talman as don duine amáin agus san fód le fearam
 air do beic as na céadtaid. Níor éruituis don duine
 an talam agus ní iontuigte cé an dóig a bfuair an
 céad duine buantrealb ar bheir di ir mar teartuig
 uaid le raotruas. Má abairtar gur b id na daoine
 d'aitrealb an talam i dtorac go mbeo ceart gur leo
 i cé 'n fáct nac mbeo pí as an darra duine nuair a
 geobad an céad duine bair. Aét outaig móir leatan
 do glacaó i reilb don duine amáin agus nuair bíonn
 ré críocnuigte léite a fásáil as a mac agus as a ua,
 agus as a plioct agus plioct a pleacta! Nil ciall
 leir agus ní ceart foigro do beic asain leir. Duó
 ceart san don fearann talman do fásáil i reilb doinnig
 nac bfeadfad ré féin agus a teaglac a raotruas
 agus a raotruas go maic. Dá rannatáde an talam
 ar an nór rin do cuirfead ré ar gcúl agus ar neimníó
 uimír éigin de na bailiugcánaid móra rairbhur. An
 dpeam a cornuigeann buantrealb na talman ofásáil
 as daoimib ppiobáideaca aicrigte .i. na tigeannaí talman,
 bíonn dá leitréal aca de gnatas. Deir ríad ran céad
 dul gur fada riar an t-am ó fuair na daoine gur leo
 an talam realb uirte. Rug ríad spreim ar an talam
 de neart lám agus faobair claidim, nó fuaradar i
 le lúbaireact duige nó ar bealac éigin eile nac riab
 macánta b' éirir: aét mar rin féin tá an trealb com
 fada rin aca ó glúin go glúin go mbeo éasóir móir i
 a baint díobta anoir. Ar bfeasra air rin (1) nac
 ndéantar cóir d' éasóir leir an aimirir: (2) náir ríad
 an éasóir nuair tuasó realb na talman go míceart
 ar dtúr aét go ndéantar an éasóir ar an nuad zac
 bliadain ó fóm. Fáramn bair ar an talam zac bliadain
 agus murra rannat ar an bair rin ar na daoimib gur leo
 é ndéantar an éasóir zac uair nac rannat ar é. (3) Ir
 leir an cinead daoine go léir an talam agus ndéantar
 éasóir orca má fásat ar i i reilb don dpeam amáin.

Ír cꝛuꝛuꝓað ʒo leop aꝛ ꝛm naꝛ fꝛeoiꝛ uo doꝛneac̃
 uoꝛoꝛa maꝛꝛꝛꝛm beo ʒan ꝛoꝛꝛꝛ uo uoꝛað na talaꝛn :
 aʒuꝛ ʒo uoꝛi ʒo uꝛuꝛiʒbe ꝛm cꝛuꝛuꝓað ꝛoꝛꝛaðac̃ naꝛ
 uꝛuꝛaꝛaꝛaꝛ ꝛaꝛm ꝛoꝛ ʒuꝛ cꝛuꝛuꝓiʒ uia talaꝛn an uoꝛaꝛm
 ꝛá coꝛne don uꝛeama uis aꝛáꝛm ní ʒlacꝛaꝛmíuð le
 buaꝛtꝛeaꝛuð an uꝛeama ꝛm. “Seað” aꝛꝛa uꝛeam
 eile “aꝛt íꝛ ꝛeaꝛꝛ uoꝛ c̃neað uoꝛe ʒo uꝛáʒtaꝛuðe
 buaꝛtꝛeaꝛuð na talaꝛn aʒ uꝛeam aꝛiʒte i moð íꝛ ʒo
 uoꝛuꝛaꝛuðíꝛ ꝛeaꝛuð ꝛeaꝛta uo na ꝛeꝛmeoꝛíꝛuð aʒuꝛ uo
 uoꝛoꝛm eile uo uoꝛaꝛt ꝛeꝛoꝛm aꝛ an talaꝛn. Uoꝛi uoꝛiʒe
 uoá mbuð le ʒac̃ uoꝛe an talaꝛn níꝛi u'éꝛoꝛi don toꝛað
 uoꝛaꝛt aꝛꝛꝛ. Ní uoꝛað ʒo leoꝛi aʒ don uoꝛe aꝛáꝛm aʒuꝛ
 ní uoꝛað ꝛeaꝛuð buaꝛtꝛeaꝛꝛaꝛ aʒ don uoꝛe le ʒo
 ꝛaoꝛꝛoꝛað ꝛé an talaꝛn i ʒceꝛꝛ. Nuꝛaꝛ ba leꝛ an
 tꝛeꝛuð i ꝛeaꝛuꝛíꝛm an talaꝛn uo u'éꝛeꝛan uo na ꝛaoꝛ-
 céꝛíꝛi éꝛiʒe aꝛ a uoꝛoꝛiʒuð aʒuꝛ a uoꝛaꝛm ʒac̃ ꝛe
 uiaðam aʒuꝛ níꝛi u' éꝛoꝛi leð don tꝛaoꝛꝛuꝓað talaꝛn
 ceꝛꝛ uo u'eaꝛaꝛm.” Na uoꝛe a laðꝛaꝛm maꝛ ꝛeo íꝛ
 uoꝛeꝛaꝛi a éꝛeꝛeꝛaꝛm ʒo uꝛuꝛíꝛ ꝛáð uoꝛíꝛuð. Ní ꝛíꝛi
 uoꝛíꝛ a uoꝛeꝛi ꝛað ꝛá ꝛeꝛuð na talaꝛn i ꝛeaꝛuꝛíꝛm,
 aʒuꝛ ní ꝛíꝛi uoꝛíꝛ ʒo mbuð. don eaꝛða tꝛeꝛoꝛ aʒ
 ꝛeꝛmeoꝛíꝛuð nó luꝛt ꝛaoꝛꝛuꝛiʒte talaꝛn uo
 mbuð buaꝛtꝛeaꝛuð na talaꝛn aʒ an náꝛíꝛuð. Tá
 talaꝛn ʒo leop tꝛíꝛeꝛoꝛ aꝛ an áꝛꝛ m a uꝛuꝛíꝛ
 ꝛm a ꝛeꝛíꝛoꝛað ʒuꝛ le Coꝛaꝛꝛle Caꝛꝛaꝛ áta
 Cliaꝛ i, aʒuꝛ níꝛ don eaꝛðaꝛo ꝛeꝛuðe aꝛ na
 uoꝛe aꝛá aʒ uoꝛaꝛt úꝛáꝛoꝛe aꝛ an talaꝛn .i.
 ꝛeꝛmeoꝛíꝛi, muꝛteꝛꝛ na ꝛꝛleuðoꝛáꝛ (ceꝛꝛaꝛ)
 luꝛt tꝛiʒíꝛ, ʒꝛl., an ꝛéꝛoꝛm íꝛ ꝛeaꝛꝛ
 uo uoꝛaꝛt aꝛ an talaꝛn aꝛt an buaꝛtꝛeaꝛuð
 a uoꝛe aʒ an náꝛíꝛuð, ꝛm é an ꝛiaʒal
 le leaꝛnꝛaꝛm. Ní aʒ an ꝛáꝛt é, taðꝛaꝛi
 ꝛá uoꝛeꝛa, aꝛt aʒ an náꝛíꝛuð. Ní ceꝛꝛꝛ
 uo don ʒaꝛeðal don ꝛuð a u'eaꝛaꝛm,
 don ꝛoꝛal a laðꝛaꝛt, nó don mꝛeꝛi uo
 ꝛíꝛeꝛað uo neꝛꝛoꝛað leꝛ an ꝛáꝛt
 ʒallꝛa m eꝛíꝛm. ʒo uoꝛi ʒo ʒcuꝛꝛꝛꝛ
 uoꝛeꝛað le ꝛéꝛm na ʒgall m eꝛíꝛm
 íꝛ beaʒ an máꝛt uúꝛm uoꝛe aʒ
 caꝛꝛꝛ aꝛ ʒoꝛíꝛeꝛalaꝛt, aꝛ c̃uꝛaꝛnaꝛt,
 no aꝛ don obaꝛi ꝛáꝛt eile.

ꝛá uoꝛoꝛíꝛ uo ʒoꝛíꝛeꝛalaꝛt a uoꝛeꝛaꝛm
 le luꝛt oꝛꝛe ʒo ꝛoꝛꝛaðac̃ ní ꝛéꝛoꝛi
 um ʒlac̃ le ʒac̃ a uoꝛeꝛi

na Sóiréalaithe. Níl míó ar don inntinn le Carl Marper in a tuairim sup aóbar economac, nó fáct aóbarac do bí le gac éacé do tárla i rtair an domain. Iy dóig linn go mbréasnuigeann anam a sup inntinn an dume an teoir úo a sup go mbréasnuigeann go ronnraoac ár rtair féim an teoir. An mar gheall ar biaó do folácar dóib féim do tug Eom Ruao Ó Néill nó Pádraig Sáirféil, nó Oiliher Pluinccéao, nó Dóir Teón no Pádraig Mac Piarair a mbeata uata? Ní heao go deapóca. A sup iy úiríriol an rmuineao é do Carl Marper nac bfuil ra traogal ro nó in don traogal eile acé corporaéc a sup, folácrugaó bíó. Ní móide glacaimíó le n-a tuairim a sup le tuairim a luéc leanta sup le luéc oibre gac iolmaoim dá dtigeann ar a gcuo raóair. Cuir i gac go mbeao dpeam éigin oibre a g déanam ríucra dúinn in éirinn. Do féir Carl Marper ba leo do féir éiré (acé nac luaoann re ceart do beic ann) an ríucra rin nó a luac iomlán. Acé do éairíroir aóbar an ríucra .i. an meacan buíde o'fágal a sup má deirtear sup le luéc raócruište an meacam rin an luac ní ríor é: óir an talam ar a bparann ré iy leir an náiríun é. Ruó eile, ní le luéc déanta an ríucra na húirleirí a sup na himill le nar raócruišeaó an ríucra. Abair sup le luéc oibre eile do raócruiš roime ré na húirleirí a sup na himill ní hiao luéc raócruište an ríucra amám iy oigri dóib ríuo. Ar an aóbar rin má tá "bheir luacmaipeacáca" ar eapraíde o'ullnuigeann luéc oibre ní dóig linn sup le luéc oibre i acé oipeao le haon dpeam eile.

Tar an dá ruo rin acá luairóte agann tuar ní féroir linn glacao le Ríagaltar na Sóibéac. Táimíó i bparar Saorrcáit nó pobalaécáca acé can fuilmíó i bparar an cu raéc go léir beic a g don dpeam amám, nó a g ríu rri dpeamanna, .i. raigriúirí, rclábaróte, a sup rcológa. Can fuilmíó i bparar deacáipeacé an daorcar-rlóig. Iy ceart a ráó go n-abrann Doirbíci na Rúire nac bfuil i féim na Sóibéac acé féim fealaaoac.

Ó' r féim fealaaoac é can fuil don ruo in a a gairó

So réaladaic. I r' dóigíte sup éigean cumáct éigin mar í do tarramgct cum na mBoilribíci le fearam in agharó an tpeantíorántair .i. réim an Cráir: agus dá mbuó éiríu réim dá raíamail do cup ar bun in Eirinn so réaladaic do fearócaó agharó ar agharó le Seán Duirde beaó fáilte roimpi. Nó le veiréaó do cup le réim luét saimbín, le Riagal na mbodaic mar atá ré aghainn in Eirinn fá látair do beaó fáilte roimpi. Aét mar Riagaltaf buantearmáic b'fearf linn Riagaltaf roigíte de gotannaib an pobail mar ír gnaáca. I r' mó an náiriún so leir 'ná don vream fan náiriún, bíod sup luét oibre réim íaó.

Agur i vtaoib an rcait Sóiréalais réim tá amhur aghainn faoi. Dá mbuó leir so mbuó fearihroe don éinead, don náiriún é, buó ceart é cup i bfeidm. Aét tá dá ruo in a agharó (1) nár ceart na húirleirí oibre agus an bunmáoin do bheit ó na daoine sup leó íaó san gábad móf do beit leir agus san a beit cinnte so raácaó ré i vtairbe do na daoine i scoitciune agus (2) nac bfuil don éruéugaó so raácaó an réim Sóiréalac i vtairbe don trluais. Do réir gac feaneolair ní faotruižeam daoine atá i gcór le céile mar do faotruižeann daoine atá ag obair ar a ron réim. Ní féiríu cór níor briožmairé do cup ar bun ná an cór a bíonn i vteaglac móf abair: aét ní faotruižeam baille de teaglac inr an teaglac mar faotruižeann ríad ar bail nuair téro ríad amac ra traogal ag faotruižaó vóib réim. An bfuil aicne ag ar léigíteoirí ar luét oibre atá ar fórtad ag Comairle Caérac Aca Cliaé nó ag don comairle poiblíde eile? Má tá, an abriann ríad so mbíonn an cuma oibre céadna orca ír bíonn ar luét oibre duine no vream príobáirdeac a bíonn ag faotruižaó ar ron biris? Foidé mar beaó an rcaal aghainn dá scuipimír pobaláct Sóiréalac ar bun agus a éuro bunmáoine a baint de éac agus so bfuigbmír amac i vveiréaó na dála, sup mó ar leatrom 'ná ruam éana?

Can fuilmíó in agharó na Sóiréalácta aét riúblaimír

ʒo r̄eṛo aʒur deapcaim̄ir ʒom̄amn ruḷ a noḗantap
 aṭarpuʒað m̄or. Upeaṭnuiḡm̄ir ʒo ʒim̄n ap ʒac̄ n̄ro
 aṭá aʒ tuicim̄ amaḷ aʒur a tuicpeap̄ amaḷ ʒan R̄uir.
 Ir̄ ann̄p̄uro ʒeobaim̄io p̄ior p̄át an p̄c̄eil um̄ Šóir̄ealaḷt.
 Má̄ éir̄iʒeann̄ leir̄ na Uoil̄p̄ib̄ic̄i t̄ir̄ na h̄oige do d̄éanam̄
 ʒan R̄uir ir̄ ʒeap̄rī m̄aip̄eṛo na p̄t̄ait̄ bun̄m̄aomeaḷa:
 m̄upa n-éipeoḷar̄o p̄eaḷnaim̄ir̄ ʒan p̄eṛát̄ l̄m̄ʒe n̄o
 p̄oḷo ap̄ luap̄caḷo do d̄éanam̄ de eip̄im̄n. Aʒur̄ p̄áʒaim̄ir̄
 an̄ ain̄ŕ̄ic̄iṝtaṝdeḷt̄ aʒur̄ ann̄peḷaṭaḷap̄ aca ap̄ m̄oṝt̄ir̄
 na h̄eḷp̄pa. Nil̄ eaʒla oṝp̄am̄n̄ ʒom̄ an̄ t̄Šóir̄ealaḷt̄
 aḷt̄ ʒo n̄ʒlaḷaim̄ir̄ eʒam̄n̄ an̄ méro d̄i ir̄ t̄aip̄veaḷ
 aʒur̄ ir̄ ceap̄t̄ oḷim̄n, aʒur̄ p̄áʒaim̄ir̄ an̄ cáit̄leḷaḷ aʒ
 an̄ t̄é ʒur̄ m̄ait̄ leir̄ é. Ir̄ t̄p̄é c̄oṝi aʒur̄ coṝoib̄puʒað
 ir̄ p̄eap̄rī an̄ p̄aop̄p̄t̄at̄ p̄óir̄ealaḷt̄ o'iom̄p̄aige.

AN STUIRICEAḶ STUAM̄OḶA.

LA PLÉIADE

I.—RÉAM-RÁD.

Iy mó aṭarpuṣad a ṭasann ar fāoṣal an náiriúim do réir na deire nó na haindeire, an foirtúim nó an mífoirtúim a bíonn i n-áiríte don tír rin ó doir go hdoir. Agus níl aṭarpuṣad dá ṭasann ná fāoṣann a rian pé beas móir é ar litirdeáct na tíre rin. Bíonn dlútbaint ag cúrraí na litirdeácta náiriúnta le cúrraí fāoṣail an náiriúim féin, díreac fé mar a bíonn dlútbaint ag dealliamh an loca le dealliamh na rpeirre a bíonn or cionn an loca ran. Ní túirce a doircíṣtar an rpeir 'ná doircíṣtar daṭ an loca; ní túirce a taitneann an ṣrian 'ná taitneann uirce an loca cóim maic. Dá réir rin tá leatanaig dūba agus leatanaig ṣeala le feicrint i nṣac uile litirdeáct náiriúnta; agus iy móir an doirdeáct a bíonn roir an daṭ a bíonn ar cúro de na leatanaṭa ran reácar a céile; áct mar rin féin leatanaig d'áon leabair amám 'reádo iad. Mar níl i nṣac áon litirdeáct náiriúnta áct áon leabair amám, iy cuma cao é an doirdeáct aṭá roir leatanaṭ agus leatanaṭ eile, roir cáibrioil agus cáibrioil eile.

Ní hamám go mbíonn leatanaig ṣeala agus leatanaig dūba i nṣac áon litirdeáct náiriúnta áct bíonn leatanaig níor náiriúnta 'ná a céile ann; agus iy brioṣmaire na leatanaig rin 'ná na leatanaig eile. Cíonn an t-eactriannaṭ an ruo ran níor roiléire, b'féroir, 'ná duime den treib. Ṣeibeann duime den treib treite náiriúnta i nṣac uile leatanaṭ; áct dála an eactrianaig, ní móir do rna treiteib náiriúnta beic go ṣlémeac ar an leatanaṭ rari a ṭugann feirean fé nṑeairia iad i n-áoncoir.

Inn an leabhar móir áluinn rín—licirdeact na Ffraincse, b'féidir ná fuil don poimnt leatánac ír díriúge do dútcar na Ffraincse 'ná an méir do reriob la Pléiade; agus larmuig den dráma (agus ní don dráma atáimíó as tagairt an tuhur ro) ír beas leatánac den leabhar atá com briosmair leó.

Uime rín ír fiú do dume na leatánais rín do léigead agus d'atléigead. Dánta rior-fraincaca iread iad; dánta a cuireann i n-íúil don eactrannac an dífirdeact a bíonn roir náiriún agus náiriún eile, agus cad é an ceangal a bíonn roir ériode agus ériode, pé fraincaca Saedlac na ériode iad, act amám sup ériode daonna a bead ionnta.

Toirc iad beic com dútcarac ran, toirc iad beic mar do bead sup na Ffraincse inn an pé rín, ír fiú do dume iad do léigead; act ba deacair é rín do déanamh san maetnam do déanamh ran am scéadna ar na filib do reriob agus ar an raogal a bí ann an trát ran. Ná habrad éinne sup obair san tairde eolur do bailiugad cuiginn ar a mbaineann leó i n-a scúrraib raogalta: agus ní hobair san doibneair í act com beas. Ír dúr dal an dume ná bainfead doibneair ar scéal ar beata an cumann filí úo: nil Saedal ann, dar noóig, so bfuil don léar eolur aige ar na cúirtib éigre a bíoú agáinn in éirinn na nSaedal ná cuiread rpeir i scúrraib na "trómóimé" úo .i. la Pléiade. Agus ír doca ná fuil an dume ann, bíoú pé i n-a Saedal nó i n-a Sall ná cuiread rpeir i scéal beata Ronraro péin, máigirtear na trómóimé rín.

Rud eile de: maireann na dánta do cum la Pléiade; agus an rrioparo a bíoú ran trómóimé rín breir agus trí céad bliadain ó fom, ír beó do fóir; 'read, bíoú ír ná raib tárc ná tuairc le faáil ar an rrioparo rín ar fead breir agus dá céad bliadain. Sin scéal! "An marb ba marb ír beó do bí." Sin scéal dochair doón Saedal so mórimóir, agus an rud céadna beagnac as tuicim amac i n-a tír péin indiu—mar a bfuil leatánais filideacta a bí iméighe a cuimne leir na

céadótaib bliadóam le feicrimt i leabhairib ir i n-irur-
leabhairib, agus amhneada na bfilí do rceíob-na leatanaidg
rim le cloirimt irna rriádeannaib, agus irna rcoileannaib
agus irna hollrcoileannaib.

Buó maic liom labhairt ar dtúir ar cionnur mar tária
sur cuir an file móri ran Ronsard la Pléiade ar bun ;
ar cas ir bhuig le haimm na triomóaimé rim. Tráctrao
annraim ar na rmuaintib ba mian le Ronsard agus a
anamcáirde do cuir i bferóim ar a dtúir féim : tar a
éir rim buó mictro dam cur ríor ar Roneard féim agus
ar na filib eile ba mó le ráo, na filí eile a rceíob fé
n-a anál. Annraim b'féirir nári mirtde dam mhrimt
cionnur mar d'éirig leó, cas é an maitear a dem a
oteagare d' filrdeact na rramnce agus cionnur tá a
scáil ag dul i méao fóir ó ló go ló. Agus an faro ir
a beao ag rceíobao, déanrao mo díceall san dearmao
a déanam air reo : sur Saedál me agus sur do Saed-
laib eile atáim ag rceíobao.

II.—la pléiade.

i mbliadóam a 1548 bí fear ag triall ó Poitiers go
Páras. fear óg a b'eaó é, a cuir gnuaise ar daé an
óir, é boét a dóctam aét mar rim féim bí tabhairt ruar
maic air. Ag rrioirimt tige órta do, do buail fé irteac.
Bí dume uaral irtig roimr, fear rairóbir, do réir
deallraim. Comaoir doib araon. Do tornuig an
beirt ar cámt, ar an scaóair rim Poitiers ar a rabaoar
araon tar éir teact, nó ar Páras mar a raib a dtuall,
nó ar cúrraib an traozáil—ir cuma cas air sur
tornuigaoar ar cámt, agus ní fior ; aét ir cinnte sur
caiteaoar rurióir na hoirde ag cur ríor ar filib agus
ar filrdeact na rramnce, ar Villon agus ar Marot
agus ar filib eile nac móri le ráo a n-amm inoiu.
Mairir leir an noume uaral ran—ní rtaofao fé aét
beir ag cámt agus ag cámt ar an ragar filrdeacta
buó mian leir feicrimt i n-a oteangam féim agus ar na

nađarruigētib nār mōr a dēanam ran teangain rin ran a bfeadparde an rađar ran filideacta do reriōdab innri. Bī rē cōm mōr ran i noāiririb zur dōig le duine air zur ab amlarō do imneab tarōrean dō ađur nā ruair rē don čaol ar an dōtarōrean ran do nočtab zo dōi ran: rin é a bī ā dēanam aige inran tiđ ōrta ran! B'ē crīoc an rēcil é zo maib fīor ađ ceactar aca zurō fīle an fear eile! Dō gēalladār dā čēile gan rcaraimaint fearra. Ir mōr an dīfirōeact ioir moiu ađur moé!

An oirōce rin do cuirēab la plēiade ar bun. Ronraro do b'amm don duine uaral. Joachim du Bellay do b'amm don rtrōmrēir.

Ađ léigēab an rēcil rin don duine zo bfuil litfirēact na ffraincīre ar eolur aige—cionnur mar a čāmis an veirt fīli rin le čēile don čēab uair i dōig ōrta, tōđann rē a fūil den leabār ađur bmaiteann rē picriūr or a cōmar: čionn rē an veirt fīle ađ cur aīrne ar a čēile, ađur cloireann rē glōr a nđut. “Pierre de Ronraro m'amm-re”—“Joachim du Bellay ir amm dampa”—dā amm nā rcarfar ō n-a čēile zo brāt! Annran mā'r gaeđal é,—an léigēoir ūo—veireann rē nac polāir nō zur tuic a leicēro rin amac in čirinn na nđaeđal leir, ađur breir ir don uair amāin—act čā bfuil an rēcal le rađāil? Mo čruađ-ra, canab!

Dō bīdō Ronraro i n-a cōmnurde um an dōaca ran ra colāirte ūo—le collège de Coqueret, à Paris. Ir é fear a bī i gceannur an colāirte rin nā Jean Dorat. Fear mōrclū i n-a rē fēm ab'eab Dorat toirc a čruinne a bī an gfrēisīr ar eolur aige; ađur bī fear ōđ eile 'n-a cōmnurde ann leir .i. Jean Antoine de Baif. Dō cuir an trīūr ran ađur Joachim du Bellay rađar cūirte éigre ar bun. Tugtarde la bmuade mar amm ar an gcūirt éigre rin ar dōūr. Tamall gearr i n-a dīarō rin do glacab irteac ra garrā Estielle Jodelle, Ponthus du Thyard ađur Rémy Belleau. Mōirfeirear aca bī ann annran, ađur do bairt Ronraro la plēiade ōrta i gcuirne an čumann fīli a b'ōd i iugēisglac Ptolemy

Στοιχά να ρημυαίντε ιρ μό λε ράθ ραν ζαιρμρκοιλε
ύο :

(Α) Νί ρολάιρ ούινη ρεαρτα ρερίοθαθ ά βραινναιρ
ι η-ιοναθ βειτ άζ ρερίοθαθ ά λαοιη : αν ρυθ
ιρ ρέροιρ ά ράθ ά λαοιη, β'έροιρ έ ριη ά
ραθ ά βραινναιρ.—άτ αν βραινναιρ το ραοτ-
ρυζαθ ρέ μαρ το ραοτρυιζεαθ αν λαοεαν
άζυρ αν ζρρείγιρ αναλλόθ.

(β) Νί μόρ ούινη τριαιλ το θαιητ άρ αν θρλιθεάτ
μόιρ—

“ poème épique, tragédie, grande comédie,
poème lyrique, satire, épître ”—

νί μόρ ούινη ζαέ ραζαρ ριλιθεάττα ά ρερίοθ-
τιθε αναλλόθ ιηραν Ρόιη άζυρ ζο μόρμόρ
ραν ζρρείζ ά έλεάτταθ άριρ ρα θβραινναιρ.
Οά θριζ ριη νί μόρ το ρηα ριλιθ να ρεαν-
ύζοαιρ το λέιζεαθ άζυρ ο' ατλέιζεαθ ι
οτρεό ζο μβειθ άρ ά ζεμαρ αιττιρ το
θέαναη ορτα, ι οτρεό ζο μβειθ ά ζεάρο αα.

“ Qui veut voler par les mains et bouches
des hommes doit longuement demeurer en
sa chambre : et qui desire vivre en la memoire
de la postérité, doit, comme mort en soy-
mesme, suer et trembler maintefois : et
autant que noz poètes courtizans boivent,
mangent, et dorment à leur aise, endurer de
faim, de soif et de longues vigiles. Ce sont
les ailes dont les escripts des hommes volent
au ciel.”

Σιη έ βυηύρ να ζαιρμρκοιλε ριη αν οά ρμαοιηαη ύο.
Λε εειρτ να τεανζαν ά θαιηαηη αν έεαθ ρμαοιηαη. Λε
εειρτ να ριλιθεάττα ρέιη θαιηαηη αν ταρηα ρμαοιηαη.
Άζυρ, οά κομαρτα ραν τά ριαν αν λαθαίρ ριη λε
ρειρμτ.ζο ζτέιηεαέ άρ τεανζαη άζυρ άρ ριλιθεάτ να

Frainnne go dtí an lá m'óiu, cé nac' ar an leabhar a
 zeibtear an fogluim déct ar na dántaib' do cum na filí
 féin i n-a d'iaib' rin as baint feróme ar a dteagarc féin.
 Níor éarpt dúinn éirige ar an dá rnaoineam' ran san
 iad do tuigrint beagámin níor cruinne.

(a) As léigead' na tuairme rin dúinn ba maic' an.
 bail orainn cuimneam' ar a shainne a bíod'
 luic' léigte leabhar ra b'frainne an trát'
 ran, agus sup' beag' dume go raib' an léigteoir-
 eac't aise ná go raib' an laidean aise cóm-
 maic'. Dá b'riú rin ir fuirir a tuigrint cad-
 n-a taob' sup' reiríob' Calvin an "Teagarc
 Críostaidé" i laoin i dteannta é déanam'
 ra b'frainncir. B'i an laidean teanga na rcol
 an trát' ran i roinn na heorpa, larmuic'
 o'éirinn, bíod' ir go raib' atarrugaod' mran
 méid rin as teac't go tuig' ar an raogal.
 Da beag' ar na rcoláirib', a dteanga d'útcáir:
 b'i teanga na coitcéannta'cta í, teanga na
 hírleac'ta. Nuair a tug' du Bellay comáirle
 a leara do rna filib' óga cum trisail do baint
 ar an b'filid'eac't ba mó le ráb', agus mar an
 zcéatna úráid' de déanam' den frainncir
 cuige rin, ní raib' don earb'a daoine ann,
 agus rcoláirí or'ta leir, á ráb': ní féoir-
 ram do déanam'. Fé mar ir eol dúinn, bí
 a málairt de tuairim as an noám'rcoil:

“il n'y a pas de plus grande honneur que de
 combattre pour la langue de sa patrie.”

Agus bíod' ir sup' é rin a d'tuairim láirir,
 níor tuig' éinne a boctaineac't bí an teanga.
 ran cóm' maic' agus a tuig' an d'ám'rcoil é.
 Cad fá ná tuigtoir é?—agus p'riom'teangada
 na heorpa ar eolur aca go beac't! 'S ead',
 do tuigead'ar, agus ir é bunúr na shairm'rcolle-
 úo ná cionnur o'féad'raide an teanga ran

do cúir i n-oiriúamant don tróirt filideácta baó mian leó. Do éaradair naib' fearra d'óib puo a deairadair ná (1) úráio do déanam d'foclaib a bí le faḡáil irna reanóántaib; (2) úráio do déanam d'foclaib a bí le faḡáil i mbéalaib na ndaoime aét ná naib le faḡáil ran litirdeáct go dtí ran; (3) focail do tabairt irteac fa b'frannair ón lairim asur ón nḡréisir aét c'iot frannac do cúir orca.

- (b) 1 do tabó an tairna buntairim rin ir ceart dúinn cuimneam go naib an Renairance tar éir teáct fé lántréol, mar a deairadair, i dtíir fa b'frannac. Do bíoó na filí óḡa—Ronraio féin, cuir i ḡcár—as luige irteac go tuḡ ar an nḡréisir asur as ríoráir litirdeácta na teanḡan ran i ḡcomórtar le litirdeáct na frannaire. Ir as litirdeáct na ḡréisire a bíoó an éraob—ní nac ionḡna—don uair a deimead ran. Tuḡadair fé ndeara a éaoile bí a litirdeáct féin reácar an litirdeáct iarácta. Asur bí an rceal reáct n-uair ni ba méara nuair a déinríde comparáio idir filideáct na ḡréisire asur an filirdeáct a rcriobad le na linn féin—filirdeáct Clement Marot, cuir i ḡcár. Ní hionḡna sur b'uir ar an b'poigne aca: leand i ḡcomnib rin nó r'píoeós i ḡcomnib fuireóige ba fámail don comórtar ran. Do múm an litirdeáct áirra d'óib cao ba poème épique, tragédie, grande comédie, poème lyrique, satire, asur épître ann: do tuigeadair, leir, surab ar an tairtíge a ḡeibtar an foḡluim: asur ir é puo a cuir-eadair ríompa i n-a nḡairmpoile ná a cúir i n-a luige ar na filib óḡa tabairt fé ḡac uile faḡar filirdeácta a cleácttaíde anallíó. Aét cá naib adbar na litirdeácta móire

rim le faǵáil aḡ na filib óḡa? 1r é ffreasra a tús du Bellay ar an sceirt rim ná: cá bfuair na Sreásgais an t-aḡbar ran? 1r é aḡubairt ré ná:

“Choisis moi dans notre histoire quelqu'un de ces beaux vieux poèmes français comme un Lancelot, un Tristan ou autre et fais en renaître au monde une admirable Iliade ou une labourieuse Eneïde.”

Dubairt ré, leir, nárb 1aḡ na hairtmiúḡcám a b: uata i n-aon óor aḡt úrréalta déanta den treanméanaḡ aḡur 1aḡ déanta com maic ran aḡur com móir ran so bfeáḡfairde 1aḡ do cúir i nolaḡtcomóirtar leirna réaltaib a deimead ra treanróim aḡur ra trean Sreis. Ní maib aon iontaoib aḡ an noámrcoil a hairtmiúḡcán—filí do b'eaḡ 1aḡ!

Ní ḡáda a ráḡ gur cúir na tuairmí rim fuadaḡ ré rna rcurbneóirib a bí ruar an trác ran. Bí tporo litearḡa ann díreac ré mar a bí ran tír céadna tri céad bliadain i n-a diaio ran trác a cúir Victor Hugo “Cromwell” ar an ároán. Daineann ré lé dealḡnam gur mimic a bíḡḡ a leicéiró rim de tporo litearḡa aḡainn i nÉirinn na nḡaedal—an t-aor óḡ aḡ éirige amaḡ i ḡcomnib na reanóirí. Tá 'fior aḡainn cionnur mar do b' éirgan o' Anómar Mac Cruicín dul irteac írna méadaraib nuada, bíḡḡ 1r gur beaḡ air 1aḡ; aḡur ní ḡan ḡearán a déanaim a dem ré é.

Tuigimíḡ anoir cionnur mar do cuircaḡ an pléiade ar bun, caḡ é an bpiḡ aḡá leir an ainm rim, aḡur caḡ 1aḡ na móirmuainte a bíḡḡ á pléiró aḡ na filib óḡa ran coláirte úo i bḡárap. 1r miḡro trácḡ anoir ar na filib 1r mó a bí inr an oámrcoil rim.

IV.—*na fili.*

RONSARD (1524–1585).

Je n'avais pas douze ans, qu' au profond des vallées,
 Dans les hautes forêts des hommes reculées,
 Dans les autres secrets de frayeur tout couverts,
 Sans avoir soin de rien je composais des vers :
 Echo me répondait ; et les simples Dryades,
 Faunes, Satyres, Pans, Napées, Oréades,
 Egipans qui portaient des cornes sur le front
 Et qui, ballant, sautaient comme les chèvres font,
 Et le gentil troupeau des fantastiques fées
 Autour de moi dansaient à colles agrafées.

Sé Ronsard féin do cúir ríor mar rin air féin agus ar a óige. Ir deas an pictiúir é—an sarrún, agus dúil ran bhírléadct céana aige, as caiteam a cosa ainripe ina gleannaiú as déanam amhán ó féin agus, dar leir, les simples Dryades, Faunes, Satyres, Pans, Napées, Oréades agus san bac do, le gentil troupeau des fantastiques fées, mórtiméal air. “Des hommes reculés”—read, ac an complact a bíod aige do b'feairn go mór iad 'ná na daoine raogalta.

I mbliadain a 1524 do rugad Pierre de Ronsard inran château de la Poissonniere i ngar do Coutouper, coir Loire. Louis de Ronsard do b'ann dá atair agus b'é tigeard an ríog é (maitre d'hôtel du roi François I). Bí rásar saoil roir mácair Pierre agus rígte Sarana, agus bíod cairdeam as Pierre de Ronsard, file, le héilir, ríogam, le n-a pé. Do cuiread ar coláirte Navarre é, ac bí ré com uaigneac ran ann sur buailéad bpedite é agus do rug a atair leir é ar ran go nAvignon. San áit rin deimead siolla de i' steaglac Charles, duc d'Orléans, mac an ríog. Do rór deirbhíur Charles, 'Jacques Stuart' (Séamar V) .i. ní Alban, agus cuard Pierre i' steannta na bampíogna óige go hAlbain agus

éait ré dá bliadain i nDún Éadam. I r ann a tórnúig
 ré ar Virgilius agus ar Horatius do léigeadh. Éait ré
 noinnt ainmne i Sarana, leir, agus d'fógluim an Déarla.
 D'fíll ré abaitle ar an bhfrainc agus b'é Charles, duc
 d'Orléans a bí aige arís mar máisgirtir. Tar éir cuairt
 a tabairt ar an oTír ró Cumn agus ar Flóndra do
 cuireadh le teachtairéacht go hAibam é. Ar oteacht tar
 n-air do do tug ré cuairt ar an nSearmáin i oteannta
 Lazare de Baif .i. ambassadeur de France à la Diète de
 Spire" (1540). Bí mac as Lazare de Baif, Jean Antoine de
 Baif ab ainm do, agus d'éirig Pierre go hanmumteardá
 leir an mac ran, toirc é beit i n-a file leir. De b'rig surb
 file é, ní dóca go zcuireadh ré an ruais ar " an zcomplact
 ngil úo " a bíod as feiteam le Pierre irna zleanntaib.
 An fáid ir a bí Ronrard inran nSearmáin bí ré as
 fógluim teanga na tíre rin, agus inntar a leicéio eile
 de rceal i n-a taob agus é ran loadil. Ní raib ré um an
 otaca ran aet ré bliadna déas d'aoir. Ceapadh go
 zcailtfeadh ré a fáogal as triall leir ó cúirt go cúirt
 mar teachtairé nioz. Aet ní mar riltear bitear. D'é toil
 Dé sur tuic b'pediteacht ar an bhfear óz léigeanta ran,
 agus bíod ir go otámis ré rlan ón aicid d'fás rí bodar
 é. Do tug ré cúl leir na cúirteannaib. Bí trúig eile
 leir an otreigint: mar adoir ré féin:

" L'an d'après, en Avril, amour me fit surprendre,
 Suivant la cour à Blois, des beaux yeux de Cassandre
 Soit le nom faux ou vrai, jamais le temps vainqueur
 N'ôtera ce beau nom du marbre de mon cœur."

Do tugadh a dtair fé ndeara go mbíod ré as ceapadh
 na noiréacta agus, nro nac iongna, do cuireadh ré i n-a
 coinnib. Do réir an file féin, veireadh a dtair leir:

Homère, que tu tiens si souvent en tes mains
 Qu'en ton cerveau malsain comme un dieu tu te peins,
 N'eut jamais un liard—

aet d'éirig an t-atair ar an rceal nuair a támis an

allatóir aip. Do éuaró Pierre iríteac ra cóláirte úo, “de Coqueret i Paris”—ašur do bí a cara ós Jean Antoine de Baif i n-a teannta ann.

Ir doibinn beit aš maéctnam orca ašon—raošal ronaraé aca aš déanam léiginn. Tá cúntar deap ašann i n-a tacaob, ó lám Claude Binet :

“Ronsard, ayant été nourri jeune à la Cour, accoutumé de veiller tard, continuait l'étude jusqu' à deux ou trois heures après minuit, et, se couchant, reveillait Baif qui se levait, prenait la chandelle et ne laissait refroidir la place.”

Tá innrte ašam ceana šuró é Jean Dorat, rcoláirte, fear šo naib an Špéigir ar feabar an domain aise, a bí i n-a pñiomollam ar an scoláirte úo. Tá innrte ašam cionnur mar a šaib du Bellay an tpeó, ašur cionnur mar deimeadar rocušad eatorca féin šan rcaraimant a tuille ó n-a céite. Ní naib ran cóláirte rin ar ran amac aét rašar dámpcoile. Ašur ar ran amac leir, ní naib aš Ronšaró aét fé mar adubairt fé féin une vie sans vie. Bí deirteó le fé na n-eaétraí. Do cuirteó fé mionóroaib na heašlaire é.

Do cuir fé a céad leabar amac bliadain a 1547, aét ní naib ann aét filirteacé óšánaig. I mbliadain a 1550 o'follrig fé an céad leabar šuró fiú tráéct aip: “Odes” ba teioiol dó. Do molaó šo háro an leabar, ašur ruair an file clá ir cáil dá báir; ašur níor táire don tapna leabar a cuir fé i n-eašar (1552). “Amours” ir ainm don leabar ran. Ir fíor šo naib oream daome ann, ašur fili leir, a cuir i šcomnib na filirteacéta nuairde: Mellin de Saint-Gelais a bí i n-a ceann upraó orca; b'feair leó rúo an ruo šo naib taicige aca aip—filirteacé Márot, cuir i šcár. Do šlac an rí (Henri III) leir an rcoil nuair ašur ar ran amac bí deirteó le fé Márot. I mbliadain a 1553 do cuir Ronšaró fé cló “Les Hymnes” ašur “Le Bocage Royal,” “Les Amours de Marie” ašur dánta nac iao; ašur i mbliadain a

1560, fé cuirpeadó Marie Stuart, do bairiú fé a raib cumta aige ceana agus do' foillriú fé a fáochar litearúda i gceitíre leabhair. I mbliadóim a 1572 do táinig an "Franciade," d'án an fáochar ná cuirtear rpeír ann. O'fíll an file ar a tuait féim i mbliadóim a 1574 agus cuir fé leabhar eile amac—Amours—Sonnets à Hélène—leabhar i n-a b'fáochar roimh den obair ir fearr. d'ár den re.

Sin iad na leabhair ir mó le ráo d'ar rpeíob fé ; áct an té a cuirpeadó roimir cúntar do tabairt ar beata Ronraro níor móir do tráct ar ruoáib eile reácar na leabhair. Ir fáoir gur éait fé a fáochar as rpeíobadó d'ánta agus leabhar—une vie sans vie—áct ní monann ran agus a ráo gur éalúis fé ó cúrraib an traochar : a málaírt ar fáo a innrtar i n-a táob. Mar a'beir George Wyndham ran leabhar úo "Essays in Romantic Literature" (do Ronraro atá fé as tashairt) :

"It is important to know that a poet, chiefly remembered for a few plaintive songs of fading roses and a deliberate attempt to recast a language and develop the mechanism of verse, was every inch a man who stood four square to the whole racket of his day."

I roinnt de rna d'ántaib a rpeíob Ronraro éimíto na haimmeáca ro : Cassandre, Hélène, Marie, agus Genève : ní tuigíre ríreáct Ronraro i gceart gan roinnt eoluir beic as an léigíteoir ar na mnáib rin.

Do cuir fé aítne ar "Cassandre"—i. Mdle. du Pré agus é i n-a fearr ós, agus do ceap fé náir móir do ceáiro na ríreáctá do' foilúim go cruinn i otreó go b'féadó fé áilleáct an cáilín rin,—ní raib innte áct cáilín,— agus méro a fáo do' do noctáó. Sar a raib deirpeó le na éreimre ríreáct b' Cassandre póirta le Jean de Peigne ! áct do lean an caradóar eatorra : ir ríreáct an ríreáct do cum fé i n-a táob :

Quand je te vois seule assise à part toi
 Toute amusée avecque ta pensée,
 Un peu la tête en contre-bas baissée,
 Te retirant du vulgaire et de moi,
 Je veux souvent pour rompre ton émoi,
 Te saluer ; mais ma voix offensée
 De trop de peur se retient amassée
 Dedans la bouche, et me laisse tout coi
 Souffrir ne puis les rayons de la vue ;
 Craintive au corps, mon âme tremble émue ;
 Langue ni voix ne font leur action :
 Seuls mes soupirs, seul mon triste visage,
 Parlent pour moi, et telle passion
 De mon amour donne assez témoignage.

Ἴη θεὸς τὰ λειτέριον ἴην ὀφίλιθεαὶ ; ἀγυρὶ νί ταιρε
 το ἴο :

Je veux lire en trois jours l'Iliade d'Homère,
 Et pour ce, Corydon, ferme bien l'huis sur moi :
 Si rien me vient troubler, je t'assure ma foi,
 Tu sentiras combien pesante est ma colère.
 Je ne veux seulement que notre chambrière
 Vienne faire mon lit, ton compagnon ni toi ;
 Je veux trois jours entiers demeurer à recoi,
 Pour folâtrer après une semaine entière.
 Mais, si quelqu'un venait de la part de Cassandre,
 Ouvre-lui tôt la porte, et ne faire attendre,
 Soudain entre en ma chambre et me viens accoutrer.
 Je veux tant seulement à lui me montrer ;
 Au reste, si un dieu voulait pour moi descendre
 Du ciel, ferme la porte et ne le laisse entrer.

Ἴη μόριον ἀντιφίλιθεαὶ ἀ βί ἴοιρ Cassandre ἀγυρὶ ἀν ἑλᾶο
 θεᾶν εἰτε τὰ ὄτυς Ῥονσάρδο ἔπᾶο ἀ ἐπιῶδε. θεᾶν
 ὑπᾶρτ ἀ β'εᾶο Cassandre ἀτ ἰνῆεαν ὀφίλιθεαὶ β'εᾶο
 Marie. Θεῖρη ὑῆοιρ ἴηανθεαὶ ἰ ὄταοὺς Cassandre :

Elle semble avoir été pour Ronsard non pas une
 maîtresse, mais une Muse, une dame des pensées, " la

Laure à demifictive de ce jeune homme de vingt ans qui rêvait de devenir le Pétrarque de la France.”¹

Ní déarfað éinne sup “ Muse ” Marie du Pin ! Aðsup ó’r ruð é so raib an diffríðeact móðr ran roir an beirt, roir Cassandre aðsup Marie, ní hiongna linn diffríðeact beir roir an ghráð a tuz Ronsard dóib ; aðsup tá rian na diffríðeacta ran le feicrmt nuair a cuirtar na dánta do reriob ré do Marie i gcomórta le rna dántaib do reriob ré do Cassandre roimr rín. Ní deap le léigead an cúntar a tuzann an ollam T. B. Rudmose-Brown ran leabhar úð “ French Literary Studies ” ar an ngráð a bí að Ronsard do Marie : act ó’rfeðorfað ré an rceal ran d’innrmt dúinn ar a málairt de cuma ar fað aðsup b’féirir sup glaine a beað an fírimne ann annrain aise ! Óar liom tá an fírimne glan að Jean Dorchain san méir a cuirteann ré ríor ar na dántaib a reriob an ríle do Marie :

. . . lorsque nous rencontrons chez lui des stances ou des sonnets dont le caractère n’est nullement platonique, nous pouvons être assurés que, malgré les noms qui les couvrent, ils ne s’adressent, sinon en rêve, ni à Cassandre, ni à Marie. Ne cherchons pas quelle amante, plus réelle, a pu les inspirer ; jouissons seulement de leur volupté délicate, où s’épanouit la saine fleur d’un désir non pas grossier ni frivole, mais ému, mais tendre, mais presque grave, à l’appel de la beauté, de la grâce et de la jeunesse.”

An té do reriob ran do tuis ré Ronsard i n-íomlán, do tuis ré an ríle so rí an ríurac ; act nuair a labrann T. B. Rudmose-Brown ar an ngráð a tuz Ronsard do mnaoi eile .i. “ Genèvre ” tuzann ré roué mar ann air ! Seo mar a cuirteann Hilaire Belloc ríor ar an gceirt : a sincere lover of many women.² Cíaca að

¹ Jean Dorchain : “ Les chefs-d’œuvre lyriques de Ronsard et de son Ecole.

² “ Avril.”

Belloc nó aḡ Brown aḡá an fíinne? aḡ Belloc, oar
 tuompa, mar noctann beata aḡur bá r an fíle dúinn,
 aḡur a faotar uítearóa cóim maít, an rceal céaona—
 guró fear é ná raib don éraibteact ann, aḡt murab' ead,
 ná r roué é aḡt cóim beaḡ. Ní don fíle a tús an cailín
 gráó a cléib, pé i neirimn é aḡt do Charles de Pisseleu.
 uime muintearóa do Ronsard. fua rí bá r i n-a
 nóise i mbliadain a 1573 aḡur do rceiób an fíle rraít
 óanta deara 'sá cuimne :

Comme on voit sur la branche au moi de mai la rose
 En sa belle jeunesse, en sa première fleur,
 Rendre le ciel jaloux de sa vive couleur,
 Quand l'aube de ses pleurs au point du jour l'arrose :
 La grâce dans sa feuille, et l'amour se repose,
 Embaumant les jardins et les arbres d'odeur :
 Mais battue ou de pluie, ou d'excessive ardeur,
 Lanquissante elle meurt feuille à feuille décroise.
 Ainsi en la première et jeune nouveauté
 Quand la terre et le ciel honoraient la beauté,
 La Parque t'a tuée, et cendre tu reposes.
 Pour obsèques reçois mes larmes et mes pleurs,
 Ce vase plein de lait, ce panier plein de fleurs,
 Afin que vit et mort ton corps ne soit que roses.

aḡ tabairt gráóa do Marie do ircaó do rceiób ré
 Hymne de la Mort—oán ráruaral go bfuil bpuḡ ir
 neairt le saó uile focal de: rroé deircaó an
 oáin :

Je te salue, heureuse et profitable Mort,
 Des extrêmes douleurs médecin et confort !
 Quand mon heure viendra, Déesse, je te prie
 Ne me laisse longtemps languer en maladie,
 Tourmenté dans un lit ; mais puisqu'il faut mourir,
 Donne moi que soudain je le puisse encourir,
 Ou pour l'honneur de Dieu, ou pour servir mon Prince,
 Navré, poitrine ouverte, au bord de ma province !

ἵρ ἰοησανταδ ἄ ὕρῖοξμῆιρε τᾶ ρέ μαρ τε ὀάν το ρερῖοῦ
roué "Heureuse et profitable Mort" ὕδ ὕεαααῖρ ἄη ἄβαῖρε
ρῖη το ρᾶρῖῶδ, ἄξυρ Whitman ρέηη το ἄυρ ἄυξε.

Ἐᾶηῖξ βεαν εἰτε ἰ η-ἄ τρεῶ .1. Hélène de Fonsèque,
ἄξυρ ἔ ἄξ ὕρῖοῖημ ἰεῖρ ἄη ἄοῖρ. Ἐῦξ ρέ ξῖᾶῶ ὀί, ἄξυρ
ηῖορ ξῖᾶῶ ἄοη ξῖᾶῶ ἄ ὀί ἄξ Ronsard ξο ὀτί ρᾶη. ἵρ
τεῶρ ὀύηηη ἄηηηηαρ Pierre de Nolhac ἄρ ἄεᾶτ τε ἄεἰτε
ὀῶῖῦ—το Ronsard ἄξυρ το Hélène:

Le poète songeait, triste qu'elle fût belle
Alors qu'il était vieux et qu'il allait mourir ;
Mais elle, souriait, se sachant immortelle.

ἵρ τεορ ρᾶη.

"Spanish by blood, Italian by breeding, called in
France 'de Sugères,' she was the gravest and the wisest,
and, for those who loved serenity, the most beautiful
of that high and brilliant school "

ἄρρα Hilaire Belloc ἰ η-ἄ τᾶῶδ : ηῖ ηῖοηηα μαρ ρῖη ξυρ
ρᾶρῖῶξ ἄη ροηηητ ρῖηῖεᾶτᾶ το ρερῖοῦ Ronsard ἰ η-ἄ
ἄοῖηαρ ἄ ρᾶῖῦ ρερῖοῦἄτᾶ ἄῖξε ἄεᾶηᾶ—ἄξυρ ηῖορῖῦ ρῖηῖηαρ ἔ
ρῖη το ὕεᾶηᾶη. ὀἰ-ρε, ὀᾶρ ηῖὀῶῖξ, ἄη ρῖη ἵρ ἠὀ ἄῖ ἄῖ
ὀᾶρ ἄῖη ρέ:

Quand vous serez bien vieille, au soir à la chandelle,
Assise auprès du feu, dévidant et filant,
Direz chantant mes vers, en vous émerveillant :
Ronsard me celebrait du temps que j'étais belle.
Lors vous n'aurez servante oyant telle nouvelle
Déjà sous le labeur à demi sommeillant,
Qui au bruit de mon nom ne s'aille reveillant,
Benissant votre nom de louange immortelle.
Je serai sous la terre, et, fantôme sans os,
Par les ombres myrteux je prendrai mon repos ;
Vous serez au foyer une vieille accroupie,
Regrettant mon amour et votre fier dédain.
Vivez, si m'en croyez, n'attendez à demain :
Cueillez dès aujourd' hui les roses de la vie.

1 ὄταοῦ ἀ λεϊτέρο ριν ὀ'φιλίθεαῖτ εἰτ τᾶ ἀσαν ἐεἰνα:
 ἱρ βεῖ ὄδ. Cuirpeann an τ-ἀμῆράμιν ριν 1 ζουμνε ὀύμν
 ἀν τ-ἀμῆράμιν ὕτ το ρερίοῦ W. B. Yeats :

When you are old and gray and full of sleep,
 And nodding by the fire, take down this book . . .

ἀῖτ νυαῖρ ἀ βεῖθ βρεῖρ ἀσυρ τρῖ ἐέἰτ βλιαῖθαιμ ἱμῖγῖτε
 ἐαρμῖν ἀν ἠῖεἰρῖρ 1 ὄταοῦ ἀν ἀμῆράμιν ριν : ἱρ βεῖ
 ὄδ ?—ἀμῆράμιν 1 ἠ-ἀ βρεῖτῖρ ἠα λῖντε ρεο :

And bending down beside the glowing bars
 Murmur, a little sadly, how love fled
 And paced upon the mountains overhead
 And hid his face amid a crowd of stars.

Τᾶ ρεῖἄλ ἠα ἠβἄν το εἰρῖεἰθ εἰοῖθε ἀν ἠῖε ἀρ εἰτ
 ἱμῖρτε ἀνοῖρ ἀσαν. ἱρ ἠμῖεἰ λῖγῖτῖρ ἠα ὄἄντα ὀο
 εἰμ ρε ὄδῖβ' ἠᾶ ἠα ὄἄντα εἰλε ὀο ρερίοῦ ρε ; ἀῖτ ἱρ ρῖὑ
 ἠα ὄἄντα εἰλε ὀο λῖγῖεἰθ εἰμ ἠαῖτ. ὀ'ρῖὑ ὀύμν ἱα
 ὀο ρερῖὑουζἄθ, ζο ἠῖορῖῖθ ὄἄ ἠβὑθ ἠῖἄν ἠῖν ραῖζἄλ
 ἠα ἠρἠἠνῖε ἠε ἠ-ἀ ἠε ρῖν ὀο εἰγῖρῖντ ἀσυρ εἰοἠνῖρ
 ἠαρ ἀ εῖγῖεἰθ ρε 1 βρεῖθῖμ ἀρ ἀῖγῖε ἀν ἠῖε.

ὀῖ ἀν εἰρῖεἰθ ἠαῖθ ἀσυρ ἀν ρεἄνῖρῖεἰθ ἠν ἀῖρἠἠ
 1 ἠ-ἀ εῖἠε ἀν τῖἄτ ρἄν ρἄ βῖρἠἠἠ. ὀο εἰἄοῖθ ἀν
 ἠῖε ἠε εἰρῖεἰθ ἀ ἠῖρῖεἰρ ἀσυρ ὀεἠ ρε εἰοἠ ἠῖρ εἰν
 ἠε ὀο εἰοἠἠ. Cuirpeann 1 ἠ-ἀ λεῖτ ἠᾶρ ἐεἰρτ ὀῖ ἀ λεῖτέρο
 ρῖν ὀο ὀεἄἠἠἠ ἀσυρ ἠε ἀμῖγῖ ἀῖρ ζῖρῖβ' ἠεἄρ ζἄν εἰρῖεἰθ
 ἠε. ὀ'ρῖεἄἠῖρ ρε :

Pourquoi fais-tu courir si faussement de moi
 Que je suis un athée infidèle et sans loi ?

ἀσυρ ὀο ἠεἄν ρε ἀρ ἀν ρεῖἄλ ἠαρ ρῖν ἀζ ὀεἄἠἠἠ, ἠαρ ἀ
 ὀεἄρῖρῖε, ἀ ζῖἠῖ εἰρῖοῖἠ ἠεἠ. ἀῖτ, ὀαρ ἠῖῖῖ,
 ὀ'ρῖεἄρῖρ ἠεῖρ ζἄν ἀν τῖοῖθ ρῖν ἀ βεῖτ ἄἠἠ 1 ἠ-ἀοἠ εἰοῖ ;
 ἠῖ ἠεἄῖρῖθ ρε ὀεἄρῖἠἄθ ἀ ὀεἄἠἠἠ ἀρ ἀν ἀἠῖρῖρ ἀ-
 ἄἠῖθ :

O heureuse la gent que la mort fortunée
 A depuis neuf cents ans sous la tombe emmenée !
 Heureux les pères vieux des bons siècles passés
 Qui sont, sans varier, en leur foi trépassés,
 Ainsi que de tant d'abus l'Église fût malade !
 Qui n'ouïrent jamais parler d'Écolampade,
 De Zwingle, de Bucer, de Luther, de Calvin—

Óitair na hammneada rin Luther agus Calvin ran
 ópirlídeact do rerióbaid i nÉirinn nuair a bí an t-
 céadna ar ríubal ann : áct an fáil ír a bíod Ronsard
 as rerióbaid a leicéir rin de d'án, bíod ré as cuimneam
 ar ré na ríotcána a bí imtígte tarainn : ní mar rin do
 rna Saedlaib : níor cuimín leó rúo ré ríotcána i n-
 don cor. Comhac an dá éiredeam ní raib ann áct rašar
 átarriugte a bí tar éir teact ar an reancomhac!
 Ír i an cómarle a tugad Ronsard uair dá cáiruib
 réim ná an reanéiredeam do coraint leir an bpeann :
 ní móide so ndéanfad an "peann," dá éirteact é,
 don máitear don t-rioir rin íoir an dá éiredeam i
 nÉirinn ; agus níorb féir leir na reanrílib é do
 ceapad áct cóm beas. Ní bfaštar írna dántaib do
 rerióbaid ar an sceirt don cómarle den trašar ran
 a tugad Ronsard uair ra bfrainnc.

Áct bíod ír gur óem Ronsard cion rir cun éireoirí a
 ríreair a coraint, bí de mírneac aise na loctanna a
 ruair ré orca do cup i leit na ndaome a bí i bperóil
 an éireoirí an t-íat ran.

Il ne faut s'étonner, chrétiens, si la nacelle
 Du bon pasteur Saint Pierre en ce monde chancelle,
 Puisque les ignorants, les infants de quinze ans,
 Je ne sais quels muguets, je ne sais quels plaisants
 Tiennent le gouvernail, et que les bénéfices
 Se vendent par argent ainsi que les offices.

Agus mar rin dó.

Deirtear gur cuma leir cas é an rašar éireoirí a

béad fá bhfainne aét é beic san toirmearc san cogad.
Nár rcpíob ré :

Je suis, mon Belleau, celui
Qui vécut vivre ce jourd'hui :
Qui, bons dieux ! saurait connaître
Si un lendemain doit être ?

'Sead, do rcpíob ; aét reo mar tórnuigeann an tán
ran

Du grand Turc je n'ai souci
Ní du grand sultan aussi :—”

Níl mran tán ran aét siota srinn.

Cúir bhóin dó sur éas na cáirde, roir fir ir mná,
ba díre do, roimir féin—Joachim du Bellay, Olivier
de Magny, Rémy Belleau, Estienne Jodelle, Estienne
de la Boétie agus daoine naé iad. Mar rin bí raogal
uaigneac a dóctam aise ar fead romnt éigin bliadan
roim bár dó. I ndeiread bliadna a 1585 do bhír ar a
fláinte agus cuaró ré abailte go dtí a tuac féin. Fuair
ré i n-a phairis i tar éir éirlis Huguenots. Teip an
coolad air. Cuaró ré ó dear mar á raib clocar coir
Loire, “dans sa chère Touraine,” a bí fé cúram aise.
Ir ar éigean a fpoir ré an clocar, bí fé com bpeóite
rin. Tuic ré fá dó go raon las ra trlice dó. “Cao
ir cpeideam duic as tréigint an traogail reo duic ?”
ar peannanac leir.

“Cao ir dóig leac ?” ar reirean, agus feard air,
“Seibim bár ran cpeideam ran i n-a bhfuair m’ aair
bár, agus mo feact rinreap rómmam.”

Do bailis ré annrain na manais mórtimceall air
agus do labair go ceann abrad leó, gá ráb go raib
cactuad air i tcaob na bpeacaí do vein ré le n-a ré.
Dubairt ré ná raib ran traogal aét bhón agus toirmearc
agus cogad agus peacaí agus pian ; agus ná raib don

Las ! et cependant nous consumons notre âge
 Sur le bord inconnu d'un étrange rivage,
 Où le malheur nous fait ces tristes vers chanter :
 Comme on voit quelquefois, quand la mort les appelle,
 Arrangés flanc à flanc parmi l'herbe nouvelle,
 Bien loin sur un étang trois cygnes lamenter.

Δξυρ ιρ ι αν ειαιρο ριν λειρ βα τρῦις λειρ αν sonnet
 ράραλυνν ρο—sonnet α τείγεανν ι υφερομ αρ αιγνε αν
 ζαεοιτ δε ρρειθ.

Heureux qui, comme Ulysse, a fait un beau voyage,
 Ou comme celui-là qui conquit la toison,
 Et puis est retourné, plein d'usage et raison,
 Vivre entre ses parents le reste de son âge !
 Quand reverrai-je, hélas, de mon petit village
 Fumer la cheminée ? et en quelle saison
 Reverrai-je le clos de ma pauvre maison
 Qui m'est une province, et beaucoup davantage ?
 Plus me plaît le séjour qu 'ont bâti mes aïeux,
 Que des palais romains le front audacieux :
 Plus que de marbre dur me plaît l'ardoise fine,
 Plus mon Loire gaulois que le Tibre latin,
 Plus mon petit Lyré que le mont Palatin,
 Et plus que l'air marin la douceur angevine.

Δξ λείγεαθ αν οάν ριν το ουινη ιρ ριιριρ α τειγρινη
 ζο μβέαθ οαοιη ανν α οέαρηαθ ζυρι μό ο'φιλε αν φιλε
 το ευν ραν 'να Ροισαρ ρέιν. Νι ρεαοαρ αν ρέιοιρ ζυρ
 λείγ να ζέανα ριαοαιη αν οάν ραν ? Α οτυζ ρέ ρόλαρ
 αιγνε οόιθ ριαμ ? Αρ μαιτ λε Οοιιναθ Ρυαθ ε λείγεαθ ?
 Αρ οειρ Οέ ζο ραιθ αναν αν ουινη το ρεριοθ ε ! ρυαιρ
 ρέ οάρ οβανν : εῦις υλιαθνα ιρ ριεε ο' οοιρ οό. Μαρ
 οοειρ Ηιλαιρε Βελλοε : * “ Νυαιρ λείγταρ α εῦιθ ριλιθεαττα
 εῦιταρ αν ρεαμαλλ ορ ειοιινα α εῦιιιι αξυρ αν υυανθρῶιθ
 μόρῶλαε, οοιμῖιιι ι η-α ρῦιλιθ.³” Δξυρ μαρ α οειρ
 Walter Pater : * “ Νοεττανν α λάν οεν υφιλιθεαετ το
 ρεριοθ ου Βελλαι α ρέ ρέιν αξυρ αν ‘ ροοιλ ’ ζο ραιθ

* Αιρτεριυζαθ όν μβέαρηα αν μέιρο ρεο.

³ “ Avril.”

baint aige léi feachar aighe agus meón an file féin. Ní cuirtear rpeír i n-a cúro filideacta, agus ír fíor ro leir i dtaobh raoltair Ronsard, toirc suib é file áriúite do cum, aet toirc suib í, trát, filideact á la mode—go bfuil baint aici le pé pé leit—pé i n-a zcuirtróe anarpéir ran moð agus 'na ndemtróe ar feabhar é." ⁴ Ní tuisim cionnur mar a ceapad míam go maib an ceart as Walter Pater nuair a duhairt pé an méiríu ím i dtaobh filideacta du Bellay. Da dóig le duine air náir léig pé míam an ronnat úo "Heureux qui, comme Ulysse. . . ."! Ír leór an t-aon sonnet ran amám cum a cúp i n-íúil dúinn ná maib an ceart aige ran méiríu ím.

D'feirtear go mbéad pé fíor dá n-abrad pé é i dtaobh filí eile a bí ran ndámrcóil ím la Pléiade, aet ní fíor i n-aon cóp é pé mar duhairt pé é. Bí an moð rcpióbta ar feabhar as du Bellay, aet ní hé ím an t-aon buac amám a bí aige. Ír é a cpóirde a labhrann ím i n-a dántaib agus dá bhuig ím ír beó dóib; ír mó file eile le n-a pé go maib an moð rcpióbta níór fearr aige 'ná mar a bí as du Bellay aet ní d'éarrad éinne sur beó dá zcuirto filideacta.

Da zeal le rna reanšaeólaib zac ar rcpiób pé do léigead: .

Nouveau-venu qui cherches Rome en Rome
Et rien de Rome en Rome n'aperçois,
Ces vieux palais, ces vieux arcz que tu vois
Et ces vieux Murs, c'est ce que Rome on nomme.

D'fuirtear a ceapad sur ziota ó šaeóilz na rémad haoire déas é ím; agus cá bfuil an té a léigfead an dán do cum pé i dtaobh Belaud, a cat, ná cuimneóad ar "rangur bán"

Belaud qui fust, paraventure
Le plus bel œuvre que nature
Fit onc en matière de chats !

⁴ "The Renaissance."

Ou quand assis sur le derrière
 Il s'en faisoit une jartière,
 Et montrant l'estomac velu
 De panne blanche crespelu,
 Sembloit, tant sa trogne estoit bonne,
 Quelque docteur de la Sorbonne !

“ Νί μαίτ λιον να τάντα το θάματό αρ αν αερ ”
 αρρα Ζοεθε : Νί αρ αν αερ το θάματό du Bellay α ευρο
 φιλιθεαάτα ; νί φολάιρ νό ιρ εατ αεραά α βί ραν εατ υο
 Belaud, αάτ νιορ εατ αερθα ε ; αζυρ νί φιλιθεαάτ
 “ αερθα ” αν τάν ραν τυαρ. Αζυρ θα μαρ ριν το du
 Bellay ι ζκομνιυθε. Κομαρτα ε ριν ζυρθ ε α ερωθε α
 λαθρμνν λινν. Σεο οϊθ αν ρυθ ιρ μό ελú τάρ θεμ ρε
 αζυρ ζειθμιθ να τρειτε αέαθνα ανη :

D'un Vanneur de Blé, aux Vents

A vous, troupe légère
 Qui d'aile passagère
 Par le monde volez,
 Et d'un sifflant murmure
 L'ombrageuse verdure
 Doucement ébranlez :

J'offre ces violettes,
 Ces lis et ces fleurettes,
 Et ces roses ici,
 Ces vermeillettes roses,
 Tout fraîchement éclore ;
 Et ces œillets aussi.

De votre douce haleine
 Eventez cette plaine,
 Eventez ce séjour,
 Cependant que j'ahane
 A mon blé que je vanne
 A la chaleur du jour.

.....

Olivier de Magny 1530-1559.

Óime oep na “trois cygnes” úo é rin; ašur ba áara
 oo Louise Labé é—an bean iongantac úo a bí i n-a
 rcoláire, i n-a file, in-a ceóltóir, ašur i n-a raigtoúir!
 Ξειμήσο ταςαιρ τον ζήαό α βί αα αά αέτε inran
 bñlróeaát oo rcpioβaααp apaa—inran leααp úo
 “Amours” (1553) oo rcpioβ pcpiean ašur ran leααp
 úo “Œuvres” o’foillpiz ppe pa βliαóam 1555. Oeiptar
 ná pαib Louise Labé oúir oó—

“Louise Labé lui survécut, sans peine; mais il fut
 pleuré de Ronsard.”

An pairo ip a bí de Magny pa Róim aβpaó ó n-a típ
 oúcaip pém, aβpaó ó n-a “ζήαό ζεαí” oo cum pé an
 leααp ap a otyz pé ‘Soupirs’ (1557).

“Assieds toi là, Guyon, et me dit des nouvelles;
 Nous nous sommes assez embrassés et chéris.
 Que dit on à la cour?—que fait-on à Paris?
 Quels seigneurs y voit-on, et quelles demoiselles?
 As-tu point apporté quelque livre nouveau?
 As-tu point vu Ronsard, ou Pascal, ou Belleau?”

puaip pé báp nuair a bí pé oeic mbliαóna ip píce o’aoip.

Jean Antoine de Baif.

Ip eol oúinn ceana an capaaar a bí ioip an file rin
 ašur Ronsard le unn a n-óige. Inran ioóáil oo puzaó é
 mar a pαib a acaip i n-a teaáta Stáit ó n-a piz. Ap
 n-éaz oon acaip cámis Jean i peib a oúcaip; ašur ap
 ran amac bí an paogal ap a toil pém aige, zo oúí zur
 βam na Huguenots peab na hoizpeácta ran oe. Tuz
 an pí congnañ oo annpam, ašur mupa mbéaó zo otyz
 oo b’amoeip an paogal a bí az an bñile. Úi pé bpeóite
 zo leóp zo ceann aβpaó ran a bñuaip pé báp pa βliαóam
 1589.

Ἐφοιλλήσῃς ῥέ ἅ λάν λεῶδαρ. Ὁ κύριος ῥέ φραγγεῖς ἀρ ποιντ ὀράμαν ἠστρέασα; ἄσῃρ ἰ νδερπεῶ ἡ ρεῖβε τάνισ ἀν ῥμυαῖεαμ ὁ σῃρ μάτ ἀν ῃσο ἔ ἀν φραγγεῖς ὁ ρεῖοβῶ ῥέ μαρ ἅ λαβάρταρε ἰ. Ἐῖταρ οὔμν ὁἷ βῃς ῥῖν, σο ῃαῖ ῥέ ἀρ τῶο ἀν “λεῖτῃσῃσῶ Σῃπλῖρε!”

Robert Garnier (1545-1601).

ἰ ὀFerté-Bernard (Maine) ὁ ρῃσῶ ῥοβῃρτ Γαρνῖερ ῃα βῃαῶαῖ 1545. Ὁ ἔλαοῖ ῥέ λειρ ἀν ἡοῖζε ἄτ ἡῖορ ἔῃσῃς ῥέ ἀρ ἔῃρῶ ἡἰ ρῖλῖδεῃτῃ. Ὁ ρεῖοβ ῥέ ἅ λάν ὀράμῃα. Σἅ βῃαῶαῖ ἅ 1601 ὁ ρῃαῖ ῥέ βῃρ.

Rémy Belleau (1528-1577).

Ἐαῖ ρῖορῶῖτῃρ ὁ ῥοῃσαῖρ ἀβ εῃῶ ῥέῃῃ ῥέῃῃ Belleau—ἀν ἔαῖ βἅ ὀῖτῃρ ὁἷ ῃαῖ ἄῖζε—λαῖρῃσῃς ὁε ὁῖ ῥεῃῃ ῥέῃῃ, β’ῃέοῖρ. Ἐἅ ἅ ἀῃῃ “mon cher Belleau” ἡ ρεῖρῃῃτ ἰ ἡ-ἅ λάν ὁε ῃῃἅ ὁἷ ὁἷ ὁἷ ῥεῖοβ ἀν ῃἅῖσῃρῃτῃρ. Ἐῃσῃτῖρε “le gentil Belleau” ἀῖρ ῃαῖρ ἡῃρ ἀῃῃ ἄσῃρ ἔῃρῃεῃῃ ῃἅ ἰ ἡ-ῖῖῖ ὁὔῃῃ ἅ ῃῃἅῃῃῃῃῃῃ ἄῃἅ ἅ ἔῃρῖ βῃῃῃῃἅἅ. ῥῃαῖρ ῥέ βῃρ ἰ ῃ “βῃἅῃ ἅ ὀῖζε” ἡἅοἅ ῃβῃῃἅῃῃἅ ἡ ρῖῃε ὁἷ β’ἅοῖρ ὁἷ. ἡἅ ῃαῖ ὁῃῃῃ ἄῃ ἰοῃῃῃῃ ἡἅ ἔῃῃῃῃῃ ἡἅ ἅ ἔῃρῃῃῃ, ἡἅ ῃαῖ ἰ ἡ-ἅ ῃῃῃ .. ῥοῃσαῖρ, ῃεἅ Ἀῃτοῖῃε ὁε Βἅῃῃ, ῃῃῃῃῃῃ ὁεσῃοῃῃῃ, Ἀῃἅῃῃ ῃἅῃῃ.

“Peintre de la nature” ἅ ῃῃ ῥοῃσαῖρ ἀῖρ. Ἐἅ εῃῃῃ ἄῃ ἅ λάν ἀῖ ἀν ἡῃἅῃ ῃἅ “Avril” ὁ ρεῖοβ ῥέ: ῃεῃ ῃῃῃῃ ὁε:

Avril, la grace et le ris
De Cypris,
Le flair et la douce l'a'eine :
Avril, le parfum des Dieux.
Qui des Cieux
Sentent l'odeur de la plaine ;

C'est toy courtois et gentil,
 Qui d' exil
 Retire ces passagères,
 Ces arondelles qui vont,
 Et qui sont
 Du printemps les messagères.

Estienne Jodelle (1532-1573).

Estienne Jodelle: 1 βρᾶραρ το μυσαὸ ἐ γα βλιαῶαμ 1532. Το τὸρνυῖς γέ ἀρ γερῖοβαὸ, γέ ἀνάτ Ronsard, ἄσυρ ἐ γο ἡανὸς. 1γ ἀρ εἰςεᾶν βῖ γε γῖσε βλιαῶαμ τ' αοῖρ νυαῖρ το γερῖοβ γέ “Cléopâtre Captive,” τῳάμα βῳόμ το β'εαὸ ἐ, ἄσυρ

“Eugène”—τῳάμα γυῖτ—“la première tragédie et la comédie qui furent jouées en France.

Το εἰατῖν να τῳάμanna γαν γο μόρ λειρ ἀν γῖς ἄσυρ τῖς γέ 500 écus μαρ λυαὸ γαοτᾶῖρ τὸ. Σέ βλιαῶαμ 1 n-a ὀιατὸ γαν τ' εἰρῖς ἀν γῖ 1 n-a ὀομνῖβ ἄσυρ ὀρ γυτ ἐ γο γαῖβ ἀν γῖλε γο ἡανα μὸρᾶλαὸ το λεαν ἀν γῖεαλ μαρ γῖν. Ὀῖ γέ τῖςτᾶ τὸν ὀλ ἄσυρ τὸν γαζαῖρνε, ἄσυρ τὸ ὀεαρῖα γαν γυαῖρ γέ βᾶρ νυαῖρ ἄ βῖ γέ τᾶεατὸ βλιαῶαμ τ' αοῖρ.

Ὀἄ ὀεαρ ἀν γυτ κυρ γῖορ ἀρ να γῖλῖβ εἰτε ἄ βῖ 1 νὸἀμῖρκοῖλ la Pléiade—ἀρ Estienne Pasquier (1529-1615) ἀν τέ το γερῖοβ ἀν λεῶβᾶρ (“Recherhes sur la France”) 1 n-a ὀβραστᾶρ ἄ λᾶν εὐλυῖρ ἀρ ἀν Pléiade; ἀρ Estienne de la Boétie (1530-1563) ἀρνα το Montaigne; ἄσυρ γο μὸρμὸρ ἀρ d'Aubigné (1550-1630) ἀν γεαρ ἰονζαντᾶς γαν; ἄτ τᾶ νὸεᾶνᾶμν ἐ νῖ βῖεατὸ τειρεατὸ λειρ ἀν αῖρτε γεο γο ἀεανν ἀβῖατ.

VI.—FILIÚEACÉT NA DÁMSCOILE.

Iy eól dúinn go maíť an ġaimrcoile a cúir an dámrcoil amać ar teacť le céile dóib; iy eol dúinn, leir, cionnur mar a ceapadar ná maib ar a ġcumar nótte riúntaća do rídó mar buró mian leó mura n-éireóćaó a dteanga féin níor raióóire 'ná mar a bí rí. Tá eolur aġainn leir ar an reirť do ceapadar eum ran do d'éanam. Do réir mar a bí ceapairte aca, do d'eimeadar an beairť; aġur ba maíť an bail ar an bġrainne iad ríú a beirť ann eum na teangan do eum ar řliġe a leara i d'neó go b'féadairde na iudai riúntaća ran—b'iaó rár an Renaissance iad—a rídó mar ba eóir. Tá éiréirġe buailte linn i n'éirimm, aġur nil ré i n-ár ġcumar an éiréirġe řin aġur ġac a mbaineam leir do noćtaó ra teangam fé mar atá rí. Iy řuirir a rídó: cuiúnniġmir ar an b'Pléiade; acť b'fearra dúinn maćtnam do d'éanam ar na řearaib a bí inran dámrcoil řin. Scoláirí ab eaó iad, acť má'r eaó do b'řilí iad leir. Dá mbéaó ġan beirť ionnta acť řcoláirí, d'féadairóir cinneaó, b'féidir, ar caó ba ceairť dóib a d'éanam, acť ar b'féidir leó é d'éanam? Iy é an bail a bí ar an b'ġrainne ná an řómpla a tuġadar uacť a n-a ġcuid řilídeacťa beirť ar don dul leir an dteagarc a múmeadar mar řcoláirí. Nil an bail řin orainn-na. Tá řcoláirí aġainn aġur tá řilí aġainn; acť iy beaġ řcoláiríe dóib i n-a řile, aġur iy beaġ řile dóib i n-a řcoláiríe! Aġur iy meara 'ná ran an řéal; tá daome ann aġur nil an řcoláiríeacť aca aġur nil an řilídeacť aca acť eóm beaġ—aġur i n-a aimdeóim řin řiúó iad ar a ġcoidé d'icill aġ ceapáó "téarmaid!" An řéidir a eum i n-iúl dóib řiúó ná řuil řuó iy mó a loiteann teanga 'ná aniomáó "téarmaid" a beirť innť? Róluacť a beiró ár noćtam téarmaid aġainn! Fásaimir a leitéiró řin d' obair řé řna daomib go b'řuil litirídeacť na ġaeóirġe ar eólor aca. Inra litirídeacť ran tá mar a béaó tobair řióřuirce aġainn, aġur iy é uirce an tobair řin

a coiméadair an teanga beo dúinn. Bí a leiteo rín de tobair as Ronsard asur as á cáirtoib; áct tobair éadrom ab ead é feácar an tobair atá asainn-ne. Do bí orda rúo focail a tarrainz euzta ón Laitin asur ón nShréisir; asur ní móir dúinn-ne focail iarácta do glacaó eúgaimn leir ó teangacaib an domáin; áct cá beas dúinn é rín do d'éanam nuair a beimio ra éruarócar: níl tornuigte i sceart asainn fóir ar uirce ar tobair féin do tarrainz. So otógaró Dia i n-ár mearc sarrá a d'éanairó an obair atá rómáinn i rtaob na teangan coim ciallmair asur a d'eim la Pléiade an obair ra b'fhamnc b'reir ir trí céad bliadán ó foim. Ir beas focail a tuzadarran irteac ra b'fhamncir leó ná fuil beo fóir: ⁵ ir iad ran a tuz inni an focail ir mó clú ran teangan rín,—an focail "Patrie."

"Táimio rócláon cum filrdeact na Saedilze do mear i meró an d'éarla ir do féir a maclaé rín" ar "Tórna" as cur ríor do ar dántaib Séam na Ráitineac. Ir ríor do; áct deimimio filrdeact na fhamncire do mear, nó do mímeair ba ceart dom a ráó, ar an scuma sceáona: ní tuigimio i áct amáin fé mar a tuigeann an Sarannac í—asur, dar noóiz ní doiminn an tuigint a d'aimio ríadran ar don filrdeact iarácta oic nó maic Da mb'é Matthew Arnold féin é, níor tuig fé filrdeact na fhamncire. Áct do tuigoir na reanSaedil í, asur ba feal leó filrdeact na d'áircoite úo, la Pléiade, do léizead.

Ba feal leó rúo i toirc na tréite reo beic inni:

(I.) An móó a beic ar feabair—an móó feácar na focail. Sin é an fáct nac féidir leir an mDeárlóir. b'lar ceart na filrdeacta do ro b'raic: an fuo atá inni, ní tuzann fé fé noeara é toirc zan tairtize beic aize air i b'filrdeact a teangan féin. Asur an fuo ná fuil inni—rúo ar loiz an fuo ran é! Mo'tuigeann

⁵ "Avril," (Hilaire Belloc)

an bÉaplóir muo éigin uair̄ nuair̄ a léigean̄n ré abair̄tí
 oála

“ Au soir à la chandelle, assise auprès du feu, ” “ vivre
 entre ses parents le reste de son âge ” — “ le clos de ma
 pauvre maison ”

moziúigean̄n ré muo éigin uair̄ nuair̄ a léigean̄n ré linter̄
 oála

Puis au soir il retourne et soupe à la chandelle
 Avecques ses enfants et sa femme fidèle
 Puis se chauffe ou devise et s'en va reposer.

(Olivier de Magny)

Nó :

J'ai la dent noire et le chef blanc.—(Ronsard)

“ Cá b'fuit an fíliúeáct? ” ar̄ra an bÉaplóir ; áct
 to béad̄ tuiḡr̄nt̄ ir̄ meap̄ aḡ an n̄ḡaeóal ar̄ a leit̄ero
 rin̄ o' abair̄tíú aḡur̄ oe lint̄ú. 'Sead̄, aḡur̄ to béad̄ f̄ior̄
 aige zo maib̄ c̄umneóluir̄ aḡ na filib̄ f̄rianncaó ar̄ ceir̄o
 na filúeácta—zo n̄oeágoar̄ ir̄teaó ir̄na trí ceap̄oóaiú
 cóm̄ maít̄ leir̄ na filib̄ 'na tír̄ f̄ém̄ c̄un̄ na ceir̄oe rin̄
 o' f̄oḡluim̄ — aḡur̄ sup̄ fan̄aóar̄ ionnt̄a—m̄ran̄ teaó
 meab̄ruiḡte, ” aḡur̄ m̄ran̄ “ teaó luiḡe ” aḡur̄ in̄ ran̄
 ‘ teaó b̄reit̄ú ” zo o'tí zo maib̄ rí aca.

(II.) Am̄m̄ na noúit̄ce mórtim̄ceall ar̄ an b̄fite
 a beit̄ á luad̄ad̄ ir̄na oánt̄aiú. Tá na haim̄neaca ran̄
 le f̄aḡáil i n̄ḡac̄ uile leat̄anaó náó móir̄. Fé map̄ ir̄
 eol̄ oúim̄ ba móir̄ é a n̄ḡráó oá noúit̄c̄iú f̄ém̄, bíoó ir̄ ná
 maib̄ i ḡcuro aca áct̄ oúit̄c̄i bocta

O Médoc ! mon pays solitaire et sauvage !

Il n'est point de pays plus plaisant à mes yeux !

Tu es au bout du monde, et je t'en aime mieux.

(Estienne de la Boétie)

Oo b'aoib̄im̄ leir̄ an f̄ean̄ḡaeóal an ḡiota ran̄ to
 léiḡeó ; aḡur̄ ir̄ m̄mic̄ a cípead̄ ré ḡiotaí anac̄oim̄ail
 leir̄, i b̄fíliúeáct̄ la Pléir̄ de.

(III.) Διὸς ἄνα ἑπιπέειτε ἄθεοι τὸ περικρατῆσαι ἱρὰ
 βέλτερον—κομάρτα ζυγὸν ὀδύνησιν ἔειπε τὴν Πλειάδα.
 “Mon Belleau,” “mon cher Ronsard,” “Massures
 cher,” “Ils ont menti, Dorat,” “Mon Pasquier,”
 “Ronsard—moi, ton Pasquier,”—“As-tu point vu
 Ronsard, ou Paschal, ou Belleau ?”

• “Fais-moi venir Daurat ici ;
 Fais-y venir Jodelle aussi.”

(IV.) Ἀνὴρ ἄλλοθεν ἀτάκτου ἑπιπέειτε ἄθεοι, μαρὰ
 βέλτερον οὐκ εἶπε—ζῆλον ἔχειτε αἴθε τὸν ἄλλοθεν ἀτάκτου.
 Οὐκ εἶπε ἡ ζῆλος τὸν ἄλλοθεν οὐκ εἶπε τὸν
 Bellay ὅτι ἐστὶν ἄλλοθεν οὐκ εἶπε ; νόστος ἄλλοθεν ποίησε :

Vous dites, courtisans : Les poètes sont fous,
 Et dites vérité ; mais aussi dire j'o e
 Que tels, que vous soyez vous tenez quelque chose
 De cette douce humeur qui est commune a tous,
 Mais celle-là, messieurs, qui domine sur vous
 En autres actions diversement s'expose :
 Nous sommes fous en rime et vous l'êtes en prose,
 C'est le seul différent qu'est entre vous et nous
 Vrai est que vous avez la cour plus favorable,
 Mais aussi n'avez-vous un renom si durable ;
 Vous avez plus d'honneur et nous moins de souci
 Si vous riez de nous, nous faisons la pareille :
 Mais cela qui se dit s'envole par l'oreille
 Et cela qui s'écrit ne se perd pas ainsi.

“This note of light irony is perhaps the master-note
 of these poems and a chief cause of the fascination they
 have for us.”

ἡ δὲ ἄλλοθεν ποίησε τὴν Πλειάδα οὐκ εἶπε ἄλλοθεν
 Flower ἔπειτα ἄλλοθεν ποίησε ἄλλοθεν οὐκ εἶπε ἄλλοθεν
 νέεσθαι τὸν ἄλλοθεν ; ἄλλοθεν ἄλλοθεν ἄλλοθεν ἀτάκτου
 ὅτι ποίησε τὴν Πλειάδα ποίησε !

(V.) Eolur cruinn ar cúirraib an traoḡail a beit ag na filib. Ní mionḡna ran agur Rabelais agur Montaigne cómnasor dóib ! Úiód an t-eolur céadna ag na sean-ḡaeólaib : tá mian an eolur rin le feicrint ḡo roiléir ipna seanfoclaib, agur ipna dántaib leir—cuir i ḡcár iad rúo do rcpíob an Céitinneac agur iad rúo acá bailigte ipceac ag Tomár Ua Raitille ipna leabair úo “Dánta ḡráda.”

Ir duai don ḡaeóal agur ir duai don úppanncaé, leir, eolur den traoḡar ran a beit mar adúar céapa-dóircaéta aige ; agur dar liom, ir é ir trúis leir rin ná, mar aduir H. Belloc :

Nations that have a long continuous memory of their own past, nations especially whose gods have suffered transformation, but never death, develop the somewhat unelastic wisdom of men in old age. They mistrust the taste of the moment. They know that things quite fresh and violent seem at first greater than they are : that such enthusiasm forms no lasting legacy for posterity.”*

Tá an t-eolur ran le raḡail i úpítróeacé Ronsard, i úpítróeacé du Bellay ; ir beas file a úi ra dámrcóil rin ná raib an t-eolur céadna aige. Seo cúpla ḡiota a úamim ar an noán ran do rcpíob Estienne Jodelle, an roué, dá Muse péim :

Tu sais que la vertu, qui seule nous rachète
De la nuit, se retient elle-même en sa nuit,
Pour ne vivre qu'en soi, sourde, aveugle et muette.

Úa dóis le dume air ḡupú é ḡoethe do rcpíob ran.

Tu sais que le plus fol prend bien le nom de sage,
Aveuglé des flatteurs; mais il semble au poisson
Qui engloutit l'amorce et la mort au rivage.

* “Avril.”

Δύο ἀνῆσαν :

Tu sais comment il faut gêner ma contenance
 Quand un peuple me juge, et qu'en dépit de moi
 J'abaisse mes sourcils sous ceux de l'ignorance.

Ὁ τοῦ ταιτέουδαο νὰ γιόταί ριν λειρ ἀν ρεανζαεῶδαλ.
 Δύο β'φέροισ ρο ὀτσιρρεῶδ ρεῖρεαν νίορ ρεάπρ 'νὰ
 μαρ ἄ τσιγμίτνε νὰ ρερίοδαῶ Ronsard νὰ du Bellay νὰ
 ἀον ὀυμε εἰτε τε ρέ la Pléiade, ἀρ "Avril" νὰ ἀρ ἀν
 "Printemps" νὰ ἀρ "Une Fontaine" νὰ ἀρ
 "L'Alouette" ἀρ ἄ ρον ρέμ : ἀν ράρο ἱρ ἄ βίοῖρ ἄς
 ρερίοδαῶ ἄ λειτέρο ριν ὀ'ἀμῖράναῖβ ἱρ ἀμῖλαῶ ἄ βίοῖρ
 ἄς ὀέἀναῖν ἱαρραῶτ ἀρ εἰοῦρ ἀρ ἄῖρραῖβ ἀν τρᾶοζαῖλ ἄ
 βί ἄα ὀο ἄῖρ ἱ λειτταῖβ.

.

Τὰ ἄ λᾶν τρέῖτε εἰτε ἱ ν-ἄ ὁσῦο ριρῶεῶτἄ ὀο ἄῖρρεῶδ
 ἱ ὁσῦμνε ὀον ζαεῶδαλ ριρῶεῶτ ἄ τῖρε ρέμ. ἄτ ἀρ
 ἀν ὀταῶδ εἰτε ὀεν ρεῶαλ ἱρ μὀ νίῶ ἄ μὀτὀῶδ ἀν ζαεῶδαλ
 ἡαῖῶ ἱνῖαν β'φιρῶεῶτ ριν. ἄεῶδ βῖαῶδᾶν ροῖμ ρέ
 Ronsard ὀο ρερίοδ Villon νὰ λῖντε ρεο :

La pluie nous a debriés et lavés,
 Et le soleil desséchés et noircis,
 Pies, corbeaulx nous ont les yeux cavés
 Et arrachés la barbe et les sourcils.

Ὁ ὀεῶδ ταιτίζε ἄς ἀν ἱζαεῶδαλ ἀρ ἡῦδαῖβ μαρ ριν,
 ἡῦδαῖ ἄ ὀαμεᾶν ρρεῶδ ἄ ὀυμε—ἡῦδαῖ ἱ ν-ἄ β'φῦῖλ ἀν
 ριονέμῦτ ὀῖρεῶτ ρέ μαρ τὰ ρέ ἱνῖ ἀν ὀᾶν ραν ὀο ἄῖμ
 ἀν ἄείτῖμνεῶδ—"ῦᾶῖῶ β'ρῆεζᾶτ ἀν ρᾶοζαῖλ ρο." Νί
 ὀεῶδ εἰνῖῶ ὀεν τρᾶζαρ ραν τε ρᾶζᾶῖλ ἄς ἀν ἱζαεῶδαλ
 ἱ ρᾶῶτᾶρ ἡτεᾶρῶδα la Pléiade—ἄμαρῖτἄ ὁ ρᾶῖβ ἀν
 Renaissance ἱ β'φειῶδμ ὁ ὀῖαν ἀρ ἄ ν-ἄῖγνε. Νί ἄῖρῖε ἄ
 ἄζᾶνν νὰ "Dryades, Faunes, Satyres, Pans, Nappées,
 ἄςῦρ Oréades" ἱρτεῶτ ἱ ἡῖρῖῶεῶτ τῖρε νὰ μαρ εἰρῖζεᾶν
 νὰ ρῖῖ ἀρ ἀν ρῖῖλ ριν ἱ ν-ἄ ρερίοδαῶ Villon. Νῦαῖρ ἄ

ρερίοβ Villon na línte rin do bí fé as obair díreac mar
 oibruíoir na muonadóirí ra mheádon doir. Ní deaḡaró
 an Renaissance go tian i bfeiróm ar aigne na nḡaeḡeal
 riam; asur mar ḡeall air rin, do mócoḡad an ḡaeḡal
 ruo éigin uair i bfeirdeacḡ la Pléiade.

Ué! ué! a Muire búir,
 A Buime Dé a Buime Dé,
 Tugar ḡráḡ m'anma do mnaoi
 Ier millead mé, Ier millead mé—

Mar rin a deim Doimnall Mac Carrḡais Mór aihán
 ḡráḡa: dá mbéir as reirioḡad aihán diaḡa do cuir-
 fead Ronsard nó du Bellay na haimneacḡa diaḡa irteac
 ann; acḡ ní deaḡaróir a leicéir dá mbéir as reirioḡad
 aihán ḡráḡa. An Renaissance fé ndeara é rin Ier:
 Tá an nóḡ céadna sca ḡall i Sarana fóḡ. Cúḡ deirdeḡ
 do cuir Ier an reéal: do cuirfead an ḡaeḡal feirdeacḡ
 la Pléiade adraḡa níḡ feáḡr 'ná mar a cuirfead an
 Déarlóir é; acḡ ar an tḡaḡ eile de, do béad a lán
 tréite ann ná tairneḡad Ier.

VII.—CRÍOḡ AN SCÉIL.

Dubairt Ronsard asur é as raḡail báir go raib a
 fáit asur a feanráit aige de clú ir de cáil: b'feir do.
 Acḡ, ní raḡa a bí fé curḡa nuair a cuir Malherbe i
 n-iúl don traḡḡal go raib an teanga loicite aige asur
 as na feirib a bíḡ na teannta. Asur do cpeirdeḡ do é!
 De bḡḡ ḡur cpeirdeḡ do ní léicḡirde feirdeacḡ na
 dámpcoile rin ar fead trí céad bliadán—

“le génie français se détourne pour deux cents ans de
 la poésie lyrique”—

50 ὅτι 50 ὅτ'ἀπ'α Sainte Beuve ἀγυρ ζυρ κύρ πέ 1 ζελό
 ἀπ'ί. Ὁ ροῖν α λειτ-τά ἀν φίρθεαὲτ ραν πέ εἶλ ἀγυρ
 πέ μέαρ, ἀγυρ ἀς οὐτ 1 μέρο 1 η-ἀγαῖο να βλιαῖνα ἀτά
 ἀν εἶλ ἀγυρ ἀν μέαρ ραν. Καὶ α ρερίοβ Ronsard πέμ ? :

Cesse les pleurs, mon livre ; il n'est pas ordonné
 Du destin que, moi vif, tu reçois la gloire ;
 Avant que passî j'aie outre la rive noire,
 L'honneur que l'on te doit ne te sera donné.
 Quelqu'un, après mille ans, de mes vers étonné,
 Voudra dedans mon Loire comme en Permesse boire,
 Et, voyant mon pays, à peine voudra croire
 Que d'un si petit champ tel poète soit né.
 Prends, mon livre, prends cœur ; la vertu précieuse
 De l'homme, quand il vit, est toujours odieuse.
 Après qu'il est absent, chacun le pense un dieu.
 La rancœur nuit toujours à ceux qui sont en vie ;
 Sur les vertus d'un mort elle n'a plus de lieu,
 Et la postérité rend l'honneur sans envie.

1ρ μιέρο ὅαμ εἰρζε ἀρ ἀν ρεἶατ. Ὁ'αοῖβιμν υιομ ἀν
 τρέιμρε ὅο ἔγυαρ 1 μέαρσ να β'φίλ ριν ἀγυρ 1ρ ὅεοαίρ
 ρεαίρᾶμᾶντ λεό. Ἀγυρ ἀν πέο 1ρ α βίορ 1 η-α ὅεανντᾶ
 ἀς ρερίουζαῶ α ηὐᾶντᾶ, ἀς αἰέρπρ α ζευρο βέαρραῖ, ἀς
 λιαῶέαντ α η-αμμνεαῶα, ὅο βῖνν ἀς ρίορῑεῖμῑνεαμ ἀρ
 ὅᾶμῑρκοἰλεανναῖβ εἰτε, ὅ'ιαρραῖο αἰέτνε ὅο κύρ ορῑα—
 ὀβαίρ νᾶ πέαῶραῖῶ ὅέαναμ ζαν ὅυαῶ, ὀίρ ὅο ρᾶζαῶ να
 ὅᾶμῑρκοἰλεαννα ριν ἀρ λᾶρ ἀγυρ ὅ'ἰμῑεῖζ α η-αμμ 1ρ α
 ζελύ 1 ηὐεαρμαῶ. Νυαίρ α βίοῶαρ ἀρ λᾶρ ἀς ἀν ναμᾶρο
 ὅο ρερίοβ φίτε εἰζμ ἀρ ὅυινε ἀα— ; ἀγυρ 50 ὅεῖμῑν
 1ρ ἰαῶ να ρμυαῖντε εἶαῶνα α βῖ ἀς Ronsard ἀγυρ εἶ ἀς
 ὅρμυοῖμ λειρ ἀν αοίρ :

Βεανναῶτ λεό α λορ α ραοίρε
 ὅρῑονζα ἀρ νᾶρ ἔειρο ερμυῶλαιοῖζε,
 ἀν εἰμῑῑονᾶλ ὅαρ εἰρ ρεαρσ,
 ὅοῑρῑεαῶᾶν ὅοῖβ νῑρ ὅοῑρῑεαῶτ.

Da haitgearr eatorra rin
 Lá Earrais, aḡarð ḡeimriḡ :
 an luēt téarrið do-ní a-noir
 mí don éantó 'na n-éaḡmoir.

Ionrra an t-anraoḡar orra,
 nac fuḡro rin foḡloma
 ḡréar rnatfolar na ruad nḡlan
 dar dual ráḡforar focal.

La Pléiade ḡo nuḡe rin.

30-5-1919.

DOMNALL Ó CORCRA.

Scríobinní Alfreo De Murret

Nuair a fás Alfreo de Murret an rcoil ra mbliaðan 1827, agus é reáct mbliaðna déas o'áoir, bí ré cuirreáct den raogal céana féin. Ní hamlaíó a bí an raogal cruairé air go dtí rín. Daoine compórtáca do b'eaó a múinntear—bí port fá'n maíálar as a áair; do cuirreáct an mac air rcoil maíá asur o'éiríú go breáú leir ann; áct túg ré ááaró air an raogal asur é lán de mífoú. Ir oóca nac maib fíor aise annrín cao fé n'oeair an muóct i n-a maib ré, áct bí a fíor ro aise—mar áoubairt ré féin i lictir a rerióó ré um an otaca ran—sur mían leir rílóeáct a rerióóáó, áct náir maíá leir an oireáó ran ríoblóíoe a cúir air féin; fá oeríeáó, náir áairtúú áon níó uairó áct an úráó. Uliáóanta i n-a óiaró rín, rinne ré iarraáct air mífoú ir míráraáct a óíge a mínuíáó: ní maib áon ríuaríneair ra tír an uair rín; bí áróríem an céao Napoleon áairt asur úan áct meátaáct fáúca i n-a óiaró. Bí an ffrangúc féin, irteáct ir amáct le leatcéao bliáóan, as átríúáó ir as átríúáó—ríóúáct ir poblaáct ir impíreáct as leanaíamnt a céile, asur úan áct ríeímríe úairíó as áon céann áca. “Táúann úalar na háoiríe reo .i. la maladie du Siècle, ó óá áóóair .i. na daoine a támríú ríe 1793 asur ríe 1814, tá óá úom i n-a úeríoe. Úac a maib ann, tá ré áairt; úac a mberó ann, ní ré ann fóir. Ná cuaróúú níor ríá o'áóóair áir n-olc.” (“La Confession d'un enfant du Siècle,” Curo I, Caib. II.)

Bí átríúáó móir táúca air lictíreáct na ffrangúce ríerírn. Le tuairírn ir óá céao bliáóan ríome rín bí rerióóóóírní na ffrangúce ceangáilte le maíáca óamúme i otaóib na níóte a bí ceáúúúte oóib a ráó asur an ríúúe i n-ár céairt íáó a ráó. Ánoir bí an

SCOIL RÓMANPAIΘEÁCTA .i. l'École Romantique, fá lantreól; an scoil a fear le gac maḡal aḡur a tuḡ ceas do reiríobhóirí reiríobad ar muo ar bit fá'n ḡrém nó ar muoáib nac maib i n-aon áit áct i n-a n-aighe rém. Do cuiread Alfreo de Murret i n-aighe do p'riomhḡdair na scoile rin .i. Hugo, Rigny, Sainte-Beuve, an beirt Derchamp, Nohier, aḡur do caitead ré cur maib aimpire i n-a oteannta. Tá á mian le feicint fá leabair filídeácta a cuir ré amac i mbliadain a 1830, .i. "Cont's d'Espagne et d'Italie." Dánta lán de dáctannaib, de ḡrád ir de páir iad ro. ḡníomairta uatbáir anro, maḡad anrúo. Ir inran leabair ro a táinig an "Ballade à la Lune" amac; níor ḡéill Murret don ómór a tuḡtar ḡo coitcianta don ḡealaig boiét:

" C'était dans la nuit brune,
Sur le clocher jauni,
La Lune
Comme un point sur un i."

Ní leisread a tuisrnt do, améac, tuicim irteac i mórcuro den baoir a cleacat na huḡdair rómanpaiḡeácta .i. a ndul tar teóramn i nḡac muo, a ndioirpóireácta tar bhig ar litirdeáct, ir a lán eile. Ruo eile de, dume fá leit a bí ann, fear ar mian leir doome eile a leanamaint. Ir ḡearr ḡur tuic ré amac leir na reiríobhóirí rómanpaiḡeácta aḡur níor lean ré dá otreíte áct amáin an traoirre a bam leo. Ní maib de ólige aighe ar ran amac áct é rém. É rém an t-aon dume amáir ḡo maib fíoraitne aighe air, mar doeir ré fá dán "Les Vœux Steriles," aḡur inna linte rin é "Namouna":

— " C'est le cœur humain qu'un auteur doit connaître
Toujours le cœur humain pour modèle et pour loi.
Le cœur humain de qui? Le cœur humain de quoi?
Celui de mon voisin à sa manière d'être;
Mais, morbleu, comme lui, j'ai mon cœur humain, moi."

Óran an mífártaáct aige i scomhairde agus mheann ré dúinn, iní na “Secrètes Pensées de Raphael,” go mb’fearr leir beir ar an raogal i n-am na sean-šréasáe nó nuair a bí na healaðonais clúmla as obair ‘ran Iodáil. Tagann an treibe cun cinn i “Rolla” (1833), rceál i rtaob óisfir a éait a maoin ar amleap arír agus arír eile, agus, nuair nac raib a tuillead le caiteam aige, tug ré don bár é féin. Dán atá lán d’éadócar ír ead “Rolla,” gearán éiride san éirideam atá as iarraró veimne d’fááil i n-ait éisim; áct “Cánga irteac i n-antpác i raogal ró-dorta” ar reirean.

Áct níor máirb Murret é féin ar nóir Rolla. i ndeiread na bliadna céadna d’éirig an šrád roir é féin agus Šeorger Sant. Bí ré i noán dó véme an šráda agus doimneap an éadócar d’foáluim ón mnaoi úo a líon a éiride ar fead tréimpe ír a tréig é i n-a óiaró rim. Romnt bliadan dá éir rim, tós ré an milleán air féin, áct ar fead cúpla bliadam, ír é rim 1834-5, do foill d’roicbeap na mná go riom air, agus tárla dá éionn go rtaug ré don traogal romnt iarractai ven filrdeact šráda ír fearr dár rcriobad ariam. “Les Nuits” na dánta ír mó clú oíra. Iníran “Nuit de Mai,” tá an “Éisre”¹ as glaoðac air agus an t-eaprac as boirad ann:

—“La nuit sur la pelouse,
Balance le zéphyr dans son voile odorant

Ce soir, tout va fleurir : l’immortelle nature
Se remplit de parfum, d’amour et de murmure.”

Dán brónac as molaró an Uaignir ír ead “La Nuit de Décembre.” Déanann an filrdeact iarract. eile ar a meallaó ar air cúici féin iní an “Nuit d’Aoút,” áct bpireann ré amac as molaró an šráda, an t-don cúmaact sup riú géillead dó:

¹ La Muse.

inr an "Lettre à Lamartine"; cuir ré i zcunne 'dó an
 trát n a maib reirean fá éráó, agus 'd'fíafpúig de :

"Trompé par tes amis, trahi par ta maîtresse,
 Du ciel et de toi-même as-tu jamais douté?"

Δέτ ní móir ná zo maib an uain ran 'dearínáota as
 Lamartine—níoir éus ré don áiró ar an "Lettre."
 Šlaóó ré ar 'Día féin inr an "Espoir en Dieu." Níoir
 leór leir an τ-ainnear; níoir leór leir cneodeán na
 b'feallraíman zo léir; cuireann ré impróe 'd'iaérad
 'd'á éroíde:—

"Pourquoi dans ton œuvre céleste,
 Tant d'éléments si peu d'accord?
 A quoi bon le crime et la peste?
 O Dieu juste! pourquoi la mort?"

Brise cette voûte profonde
 Qui couvre la création;
 Soulève les voiles du monde,
 Et montre-toi, Dieu juste et bon!"

'Dán an-b'reág f'reirín ir eadó "Stances à la Malibran"
 i n-a zcáomeann ré banáiránáirde a fuair báir zo luac
 'de báir tionsóirce, agus cáomeann ré leir a lán 'de
 luac reiríob'ca ealaóan agus éolairdeáca 'do bí as
 f'ááil báir zo tuig um an 'd'aca ran.

'toir na bliadóanta ran 1835 agus 1841 a reiríob áiríeo
 'de Murret an éuro ir feairí 'd'á filídeáct. Cas 'd'as
 tréite a íadóair? Óige, beóáct, foib'neáct, mod-
 máireáct, agus zo móimíoir 'd'útráct.² Ní leigeann ré
 éinníó air, déτ lab'rann amac ó n-a éroíde agus ó n-a
 intinn féin. 'Dí 'd'á éaóib i n-a náóuir féin; šoilteáó
 níóte zo 'doimín 'd'ian air uairéanta, bíóó ré tuigca
 'd'áóib'near uairéanta eile. Tá an 'd'á tréit céáona i

² Sincerity

n-a curó filidheácta—doimneaf agus maḡaḡ min aepac ;
toḡtaḡ cpoirde agus merḡoir ; ainleap raḡḡalta anpno,
caonpútracḡ aigne anpno.

An tráp céadna dá raḡḡal, tá na ḡrámaí ip fearp
dáp pcpioḡ pé maḡ aḡann dá ḡarp. Nuair a tḡuig
pé ap ḡrámaíḡ a pcpioḡaḡ ap ḡtúr, tēip ap an ḡcéad
céann a curp pé op cḡmaip an pḡbaíl .i. La Nuit
Vénitienne. Dá éip pín níop pcpioḡ pé i ḡcḡmaip an
árpám, cé ḡup léipḡeáḡ curó dá raḡḡar ní ba ḡérḡeann-
aigē. Támig ḡe pín nac nḡeapna pé aon iarpacḡ ap na
ḡrámaíḡ a ḡéanam pcpieamnac ḡon árpám, puḡ a
ḡéapḡaḡ aḡpuḡaḡ móp ap a raḡḡar, óp ní fuláip ḡon
pcpioḡnḡoir ḡeít aḡ cuimneam ap an tḡuigē i n-a ḡpéaḡpáḡ
luḡḡ an ḡrama ḡuig an pcpéil a ḡéanam pcpiléip ḡon
luḡḡ éipḡeáḡta ; ní móp ḡó é pép a céilt agus neíte
pcaḡar a mbameann leip pép a curp óp a ḡcḡmaip.
Cḡpcann pé pín raḡoirp an pcpioḡnḡra, má'p ceáḡta a
páḡ maip pín. Pé maip a ḡí an pcpéal, tḡḡ aḡpḡeḡ ḡe
Mupḡet a pámáil pép ḡúmn ip na ḡramáíḡ ḡípeáḡ
maip a pínne pé pa ḡpíḡeáḡḡ ; i ḡḡpḡeḡ ip ná paíḡ aon
ḡeipḡeáḡḡ eapḡpna aḡḡ pa ḡpúipm. Tcapḡánann pé
taḡḡ éipḡm dá náḡúip pép ḡúmn i nḡaḡ ceann aca. aḡḡ
ip mó 'ná ran aḡá ionnta. Tcapḡánann pé a lán ḡaome
eile ḡúmn cḡm maít. Tcapḡánann pé pḡḡḡe agus
uairp, luḡḡ aipm, píp, mná ip caílíní ḡúmn, ḡaḡ uile
páḡar ḡíḡḡ, aḡḡ pcpḡḡaome ḡeḡḡa iad ḡo léip.

Támig “On ne badine pas avec l'amour” amac
i lár an ḡpḡeáḡ cpoirde a ḡí aip i mbliáḡam a 1834.
ḡráma pḡóip ip eáḡ é agus pín é an ceann ip fearp dáp
pcpioḡ pé agus ap ceann ip minicigē léipḡḡar anoir.
Trápḡann pé ap an tḡuigē i n-a ḡtēigēann ḡráḡ ḡlan-
álmunn ap ceal nuair a ḡéillḡar ḡ'amḡianta puapaca ;
ḡeíḡḡar an pmaomeáḡ céadna i “La coupe et les Lèvres,”
ḡráma dáp pcpioḡ pé i ḡpíḡeáḡḡ pḡmḡḡ ḡliáḡan pḡime
pín. Tá pcpíl aḡpḡeḡ ḡe Mupḡet i n-árpéim ip an
ḡrama ran “On ne badine pas avec l'amour” ; Seap
ḡeḡḡa ḡpḡḡmaip, aepac é, pcpal ḡpḡnac, lánálmunn.

An ḡliáḡam céadna, rap a ḡtámig Mupḡet aḡaile

ón iotáil, 'do rceíob ré "Lorenzaccio." Uráma
 a báimeann le rctair na hIotáile é seo, agus deirctar fa
 b'fhramhsce zupab é an t-don uráma amám fa b'fhramhsceir
 zo b'féadofar de a cúir i zcomparáto le mórtórámaib
 Shakespeare. Tríáctann ré ar fáozal i b'flórant³
 aimpear an tíoránaisg Aleppanoro dé Medici; uoió-
 fear a bí tugta d'amítear do b'ead Aleppanoro.
 Col ceatár do do b'ead Lorenzo nó Lorenzaccio,
 rárdume an uráma. fear árdaisgeantac a bí i Lorenzo
 i n-a óise. Tuiz ré a déine ir a bí faozal na ndoime
 fá Aleppanoro agus cúir ré noiúe faoirpe a tabant
 ar air doib t're b'ár an tíoránaisg. Cúise rim, leiz ré
 air veit cóim dona le hAleppanoro féim, i rúise ir
 nac faib ag doimne ac't mallac't i n-a cómair. Ir é reirbe
 an uráma zup tuiz ré fé deiread zo faib ré cóim doimín
 ran ríor 'ran oic náir féad ré é féim a fáoraó uairó
 arír, bí ré loitce amac ir amac. Do tuiz ré cóim
 maít nac b'féadofad ré don maítear a d'éanam dá zcuiread
 ré Aleppanoro cun báir; zo faib cuioide na ndoime
 cóim meat'ta ran nac nglacfaróir leir an faoirpe a
 véad i n-a zcumar a buanugaó. Mar rim féim do lean
 ré ar an obair a bí noiúe; meall ré an tíoránac agus
 márbuis ré é. Ní faoa i n-a diairó rim zup toz luét
 flórant nuatíoránac agus cuiread Lorenzo cun báir
 ar uét an dúnmárbta. Sin é enám an rceíl; ac't cúir
 Murret feóil ar an zcnám agus cúir ré an fáozal i
 b'flórant zo foiléir ór ár zcomair: élan na n-uairal
 i n-éad len a céile, cuiró aca onómac zo leór, a tuillead
 eile lob'ta truaillig'te; agus, taob leo, an znátróbal
 a tuiz zo maít nac faib an rceéal mar ba céairt; ac't
 do bí a b'fupmóir cóim meat'ta, faic'teac, nac faoirfaróir
 iad féim.

Ir zearm i n-a diairó rim zup rceíob Murret dá ráir-
 uráma zrimn. inr an "Quenouille de Barberine" tá
 pictiúir de mnaoi époideamáil énearta a cuiretar fá
 éatugaó ag fear a tug zcall zo meallfad ré a cuioide
 ó n-a fear díir féim. Ac't nac taitneamác mar a

³ Florence.

junne ri maḡað faoi ḡsur mar ar cūiri rī i mbriaisḡdeanar é i reómpa móri i n-a tigi féin ḡsur mar ar cūiri rī d'fíadaib ari rñát a fñioim dá mba mian leir biað d'faḡáil ir do cáiteam. Scéal ḡráda óisḡfiri an d'ara ceann .i. "Le Chandelier" ḡsur é innre ḡo haerað, éadrom, ḡsur é curta le céile ḡo maít. Pictiúiri d'áirreo de Murret féin i n-aoir a feact mbliadna déas ir ead fortonio cléiread ós in-oiris d'ligeadópa in áit éisim fé'n d'uaít ḡsur tñút an ḡráda irtis i n-a ériode. Iarriactaíde maíte ḡrimn, f'feiri. "Il ne faut jurer de rien," ḡsur "Un Caprice"; act tar a n-éir ríúto ní maít an b'is céadna i n-aon d'ráma d'ar r'criob fé.

Ir ón "gCaprice" a támis ḡur éirig le d'rámaib áirreo de Murret 'ran amairclain ra b'f'raingc. Tárla ḡo léirig'íde an píopa ran ḡo p'riomáid'ead anoir ir arir imearc na n-uaral : ḡCaḡairi p'eadairi (Petrograd) ḡsur euala banairteoiri ón b'f'raingc tráct ari. Do cūiri r'ire ar árdán an Théâtre-Français é i mbliadain a 1847, ḡsur do tuigead ar ran amað an buad a bí i n'áirreo de Murret mar r'criobnóiri d'ráma. Trí buada ba ceart a ráð, trí cinn ró leit ḡsur a lán eile i n-a noiaíð. An buad ir tábactaige aca an ḡluairéact atá ionnta; bíð ḡo b'p'ul p'oinnt loct inr an trlige i n-ar cūiread le céile iad, cūiri i ḡcár an ionarca raðarc ḡeairi ḡsur loctá eile ḡur f'urir iad a leigear. Ní r'adann an ḡluairéact ó túr ḡo d'iread ḡsur í ceangailte ḡo ceart don éno nó don rñát atá tríð. Buad eile aca na mná a cūireann fé ór ár ḡcomairi, d'agimná ir d'riocimná, mná meid'raða ir mná i noáir'irib, mná dopta ir cailíni óḡa, táro ḡo léir ann, ḡsur tuis fé ḡo maít iad ḡo léir. An t'rear buad d'adonnact na b'feair atá aige. Feair a léig'fead na d'ramái ḡeobad fé ionnta d'ime cor'mail leir féin ar cūma éisim. An nóir a bí aḡ Murret fé noeapa ran, ir d'ca; ir é rim an d'adonnact a moctuis fé i n-a ériode féin ar'criobad, ḡsur ní fuláiri nó tá p'réam na d'adonnacta céadna irtis i nḡac domne. Iar'muis de "Lorenzaccio" ir beas d'aint atá aḡ aon ceann de na d'ramáib reo le haon

áit feadóir áit eile. Daoine atá ionnta a geobúide i n-áit ar bit agus i dtír ar bit; i ndaoine agus i n-ar mótuigeadóir agus i n-ar fúlaingeadóir i' ead a cuiread Murret ruim i scoinnúide.

Tá dá taoib eile de reriobnóiréadct Alfreo de Murret nac móir a luad; i' iad rim rceálta agus léirimearta. Níor reriob ré ac't don úirreéal faoa amáin, "La Confession d'un Enfant du Siècle," a táinig amac i mbliadain a 1836. A rceal féin atá ann agus é reriobta, fá érad an b'póm i' an éadócair, i' r'lige i' sur ionann é nó duilleós ó faogal d'ime agus é as iarrad faerim ofaáil tré noctad a éradá énoide. Na gearrreéalta do reriob ré níro ar an scuro i' tábactaige dá curo oibre, ac't motuigtar an aigne céadna taoib éiar díob. An ceann i' fearr aca i' é "l'Histoire d'un Merle Blanc" é. Seo cúgann Murret féin ar' i' b'ruim loim bán: ariugeann ré an t-uaignear toirc sur éan fá leit é, agus téigeann ré amac as iarrad céile agus as reriobad béarraí san teoirann. I' deap é an caonmárad dérad atá ann, ac't tá rnat na reirbe agus an éadócair trío.

Ní gábad cuaroac do doimneap ná do dlícte damgne inran léirimeap, a reriob Murret; níro ann. Do léig ré a lán leabap, do connaic ré a lán pictiúirí i' r'noigtóiréadct, agus do cuir ré i n-iúil an tuairim a bí aige i n-a dtaoib; tuairim tuigreannac do b' ead i, ac't i' annam a bac ré le teoirib agus, nuair a bac, ní rómaic a cuir ré rior opta. Tá a curo tuairimí rcairte ar fuo a reriobeann so léir; i' noionbhollac "La Coupe et les Lèvres," tar éir cur rior ar an trlige i n-a mbeiréann an filideadct rreim ar an b'file, do rinne ré tráct ar an ngráin a bí aige do reriobnóirib a déanann airtur ar ugdair eile, ar a beasruim féin fa róilicidéadct, ar a tuairim i' dtaoib rradá dútaige, ar an rreirdeam, ar béradct, ar an ndéirctin a bí ar ofimínig,⁴ ar ar taitnig leir nó nár taitnig i n-a lán neite nac iad. Dubairt ré i' dtaoib liciridéadta na

⁴ Hypocrites.

Frainisce 'ran am ran sup còrrán i go rabhtar as iarraid
 a cup as gluaireact, agus annsin duabairt ré sup ceart
 don reriobnóir cuimneam sup i gcómair doime a bíonn
 ré as reriobað agus sup ar na neitib a mótuigeann
 agus a rmaomigeann an cine doonna ba ceart reriobað.
 Dán an-ghreannmar magamail ir ead "Namouna."
 Caiteann ré trí panna déas ir oét bpiéro as leigint
 air rceal Namouna d'innrint, agus le n-a linn rin
 veimeann ré maectnam ar a lán puoái. D'innir ré
 an rceal fá veireað lairtis de ceitne panna déas.
 Act ní ceartócað an rceal ó doime fáir ir véad na
 rmaointe eile go léir le fagáil. Ar an gcéad dul,
 tug ré leaðbað doirna fiminiú arir, luét leigint oréa:
 "Tá zac puo ar doiman roiléir act amáin an fimineact
 . . . zac epioide atá álunn, ir léir dúinn a áilneact."
 Annsin caiteann ré a lán pann as iarraid Nappan,
 fear an rceil, a cup i n-aicne dúinn, agus d'iompuis
 uaird cun beirt ban i litriúeact na Frainisce a cup
 i gcompráir le n-a céile, Manon Lescaut agus Hélcise,
 á ráð supab é an ráð go bpuil Manon taicneamác ná
 toirc sup rioróime í. Tamall i n-a diair ran bpiereann
 ré amac as molað na filireacta:

'J'aime surt ut les vers, cette langue immortelle.'

As cup rior do ar an nóir a bíonn as doimeib a cuireann
 i leit reriobnóirí go noearnadar aicir ar duime éigin
 a reriob poime rin "Ni móir dúinn" ar peirean "beir
 com áineolaic le máigirtear rcoile má'r dóis linn
 sup péoir oiread agus rocal a ráð nac noubairt duime
 éigin ceana. As déanam aicir a bímir agus rin
 as cup cabáirte." Tagann tráctar fada ar Don Juan
 annsin agus fá veireað rceal Namouna.

Molann Muppet náóúraic agus ciall i reriobnóireact
 inr an dán "Une Soirée Perdue." Veireann ré foða
 go dian i "Sur la Paresse" i n-agaírd baorparó luét
 páirpear ir iurleabair, béraicta bpeasaisge, dul tar
 meón i gcaimnt ir i reriobnóireact, earbaírd beoáicta
 na leabair a tagað amac, earbaírd éperóim, puim i

n-airgead ir aitheas, an ruaracáir⁵ aigneasó naó
 otuigeann don iuro móir, agus neite naó iad; molann
 ré an traoirre agus an beoúact a bíod i reiribinnib
 na ffrainisce faóó.

Scríob ré dá agallam i n-aghaid na reiribhóirí róman-
 fairdeacta: "Dupont et Durand" i bfrithdeact agus
 "Lettres de Dupuis et de Cottonet" i bpróir. Sompla
 ir ead Dupont den traşar duine a bíod ag iarparó
 rlişe a ceapad i n-a mbéad an raogal şan loct agus şac
 duine ar a fáirtact; ir é Dupont an reiribhóir rtríó-
 aithail şan ciall şan téoraimn naó mian le haoinne
 ruim a cúir i n-a cúir reiribinní. Deirt feair adá i n-a
 şcoinnurde i mbaile fá'n otuait ir ead Dupuis agus
 Cottonet; bío ag reiribad, mar'ó ead, cun páiréir i
 bparuir ag iarparó comairle ar an şceirt rim: "Cao
 ir Rómanfairdeact ann?" agus tar éir a lán iarriact
 ar é míniuşad dóib féim, ir é ceapad naó bfuil i Róman-
 fairdeact act an iomairca aitheact a cúir i n-úraro.

Do éairt Alfreo de Murret a raogal com vian şan
 şur éairl ré a mianmian şo luact. I mbliadain a 1810 a
 ruşad é, agus i mbliadain a 1841 bí ré şan bpríş şan
 rprionmad—a beoúact imtíşte, féir na firithdeacta tríoctá.
 Ní hamlaró d'éiruş ré ar an reiribhóirdeact annşan;
 do lean ré de ag reiribad dánta beaşa deara agus
 rceáilta, act ní ortá a mairéann a élu act ar ar reirib
 ré moime rim. Bí ré de rólár aige mřna bliadantaib
 deiruró dá raogal—i mbliadain a 1857 a fuair ré bár—
 şo raib árócaíl taşaitte ar a cúir orpamáí agus iad
 dá léiriuşad şo minic.

Maroir le mearact firithdeacta Alfreo de Murret,
 ní raib rí şan loct. Do reiribad ré de réir mar
 a taşad na foela cúise, şan cuaroad do na caráib do
 b'áilne ir do b'iomláine, agus ní raib ré de nór aige a
 béarrai d'aitóéanam. Ní luairtar Murret ar na
 reiribhóirí ir mó agus ir doirre cáil ra bfrainşe;
 anoir ir arir, nuair a corruíştíde é, taşad uairleact
 ir mórdact ann; act de şnact ir iad deire agus

⁵ Mediocrity,

moðmaieaðt aður aefaiße a ðánta a taitnißeann
Linn.

Þúme aß laðairt le ðaomib eile ðo b'eað é. Þíor
leis ré ari veit i n-a íárfeari ßan loct, aét ð'aðmuis
ré com ðear, taitneamíac ían é ßo noeaníari a íaoctari
ðo léißeam ßan íraonað leir an aimir; aður ßeobarð
ré i ßcrioðe ßac aomne aía ðáirírib ari comcéim leir
an íaoßal, ßo moímbri i ßcrioðe na hoige mar a mbíonn
an ßráð aß íioíboíriað.

SNAOISÍN.

FEALLPAINNACHT.

TEAGASC KANT I DTAOB NA MBREIT RIACTANAC.

Bí Immanuel Kant ar na feallpáinnacaib ba garta dár máir mpan octmáó doir déas, agus d'fás ré a pian go roiléir ar teagarc a deirciobal, go mórimhór, mpan ghearmáin. Do tógad ír do múmead go cráibteac é i dtorac a faogail, i rlioge supb fear an-láirín é ar taob an éreidm nuair a táinig ré ar a cúmar reubinní Leibnitz d'foglaim ír do tuigrint. Ar bealaic a leara a bí ré nuair a tórnúig ré ar an b'foglaim rin, mar dá méio a léig ré de leabraib Leibnitz, rin é mar ba mó d'fár a méar agus a eólar ar an gceirdeam. Ír tmuaghméiteac an rceal é narí fan ré mar rin i scoinnurde. I ndeiread a faogail, táinig anáí Roupreau agus an Caoclóó Fhrangac faoi, agus do éuaró ré ar fán ón Eaglaír.

Nuair a tórnúig ré i dtúir as foglaim na feallpáinnacá (tuairim bliadain a 1740), do b'é Knutzen a bí mar oíre aige, agus do míniú reirean teagarc Leibnitz agus Wolff dó. D'éirig ré mífárta den teagarc rin, amháic, mar ní raib d'adbar ann acé amáin pucaí inntleacáca. Do gíac fonn é faogaleólar ír diam-eólar do coctusaó de bairi na mbuaró a ghnótuig Leibnitz ír Newton mpana healaónaib reo. Do léig ré "Treatise on Human Nature," leabair a repiob Hume, agus ba gearr sup tuig ré nac féirín maíglaca moctúigte a ceap Locke agus an Scoil Sárannaic do gíacaó mar céad deimniusaó as roctusaó cia aca an féirín nó nac féirín túinn eólar d'fáigail ar an domán. Dubairt Kant nac cóir, ar an gcéad fárc i n-aon cóir, teagarc ar bit do gíacaó nó do díultusaó acé é do tártáil agus do reirídugaó.

Connaic ré go foiléir go bfuil bpeite ann agus go bfuilro miáctanaic do gac duine agus ran de síor, is é rin, nac féioir an oluicéangal atá ioir an bunadóbar agus an fairnéir, nó an nexur mar a veirtar, do rcaoiléad. Níor b'féioir le Leibnitz ná le theam na rcoile Saranaişe an ceirt rin do focruşad i gceart .i. Cé an fát a bfuil na bpeite reo miáctanaic mar atá. B'in i an ceirt a cuir Kant poime le n-a focruşad.¹ Tá a fpeasra le fágáil i leabhar a cuir pé amac inra buadóam 1781. "Kritik der reinen Vernunft" a terteal. Tá a fpeasra i bpad níor garta 'na fpeasraí Leibnitz ná Hume, agus tá cuma na fírinne air, leir. Do dem pé iarraict ar flişe méadónaic ofágáil ioir teasarc Leibnitz agus teasarc Hume, aict cé go bfuair pé flişe méadónaic ní fuair pé an trlişe ceart. Is maic an rceal dúinn go bfuil flişe méadónaic eile le fágáil, i. an trlişe a ceap muinntir na rcol, agus gur síor í.

Do réir Kant tá dá fágair bpeit ann .i. bpeite fíomta, is bpeite motuigte. Na puad a motuigean gac duine pé leit gan don baint le daoimib eile, mar rompla, 'táim te,' is iad atá mar adóbar inra bpeitib motuigte. Aict nuair a veir duine go ngorann an grian an talaim, coimcéanglann pé 'an grian' agus 'as goraic an talaim' i flişe gur síor an abairt, ní amáim do féin, aict do gac duine. Is bpeit fíomta i rin. Cuireann Kant na bpeite motuigte i leitcaoiib, aict fo-fíomneann pé na bpeite fíomta air. Tá bpeite ma bfuil an fíomad mar bun na fairnéire, agus bpeite nac é an fíomad aict puo eile a teasann poim an bffíomad agus nac fuil don baint aige leir, atá mar bun na fairnéire (predicatum) ionnta. Bpeite-a-porterioir a tuis pé mar terteal ar an gcead fágair agus a puoir ar an dara fágair. Ní bíonn an nexur, ra céad fágair, miáctanaic cóim cruinn is a bíonn pé' ra dara fágair, agus 'ran am a bíonn ríad foirleatan (universal). Tá ríad ríntetic, mar adéarfad Kant, mar tuşann ríad eólar nuad dúinn i rcaoi an bunadóbar (subjectum)

¹ Critique I. 715-717.

áct ní féidir leó a mhíniú dúinn cad is éigean beir
 síor coróice do gac domne, pé dume é, a fíomáir é.
 Cuirteann na bheite a príomí fíomáir den traidíar san 1
 n-íúil dúinn. Is mar seo a míniú Leibniz iad. Dubairt
 pé go bfuil go léir marac (analytic) .i. mpreann
 ríad 'ra bfairnéir muo éigin atá le fágáil 'ra bunadbar
 áct amám a dealuáad agus a maruáad. Níor donuig
 Kant leir an méio rim. Connaic pé go maib bheite
 ann atá táitte (synthetic) áct narb féidir an fairnéir
 a tairmáig ar an bunadbar agus ar an am céadna narb
 é don muo a táinig ó'n fíomáad ba bun leó. Dá mbuó
 muo ar bit a fíomáir ba bun leó, ní béad ríad maéctanaé
 nó foirleatán mar bíodar. Dá bair rim, do ceap pé
 gur muo éigin a bameann leir an aigne féim agus a bí
 mran aigne rari a dtáinig an bheir of a cómair, a cóim-
 ceangail an fairnéir agus an bunadbar 'ra trlige
 maéctanaé ro. Na muoái seo a bí 'ran aigne (Gemuth)
 moim pé, tuis pé 'cumadta-a-príomí' mar amm oirda.²
 Saáar clara b'ead iad tré n-ar gáib an dá ríadomead a
 bí mar adbar 'ran adairt. Níorb'féidir le na 'cumadtaib'
 seo eólar do tabairt dúinn uata féim. Do bí pé de
 tít oirda beir coim'ceangailte le uata (Zegenrtande)
 na gceadrad. Mar do mu na uata tríota, do coim-
 ceanglaó iad le céile go maéctanaé agus go foirleatán,
 do gac dume agus de síor. Tabairtar na uata ro tré
 na céadradáib 1 raogaleólar, agus 1 noiaméólar,
 cumann ár ríadomead féim iad. Áct 1 uataib eólar
 árdceangailte, níl a leitéro de uata le fágáil as
 na gceadradáib ar cóir ar bit agus dá b'áig rim níl pé
 ar ár gcumar, dar leir. eólar cumm beir asann ar
 an ealadán seo 1 n-don cóir. Is mar géal air rim atá
 raogaleólar agus dianéólar as dul 1 méad gac lá
 agus go gcuirtar eólar árdceangailte 1 leittáib.
 1 n-a ceannta rim dubairt pé narb féidir dúinn muoái
 do tuisrinc mar a bíodar ionnta féim áct amám mar
 léirigtear dúinn iad.

Ar an gcéad dul síor, de péir na teóire seo, cóim

² Critique (Transcendental Esthetic) I. 15-17.

maid le teoiri Nume, an t-*ad*ar, is bun le na bpeitib reo beir maectanae p^oirpleatan, ta re zeimligte irtig 'ran aigne. no adnuigeann re na fuil a f^oir agann so f^oir cao is bun leo. Do bi an ceart ag Kant, nuair adubairt re i n-agar Nume, nae feoiri le no a bamear leir an aigne agur a elaoeluireann i n-aonaet-leir, beir ciontae le maectanar aet le maectanar a elaoeloaet. Aet feae: is mar a eeile a teoiri pem agur teoiri Nume. D^oinn na cumadta a p^oir^o ag obair i san f^oir duinn agur i n-a teannta ran, bameann riad so n-iomlan leir an mtinn pem.

Uad leir duinn, annim, so noimeann a do agur a do ceatair ($2 \times 2 = 4$) dar n-mtinnib pem agur do jad mtinn at^a cormail leo, aet ni feadfaim^o a tuigint ce an fat a noimeann a do agur a do a ceatair do jad mtinn, re ragar i. Ma' r f^oir e reo, cionnur is feoiri linn mearuad 'ran aineam agur cao is ciall le p^oir^o do cur ar reoil i n-aon cor? Da gearr so bfuair luat leana^ona Kant an earr^o reo ama^o agur bi re ofia^oib orca, dar leo, riige ofagail ar. Dubairt fichte sur olige, no pur eigin a bamear le olige ar n^oura pem nuair a deim^o bpeit, ba bun leir an da no (subjectum et predicatum) do cur le eeile mar curtar le eeile iad. N^oir b'e an Ego re leir. (individual) ba bun leir an ngn^oim rim, aet pur eigin tuigreanae a f^oir^o agur aigne daonna. Deir^oann luat leigte Kant, ce sur cur Kant poime a focruad cionnur is feoiri do duime bpeite at^a maectanae p^oirpleatan do cumad sur b'am^olar na^o aiti^o re na cumadta-a-p^oir^o 'ran mtinn daonna ar a bfuil eolar agann aet 'ran mtinn mar pur ann pem. Da b^oig rim, ni feoiri linn eolar ofagail uir^o. Is e is torad don teoiri reo nae feoiri linn a deana^o ama^o ce an fat a bfuil na bpeite reo maectanae p^oirpleatan. Nil o'eolar agann aet am^o ar b^oir^o na rma^onte. Da eagmur rim is uile, b^oir^o agur an Critique i pem, mar cionnur do bfeoiri le Kant a rad so riad cumadta-a-p^oir^o i pur ar bit nar^o feoiri linn eolar ofagail ar.

Cé go bhfuil na barriaróe reo neamhfeadgartha bíodhac a ndóicim, is féidir suir ab ó neimhíunnib a bí ceart do tarraingeadó iad, agus da bhí sé rim is fiú iad ro a reiríougaó. Is é is príomáighear as Kant go dtuirmi-
 zheann bpreite atá maáctanaó foirleáan (in materia
 necessaria) ó cumadó-a-ppioiri beir ceangailte le daa
 na zcéarfaó. Is ionann rim agus a maó go zcineann
 na cumadó-a-ppioiri an aighe an coinnarc ro dfeicrint
 ioir bunadóari na bpreite agus an iud a deirtar i n-a
 éaoib. Daineann na cumadó-a-ppioiri reo leir an
 aighe a zúgann an bpreir. Ní zúigimíó cé an éaoi a
 éinneann na cumadó reo an aighe an coinnarc do
 déanaim. Tá fíor agus go ndéineann sí é agus rim a
 bhfuil cinnte. 'Si reo an éirt. Cionnur tá ré ar ar
 zcumar teóiri Kant a reiríougaó agus a éarthaíl ma'f
 amlaó atá na cumadó-a-ppioiri iuróte i n-aighe
 nac féidir linn eólar d'fágaíl uiréi agus a déineann
 a zno i zán fíor dúinn? Marí don leir rim, deir Kant
 go bhfuil ré d'fíócaíl óraim adháil go bhfuil na cumadó
 reo ann, marí ní féidir linn na bpreite reo do éabairt i
 n-a n-éazmuir. Ní ceart dúinn a maó ná fuil ríad
 ann de bhí sé nac mozúigimíó iad. Marí rim féin, cé
 nac mozúigimíó iad, ní cóir go mbreáznoócaóir na
 iudai a mozúigimíó. Do b'féidir suir ab iad na iudai
 a tuztar don aighe tré na céarfaódaíl, le heoirimínuzáó
 do déanaim oiréa, a éinneann an aighe éun an coinnarc
 do cumadó eatorria! Ma'f féidir linn a éairbámt go
 bhfuil an cumar ro aca agus nac deim Kant acé neimníó
 díóib, is léir go bhfuil teiré ar Kant agus ar a
 teóiri.

Déanfaimíó míreiríougaó, ar dtúir, ar bpreitib an
 dianeólaír. Deir Kant go bhfuil go léir táite,²
 ré rim go n-inneann an éairnéir dúinn tuairre éigim
 i daoib bunadóari na habairéa nac féidir dúinn tarraing
 ar, le bhí sé rídarúigéte. Cuir i zcár an éabairt reo :—
 Déineann a reáct agus a cúis a do déaz. Deir Kant
 go zciallúigheann rim go bhfuil a cúis le cur le n-a reáct,

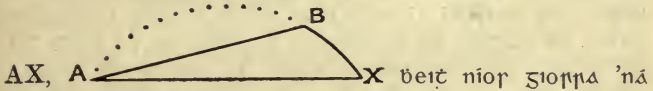
² Critique 721.

gan amhar, aet nac cialluigeann rim sup ionann an truum rim asur a doóeas. I utreo so bfaigmir an uimhir rim ní poláir dúinn cabair d'fááil ó puo éigin so bfuil glinnféadaint asann air, mar fompia, ár scúis méir, sup ionann iad asur a cúis, asur iad do cup i ndiaró a céile leir an rmaoinead, a react. "Ar an gcuma reo," arfa Kant, "éiread uimhir a doóeas as éirge or mo comair." Tá fíor asann supb é an cumad-a-ppioiri ir bun leir an mbheir, de b'fíg so bfuil an dá uimhir comharcta so maectanac. Ceanglann ré, annro, ar meó áirim, dá puo a tugtar don aigne tré na céadfadab.

Ir breaas an t-aighear rim, aet tá amhar orim nac fíor é. Ir pollur a tuisrinc má'r eól dúinn cad ir 'aon' ann asur cad ir 'ruim aon' ann, asur má'r eól dúinn cad iad a react, a cúis, asur a doóeas, so scaitfaimíó a feicrinc ní hé amháin sup ionann ruim an dá énuaract, a react asur a cúis, asur ruim coitceam, aet i n-a ceannta rim sup ionann an truum asur an uimhir éinnce a ceapaimíó beir mar a doóeas. Níl 'ra gníomh so niomlán aet rnarugaó rmaointe. Ir ruim ceóranca a cúis (1+1+1+1+1) asur tá a react (1+1+1+1+1+1+1) asur a doóeas (1+1+1+1+1+1+1+1+1+1+1+1) cormaid leir. Ir leir do zac duine, annrim, má cuirtar a cúis le n-a react so ndéimeann a ruim a doóeas. Aet ní hiao na comharctá corporóda a noctann dúinn sup éirgean an nexur maectanac ro beir eatorra, eadon, ruim a react asur a cúis, asur an uimhir, a doóeas. Ir é an naúiri foluigce a baineann leir an nglinnféadaint atá as an aigne, der na puoab a cuirtar i gcomórtar le céile ir bun leir. Ní poláir dúinn, am, úraro do déanam de rna comharctab corporóda le éabruagó linn, na rmaointe a tarraingtar arta do cup i gcompráir le céile.

Sé an teagar ceadna a cuirteann Kant or a comair le bheirte cé-mearta do mhuigad. Deir ré so bfuilro táirte mar an gcéadna. Cuir i gcár an abairt reo :— Ir i an líne díreac an líne ir giorra roir dá ponnac. 111

féidir fairnéir na habairtá ro do tarramais ar an mbun-
 aóðar, dar leir, de bhrí go bhfuil an fairnéir i n-óirduagá
 pé leit, eadon, méad, ón mbunadóar (raḡar). Aét
 níl an abairt luaithe go hiomlán aise. Ir é seo an
 abairt ra n-íomlán: Nuair a cuirtear an líne díreac i
 zcompáir le haon líne eile roir dá ponn, ir i an líne
 díreac an trlige ir ziorra. Cífeair go bhfuil trí
 óirduigte 'ra bunadóar .i. méad (líne), raḡar i méad
 (díreac) aḡur coméar i méad (i zcompáir le), aḡur
 tá na trí óirduigte céadna 'ra bhfairnéir, .i. méad (rlige)
 aḡur coméar i méad (ir ziorra). Má fiafpuigtear
 uinn, anoir, cé an fáé a zcoméanglamíto, ar an zcuma
 ro, go maéctanaé, an rmaoméad, 'líne díreac,' aḡur
 an rmaoméad, 'an trlige ir ziorra' roir dá ponn,
 fíeasraimíto zup léir uinn go zlimnéadaint go bhfuil
 an abairt fíor i nḡac cáir, pé corporáda foluigte é.
 Címro go zlimnéadaint zup éizean don líne díreac

AX, A... X beir níor ziorra 'ná
 don líne eile, ABX, ná fuil ra treó céadna ó A. Ní hé
 zlimnéadaint céadfaóac na fuadai zcorporáda ir bun leir
 an nexur beir maéctanaé aét na rmaómte a tarramaismíto
 arta, tar éir íad beir rnaipuigte aḡamn. Tá ríad com
 éangailte go maéctanaé de bhrí go bfoillpuigtear go
 foluigte don tuizmit na fuadai a mótuizeann na céadfaíto
 go corporáda. Ir folur uinn ón méro rín zup féidir linn
 an coméangal do tuizmit zan cábair ó cúmadtaib-a-
 ppioru a cúirfead an coméangal maéctanaé ro ar an
 mbunadóar aḡur ar an bhfairnéir le céile.

Nuair a tórnuz Kant ar bheirib raogaleólar do
 rcorúduagá, cuirfead amuza aḡ a tóir féim é. Do
 éireo pé go maib an raḡar céadna maéctanair i mbheirib
 raegaleólar aḡur a bí i mbheirib an diaimeólar aḡur
 na hárhoasnaíóeácta. I n-a ionad rín, níl ionnta.
 aét bheite a taraimztar ar na neirib a mótuizeann
 na céadfaíto beir aḡ tuitim amac go coitcéannta. Do.

řil Kant řo řaib⁷ ceipt an řiaćtanar řocřuięte i řan řior dũmn ař na cumaðćaib-a-řřiořu ařur nać řėroři linn ećlar veit ařamnn ořća nā a dćeanam amac ćionnur a cuiřeað i břerõm iao. Dā břiř řm nuair a řuair řė amacřur řāřuiř břeite antřaogalećlar a břuil moćuięte ařamnn, ařur řo řaib řiaćtanar āřuięte ionnta, do b'ė a dõiř řur ab amlarõ do comnarcað cumaðća-a-řřiořu ařur dāta ćeařfaðāća le ćėile ařur řm ba bun leć. Ir amlarõ mari atā an řćeal nać ě řiaćtanar na hāřo-eařnarđeaćta atā řna břeitið řeo i n-aon ćoř aćt amām řiaćtanar nādũřća.

Ni luęa nā řan an mearbal i a bĩ air nuair a ćuiř řė řoiġe 'řiařail an aðbar' do ġĩniuęað. Dėiř řė řo dćuięeamn řė õ " řuð ař tuitim amac " řo řaib řuð ěiřm eile ann řoiġe řm i n-am, aćt nā řuil aon ćeipt řa řmaomeað řm i dćaoib aðbari veit řaoi. Dā đearcaib řm, dũbariř řė řo řaib an abariř řeo tāitće, leiř, ařur mari bĩ ři nioř řoiřleićne nā řur řėroři le dũme an řiařail do dćeanam õ n-a ġoćuiř řė řėm, do řil Kant řur ćumaðća-a-řřiořu řė nđeari an nexur veit řiaćtanac. Aćt do đem řė dā earřāro řa ćeipt řeo. Do ćear řė řur ionann 'aðbar' ařur 'aðbar řiaćtanac' ařur i n-a ćeamnta řm, nać řaib aon đamć ař an řiařail řeo le nāř řėroři linn moćuęað třė n-āř řćeařfaðāib. Aćt niořb'ė řiaćtanar na hāřo-eař-narđeaćta a bĩ i n-a ġtmn aře ćum ġĩnięte ar ćoř ar bić. Do řil řė řur b'ė, aćt i n-a ionao řm, b'ė řiaćtanar nādũřća a đamear leiř an řiařail eile řm, eaðon, bioćđuame na nādũřće a bĩ i n-a ġtmn aře. Dũbariř řė, řřeiriřm, nać řėroři linn veit ćinnće, an ćeariř dũmn an řiařail do ćuř ar neiřib nać moćuięmĩo nā nać řėroři linn moćuęað třė n-āř řćeařfaðāib. Do břėařnuiř Kant an řuð a dũbariř ġume, řur řėroři leiř " řuð ař tuitim amac " do ćearað řan aon aðbar veit řaoi. Aćt do ćeip air řėm an řiařail do ġĩniuęað i řćeariř nuair adũbariř řė řur ćumaðća-a-řřiořu, a bĩ ġřan ařne, a ćoĩńćeanřail an řmaomeað, " řuð ař tuitim amac " ařur an řmaomeað " aðbari veit

ῥαοι.” Ὁ ἄρα πέ νάρ ὑπέροισι λινν ἀν ἀδαιρτ ὁ
 τῆς γιντ in-a n-έαζμουρ. Ἦρ μαρ ῥεο ἄ μίνιζεαν
 μινντῆρ na ῥεολ ἔ. ’Σέ ῥεο ἀν ἡαζαῖλ ἄρατ ῥο
 ἡομλάν:—Ἠί τῆς le ἡῶ τεαζῆαῖρεαδ̄ .i. ἡῶ naδ̄
 ὁυαῖ ὁδ̄ βεῖτ̄ βεῶ ὁε ἡέῖρ ἄ naδ̄ οῦῖρε ῥέμ, βεῖτ̄ βεῶ ῥαν̄
 ἀῶβαρ βεῖτ̄ ῥαοι. Ἦρ ῥορῦρ ἄ ῥεῖρῖντ̄ μά ὅῖονν ἡῶ
 βεῶ naδ̄ ὁυαῖ ὁδ̄, ἀνν ῥέμ, βεῖτ̄ βεῶ naδ̄ ῥολάῖρ ὁῦῖνν
 εῖρεῶεαῖντ̄ ῥο ἡαῖβ ἀῶβαρ ῥαοι. Ἐῖρεαρ ὄν ἡέῖρ
 ῥῖν ῥο ὅῖνν ἀν ἡεξῦρ ἡαῖτ̄αναδ̄ ῖοῖρ ἀν ὅῖναῶβαρ
 ἄζῦρ ἀν ῥαῖρῆῖρ, ὁε ὅῖῖς naδ̄ ῥέῖοῖρ ἄ ἄεραῶ ῥο
 ἡβέαῶ ἀν ὅῖναῶβαρ ἀνν ῥαν̄ ἀν ῥαῖρῆῖρ βεῖτ̄ ἀνν
 λειρ.

Ἦρ ὁῶα ῥο ὅῖρεαζῖῶαῶ Kant ῥῦρ ῥῖοῖρ ἄρ ἡ-αῖζῆαρ
 ἡ ὁταῖβ na ἡῦῶαῖ ῥῦρ ἔῖζεαν ὁῦῖνν ἄεραῶ ἄτ̄ ὁ’ῥ ἡῦῶ ἔ
 ῥο ῥάῖρῖζεαν ῥέ na ἡεῖτε ῥῦρ ῥέῖοῖρ λινν ἡοῦζαῶ
 τῖε na ἄεραῶαῖβ na ῥῦῖλ ῥέ ἄρ ἄρ ῥεῦμαρ ἄ τῆς γιντ
 na εῶλαρ εῖρῖνν ἄ βεῖτ̄ ἄζαῖνν ἀν ῥῖοῖρ ἔ ὁα ῥῖρῖβ.
 Ὁ’αῖῖῶαῶ ῥέ ῥῦρ ῥῖοῖρ ἄρ ὁτεῶῖρ ὁα ἡβῶῶ ἡῦῶ ἔ ῥῦρ
 ὁῖῖννῖς ῥέ ῥο ἡαῶαῖρῖρ ἡ ἡ-ἀνν εῶλαρ ὁῖῖῖαῖλ ἄρ ἡεῖῖβ
 ἡονντα ῥέμ. Ὁ’αῖῖῶεῶῖν ῥῖν, ῥέ ὡαῖρ ἄ ἡοῦῖζῖῖο
 ἡῦῶ ἄζ τῖῖῖν ἀμαδ̄, Ἦρ ἔῖζεαν ὁῦῖνν ὁῖῖῖαῖλ ῥο ἡαῖβ
 ἀῶβαρ ῥαοι, μαρ ἡῖ ῥέῖοῖρ λινν ἄεραῶ ῥο ἡβέαῶ ἡῦῶ
 ἀνν ἄζῦρ ῥαν̄ ἀῶβαρ ὁῦῖτ̄εραδ̄ na ἡεαῖλαδ̄ βεῖτ̄ ἄῖζε
 ὁο βεῖτ̄ ἀνν. ἡῖρ ἄῖῖλαῖῶ naδ̄ ἡονῖνν ἀν ἡῦῶ Ἦρ ἔῖζεαν
 ὁῦῖνν ἄ ἄεραῶ, ἀνῖρο, ἄζῦρ ἀν ἡῦῶ ἄτ̄ ἀνν ὁῶ
 ῥῖρῖβ, τῖῖῖτ̄αρ naδ̄ ῥέῖοῖρ ὁῦῖνν εῶλαρ ὁῖῖῖαῖλ ἄρ
 ἀν ῥαῶζαῖ ἄζῦρ naδ̄ ῥῦῖλ ἡ ῥεραῶ ἄτ̄ ἀῖῖῖν
 ἡεαῖῖαῖλ.

Ὁ ῥέαν Kant, ἀῖ, ἀν ἄεῖρτ̄ ῥῖοῖρ ἄζῦρ ὁ’ἡοῖρῖῖς
 ῥέ ἡ λειτ̄ταῖβ. ἡῖοῖρ ὁεῖν ῥέ ἡαῖρῖαῖτ̄ ἄ ὁέανῖνν ῥοῖῖεῖρ
 ἄε ἀν ῥῖτ̄ ἄ ῥεῖρῖεαν ‘ἡαζαῖλ ἀν ἀῶβαρ’ ὁῖῖαῖβ
 οῖῖῖνν ἄεραῶ ῥο ὅῖνν ῥέ ἡαῖτ̄αναδ̄ ἀῶβαρ βεῖτ̄ ῥέ
 ῥαδ̄ ἡῦῶ ἄ τῖῖτεανν ἀμαδ̄. Ὁ ἄῖρῖ ῥέ ἄ ἡαῖλαῖρτ̄ ὁε
 ἄεῖρτ̄ ῥοῖῖε. Ὁ’ῖῖῖῖῖῖς ῥέ ἄε ἀν ῥῖτ̄ ἄ ὅῖνν ῥέ ἡαῖ-
 τ̄αναδ̄ ἄζαῖνν ἄεραῶ ῥῦρ ‘ῥῖῖῖῖ’, ἄ ὅῖ ἀνν ῥοῖῖῖ ῥέ, Ἦρ
 ὅῖνν le ῥαδ̄ ἄεραῖρῖζαῶ. Ὁ ῥῖῖ ῥέ ῥο ῥεῖρῖεαν ἡαζαῖλ
 ἀν λῖῖῖεραῖῖν ὁῖῖαῖβ οῖῖῖνν ἀν ἡέῖρ ῥεο ὁο ἄεραῶ,

muo nae déimeann fé ar éor ar bit. Iy luza a éurpeann an maðail reo d'fialaib orainn éeapað zo bfuil adbar maactanae fé zaé muo a tuiteann amaé. Iy é reo a éurpeann pí d'fialaib orainn a éeapað zo bfuil muo tuirmitéte fé zaé a'arpuzað a'gur zo bfuil an muo ro i n-ánn an t-a'arpuzað do d'éanaí ro'uisreana d'úinn. Ní 'gníom' iy éizean d'úinn éeapað beít ann moim fé, aét muo tuirmitéte. Riactanar náduíre a bí i n-aighe Kant, a'gur b'é rim a éurpeannuza é. Aét an maactanar árdeaghaídeacta, ní féioy eirceact a éeapað uaró mar tarraingtar ar na éeapaðtaib foluizte a rnarui-geann an tuizim.

Éipear ón méro rim nae maib an ceart a' Kant ar éor ar bit. Ní za'ba d'úinn eabair o éumaótaib-a-ppioy le n-ár zceapaóta a éur le éeile. Tarraingtar ár zceapaóta zo léiy ó na neitib a mótuizimíto t're n-ár zcéa'ofa'ib, a'gur iy féioy an fáirnéir a tuzann riad d'úinn i o'raib muoái a fáruizeann ár zcéa'ofaró do mótuzað, eé na fuil an t-eólar ro aét co'pialaé a'gur eap'ar'oeaé. Admuizeann Kant féim zur féioy linn eólar d'fá'ail i o'raib beata a'gur náduíre muoái a fáruizeann ár zcéa'ofaró do mótuzað t're n-ár zce'eroeaim féim. Tarraingtar an ce'roeaim ro ar pata a zeibimíto ó muo d'ainnniz fé "practical reason." Aét nil m'na muoái reo aét neite a mótuizimíto a'gur níoy éairbeán fé zo maib d'á flize a' an aighe o'onna, i n-a noéimeann fé b'eite ó na neitib a mótuizimíto.

Iy o'iz liom zur léiy ón méro a'á uaróte a'gam nae o'ipeaé an teoy a éeap Kant i o'raib b'eite a'á maé-anae. Do éonnacamaí zur b'é ba bun leir an nexur beít maactanae, ná, rnarpuzað na zceapaóta a éurtar i zcomp'aró le éeile. Máy za'ba veimíuzað eile, re'p'uoizimír mar éiyimíto cinnite i o'raib muo éizim ó beít a'm'arac no ba'am'laé i n-a o'raib. Éirimíto zur b'íad na muoái a mótuizeann ár zcéa'ofaró a t'reóirui-geann rínn. I n-a éeann'ta rim, ór a'm'laí nae n-oib'p'izeann na éumaóta-a-ppioy do féiy ár o'ola

fém, oibruigeann fíad i n-ágharó gac a motuigmió. I r
 fíorí nac cuiréann na céadfaró i n-iúl dúinn acé mar
 íamtuigeann iudáí dóib, acé tá cumar as ar n-áighe
 maétnaó orca asur annrín donuigaó nó gan donuigaó
 leo. Ní féidir le héinne a fíad nac fíad éirim áighe
 as Kant acé an méir ar éirig leir feallraimnacé vo
 céapaó uaró fém, fíadnuigeann an cnuarócar i n-a
 'bpuil luét a leanaimna ruroce asur na teoirí brieige
 acá 'gá gceapaó aca o fom.

CARN bān.

Κύριαιδε Ιαρχαίξ ι νέιρινν

Αδειτταρ λινν ζο μβίοδ κυαντα ιρ αϊντε να ηέιρεανν τυιλτε λε ηιαρσ ινρ αν τρεαναιμριρ. Ρέ ρεάλ αζ να ηαιθντιδ έ, νι βαοζαλ νά ζο βρουλ ιαρσ ζο ρλύνρρεαδ ρόρ ι ζευανταϊδ ιρ ι βραιρζιβ να τίρε ρεο.

Ιρ μόρι αν ρτόρι ραιόβριρ το νάιριύν τοάλα άρ νάιριύν-να, ατά ζαν μόριάν τοεαντιίρι, αν ραιρζε αζυρ α μβαινεανν λεί, τοά τοέμτιοδε ιάο α λάιμριυζαδ αζυρ το κυρ cum ρίεε.

Αοέαρρφαρ ζυρ ραοζαλ ρόδιαν ρό-ανρόζαδ, ρόδονταβρταδ ραοζαλ αν ιαρσαιρε, αζυρ ζυρ β'ιν έ ρέ ηοεάρι έ μά τά ιντιζτε cum τοειρτο αζ α ζαιρμ θεαταδ. Νι ραμλνιζεανν ρέ ζο βρουλ ρυινν του άρ αζαρο τοεαντα αζαιινν. Ματοιρ λε ζλέαρ ιρ οιρεαμμαιντ ιρ λάιμριυζαδ τά κύρραι ιαρσαιξ ινρα έαν έεατονα ιρ το βιοτοαρ ρίεε βλιαδαιμ ό ριν. Νι ηεαρβα έρμαδαιρ νά ααλμαέτ ιν άρ η-ιαρσαιρι ρέ ηοεαρ ραν; νιλ αν εαρβα ριν ορτα μαρ το ρρομαδ.

Εαρβα ρυιμε ατά αζ κυρ άρ αν ηζηό. Το θεαρτυζ αν νάιριύν α αιζνε άρ έειρτ να ταλμαν, αζυρ ρεαδ να ρειρμεοιρι ιντοιυ τά μεαρ αα ορτα ρέιν, τά ιονταοιδ αα άρ αν βρειρμ μαρ ζαιρμ θεαταδ, αζυρ τά ρυιμ αα ι βρειρμεοιρρεαέτ μαρ ζηό. Νιλ τοε τοίτ ορτα ανοιρ αέτ οιοεαέαρ αζυρ βετο αν λά λεό.

Ιρ μιέρο τον νάιριύν ρεαρτα αν ραιρζε αζυρ τιονηρκαλ να μαρρα α ταδαιρτ ρέ η-α αιρε. Κυρταρ ι τοιυζριμτ τον ιαρσαιρε ζυρ ρεαρ τάβαέταδ έ, αζυρ βετο μεαρ τοά ηέιρ αιζε αιρ ρέιν. Ραζταρ ζλέαρ το ζο ιμβετο ηεαρτ αιζε α ινντλεαέτ το' οιβριυζαδ λειρ; τυζταρ οιοεαέαρ οιρεαμμαδ το, αζυρ ηι βαοζαλ νά ζο τοτιοεραδ α μαλαιρτ το έποτ αιρ ρέιν ιρ άρ α ζηό.

Ιρ λειρ αν ναιριύν αν τ-ιαρσαιρε, αζυρ ιρ άρ αν νάιριύν ατά ιαρσαιρεαέτ το ραοέριυζαδ αζυρ αν τ-ιαρσαιρε α

cup ar a bonnaib or cionn a ghnóta, agus mar díol air
rim ir as an náiriún a béar an céad cúl cum torad na
hoibne. D'ionn dá t'aoib ar gac don rceal, agus tá dá
t'aoib ar an rceal ro: taob an náiriúin agus taob an
iarcaire.

OIDEACAS AGUS OIREAMHANT.

Buó ceart oideacar oireamhnae a t'adairt don iarcaire.
Ní punn máit 'do, aín, eolar máib, eolar díomáoin.
Níor móir caoi a t'adairt 'do i 'steannta an eolair, ar
éirim a inntleacta a cup i b'peróm. Ní féidir leir
ran 'do déanam, agus a cur oideacar a cup cum tairbte
'do féim ir don náiriún, muna b'fuil gléar le tairiac
cuise aise.

Fear boet an t-iarcaire fé lachar. Dá b'riú rim
buó ceart caoi a t'adairt 'do ar gléar d'fáil ar cáirde.
Obair don náiriún é seo, ir ar an náiriún a b'eró é déanam,
nó ir boet a b'eró an t-iarcaire coróce, mar ir beas
ceannuide a t'ogfarr an fáirise máir uirad ar a cur.
Dá mbead cumann cómpáirteacar roir na iarcairib
féim, buó leor don r'at torad a raotar mar uirudar
ar a earraib. Níor gába annran beit as iarrao ar an
b'feirmeoir ná an rioraóir rearm leir.

Féad an feabar a tiocfarr ar cúirraib iarcaireacta le
heolar ir oireamhant. Sa céad t'ol r'ior tiocfarr leir
an iarcaire gac don traorúr 'o' oibriugad. "B'eró an
dá t'riú as an ngobadán." 'Do béad an t'rálaireact
le déanam ran earriac, béad raorúr na maicreál ón
b'fóimair go h'odlais, gan t'ráct ar na r'eadánaib ná
ar na gliomais ná ar an r'piléireact, ná ar na mion-
raorúraib eile.

Dá t'agadó eimear inran earriac, mar a t'agann go
minic, ní fáiride díomáoin na r'ir, act fástar go minic
fé lachar, mar ir ar an ngaoit acá a mbrait. Ní gába
an rceal a beit amlaio act inill ile a cup rna b'aduib
agus nuair a beirde as ceannac báro, báro nuad-
gléarta d'fáil. B'eró na báro rim oireamhnae i gcóir

ḡac raḡar iarcais do d'éanam ḡac lá ra bliadam. Má t'eireann an ḡaoṡ rcaoilrpar anuar na reólta aḡur oibneóctar an t-inneall—rim a mberó ann.

Na báro nuadócoriḡte rim leir, beir ríad abrad níor rabálaige 'ná na báro a bíod aḡ b'raic ar na reólta amáin. Nuair a tagann an rtoirp caṡtar na reólta a fíllead, annran bíonn an báro reól pé rmaóṡ na ḡaoite, imṡiḡte ó rmaóṡ na rtiúrac, 'á caiteam ó t'umh ḡo t'umh.

Ir minic, leir, a cailltar a'ḡeasṡo toirp ḡan inneall a beic rna bádaib. Cuireann an ciúmeap b'peir moille ar na bádaib reól, aḡur tagairó cum cuam ir calaḡuirp t'éadónac don o'raen.

1 o'raob o'ideacair. Tá a fíor aḡ an raogal nac é an raḡar céadna o'ideacair o'oirp'easṡo don iarcaipe aḡur o'oirp'easṡo don b'peirmeóir nó don ḡcléireac nó don ḡceap'raide. Tá leaṡrcéal o'iarpaóṡ éiḡm dá d'éanam cum o'ideacair a t'adairp pé leic do ḡac o'ream o'ioḡ ran, acṡ maioir lerna iarcaipib nil raic 'á d'éanam ar a ron i ḡcúrraib o'ideacair. Do t'earp'oacṡo roinnt éiḡm eólar ó ḡac iarcaipe ar máirnéalaóṡ, ar óionnur léarpcáil mara do léiḡeam ir do t'arrac, aḡur buó ceapṡ a cúp o'fíacáib o'ra rnaím o'foḡluim. Ir a'irteac an r'céal é náṡ fuil o'ream ar imeallbó'raoib na mara ir luḡa eólar ar rnaím 'ná na iarcaipí. Ceirp f'uarac o'ar leat i rim, acṡ ní heaó acṡ a málaipṡ.

O'féad'raide eólar a bailluḡaó aḡur a cúp le céile ar na talman'raib éirp, an cmeál iarp a ḡnátuḡeamn ḡac talam' o'ioḡ, an raorúr a ḡabann leir, an réiró nó anacraó é. Dá mbeaó an t-eólar aḡ na iarcaipib o'féad'rao'ir, o'á mbeaó an o'ireamaint ceapṡ aca, oul pé o'éim na maicréal, nuair a beaó o'eire leir an o'raílaereacṡo, aḡur fíllead ar n-ar ar biairpṡe na t'raílaereacṡa nuair a beaó o'eire le biairpṡe na rcaóán. Níor ḡába o'óib beic o'ioimáom ar donóor.

Eólar eile náir mór i o'raob iarcaip'eacṡa ná ro: an t-am in a r'ceíteamn ḡac cinéal éirp aḡur an áit n-ar ḡnát leó r'ceíteacṡam, coraint ó t'raílaeirib a cúp

Ar na bancanna áirgíte rim, le linn rceíteite don iarc, mar rtracann na trálanna trioma an rceíteacéam agus marbuishtar na milliún mioniarc ra trlige rim. Dá dtuigeadó na hiarcairí zupb oic an cnuairciún 'zé an uib órda a márbadó' bfuirirt na bancanna a coraint acé na hallmúrais a coimeadó amac. Pé rcoileanna a curfar ar bun do rna hiarcairib caéfar poimnt cnuairciún, roir cnuairciún tigir agus cnuairciún náiriúnta, a múineadó ionnta, mar ní mó atá an t-adóar ro ag teartáil ó don tream in Éirinn 'ná ó na hiarcairí. Tuizfar dóib zup ceart dóib ar a ron féim aipe tabairt don rceíteacéam, mar má marbuisro an ríol ní beir don fógmáir aca. Tuizfar do zác fear dóib zo bfuil pé ag fearaím leir féim má fearuigeann pé le n-a cómpáirtiróe, agus tuizfar dóib zo léir zup ceart dóib fearaím leir an náiriún ar a bfuil a mbraicé.

Buó móir an cur amac ar an iarcairie leir, eólar a beir aige ar inneallóiracé (beazán de) ar beiriúgcan, agus ar liontóiracé. Do teartóadó uairó taicige a déanam ar zác ražar zléar, ón doruža zo dtí an pota zliomais, agus ón zcoóal zo dtí an trál, mar bíonn an bliadóam ann anoir ir arír náé tazann puinn maicréal irteacé, agus zo mbíonn bancanna na trálaereacéta deaib zo leór. Buó móir an áir don iarcairie annran Saigheóiracé a tarrac cúise nó rriléaracé nó ríonn-ríožacé leir an ttracmail. Annran nuair a beir oiracéamaint ceart ag an iarcairie agus an t-oirdeacéar ceart aige, beir i n-a cúmar dul ar bóro luinge a beir inneamail don bfairrige, agus beir a ríor aige cionnur dul pé déim a beacé do tuilleam zo fearaímáil ir zo heólgairiacé, agus zán imnóe air zo mbeir ocrar air féim ná ar a élaím.

MARZAIÓE.

Cum dianeazair a déanam ar an ngnó zo léir buó ceart do rna hiarcairib beir i zcumann cómpáiróirie, nó i zcumann cómpáirtiacéar, agus obair an iarcais

Go léir a cup fé rtiúruagad meáctaire a beaó fheasmaó don náiriún. Do beaó ar an meáctaire rim an marzagó a coraint ó'iarc na héireann, agus rmaóct a cup anoir ir arir ar na ceannaóóirib dá mbraiteaó fé fonn orca cum bhabaó tar meádon a óéanam. I scoinne rim do beaó ar na hiarcairib marzagóe na héireann do fáram pul a scuirióir don ploc dá ótoragó tar lear.

Óféarfaó an meáctaire oirigeaó uaró a beic i ngrá ceanntair iarcaig. Óféarfaóir rim na hóruigíte a óómlionagó a óiocraó irteaó ó grá páirt óén tír ó'iarraó éirc.

Nuair a óagann cladaiaó éirc irteaó ir minic óionn ceal bairraic agus ceal palann ar na ceannaóóirib, leigtar do'n iarca lobaó ceal learuigíte. Ófuir ar rceal ran do leigear aó rtorí mór palann ir bairraic a beic i ngrá baile iarcaig, agus muna mbeaó fonn ar na ceannaóóirib an t-iarca go léir a learuagó óféarfaó oirigeaó an meáctaire é óéanam. Agus óféarfaóe cómaóct fé leit a óabairt do don uair a beaó fonn ar na ceannaóóirib luaó an éirc a óearraó anuar tar pingin áruigíte. Óuró mór ir ba óáótraó an t-urraóar don iarcaire boóct é rim.

Ir anóeir ir ir náireaó an rceal é go ócaótar rior a cup go Sarana go minic ó'iarraó éirc—iarca a óáótar ar imeallfáirrigib na héireann.

Óionn a mbhabaó féim ag ceannaóóirib Sarana ar an marzagó agus rinne a óiolann ar. Óféarfaóe an t-oirigeaó ran a óoimeáó ra baile aó 'bíró' nó oirig fé óuram meáctaire a cup ar bum i bpríomócaóair na héireann. Óféarfaóe na hóruigíte do feólaó ag trill air. Óbair eile don meáctaire marzagóe ófáóail amuig don fáraóóar a beaó agaim ra baile. Dá mbeaó ar maóaltar féim agaim óféarfaóe coórom na féinne ófáóail ó'iarca na héireann, nó muna óraóóaire óféarfaóe an cómar do óiol leir an náiriún do beaó óiontaó. Do beaó neairt agaim cáim a leagó ar a óuró earráir rim ag teaóct irteaó annro. Do níumpeaó ran ceáóct óo, agus níoir óába óúinne beic ag imteaóct agus ar méar

in áir mbéal a gairn fé mar do bí cúpla bliadhain ó shin nuair a leas na púncáin cáin ar máicréil na héireann.

MARZADÓ D'IASC ÚR.

An t-iarc a gabtar leir an t-trálaer, úr a curtar ar an marzadó é. Is móir an cur riar ar iarcairib ceal leac oisreac, aet is meara 'nā ran fém earba caetám-lácta trāenann, mar is de dearcab t-riocētraenanna a bíonn gāba aise ar doncor leir an leac oisir. Is mīic ceal borcāi ar an t-trāen a fāzann an baile iarcais, a gur is mīic fōr an pīriomētraen imēigēte rul a t-āzann trāen na lazarōise irteac. Annran irēad bíonn gāba leir an leac oisir, mar muna gcuritōe ar leac oisir an t-iarc do beadō diomāirte mōr imēigēte air rul a pīoirēad fé an marzadó.

Dfuir pōimnt leac oisre t-fāzāil ra gēimēad aet tīs oisreac a dēanam le hé cōimēad. Nīor gāba aet bān do fērdteac, a gur uirge a rcaoilēad ar a fūaid nuair a tiorcāō an rīoc. Dā luigead a gēōbtarōe mar rin de ba mōr an cābair é.

Da cōir, aīn, go bfrēadtarōe oisreacān (pērrīgerator) a cur ar bun i n-gac ceanntar i n-a ndēintar trālaerēacēt. Nī baōgal nā go nōiōlāō fé ar fém. Pé rēal é is neamēnuaircīūnta an gnō beit a g tarriac leac oisreac ar bōtar iarann cúpla céad míle ó baile mar adēintar.

LEASUŠAD.

Tā máicréil na hlopuarōe a g buadōcāin ar máicréalāib na héireann rna Stāit. Easari gnōta fé ndēar ran, a gur ar nōiōis tā imntleacēt is meabair cīnn a g ēireannāis ar a luigead cōm maīt le cāc eile dā gcuritōir rōmpa bīibe gnōta a cur ortā fém.

Dēimō learuigētoirī na hlopuarōe na bīic do tōzād. Dīōnn na bīic mōra leō fém a gur na bīic dea g leō fém, a gur na bīic mēadōnāca leō fém. Dīōnn na bīic i n-gac bārrāile d'āon mēadōcāin, a gur is mōr an āir é rin don rīorāōir, mar nī gāba do beit 'ā mēadōarō arīr.

Ir móir an tapanlaéct é rím agur fear shuileánac ir ead an ríopaóóir, agur ceannócaíó pé barrlaile toísta níor túirce ná barrlaile n-a mbeíó an t-iarc caíte i ngeabal a céile mearcaíte mion ir gearó.

Bíonn an iomarca fúrtair ar ár learuísteóirib-na cum obair dá leitéro rím óo déanam nuair a tagann cladaíac éirce oíca, acé mar rím féim óo bhíú óóib a ruaimnear óo céapaó agur a ngnó óo déanam i sceart. Ir minic a buaófaíde go maíó leir, mar ní baógal go bfranfaó an t-iarc ar a lámab.

Tamall ó rím óo éiom daoine ar learuíacó náó raib puinn tuígrinc aca i gcúirraib learuíste. Óo caíteacó curó ó'iarc na héireann inra bhairrse in dímeirceá. Óo túg rím órocam in óo learuísteóirib na tíre feo. Da móir an éascóir é, agur éascóir a b'eacó é gur bhuirir é óo óorc, acé fíneáil éiom óo cur ar éinne a cúirfeacó cum ruabail iaró ná beacó learuíste i sceart, agur annran cómarca céirde na héireann óo cur ar gac barrlaile.

STÁIN-LEASUÍACÓ.

Ir móir an truaí náó fuil fíor agann cé an méro a caítear ar iaró ríamlearuíste gac bliacóam in éirinn. Caítear curó maíó gan amíar, mar ní ríopa beagnacó náó díolcar bórcáí réiróíní ir ríruic, 711., ann, gan tráct ar na bpaóam ríamíste a tagann ó Canaíveá. Tar ráile a tagann pé go léir agur ir leibíveacó an ríeal é go bhíil ró amíar agur rínn féim ag cur éirce tar ráile go raor. 'Díolaim raor ir ceannuigim daor' acá ag munnair na héireann. Óa mbeacó ríoraíó an ghnóca i luéct tionsrcaíl na tíre feo bhuirir óóib ríamlearuíacó óo déanam ar an oíveacó éirce ir óo déanfaó munnair na héireann féim ar a laígeacó. Níl don díaneólaígeacé ag baint leir mar céirde. Óa ótornuísteíde ar an obair rím in éirinn ní baógal ná go n-éireócaó leir. Ir fura go móir maríacó ófáíal

Don iarc r'táimleapuigthe 'ná 'ó'iarc na picealaic mar ní
b'ionn don g'oirteamar ann.

Tá beagán den obair seo 'á 'óeanaim i n'Daingean
Uí Chúire. Púncán atá i mbun na hoibre ann, agus cé
go b'fuil iomaídeacht roir é féin agus n-a ceannaicóirí
eile tá as éirge leir.

Ir móir an t'ruaig náic fuil beagán den r'táimleapuigthe
'á 'óeanaim i n'gac ceanntar iarcas in Éirinn.

Dá mbailiúgthe r'tocairgead b'fuilur an obair á cur
ar riuabal, mar ní t'eartócaid don inneallai corparaimla.
Coirte ir inead roigileam agus ile oibre agus roinnt
r'tánac,—b'rim a 'óteartócaid. Aic an fáid ir beid
earba muingine as muinntir na hÉireann ar a 'ótionn-
realtóirib agus an fáid ir beimid as b'raic ar an b'ear
tall ní baogal go n'óeanam puinn. Ní b'ionn an muingín
aic mar a mb'ionn an t-urruad, agus ir é an t-urruad
atá as t'eartail uaim, ruagaltar 'óitcáir a coruóca-
id ar n'óeanatuirí le coitrom cánaic ar an earraic iarcata.

an Ceilp.

Tá 'óitcáingal roir cúrraib ceilpe agus cúrraib
iarcas, mar ir iarcasí a b'ionn as gabail don ceilp.

Dá amdeirdeic cúrraí an iarcas ir amdeirí go
móir cúrraí na ceilpe. Ceannuigeann an coitciantaic
iarc aic ní ceannuigeann aic cómluadair fánaic an
ceilp. Dá b'ruig rim ir fura go móir fear 'óanta na
ceilpe do r'cuor 'ná an t-iarcasie. Ní b'ead le 'óeanaim
as an g'cuila cómluadair aic t'eac le céile agus an
luac a r'ocuigad eatorra, agus ní baogal go g'cuirde
cúca ná uacá.

Do bí obair den t'róit ran ar riuabal go 'óit le t'ri
b'liadna anuar, nó go 'óitac ceannaicóirí neamrpleadaca
ar an marraic. Tá 'óic b'ruim an tonna ar ceilp
mdu in aic dá r'unt roime seo. Do bí an r'éal ní ba
meara 'ná ran féin, mar do leis na ceannaicóirí oirca go
raib gléar aca cum an ceilp do mear. Ir m'ic do
g'eitride an r'ingim ab doirde ar ualac 'oi, agus do

cuirctiðe ríar ualac eile ar an teime céadna, daoríca damanta. Do ghebeaó ré an ríngim ab doiríde lá ar na báireac bhéirí, dá mbeaó an t-áó leir an bfeap gur leir í. Do bíoó an lom dá léirreíor gan don agó.

Níl don ríoc den obair a gabann le poí-torícaí na ceirpe 'á déanam in Éirinn. Ir móri an truaí gan, mar tá paróífeap éar na beartaib le fáílail arta.

Ir móri an truaí, leir, nac fuil luét na ceirpe do déanam, i gcumann. Do béaó neart aca annan, iad féim a coraint ar na reíoraírib.

BRADÁIN.

Má tá na bradán ag dul i ngannacúireacé rínn féim fé nveári é. Ir é do ceap muinntir na héireann nac ríab don cáil ag na Sarannaí cum coraint a cúri ar na haibntib a éus Dia dóib. Cantáil ir ead do deim na Sarannaí agur do marbúigeaó na bradán dá n-aihbéom roir gheimreacó agur ramraó, ba cuma iad a beir i réarúri nó gan do beir. Acé ní móri an tairbíte bradán i mbéal rceíteacéantte, agur nuair a marbúigtiðe an mácair do marbúigtiðe an rceíteacéant eóim maic. Ófás an obair rí na haibntte ar beagán bradán. Ba méara 'ná gan fóir nóir eile a cleacétaigtiðe .i. níin a cúri nran uirce, mar do reíoraó an níin an abá ar fáó agur a mbíoó innte.

Rud eile a déim a lán díoghbála do rína haibntib—do bíoó na trálaerí gaile ag ríe irteacó agannríoraídeacé ar béalaib na n-abann i nroícaóar na horóce. Do beiríoir leir an oírál ar na céadtaib bradán ra trlige dúit nac don iongnacó é má tá aibntte na héireann gan an oíreacó bradán ionnta ir mar do bíoó.

Cum dume do leigear ir é an rud ir gabtaraiíge 'ná eólar a cúri ar an ngalair. Tá a ríor agann ead tá bun or cionn le rína haibntib. Fáígar an leigear.

Ní móri a cornoóacó ré leabtaca rínn a déanam in aice gac abann, cloíde corantá a cúri leó agur ríri a

éur 'á b'raireadó. Scéit'feadó na b'raodám in rna leab'táca ran zo naodúpta.

1 b'pocáit an'ro ip an'púo in éirinn, ba'ntar an r'céiteaéctamc amac ar na b'raodánaió, a'gur curtar na huibe i m'borcaib' zo mbionn réit'leán uirce a'g zaóáil t'píota. Fástar an'ran iao nó zo 'ota'gan na b'puc bea'ga amac a'gur a'p'ao i n-a 'oiaró ran, nó zo mb'io r'iao láróir a n'od'icm cum iao 'o éur amac ar na mion-aióntiú.

Ip cor'taramáil an 'obair i r'm, mar ca'it'ar t'ig'te mó'ra 'o t'ógamc a'gur leab'táca z'm 'o 'éanam 'o rna b'raodánaió óóm ma'it. Úionn ré anaó'ian, leir, ar an mb'raodán an eocáir a b'pugaó ar. Úionn ré tinn a'gur anaó'mn i n-a 'oiaró. Mar r'm fé'm, tá ré 'e buaó a'g an t'p'ig'e r'm reocáir an r'céiteaéctamc náodúpta fé coráimc .i. ip fé'oiir na b'puc ó'ga 'p'feic'rimc zaó .lá a'gur a'p'e 'o t'ad'airc 'oóib'. N'i t'io'c'faió don nam'a o'p'ta nó zo m'beio láróir zo ma'it. Ip fé'oiir b'p'eit o'p'ta don uair a'gur iao 'o éur amac ar don a'dáimn. Ip m'nic a b'eir'tar zo h'ar't'rae'lia ip zo h'á'ir'puc iao. Cur'tar amac m'liú'm é'ig'm in aióntiú na h'éir'eann zaó bliadám. 'Oá n-aió'ig'eadó a 'o'p'ian ip mó'ri an plú'ir'e a cur'p'eadó fé ar b'raodánaió ra t'ir reo.

Tu'ig'tar zo b'p'uil aiónt'e ip cuanta ip imeall'p'air'p'ig'i na h'éir'eann a'gur ná'c puil a r'á'pugaó cum é'ir'e le r'á'gail ran 'o'mán b'fé'oiir. In áit zaó i'ar'ca'p'e 'p'fé'ao'p'ar'oe 'eic'ne'ad'ar a b'eit, a'ct a'p'e a t'ad'airc 'oon n'gnó a'gur an i'ar'ca'p'e'á'ct 'o r'ao't'pugaó mar buó é'earc. Eó'lar a t'ear'tu'ig'eann a'gur b'hibe o'ib'e a'gur m'um'ig'in z'no'ta—meap a'g an i'ar'ca'p'e a'p' fé'm a'gur ar an i'ar'ca'p'e'á'ct, a'gur meap a'gáimne a'p'—coráimc 'ó'lig'te a'gur ca'bai' 'ó p'ia'gail'tar, cae'tám'la'ct ar o'p'ieamám'c a'gur z'léap 'p'fá'gail, a'gur tu'ig'rimc a b'eit a'g na h'i'ar'ca'p'ib' i z'cú'ir'p'ib' enú'air'e'ium zo mó'ri mó'ri enú'air'e'ium ná'ir'únta.

• IASCAIRE.

Sean-Ceól na hÉireann.

AN SEAN-NÓS.

Is fada riar atá tagairt do ceól 'ran tír seo. Cuir áir rínreap rpreir ann ó túir. Tá reancur Éireann, roim teact an éireoin, lán de rcealaid i rtaoib ceoil. Do réir fire adaimám, bíonn amzil an Tigearna as rírfemim ceoil ar neam do Dia na Slióire. Deirtear i Saltair na Rann go raib an raogal go dian ar adam is ar éada toirc a mbeir go ceann bliadna san biaó cóir, san adbar teme, san Tigear, san ceól, san éada. Bíod ceól agus amánurdeact ar ríubal coitceanta i neamam Maca le linn Concubair Mic Neapa. Bíod ceoltóirde as femim as Cruacam agus luét cuarta as feiteam le biaó. Cuir Moiriac mgean Scoiriac, ríog Corca Duibne, an ceoltóir Crairtine go rí an rraimne cum Labrad Lomgre do meallad abate cúice. Díre feirceirne an cruirine do Com Roi mac Dáire is mó is bun le rceal de rígrcealtaid rean Éireann. Bí ollam re ceól ar luét leanamna Cormaic mic Airt. Níl don teóra le n-a bfuil de cur ríor ar ceol is cantam i rcealudeact is i bfuiludeact na réme. Cuir do Annála Ulad ríor i mbliadam a 634 ar bair dilealla cruirine, mac do da Sláme.

Léastar go mimic, mimic go mbíod ceól 'ran easlaip ó túir i nérimn, is tá beata na naoim mar ugdarar asann sur gnátae le manaaid tairteal na hÉireann, cláirreaca do beir ar iomcur aca sac áit dá nhabairóir. Tá bhuir rí bí ollamam ceoil na hÉireann is a n-amm i n-áirde ar fuir na hÉirpa. Tus Seairnúd naoimta ó mbéill cuiread do beir dearbairar furpa .i. Poillean agus Ullán, cum ceól do múmead dá mnáib ríagalta. O'rág Dungal móran leabra ceoil le huadact as leabar-

lain páib mar ar bunais ré, rcoil móir-éilí. U' é Maonǵal a bí i gceannar rcoile an ceoil i mamirtir na nǵaeðeal i San Gall an trát ba mó ró péim an rcoil rin. Ǵaeðeal eile dapað amm Tuatal a bí i gceannar na rcoile i n-a ðiaró. Bí cáil na rcoile rin i mbéalaib daine ar fuir na heorpa, agus ir ann a ceapað móir-curo de ceól na heǵlaire. Mar a céile, manaig ir ollamain ceoil ó Éirinn a céadómúim a gcuir ceoil do muinntir Alban agus breatan agus Sacran, móir-móir i nǵlairetib na nǵaeðeal. Tus ní na breatan ceoltóirí de clirte leir ó Éirinn timcheall bliadna a 1078. agus ir iad ro do céadcuir an Eirtearó do ar bun. Bíodar go lionmar i nÉirinn an trát ran. Cuirir Annála Ulad ríor, i mbliadain a 1110, ar feardomnac dall fear léiginn Cille Dara, iodon rai cruicireadta, d'éas an bliadain úd. Tamall i na ðiad ran duhairt Ǵearalt Caimbriem ná raca ré féim i dtír ar bit cruicirí de do cuirfead ré i gcomórtar lé cruicirí na nÉireann. agus duhairtar i dtaoib Maelruanaró mic Cearbail an cruicire dall do marbuisgead i mbliadain a 1328 i bpoðair an Rríre Seán Macfeòrair nár eualatar maí ir ná cloirrí de go brát a fáruǵad de timpire.

Da ǵnatac cruicire as cantain ir as réimim 'ran am céadna. Tá a ðeinnuǵad ro agann 'ran rceal úomnirtear i dtaoib ferolimí mic Crioiméann ní na Muimán 'ran naoimad doir. Scrib áair Ǵalileo mar reo i dtaoib na cruicite i bflóramt i mbliadain a 1581:—
 “Tusad an ǵléar árraró ro euganne ó Éirinn ar dtír do réir Dante. Deintear na céadta ceann aca 'ran tír rin, agus cúmtar go hálum ann iad. Tá eólar agus táitige as muinntir an oileain rin ar an scruit leir na ciantaib ir na ciantaib eile. Fíú amáin cuirir a macraimáil ar fuaideantar a ríogadta, ar a dtiǵtib puibrí de, ar a gcuir airtir, ar ǵac nro; agus ir é an fáct go ndeimir mar go ndeirir gur ríolraðar ó Dáití fáro.”

Tusann Ríreáir Stanaúirt áromolad do cruicire ó Éirinn a bí ar a luét airtne féim i mbliadain a 1584.

fochal coimhfeimim le gléar ceoil; b'ain coimhceastal le
 zut béil. I' eól dúinn cao i' aróibre ann ó'n míniúgadh
 atá air i nÁmra Cúilim Cúille: "Cánsaodar iarróm na
 pírlíde i'rim aipeadct, agus tuam molta leó d'ó, agus
 aróibre ainm an ceoil rim; agus ba ceól deaprcasgtheac é
 mar adubairt Colmán mac Lemín:—

"Lum as eólaib, uinge as diairnaib

. Cnota ban n-aiteac as cnotaib ríogha

Rigthe as Domnall doird as aróibre

Adann as connill, cois as mo coisilt re."

"Agus i n-aénfeadct do znídír an ceól rom."

Ainm eile ar aróibre do b'ead an ceapóz. Déanfaró
 maizdeana agus óza ulaó ceapóz do canadh im' timcheall
 zac tráthóna, a'ra fearboza 'ran rceal úo i dtaoib
 Muice Mic Dáto.

Bí trí nóra áiríte ceoil as na sean-ceóltóirib: bí
 an zeantraige aca i' an zoltraige i' an ruanttraige.
 Cúipead an zeantraige as minnce i' as záiríde daome
 agus d'fázaó ré za meadórac meannnac' iad. Caomte
 agus ceól bhónac do b'ead an zoltraige, agus ní annaib
 do cúipead ré daome as zol i' as pilead deór. Cúipead
 an ruanttraige luét éirteacra cum ruam, bí de éneartact
 ann i' de éomáct ruaimneara. Inniртеар dúinn i zCac
 Ruir na Ríoz sur "canaó cuil i' a'iríte i' ad'molta
 i n-azairó ríoz loélan i nDún d'peac'foluir Dealzan, agus
 sur fanadar rúo ann dá deapcaib zo polar trác éirge
 ar na bárac." Cúiríde leanbarde cum ruam 'ran
 sean-faozal, amail i' mar demtear anoir féin, i' mar
 déanfar zo deó, leir an ruanttraige, leir. I' eól dúinn
 ro ó rna rannaib do ceapad le Muirinn darab torac,
 "Codaíl ré ruanan ráime," agus a mac Fionn mac
 Cumail aici dá cup a coolaó.

Demtear tazairt zo minic do ceól eile dá n-éazmuir
 reo, 'ré rim an ceól ríde. Do réir tuairime daome
 rimplíde ceól é reo éloirtear ó'n dor ríde i n-am
 marb na hoirdce no am éizim dá leitéio. Ceóltóiríde

binne ír mó cloireann é; agus, dá mba iúro é go
bpozlumócaó ceóitóir fonn no porc de'n ceól agus
é féimim i n-a diaó ran, cperoro reannoame i ndúitcúib
áiríte fóir go mbeaó pé 'n-a luige dá dearcab, de
earba pláinte, go ceann ráite no níora fia. Ír beas
dúitais 'ran Saedeaictac san eaictia éigim ann fóir
i dtaoib an ceoil ríde.

Ruo eile: Dúoó cantain áiríte i gcómair zac rászar
oibre as ár rínreap cóim maic ír mar tá asainne. Uí
a hamrán nó a cantain féim as "cailín deap crúróte na
mbó," agus ní call a ráó ná dúoó cantain de úic ar
innaoi carra "an túimín lín." Dúoó

Ding deans dideapó, ding deans deapó,

Ding deans dideapó, buail rím, réro réo

no a leitéro as an ngaba. Da gnátaó luét rómair ír
treabta as reatgail; agus ír beas gnó nár bam ceól
no cantain éigim áiríte leir. Cuiréaó an filrdeact ar
don dul leir an gceól, agus éuaró filrdeact ír ceól i
bpeabap ír i míre ír i méro le coir a céile ó doir go
haoir. Dá cómarra ran tá rean-nór pé leit asainn i
i nÉirinn i gcómair amránurdeacta agus reanna; agus,
i n-amdeom zac reacta dar ceap na Saill cum ár
gceól binn dúitair do múcaó ír do cup pé coir, tá
"an rean-nór" pé féim inoiu agus beró pé féim, de
deom Dé, an faro ír beró uirce as rúc ír féar as fár
i ngleanntaib glara na banban.

píobaire an cúil.

SEAN-CEOL NA HÉIREANN.

AN SEAN-NÓS.

An móð nó an nóð rín ar an gIaóútar “An Sean-Nóð?” fé látaí, ní baineann fé le cúrraí ceoltóiríeácta i n-aon cor, áct amáin ar an trlize gceáona n-a mbaineann meacairíeáct le cúrraí ríiríeácta. Ceapann aður cumann an ríle an dán, aður aítíreann nó veireann an meacairíe é; mar rín, leir, íreáð ceapann aður cumann an ceoltóir a cúro ceóil, aður reinneann nó veireann an cruítíre nó an t-amhánuiríe é. Ir le hamhánuiríeáct a baineann an rean-nóð rín; aður ceáro fé leir íreáð an amhánuiríeáct reócar an ceoltóiríeáct. Tá cómaríeá annro gur beag a baineann an “Sean-Nóð” rín le cúrraí ceóil—do ceapáiríe ó n-a bhuil ríáiríe aður reiríóúta ag a bfuirmóðr aca ro a bíor ag tráct aír, náir éloiríeáð ríam cruít nó tíompán nó píb in Éirinn, aður náir máiríe ann rearíe ceóil a ceapáð nó náir reinneáð coríe nó poríe i gcóiríe iungce ná céilíre. Ruó níor tábáctáiríe, ’ná rín, ruó a ceapáiríeann dúinn go beáct ríleiríe an veiríeáct aá eatoríe .i. na hamhánuiríeáctíe do veiríe ann i na gceáoráiríe,—ma mílíríe bfeiríe—le céáð bliádam anuar, aður ní ríor dúinn guríe ceap dúime aca oíríeáð iríe aon fónn nuáð nó aon ríreanncán ceóil nuáðóéanta aríe reáð na hamríre rín. Tá mbeáð ceáro an ceoltóiríe aca, nó tá mbeáð ríoríeáct íoríe an amhánuiríeáct aður an ceoltóiríeáct ní ríuláiríe nó go gceapáiríe ceóil nuáð éiríe i gcóiríe amhánuiríe nua,—aríe gaeóilíe nó aríe véaríe. Áct ní mar rín táiríe. Níoríe óéan na reanamhánuiríeáctíe áct na ríuinn a ríuáiríeáctíe ó n-a n-aíreáctíeáctíe iríe a reanairíeáctíeáctíe rém a cóiméáctíe ón mbár. I n-a ceannta rín, do vémeáctíe na ríuinn

o'atarrugað agur do mearcað trí céile cóim móir ran
 ná féadaimís anoir a b'fíorbhunadóir a d'éanamí amac—
 cuir i gcár "Éamonn an Cnuic" mar atá fé ag an
 dtáir pádraig b'eatnað, ag Tomár Ó Mórda (Silence
 is in our Festal Halls), ag William Ó Maoiltuille (l. 208,
 History of Irish Music) agur ar a lán de leagtaib
 éasraimla eile; "Eiblin a Róm" ar a b'fuil cnota
 éasraimla curta ríor ag Carl Hardebeck, ag an
 dtáir pádraig b'eatnað, ag Tomár Ó Mórda; "An
 Cúilfionn" ar a b'fuil leagtaí fé leit ag an n'Doctor
 pádraig Mac Seóige, ag Sir Charles Stanford, ag
 Seóire Petrie, agur ag Tomár Ó Mórda; "Spailpin
 a Róm" do ríor Carl Hardebeck ar a málairt de
 ríge ar fad ón tríge na b'fuil fé ríoróta ag an dtáir
 pádraig b'eatnað; agur tá na céadta eile díob ann
 nað féidir le héinne ir dóca, dá léigeannta agur dá
 éirte é i gcúirai céoil, a ráð nó a d'eimniugað dúinn,
 cia aca leagad do b'fíorbhunadóir d'áon éann aca ar
 dtáir. Ar a fion ran ir uile railluigeann fé dáimra
 go b'fuilmís ag cur an iomairt r'péire ar fad, fé ládair,
 inr na reanaimhánuróte agur i n-a gcuro ceoil, ran am
 gcéadna go b'fuilmís ag tabairt ár gcúl leir an b'fíor-
 fean-nór do éleact ár rinnreap cóim fada riar le fé
 Concubair míc Neapa, b'féidir; agur o fím anuar.
 D'féadfaimís a ráð, go dtí go dtug Bunting craitirí
 na héireann le céile ra bliadain 1792, i mbéal
 Feirroe.

Cao é an rean-nór fím? Cá b'fuil a tuairic le rágal?
 An t-aon cunnar amáin atá le rágal air ir i rean-
 litirdeact ár rinnreap a d'féadfaimís teact ruar leir.
 Do bí anaimear ar fad ag ár rinnreap ar filrdeact
 agur ar ceol, agur tá anactráct ra treanlitirdeact ar
 cúirai ceoil agur gcá ar baim le ceáir na ceoltóirdeacta.
 Cuirreao ríor annro an méro dí a baineann leir an rean-
 nóir fím do éleactairí, cóim maic agur d'féadaim
 teact ruar leir. Deir Eogan Ó Comhairde gur ab é an
 cunnar ir áirra ar gléar ceoil do fuair re ra trean-
 litirdeact ná an gíota ro tíor do baim fé ar lámhreibhinn

inr an Druithir Mureum ma raið cup ríor ar Cāt Māige
 Tuirpeað :—

“Loutur a nðiaio na fómoiað ono iug acar an
 Dagouu asar Osmā ar craitire an Dagoua va
 ponucrao leo, Uaitniu a ainm. Roraðao ierum a
 Sletteð amboi Dpear mac Elatan, acar Elatan
 mac Delbait, irann voi in crot for an ffraiðio.
 Ippi incraitrim ar a nenaire na ceola connarofog-
 rairoretor tria ðairm conðeðart in Dagoua in tan
 atberc anpofir. Tair Daurouabiao, tair Coircetar-
 cuiri, tair Sam, tair ðam, (tair imbole a) a beola
 crot acar bolg acar buinne. Dā nainm ono batari
 for an crait rim, i. Duroabla acar coirceth-
 arcuiri. Doluro an crot arfan ffois iarām, acar
 marðao. IX. mar; acar tanuice docum an
 Dagoua; acar repainnre (?) a tréaoi for aimmithir
 craitiri doib. .i. Suantraigi, acar ðenntraigī,
 acar ðolltraigi. Seapainn ðolltraigi doib con-
 ðolrao a mna ðeariáca. Sepainn ðenntraigī doib
 contibriot a mna acar a macraith. Sepainn
 Suantraigi doib contuilreo an trluarð. Ir ðereð
 diepl tar atpiur plān uaruib cia ma ðail a nðom.”

San airtreugðān rim vo ðéan Mpp. Nutton ar Tāin
 Os Cuaigne rá cup ríor eile ar an peandeoil céadna.
 Nil an treanðæoðilg le fáðail asam, asur caitrð mé
 m' innrint féin a cup air ón mbéarla.

“Do tarraing an céao craitire a lám tar na
 téadaib, asur vo feinn ré an ðolltraige ðólarac
 ðubríonac; asur tar éir a cloirint ðóib ð'éas
 ðáiréas ðfearaib ðleirðbe le huaignear asur le
 ðuaricear éioðe. Do tarraing an ðara craitire
 a lám tar na téadaib, asur vo feinn ré an
 ðeantraigie foilbir ðóib, i ðtréo ður imtíg a
 mbíon asur a ðtromaðioide ve na fearaib ma
 timceall le neart doibhir asur ruaircir, asur ður
 cóimðairigeðar le hátar asur le tógail crioðe.

Do táinig an tríoimad cruicithe cúca agus do feinn ré an Suantraigse, a bí íreal doibinn le cloirint, agus táinig ruaimnear agus riotcán éroide agus ráimcōrlad ar na rluaisctib zo léir ar cloirint an tráirceoil rin doib.”

Tá porcéal, leir, ag baint leir an “Táin Dó Cuailgne,” a bfuil tráct ann ar cad ba príomóúir leir na trí ceolta rin .i. an Soltraigse, an Seantraigse, agus an Suantraigse. “Táin Dó Fraig” ír terdoiol don porcéal ro. Do cuairt Fraig zo Rát Éruacain cum Fintóabar, .i. ingean d’ Oilioll agus do Meadó, d’ iarradó mar bándéile do féin. Do tug ré tríúr cruicirí leir ma téannta cum ceoil a déanam don gcomluadar. Seo mar a cuireann an seanrcéal ríor ar na cruicirí agus ar a gcuir ceoil:

Sendib daib iaram co n-ardatar da fer dec do munntir Aililla, acap Meoba lacae acap toirri. Ba cam tra in triara, acap ba bint an ceol do ionrad; acap badar h-etri meic hUithni annrin. Iriad tra ro in triar uirpotic arberar, eodon Soltraigsi, acap Seantraigsi, acap Suantraigsi. Tri derbhriatari tra in triar pai. Defint a riodaib a matair arriur. Acap ír dim cheneolra repaint Uaitni cruit in Dagoái; acap ír de ainmrischir a triur. In tan pobai an bean oc lamnad ír antro rentrem in éruit. Ora bai iaram inbean oclomdad ba gol acap maiglee la gúire na n-ídan itorad. Ba sen acap gairi acap failte ar medon, eodon ar imtholtain mda mac do bheit. Ba ruan acap ailgine ara bheitce in mac deromach, eodan ar triume na bheitu; conad airi ro hammrisgeó triar (trian) in chiul oib. Do dupais iaram inboand ar an ruan. Arriur fíru olri do tri meic a Uaitni arriomrin olri do éri maccu a Uaitni lan brioča ro bich fele, eodon Soltraig acap Seantraigsi, acap Suantraigsi, ar ferait rceo mnasib da taerod la Meob acap Ailill adbelad fíri la cluar n-gléra doib.

Ma tuigimíó i gceart é, ír móir an páram aigne, ír iongantac an t-aóbar mórtair dúinn é, an méio reo eólar atá le págail i reanlitrióeac na nḡaeóal. Agus ead tá le tuigrint agann ar? Ar an gceáo dúl ríor, éimíó gur ab gnátnór nó convention a bí ag na reanḡaeóil, na trí ceolta ro a beir ḡá reinnt aca, agus ar an orouḡad céadna dóib, leir i gcomnuíóe .1. an ḡoltraige i uoraó, an ḡeantraige ina óiaró rin, agus an suantraige mar óeire. Ír ar an noul rin amám atá ḡac don cúir ríor orca dá bfuil le págail írna reanreóaltuib. Sin é an céáo taob óe. Seo taob eile .1. naó ríor dúinn an t-am ná cleacótaróe ceol in éirinn. In ḡac poinnt óe rna trí reanpoinnteanna a óemtear dáir reanlitrióeac tá anaórác ar ceol, agus tuigimíó go roiléir go raib árómeap ag na óaome ar ceól agus ḡac ar óam le cúrrái ceoil. Tá ran le taóairt pé nóear ra poinnt ír árra dá bfuil páḡca agann cóm maic agus atá in don poinnt eile—níor reair, b'féoiri. Ní beadó pé óe óánaróeac ag doimne pé láóair, ír óóca, a raó náir óam na reóalta árra rin leir an raóḡal a bí in éirinn i óraó poim áimriri óríort. Na reóalta a bfuil tráóe ionnta ar pé na nóeíte cúir cúrrái na haimrime eíot nuadó orca b'féoiri; acó, bíóó gur cúir, ír fuirir a tuigrint ó na reóaltuib péin, a rimplióeacóe agus árracóe a móó reóal ó'imrirt, go mbaineann enáma na reóal leir an reanraóḡal ar fáó, an raóḡal a bí ann na céadta bliadain ír óóca, poim óeacóe míleó agus a rluasó go héirinn. Óo b'féoiri náiró ionnann an óruic a bí ann an uair rin agus an óruic a bí ag Toir-óealbac Ó Cearóballám, abair. 'Sé ír óóeige náiró ionnann. Acó, cé náiró ionnann péin, óo b' ionnann an meap agus an rmaomead a bí ag na reanóuróóib a óeap na reóalta rin agus ag na rili a táimis na nriaró.

Óo cum ḡiolla Óríóe Mac Conmíóe, nó ḡiolla Óríóe Albanac, óán mar ḡeall ar óruic Uí Óríam, a tárla in Albain le n-a pé péin (1180-1250?). Seo mar a tráóeann é ar an ḡeíruic—

“Ταδμορο εὐζαμ εφuit mo μίος ζο ττρειζim,
uirpe m'imfniom̄ a b'pón va bums̄ vo òume pe ζλόρ
an érhoim̄ cumruide.”

Τυζταρ πέ νδεαρ cionnur a veipeann πέ ζο βφέαδραὸ
òume a b'pón vo éppeizim̄ ar éloirint ζυτα na εφuite
òo—òipeac πέ μαρ vo éppeizeadap na fomópaiz̄ a nzoι
αζυρ a mb'pón, αζυρ vo topnuizeadap ar ζáιμυδε ar
éloirint ceoil an Όαζόα òóib̄ παò ó.

Αηηραη τπάεταη πέ ar an τέ ζο mba leip an éruit—

Αη ταν vo ταιζλεαὸ a lám̄
a naòbuiv̄ éiúil ζο cómlán̄
a n-opnaò leabap mìn mór̄
vo beanaò òim̄ ar nòobpón.

Caò é an paζap ceoil rin ar a òtyζann πέ
a n-opnaò leabap mìn mór̄
ac̄t p'ioi ζuanτpaiz̄e ceoil.

òo beanaò òim̄ ar nòobpón—ceol òoibim̄, ipéal,
p'izeac a βéappaò ruaim̄neap εpoidε, pápaím̄ éuirp αζυρ
aizne, αζυρ pám̄còvλαò vo n-a luéc éiriz̄. Αηηραη
leanann πέ òe

εφuit 1 òpuaim̄ ! bim̄ a noipζám̄
pe nuéc b'pleiz̄e b'pionnz̄ Δb'pám̄
ó, βéanaò p'uaiz̄ ζab'paim̄ ζloim̄
apζaim̄ τpuaiz̄ ar na téadav̄ib̄.

òo bí εφuit eile ar peac'pán ó òume eile òen τpiv̄
céadna, leip, αζυρ peo curò òen òán a céap p'ile ζan
aim̄ μαρ ζεall uip̄te:—

Ceoléap rin a εφuit mo μίζ !
p'om̄ éuir̄ a p'om̄ p'ianpa vo téo ;
p'uaiv̄ naéap paobaò mo εφut̄
òo cuala vo ζut̄ òoò ζlép.

Ip̄ é an tuapim̄ céadna ac̄á aiz̄e-po αζυρ a bí αζ luéc na
peap'céal leip.

ζianpa vo téad a éuir̄ buaròpeaò opim̄ òveip̄ πέ ;
αζυρ ap'ip̄

Ír beas náir raobad mo éire nuair a cuala me
do gúit, uair do gléarao.

Ná íonnann riu asur an treantuarium atá i dTáin Dó
Éireoisé

asobelaó riu la cluar n-gléara doib ?

File eile a máir tuarium bl. a 1500, ceap ré dán ar
éireit leir, asur reo curó de—

Ná deim dearmad don Chraoib Chiuil
Deas cláruíde, tírim, éaisiur
Uallanac bog-foctac, bin
Ír ruanan cooalta óintinn

Dáitíó dam an lipic loinneac
Eangac, eadtoct, iozlannac
Niam sreanta faoairte ar foó
Téroleabair, tocaite tiomcol

An tan adéiu an cláirreac ceaprac
Donnrzáileac móir, mínleargac
Fa srotofeirg rúimí mo méoir
Do bhoróuis in intinn daiméoin

Sur rinnioó linn éire coir fóir
Dfírrinn mo méoir bfréir sroó
So tírim, tiug deantac, trom
Sileac, éiremeac, coérom.

Féac mar a ainmigeann ré an éireit
Uallanac bog-foctac, bin

ar a bfeadfaide an Soltraige Dubrónac do feinnt ar
feadar an domain, san ainmar, do ceapra: Asur ma
teannta riu—

Ír ruanan cooalta d'inninn. Díreac ar nóir an
treansuartraige, ná deapra? Asur ma óiaró riu ír
uile

Do bhoróuis m'inninn d'aiméoin sur feinnioó
linn éire coir fóir dfírrinn mo méoir bfréir
sroó.

fé mar a d'ubhad i reanrcéal éigin eile—

Dá mb'é go raib a ádair agus a mádair rinte marb le n-a coraib as sac fear díob, ní féadfaó fé gan gáiri ádair a déanam, ar éoirint an ceoil rin do.

Mar rin ipeadó d'fan na rmaointe céadna as munnair na hÉireann ar fead na gcéadta bliadain ar ceol agus ar a cómáct, ar corp agus ar aigne an duine. Cé nac ainmnigear na reanceolta as éinne aca ran a bfuilim as tagairt dóib anoir, is pollur gur ceolta dá rašar ran a bantrode ar an gcruit le linn na b'fili reo atá luairte asam tuar .i. ó 1200 go 1500 abair. Aet tá veimniugad fé leit asann gur máir na reanceolta rin go dtí i b'fad níor giorra dáir n-aimpír féin 'ná rin. Tar éir báir an Céarballánaig ra bliadain a 1738 d'ubairt Cormac O Concubair ó Véal áta na gCarra mar mólad air agus ar érumnear a ceoltóiréadta gur fáruis fé ar a dtáinig poime i dtí gnátceoltaib na nGaedal.

Munab é go raib na trí ceolta rin dá gceadta le n-a linn féin, cionnur a déarfad O Concubair gura "gnátceolta imearc na nGaedal" iad?

D'éadofad duine ceol Uí Céarballám a poimnt do féir na dtí reanceolta féin, leir, .i. na "Pléarácá" i n-aon poimnt amáin rašar Seantraige, na fuinn is d'ubrónaige ar fad, mar atá "Subáilce Uí Céarballám," "Marbna Toirdealbaiš mic Donncaóda" agus a leicéir rin mar Šoltraige agus curd eile díob, atá go ráim, mall agus go fíorbinn, mar atá "Réalt na Marone" mar rašar Suantraige. Ní bead aet caoleuro págta lafmuid asat ná féirteodad le haon ceann de rna trí reanceoltaib:—"The Princess Royal" abair, agus an t "Amrán buada" atá as pátrais mac Seóige in Oib Iuph Muric ano Folk Songr, uimír a 279; nó "Miceál mac an Báird" uimír a 448, agus "Šiolla Dub ua Šlamháin" uimín a 450. Fuinn iad ro atá

anabhríogáir, anaíunneamháil ar fáil, áit san iad a
 beir roibhí a ndóitín i gcóir Seantairge, ná malltíeró
 a ndóitín i gcóir Suantairge.

Áit tá níor mó 'ná ro le tabairt fé ndear aghann rna
 romplaib rin romáinn. Ir féidir linn a tuigint ón
 gcuiríor ro náir bhíomtúir ceoil na héireann an ceol
 árra ro atá luaidte ra treanlitirídeáit. A contáirída-
 ran ar fáil. Ní fuláir nó go raib ceoltóirí na héireann
 tar éir cuir an ceoil do éarctúgáil, ásur a fíoranam
 do tuigint rar a bhéadaróir an roinnt do déanam de.

Do feinn fé na trí ceolta ó n-a amnigtear
 an cruithne.

Sé rin le ráil go raib fé ar cumar an cruithne don
 ceann de rna ceoltaib rin do feinnt nó do ceapáil
 nuair a beaó gáda le n-a leitéir, ní hamám do réir
 tocta nó raéta a éiríde féin, áit do réir a intleácta
 ásur do réir nóranna a éiríde bhéadaróil fé é déanam
 leir. Céim móir ar ágaró i gcuirí ceoil ag na rean-
 gáeil do b'eaó é rin, buaó nac fíor dúinn a beir ag
 don dteann eile ar dhruim an domáin. Ealaída fé leir
 íreáil an ceoltóirídeáit ar an gcuma ro—gurr luáa ar
 fáil an baint atá aige le haon iud taob amuic d'áigne
 an duine 'ná mar atá ag don ealaída eile. Nuair ir
 mian le fíle, nó le péintéir, nó le rnoigtóir, nó le
 héinne eile d'áor dána an domáin, a éirí rmaointe
 do noctaó, réadann fé na iudáil a bhíortuigean a aigne
 ásur a éiríde do tarraingit irteáil ina éirí oibne,
 ásur iad do ceapáil ór comáir ar rál nó dáir
 n-intleáit irteáil. Cialluigean focail an fíle iudáil fé
 leir, gáil don focal nó gáil don ráil dá réiríobann fé,
 ásur tuigimíó bhíú na bhocal, ásur éimíó cao tá ag
 rpreáil a rmaointe ann. Ar an gcuma gceáilna, pé
 iud ir maic leir an bhéintéir, pé áit, nó pé duine tuáin
 fé irteáil ina éirí oibne éimíó gur fear nó bean
 nó reanárleán nó tioró nó cao atá i gceirt aige, nó ag
 an rnoigtóir; na iudáil reo a tuáin fé or ar gcomáir
 míuigean ríad bhíú a rmaointe ásur gluairídeáit a

aigne, toirce go scialluigean sáe ceann díob ruo éigim
 taoú amuic dá aigne féim go bfuil eolar aghann air
 ceana. Cuir i gcár an clárdeam i lámh Sam Seóirre do
 cum Donatello. Muna mbeaó go dtuigimid ceana féim
 cao i r clárdeam ann, aghur cao cuige é, aghur a rciat,
 ní tuigimid ar don cori cao do bí in aigne Donatello.
 Aghur i r léir dúinn, leir, ó n-ár raozal féim cao a cial-
 luigean an féacaint cáilma rin ar aghaó i r i rúilí an
 naoim. Munab é, ba raoar in airce do Donatello a
 cur oibre an tuar ran. I r féidir leir an bpile, com
 maic, na ruoái a corruigeann aghur a bhorruigeann a
 aigne aghur a éiride a cur rior tuid na roclaid atá
 ollam ina éoir ag na daomib coitcianta ceana féim.

Ué, a 'liréir óig mo éiride
 Iré do bár atá rí 'caoirdeó
 Iré do beir an lá 'na oirde.
 Iré do-beir an cumair ar daomib.

Aghur air

Ní leanfaró ré an ríad go deiró
 fá gleanncaib duá, ná rleibtib ceóiró
 Ní élumfeair a adair go binn á réirdeó
 Ná sué a sádar ar beinn an rleibte.

A lám bhorntac go rann 'ná luige
 A éiride meannnac maró san bpiú
 Síol na rcurad aghur caia na mbáro
 Seair na rceolrad canar go háro.

Nó mar cur rior Milton cur a bpió

For so to interpose a little ease
 Let our frail thoughts dally with false surmise
 Ay me ! whilst thee the shores and sounding seas
 Wash far away, where'er thy bones are hurl'd
 Whether beyond the stormy Hebrides
 Where thou perhaps under the whelming tide

Visit'st the bottom of the monstrous world
 Or whether thou to our moist vows denied
 Sleep'st by the fable of Bellerus of old
 Where the great vision of the guarded mount
 Looks towards Namancos and Bayona's hold.

Míngéann an fíliúeáct, nó an péimtéipeáct, nó an trnoig'úoipeáct *a bhíís féin trío na iudaí iapaéta a tugtar irteac inni. Ní mar rin don ceoltóipeáct. Ní féoiú leir an gceoltóir don iudaí iapaéta a éabairt irteac. Is éigean don ceol a bhíís agus a ciall a míniúgáó uairó féin. Níl don "foelóir" fé leir ag baint le ceol. Ní cialluigeann don nóta ná don rreanncán ceoil don iudaí taob amuic de féin; ní baineann fé le gnáct'paogal daome fé mar a baineann focail na bhíli nó rígiúirí an péimtéara nó an rnoig'úoia, leir. Ní féadpaó an ceoltóir a cup i n-uáil úinn go bhfuil fé ag iarraíó corc a cup le n-a cúro rmaomte dub-rónac, fé mar a déanann Milton. Ní féoiú leir a ráó linn go raib lám bhronntac ag an bhéar maró, nó go bhfuil an lá i n-a oiróce, daí leir, ó d'éas fé. Cionnup a éarbánpaó fé úinn go mbíó a éara ag reilg ar an rliab, a gádaí le n-a éoir, agus a adairc 'ga feinnt go binn aige? Ní féoiú leir néallta na rpreire nó doiréadaí na hoóce a éarriamgt irteac i n-a cúro ceoil éum a éarbáint úinn caó a cúipeann bhón nó átar éoióde air. Níl don iudaí a éabruigeann leir áct amám fuaim agus ghuaipeáct a ceoil agus is éigean dá luét éirteáéta ciall a rmaomte agus ghuaipeáct a aigne a tuigint ón gceol féin, ó na fuaimemnaib doúigre a baintar ar téadaib maróéta. Cionnup a déanfar rin— cionnup a cuirfar ciall le haon iudaí dá leitéro. ná cialluigeann don níó uairó féin? Seo mar a éráctann Charley Lamb ar com' deacair agus a bí fé do féin ceol a tuigint:—

"To music the ear cannot be passive. It will strive—at least mine will—spite of its inaptitude, to third the maze, like an unskilled eye painfully

poring upon hieroglyphics. . . . Words are something ; but to be exposed to an endless battery of mere sounds ; to be long a-dying ; to lie stretched upon a rack of roses ; to keep up langour by unintermitted effort ; to pile honey upon sugar, and sugar upon honey, to an interminable tedious sweetness ; to fill up sound with feeling, and strain ideas to keep pace with it ; to gaze on empty frames, and to be forced to make the pictures for yourself ; to read a book *all stops*, and be obliged to supply the verbal matter ; to invent extempore tragedies to answer to the vague gestures of an inexplicable rambling mime—these are faint shadows of what I have undergone from a series of the ablest-executed pieces of this empty *instrumental music*.

— Sin é an fuil is mó a d'éanann an d'eigilt rois an ceoltóir eadct agus na healaðna eile, ná fuil ann a dt "sound and fury," agus suir éigean ciall agus méarún a baint ar rin.

Nuair a tornuigeað ar an bfilid eadct, nó ar an bpéimtéir eadct, nó ar ann d'rámar eadct do ceapad, do bí raðar "foclóra" ollam roim pé as zac tume aca—raðar hieroglyphic, d'éarfa, a míniげað gluaireadct aigne an ceapadóra do gnátdaoimib. Ní raib ar "foclóir" rin as an gceoltóir, agus ní fóir, agus ní beir do deó. De d'éim Wagner iarriadct ar a leitero d'oirbriugeað ar rliuge pé leit. Bíonn rtreanncán pé leit i gcóir puadái pé leit ran norámar eadct aige rin, agus nuair a luairdair don ceann de rna puadab rin ar an aróán, cloirdair a ceol péim ón "orchester." A dt baineann rin le ceol d'rámar eadct ; ní baineann pé le ceol "neamrpleadac." Do b'éigean don gceoltóir a curd rmaointe do noctad tré n-a curd ceoil, a dt do bí air, leit, ciall an ceoil a míniげað tré an gceol péim. Do cairpead pé a ceol a ceapad agus a cumad ar an rtrliuge rin, do mbead pé do roiléir rocuigre, do mbead

ann iud níor fearr, níor bhíogmháire, níor éiríeádaige ná rhabrodia nó ráiméir ceolmáir. Do bí ari an foctóir a bí in earriam ari (nó reirf éigim in a ionad) a céaraó— an obair céaraona a bí ar na daome a céar agur a cum teangtaáa an doimain, áct amám sup bam gac focaí dár céaraóar-ran le iud éigim fé leit taob amuic d' aigne an duime, nó le rmaomeaó fé leit irctiá ra méom nó ra ériode, agur nábameann don ait ceoil le haon iud áct le halt eile de féim, agur ná cialluigeann fé don iud fé leit taob amuic de féim. Do bí cloca an tige a bí le tógáil ollam roim fé i gcóir an file, nó an péimtéara, áct amám iad do tógáó ir do deirgáó ir do foctóirgáó doiréir gluaireácta a aigne, crumnear a tuigriona, nó tocta a ériode; áct do bí ar an gceoiltóir, leir, na cloca úo do gearraó amac ar an gceoiléar, iad do gheannaó agur do cumáó i gcóir a cúro oibre, agur iad a cúr le céile i dtreó go mbeaó gac don ceann aca ran áit ab oireamháige di. Do bíair corp marb na bhuameanna a bantair ar téaraib nó ar úirliuib rriáir agur admaro—an corp móir rim atá gan beaá, gan beoááct, gan rrioiaró gan anam—do cuaróac agur do fáoáruáó agur bhíá agur éiríeáct, fuinneam agur mipeaá, toct agur raáct a méom ir a ériode féim d'análuáó irteaá ann i dtreó go mbuo iud beomáir, rrioiaróeamal, corruigáe a beaó ann in ionad cuirp lais, marb gan bhíá, gan éiríeáct; do b'éigean do rrioiérot agur deaácuima do cúr ar an alp marb rim gan érot, gan moáct; in don focaí amám do bí rrioi-éruáruáó le deanam aige, fé marí a deirtarí ra úiobla

Ar dtúir do bí corp an ceoil pollam, gan moáct agur d' oibruá rrioiaró an duime (i. an ceoiltóira) tmu.

D'rim é an cúir, ir dóig liom, supab é an ceoiltóiréáct an ealaáa ba deiréannaige a táinig cun cinn ar móir-poinn na hÉóipa. Má bí ar na hoibruáctóirí eile a gcuro bhíci a de nam, do bí ar na ceoiltóirí, leir, adbar a

mēric do iolácar, fé mar a bí ar na sean-ludaisib fan éisipt fadó, roim̄ dul amac̄ ra b́faraé doib. Níor tórnuis̄ fé an ceoil i sceart fan Eórpais go dtí timceall bl. a 1600. Do bí ceol dá cleactaó ann roim̄e rin san amhar, ac̄t níor̄ ceol “neam̄pleadóac̄” é; ní raib̄ ann ac̄t adbar cabruis̄te le drámardeact, nó le firiúdeact, nó le iud éisim i b́ruim̄ tearbántair puiblróe a bíoó aca fan am̄ rin. Ceol Spesópa, ceol Sam Pilib Néri, ceol na heaglaire, an ceol “tuatac̄” rin a bíoó ar riubal as na mionflaitib fan Iodáil cum rmaom̄te an pobuil a coim̄eáó ó beit̄ as caraó le ceirteannaib̄ polait̄ deacta—ní raib̄ i n-aon ceann aca fan an fíor̄-ceol rin, “murik̄ reibrtanóis̄” na nSeapmánaé go b́ruim̄ as tagairt̄ do anair; ceol a bantair ar téadaib̄ nó ar aon úirlir ceoil eile reochar an sué d’aoim̄a, asur san bacant̄ le ham̄ánuiúdeact, ná le rcealuirdeact, ná le drámuirdeact, ná le haon iud eile Iarmuic̄ de rna fuaim̄eannaib̄ féin.

Nuair a tórnuis̄eáó ar an sceol “neam̄pleadóac̄” d’ oibruis̄eáó do bí fé na n-ealaóma eile fan Iodáil críoóruis̄te. I n-am̄riri Úante, timceall a 1300, do tórnuis̄eáó ar an b́firiúdeact, asur do maip̄ Siotto fan am̄ céatna. Ó Venetia, ir doóca ir mó ra d’fár fois̄gniteópaé na hIodáile, asur ra treanaim̄riri ar fadó, timceall a 421. Nuair a d’éas Michel Angelo ra bliadóam̄ 1564, táinis̄ deire le fé na b́reim̄téirí ir na b́fois̄gniteóirí ir na rnois̄góirí móir. Do b́é rin deire aim̄riri na healaóna ba mó clú asur cáil dáir cleactaó fan Eórpais ó aim̄riri na sean-Špéasac̄ anuar. Do bí an ceol clairdealac̄ féin tar éir teact̄ cum cinn an uair rin, asur do b́í rin an ealaóba ba deireannaige a d’éir̄is̄ fan Iodáil. Do ruis̄eáó Monteverde timceall 1566, Schütz 1585, Cavallo 1600, Capriccini 1604, Lully 1634, Corelli 1653; asur do b́íad fan na d’aoim̄e a tórnuis̄ fé ceoil na n-úirlirí.

Tuis̄im̄to ar an méir̄o rin sur rparri a tuis̄ na sean-Šaedil náóuir̄ an ceoil, asur an dlutbamt̄ ac̄a as̄ge le hanam̄ an duim̄e n’á aon dréam̄ eile ar d’ruim̄ an doim̄am̄.

Ní fíor dúinn an maib an meas céadna, nó an tuigimint céadna aS na sean-*Shéagaid* féin agus a bí aS na sean-*Shaeóil* ar ceol agus ar céadna an ceoltóir. An fínn-*rcéal* rin do ceap na sean-*Shéagais* ar *Oirpheus* agus a *Lyna*, tearbáineann rin dúinn com beas agus a tuigeadar comáct an ceoil ar anam an duine. Ní maib fé ar cumar *Oirpheus* a *déanam* aet *gac* don nio a *cloirfead* a *curo* ceoil a *meallad*, i *otreo* go *leanardir* go *leir* é, ní hamam rin agus mná, aet *beirtois* an *ráraig*, cráinn na *coille*, agus *cloca* na *talman*. Do ceapfa ar *otuir* *bfeidir* náib *feidir* comáct ní ba *treire* ná ran a *beit* ann: aet ar *féadant* *irteac* go *zéar* ra *rcéal* dúinn *éirimio* nac *amlaio* aetá. Na daoine a ceap an *rcéal* rin nioir *tuigeadar* gur *bain* don comáct eile le ceoil aet *amám* comáct a *binnir*. Nioir b'feidir *leir* na *beirtoisib* *éisciallta* ran ná *leir* na *clocaib* *marbta* *balba* a *malairt* de comáct, a *tuigimint*, dá mbead fé ann *féimig*. Agus níl don iud ra *rcéal* a *cuirfead* i *n-iúl* go *maib*. Níl *focal* i *otaob* gur *cuir* an ceol *traoidaecta* rin don *atarpuad* ar a *luet* *éirteacta* ná go *otáimig* don *corruige* *aigne* *oita* *toirc* é *cloirimint*. Do b'ionann *leó*, do *féir* an *rcéil*, an ceol *diaa* rin agus an ceol *iongantaet* eile rin do *meall* an *seanmanac* ó n-a *cill*, agus do *coimead* ar *fead* *céad* *bliadain* é aS *éirteact* *leir*, agus aS *riormáctnam* ar a *binnear*. Aet ní hé an *binnear* an *buaó* ir mo *atá* ra *ceol*. An ceol ir *éirteactaige* ir ir *fuinneamla* ir *minic* a *bionn* fé *lán* de *zéire* ir de *feirbe*. Cuir i *scár* *anauro* de ceol *Beethoven* *mar* *atá* an *céad* *point* den *cúigmáó* *Sinfonia* *Erdica*, nó an *céad* *point* den *cúigmáó* *Sinfonia*, *curo* den *Hammer-clavier* *Sonate*, nó an *céad* *point* den *Sonate* *deireannac* (*Op. 11, C. mmoir*). Agus an *point* *deireannac* den *cúigmáó* *Sinfonia*, ní le *binnear* a *fuama* a *corruigean* fé na daoine a *bior* *gá* *cloirimint* aet le *fuinneam* agus le *rárcómáct* a *gluairéacta* i *otreo* gur *léim* *sean-*raigtoirir** *ruar* *nua* *cuala* fé é, agus gur *glaoio* *ór* *aro* "L'Empereur, L'Empereur." Sin é an *buaó* ir mo

Já mbaineann le ceol, an comáct atá ann cum anam agus aigne do corrúige ip do bhorúgadh cum ádair nó cum b'póm. B'ím é an iud náir éuis na sean-ghéasais; agus b'ím é an iud céadna do éuis na sean-ghéadil níor fearr ná mar do éuis don oream eile dá bfuil ar eolar asainn moiu. Agus do b'ím é an fá, dar liom, gur cumadar an cunntar rin a b'íod aca ar éruit an Dágha .i. go raib trí téada air, téad óir, téad airgid, ip téad iarann. Ip ar an dtéad iarann do fémntíde an Soltraige. Nac ionann rin agus a ráb go mb'íod an Soltraige go gab agus go rearb le cloirnt, reodar an dá ceann eile a fémntíde ar téaduib óir ip airgid? Ip é mo tuairim gurab é rin an trlige do ceapadar cum a cup i n-íul dúinn náir b'é an binnear an t-aon buad amáin do bí i n-a gcuid ceoil. Dá gairbe é, nó dá feirbe é an Soltraige, do buad pé ar an dá ceoil eile le méid a comácta ar anam agus ar aigne an duine. Act do ban cuid den buad rin leir na ceolta eile com mar. Ní hamáin go raib comáct ran n-geantraige cum na daoine do rpeasadh cum gáire, agus átar éiríde a cup orca, act go b'éadparde é déanam tar éir an Soltraige do cloirnt dóib ar dtúir, agus iad go dólárad, dubhónad i n-a diaid; go b'éadparde an t-uaignear agus an tuaircear éiríde ip aigne do díbir ar fá arca. Agus rólár ip lúgáir ip ruaircear a bhonnad orca arir. Agus do b'éigean don Suantraige leir an corrúige agus an g'piorúgadh aigne rin do éiumiúgadh agus do cup ar neamníd rar a b'éadparde an triotcán éiríde, an ruaimnear aigne, ip an rámcodlad cuirp do tabairt do rna daomib. Mar ip ip an orúgadh céadna do fémntíde na trí ceolta i gcomurde. .i. an Soltraige ar dtúir, annran an Geantraige agus an Suantraige mar deire.

Agus rin iud eile a ceapbaineann dúinn an f'iorúgint a bí aca ar náduir an céoil. Nuair a tornúigead ar an gceol "neamrpleadac" o'ibriúgadh do éair na ceoltóirí tamall mar o'iarraid a tuigint cionnup do b'fearr na ceolta éasraíla a bí dá gceapadh aca an f'orúgadh i dtéannta a céile, éirigean an éuar

agus an aigne tuirfead tar éir beir tamail ag éirtead
 le ceol d'aon tragar amám. I r éigean don ceoltóir
 annan acharuagad cnota do cup ar gluairead a ceoil,
 agus na ceolta éagraimla do mearcaó le céile, i dtreo
 ná tiocfaó an tuirfe rin ar a luét éirteadta. Ar
 dtúir, do bíod ceolta na rinsci cupa le céile aca i
 "Páirtica" agus i "Suite"; aét do motuigeadar i
 gcionn tamailín ná raib don fíoréangal roir curó de
 agus an curó eile. Annan do táimis né na "b'fúgaí."
 Ón laron ir ead tagann an focal "fúga" mar do
 ceapfa go bfuil curó den ceol ag eitilt roim curó eile,
 toirce go mbíonn an rreanncán céadna ceoil gá gabáil ag
 gac don ceann aca. Aét cé gur ceapadar a lán cleara
 cum an ceoil d'oibhuagad agus a déanam níor fuide,
 agus cum bpeir fuime do tarramst ó n-a luét éirteadta,
 ní raib ran "b'fúga" aét ceol d'aon tragar agus ní
 párdcaó pé na ceoltóirí féim ná na gnatdaome i ndeire
 na dála. Do cuirpíde "Preludia" i dteannta an
 "fúga," leir, agus i n-aimpír Bach (1685—) táimis
 a n-oibhuagad aradh com maic ran cum cinn nac pétoir
 é a ráhuagad, ir dóca, ar feadar a cupunnir agus a com-
 adta ar gac don trlige.

Ufár ragar eile ceoil annan—an Sonate. Do bíod
 a dó nó a trí nó a ceitpe pomnt ran Sonate—Sonate
 ceart do péir a huaglaa féim, i dtorac, agus é go mear,
 funneamail; ran dara pomnt do bíod ragar fo-Sonate,
 aét é go mall, pérd; Minuetto ir mó a bíod ran tríomad
 pomnt (aét gur cuir Beethóben Scherzo maionad);
 agus Rondó mar deire. Do bí, do ceapfa, gac don
 tragar ceoil ran "Sonate" ran d'féadfaó a beir ann.
 Má ba maic leir e, d'féadfaó an ceoltóir an "fúga"
 féim a tabairt irtead ann, agus do déanaó amlaró fo-
 uair. Aét cad pé ndear na héagraimlaéta ran? Cad
 ba gáda a leitéro d' "fuim" ceoil a ceapad? Seo mar
 a cuireann Sir Hubert Parry ríor ar an gceirt i n-a
 leadar "The Art of Music":—

"The principal allegro movement which follows
 the introduction always tends to be the most

elaborately organised of all the movements and to appeal to the intellectual side of the audience. In this the composer puts forth all his resources of development and mastery of form. . . . The position of a movement of this character fits with the requirements of an audience, for people are more capable of entering into and enjoying serious matters and subtleties of intellectual skill when their attention is fresh and unwearied.

After the intellectual came the emotional. The slow movement which follows not only serves as a marked contrast, but appeals to the opposite side of men's natures. The intellectual faculties are, comparatively speaking, allowed a rest, and all the appeal is made to sensibility of expression.

The function of the lively last movement is equally intelligible. It is usually in dance rhythm of some kind, and always more direct and free from intellectual subtleties than the other movements. It was gay, spontaneous, headlong—at once an antidote and a tonic; restoring the balance after the excitement of too much sensibility and calling into play the healthy human faculties which are associated with muscular activity. As though the composer, after putting his audience under a spell of enchantment, called them back to the realities of life by setting their limbs going."

Náç beað an ceart agann agur a fadó go miní-
 zeann fan dúinn fíorbhíis an nóra nó an "convention"
 rin a cleact na feanšaðil i dtadó cionnur ba ceart
 a sceolta do ceangal dá céile? Cad eile a bí fan
 nóf fan act fašar Sonate in embryo? Cé náç ionann
 ar fadó an t-órfužad ar ar fócruigeaðar gluaireact
 ceoil agur an t-órfužad atá fan Sonate le n-ár linn
 féin, náç fuil pé le tuisrimt agann ar go fadó lárcéart-
 na fírimne i n-a n-aisne aca, agur a leicéirde nóf a
 ceapadó i n-aon cóf? Cá bfuil an veimnužad le fašáil

Ἀγαπῶν σου τοῦς ἀνὸς ὄρεαμ εἰτε ἀν μέτω ριν πέμ ?
 Τράδτανν Πλατο ἀρ ἔεοιτα ἑάγραμῖα ἀ βί ἀνν τε n-
 λινν πέμ, ἡαν ἀμήαρ, ἀγυρ τεαρβάμεανν πέ σου τοῦς πέ
 σο μαῖτ σου τε ἡλαιορεάτ ἀιγνε ἀν ὄυμε ἀ βανν κυρ
 ἀα. Ἀτ.νὶ ἀβρῶνν πέ σο μαῖτ ἀν νόρ μαρ ἀν ρεαννόρ
 ἡαεὸλας ραν ὄα ἔλεάττω ἀς ἀορ ἔεοιτ na nἡρέαζα. Ἐ
 ἔ σο μαῖτ, ἀρ ἀ λυγεατ, ρεάτ μοῦ ἀα-ρῶν, ἀγυρ ἀ
 ἔρῆτε πέμ ἀς βανν τε ἡα ἔ μοῦ ἀα, νὶ ριορ ὄυμν σου
 τοῦγεατ ἀρ ἀν ἔρῆτε, σο ἡέρῶτιζεανν πέ τε naῦοιρ
 ἀν ἔοιτ πέμ ἀγυρ τε ἡλαιορεάτ ἀιγνε ἀν ὄυμε, ἰατ ἀ
 ἔυρ τε ἔεἰτε ἀρ ἀν ὄρῶγατ πέ τεῖτ.

Ἰρ ἡ ἡεὸλ οἰρηῖρε, τεῖρ, Ἰρ μὸ ἀ ἔυρ ἀρ ριννρεαρ
 ρπέῖρ. Ἐὰ ραν τε τοῦγρῖτ ἀρ ἀρ ἡεῖρῶεάτ ἔομ μαῖτ:
 Ἠὶ ριορ ὄυμν σου ἔερατ ἀν ὄαν ἡοῖτα ἀρ ἀν ἀμήρ-
 νυρῶε, ὄα ρεαβῶρ ἔ ἀρ ἀ μὸτ ἀμήρῶννρεάττα νό σου
 κυρεατ ριορ ἀρ ἀ βάρ ἡ ρῶα ρεανῶνῶλαῖτ, πέ μαρ
 ἀ κυρεατ ριορ ἀρ βάρ na ἡεῖρῶῖρὶ βῶ ἡὸ ἔαἰλ Ἰρ ἔἰ.
 Ἀγυρ τὰ ὄεῖμνῶγατ ἡιορ ρεαρρ, ἡὰ ἔ, τεῖρ, σου μὸ ἀν
 ρπέῖρ ἀ ἔυρεατ ἀρ ἡεὸλ na ἔρῆτε ἡὰ ἡ ἀν ἔραζῶρ
 εἰτε ἔοιτ. Ἠιορ ριορῶιγ ἀν ἔραζῶρ εἰτε ἔοιτ ὄ na
 ὄεῖτῶ; ὄο β'ἰ ἀν ἔρῆτε ἀν ἔ-ἀν ἡἔαρ ἔοιτ ἀ βῶτ
 ἀς ἀν ὄαζῶα, ἀγυρ Ἰρ ἔρῶ ἀν ἡεῖρῶ ἀ ὄεῖατῶρ πέ ἀν
 ἔοῖατ βῶ ἡὸ ἀ βὶ ἀἰγε ἀρ ἀῖμ ἀν ὄυμν ἀ ἔεραβῶνν.
 Ἀγυρ μαρ ριορῶεῖμνῶγατ, ἔὰ ρο τε ἔαβῶνν πέ ἡὸεαρ
 τεῖρ—σου ἀβ ἔ ἀν ἔρῆτε ἀν ἔ-ἀν ὄυμε ἀῖμ ὄ'ἀορ-
 ἔοιτ na ἔῖρε σο ἡβα ὄυαῖ ὄὸ "eneclan" ὄρῶζῶἰλ ἀρ
 ρον ἀν ἡοντα ἀ ὄεῖρῶῖρῶε ἀρ ἔομ μαῖτ τε ἡεῖρῶ ἀρ
 ρον na ὄιοζῶἰλα πέμ. Ἀγυρ ὄο βὶ ριν τε ρῶζῶἰλ ἀἰγε
 ἔἰα ἀα βῶ ἔρῆτε ρῶζῶ ἡὸ ἔρῆτε ἔαοῖρῶ ἔ, ἡὸ ἡαν
 ἀν βανν ἀ βεῖτ ἀἰγε τε ἡὶ ἡὰ τε ἔαοῖρεάτ.

Ἐἰμν τῶρ ἔῖρ ἔεραβῶνν ἀνοῖρ σου ρεαρρ ἀ τοῦς na
 ρεανἡαεὸἰλ ριορῶἰοῖρ ἀν ἔοιτ na ἀν ὄρεαμ εἰτε ἀρ
 ἡὸρῶομν na ἡεὸρῶα. ὄ'οἰβῶγεατῶρ ἔοἰ na ἡ-ἡῖρῶῖρὶ
 ἡβα λυγα ἀγυρ ἡὶ βῶεαρρ ἡὰ μαρ ἀ ὄ'οἰβῶγ ἀν ἔρεατ
 εἰτε ἔ, ἀγυρ ὄο τοῦγεατῶρ ἡὶ βῶεαρρ na μαρ ἀ τοῦς ἀν
 ὄρεαμ εἰτε ἔ ἔομνυρ βῶ ἔερατ ριν ὄο ὄεῖρῶ. Ἠὰ βὶ
 ἀν τοῦγρῖτ ριν ἀγυρ ἀν ἔοῖατ ριν ἀς na ρεανἡαεὸἰλ,
 ἡὶ ρυῖρῶρ ἡὸ σο ἡβεατ ἀν ἔοῖατ ἀγυρ ἀν τοῦγρῖτ

céadna a gann i nÉirinn in diu. Sin é an fáct go ndubairt
 i dtorad go bfuilimid a gann an iomaid rpeire san
 amhánuideat fé látair. Má'r áil linn ceol Saeólae
 nuaddeanta do ceapad i gcóir na haimprie reo níor
 níor dúinn an tuigint céadna a beit a gann ar oibruisad
 a gann ar náduir an ceoil a gann a bí a gann na sean Saeóil.
 Cionnur a deánfar rin, cionnur a ceapfar ceol Saeólae
 do réir nóanna na haimprie reo, gan fíorfeol a beit
 a gann ar gac don ruo a bameann le curraí ceoil, leir
 an "technique" go háirte? Nilimid a gann tabairt a gann
 do ceol an "pianoforte" ná do ceol "symphonique"
 fé látair; do ceapá ó n-ár gcuirmeadaib ceoil, ó
 comórtairib an Oirleadair féin nárb fíu píora ceoil
 nuaddeanta a beit a gann. Tugtar duaireanna ar gac
 don tra gann oibre nuaddearta i roinn na rpeibneodaeata,
 tugtar duaireanna eile i gcóir labairt na Saeóilge, i
 i gcóir rmgce, i gcóir eolair ar feandár na hÉiréann,
 i gcóir rpeadairaeata, rpealuideaeata ghl., i gcóir gac
 don tra gann gléara ceoil, beagnaé, do feinnt a gann amám
 an éruit a gann ann in diu, .i. an piano; a gann ní tugtar don
 duair don té a ceapad píora ceoil Saeólaig dúinn.
 Nae a gann an rpeul é rin? Nae mitio dúinn rpeadant
 éirge? An dóig le munnair na hÉiréann ná fuil i
 rpeandaeol ár rinnreap a gann amám amhánuideat ir
 píobairaeat? Deirimpie gur dúinn-ne, oigri na ndaome
 a éirge náduir an ceoil níor rpear 'ná don rpeam eile
 ar mórróinn na hÉóirpa—gur dúinn-ne ir ceart a gann
 ir dual an ceol ir uairle a gann ir maoróa i mearc ceolta
 na hÉóirpa do ceapad a gann do cumad, ir cuma cia a gann
 i gcóir gataina nó oirnéire a gann amám leanaíamnt
 go díir don bfeorfean-nór rin a tagann éirge le fíor-
 beannaat ár rinnreap a gann fíorruan a rmaomte a gann
 a gann a gann. Ir buame rpeit ná glór na n-éan a gann
 an rpeanfocal. An bfuil don ruo ar eolair a gann a gann
 níor buame 'ná rpeantreite a gann rpeannadúir an Saeóil?

CRAIFINE.

MO MÓIÚ.

Beirim mo móro go deó beir tóilir
Dom tírín áluinn ó ;
Iy go ndéanfao mearc Saedai lem fé mo díceall
Dom tírín áluinn ó ;
Molfao go háro a cáil de fíor,
Iy díre go bráct beiró ghráó im éiríde,
Ní eirteócao le các ag cáine corúc'
Mo tírín áluinn ó.

Shiomartha ár dtreón féin bfuó tá rinte
Im tírín áluinn ó,
Deiró agam dom feólaó im fúo lem linn-re
Im tírín áluinn ó ;
Ar dtéansa, ár gceól, ár nóra féin,
Deiró agam lem ló gan só, fé héim,
Agur fearócao an fúo lá cómraic déin,
Im tírín áluinn ó.

LEANAIMÍS RIAN ÁR LAOC GO DEÓ,

“ fonn “ Leather away the Wattle O.”

Tá anaíleó in éirimn
D' iarrtaró Saedai do cup ar fán,
Tá an namaro ag ceapao éitead
Cun rinne caoócaó mar ba ghráct ;
Tá corp le labairt na Saeduilge,
Tá luét Sinn féin á parde tap tumn.
Agur rpphallairíní bhréana
Ag Salluib ann ag léiriuáó dlige.
Aét corúce Saedil
Don Sall ní géillfe,
Iy uairle Saedil ná Sall go móir,
Iy beirimíó móro dá céile
Go leanfaim rian ár laoc go deó.

Δγαμ-ρα τὰ ἀποδόεα
 Δρ clanna óγα Imr fáil,
 Τὰ ppioraio póbreáδ 'r eólar,
 'S mipeaeé móp aca gan pceát;
 Δγυρ ní har loig déarica
 Δp namatodib Gaedal a bío don tpiát,
 Δét i mbun a ngnóta péimíó,
 'S á n-ullmugaó péim cum beit neamrpleádaé.
 Map coróce Gaedil
 Don Gall ní géillpe
 Ip uairle Gaedil ná Gall go móp,
 Ip beirimíó móro dá céile,
 Go leanpam mian ár laoc go deó.

An meáctaeé bí paeó tpeímpe
 Δδ baint dáp péim i bpeap do cac
 Nil a mian anoir m donball,
 Δét a malairt pceíl ar paeó 'na háit;
 Go bpuigeam aríp ár paoirpe,
 Den éat ní pcpiocpaimíó go bpiát;
 Τά tpiáin 'n-ár tpeioide don dooirpe,
 'S beíó go oti go bpuigmíó báp.

 Le congnaim Dé,
 'S cabair a céile,
 Duácpaimíó gan baogal pa gnó,
 Δγυρ éipimíó 'n-ár ló-na
 Áp Róipín Gaedilac péim pí copóimn.

TEACTAIREAÉT CUGAT.

Teactaireaeééé cugat a éapa éim,
 Annro pé élúoac geobair-pe,
 Ó damgean dubac i tcaetar búir,
 Δét nil mianac dubac im pceól duit.

Beapc tá im pceál, ip tpiáó gan élaon,
 'S píómiam céao gealpós duit,
 Sonaeé paozail meapc toza na nGaedal,
 'S cantam éan it éómzari.

Ξαέ ποκαλ περιόβαιμ εϋζατ, Ξηάδ' ανν βιονν,
 1 μβάρη μο βινν βιονν τεόδαρ,
 Μαρ αν πεανη μοτνιζεανν μαρ τέιζεανν όμ εριόδε
 Ούτραάτ οίλεαρ οόιθ-ριν.

Λέις όρ άπο ονιτ πέιν αν οάν
 Ξο μοτνιζήη Ξηάδ' ας ζλναιρεάτ
 Ό βυη ζο βάρη οοτ ρναά' ζο ράμ,
 Σ ότ ραοζαλ ζαέ εηάδ' ά ρναζαό.

Σιν τεαάτναιρεάτ εϋζατ, α βεαν ηαιτ λιμ,
 Ανηρο πέτ ρύιλ ιμ οάνιν ;
 Τεαάτναιρεάτ εϋζατ, μο Ξηάδ' οαν μάν,
 Ιε εϋρ ανονη ταρ ράιτε.

βεανννιζιμσε ονιτ α βλάιτ.

Δοιθιμν λιμ αν βλάτ
 Δη μο ελάρ ιμ αιε,
 Ξαέ βλάιρε οε ζο βρεάς,
 Αν τάρομαε πέιν οο ηαιρις.

Βεανννιζιμ-ρε ονιτ α βλάιτ,
 Ράιτε ρόματ ιρ οαάο ;
 Οο ζλαρ, οο βνιθε, οο οάν,
 Ιρ άλιμνν λιμ μαρ οαάα.

Ιρ υμάλ, ιρ εηεαρτα, οβάρ
 Αν βλάιτιν βεαζ ρο ταμάλ :
 Ξο ηίρεαλ βί ζαν εάλ,
 Ρεαό τράτα δη αν οταλαη.
 Βεανννιζιμ, ηηλ.

Ἐπιαν ἱρ ἡαοῦ ποῦλά
 Ἐυγαῶ ἡράῶ ὄο, ἱρ ceanap,
 ἱρτ οἰῶεε coῦλα ἡάμ
 Δρ an mblát po ἔαγαῶ.
 Beannuigim ἡη.

Ἐάμἱς ῥεέμἱ ῥα blát,
 Ὅο ῥεῖρ map ὀ'ῥάρ ἱρ neapcuis,
 Δn ἡlap, an buῖde, an bán,
 Ὀἱ ἔap báῥἱ ann ὀαιῖτε.
 Beannuigim, ἡη.

Δn éumáir ἱρ ἡile bán,
 Δn buῖde ma láp τά breacta,
 'S ἱoir an buῖde ἱρ an bán
 Τά breágaronapc ἡleoiῖte ἡlap ann.
 Beannuigim, ἡη.

Capa ὄom époidε mo blát
 Δnῥo Δp élár im aice
 'S ἡealláim ó époidε mo ἡράῶ
 Ὅon bán, ὄon buῖde ἱρ ὄon ἡlap ran.
 Beannuigim-pe ἡη.

Δ LEABAIRÍN ÉAOIL.

Δ leabairín éaoil ῥec élúῖac,
 Mo ῥeéilín ῥepiobaim le ὀúῖpact
 Le ὀἱῖte epoidε ὄon cúilῥionn
 Ὅúἱῖἱ ἱonnam ἡράῶ.

Mo ἡράῶ, mo blát, mo ῥóῖr ἱ,
 Mo ἡράῶ ἡan éáim, mo ῥῥóἱῖἱn,
 Map ῥáméῥuit ῥáῖῖte Δ beóilín,
 Im éluar-pe ἡac ῥῥát.

Cuir t*o* i*n* iúil a *ó*áinín
 Mar cuirfear tú ar páir t*o*,
 'S le fearc gac lúb gur t*á*tar,
 I*r* t*á*tar i*m* éiríde.

Nuair bea*d* ar fán óm g*h*rá*ó*-ra,
 'S tu*r*a ar é*l*ár 'n-a r*á*ru*r*,
 Ná leis a g*h*rá*ó* ar fán uaim,
 A *ó*áinín an é*o*il.

SLÓIRE DUINE COMRIAR SLAN.

Slóire *ó*uine comriar slan,
 Dó tu*g*ann nea*r*c i*r* éiríde r*l*án,
 Cóinuirídean t*á*tar fé n-a *ó*ion,
 A comriar má bíonn gan r*m*ál.

Nuair t*á*gann air pian nó é*r*á*ó*,
 Ní g*h*níonn gearán leis an r*á*o*g*al;
 Leanann dá é*u*ir*á* go r*á*m,
 Bíonn leigear 'n-a lár, t*r*í cóma*á*ct *ó*é.

An *ó*uine gan comriar slan,
 Duairc i*r* e*á*gal air i*r* g*h*ná*t*;
 T*r*á*t* ceap*t*ar é beit fé ma*t*,
 Bíonn 'na éiríde an calc, á é*r*á*ó*.

Na tabair do b*r*eit do r*e*ir cló,
 Bíonn lob*á*ó ra b*r*eóil dá f*e*ab*á*r blá*t*;
 I*r* gearr f*e*ar*u*igean b*r*eit an t*r*á*o*gail,
 Á*á*ct f*e*ar*ó*ca*í*ó b*r*eit *ó*é go b*r*á*t*.

[F*e*ác a*í*t*r*ur ar X*r*ic. leab*á*r II. Caib. VI].

ÉIRIS GO TAPAIÓ.

Fonn "An Sioda t'á at Vallait."

Téannair go tapair a Saeóala don baile
 Mar a luigeann i moct maibh ar Róirín
 So n-immream go mear di tar cúirí na reácta
 So tabairfáid ceas reáta dá cóirclainn
 Ó tá sí le fada tinn cráirte ar an leabair
 Trí díct ir trí earba a cómaácta
 Aet téannair ir canair in éimfeáct liom panna
 A tiubairfáid di anam ir nóbríct.

Ó éirís go tapair
 A Róirín det leabair
 Tá an srian geal as rcaipe do néallta
 Tá veimniugáid sup sáirio
 So bpeiceam ar namair
 Á puasáirct ó talam na héireann.

A Róirín éaoin énearta cuir do lámá geala in glacaib
 'S do feanaáeann leas ar mo bpiáirio-re
 Corruis do teangá ic béal bí go balb
 'S veimnis dúinn fearra náct tlat tu.
 Ár raotár-na beannuis ir éiréócaró go geal linn
 Tá dócar i bpeairáib na beáirnan
 So bpeicfáir fé éannur san beann ar na Sallaib
 Ár bpeir féin go neartáir in áct Cliact.
 Éirís go tapair, 7rl.

Óir teip ar na Sallaib do élan-pa do mealláid
 'San aimpri éuaró tarann, le bpeáiráib
 'S óir teip orá teangá do élanne ba blarta
 Do múcáid fé éairnáib véairta
 Cao fáct go mbeam fáiteac go mbuaróiréad na Sacram
 Cao fáct go mbead eagal ar Saeólaib
 Ó, múrcail go tapair do mírneaá, ir labair,
 O'r fada linn balb do béal-pa.
 Éirís, 7rl

“ Céad fáilte dom baile, céad fáilte agus dácao
 Céad fáilte let teachtairéact cuḡampa
 Mo énáma bí go crapta táro lútmair cum peata
 Tá lionntaact im teangam ba fúigte
 Tá fúinneam im ballaib mar bíod agus ceana
 Sul ar bamead díom realb im dútaig
 Deir buad agus beannaact, ir beódaact dam do panna ”
 Arpa Róirín dom freasairt go fiúnta.

Agus d'éirig dá leabair
 'S tús dam a beannaact
 An bean ran gur amm di Róirín ;
 Fairt raoḡail cúice ir beata,
 Fé pláinte go mairt,
 'S rán agus rcaipe ar a nómaduib !

Peadar Ó hAnnpácaim do ceap na ré hianpácaí
 im tuar a buair an céad tuair ra bpiréaact.

SCÉAL LUAM NA CÁRCA.

Domnall na Cárcá cct.

Scéal luam na Cárcá go deó beir tráct air
 Nuair éirid na ráirfir go cróda tréan,
 'N-agaib namad go dána d'fonn raoirre tárlam
 Ir beir gan rpleadócar 'n-a dtír ceart féim.
 Sé lá na reactmame 'n-agaib camtaí Sarana
 Go dílir fearadar gan rtao gan rtaon.
 Do réir mar méartaí díob ir leóir a leagadar
 Ir go mbuair Dia fearca le búir láim Sinn féim.

Dá lionmair plóigte 'r a ngunnaí móra
 As taoirig Seóirre agus toḡad sac gléir,
 Níor d'adcomóirtar iad rúo i scómlann
 le buidín na fóula i scat ná i ngléic.

Μαρ μβεαδ' αν θεαρμαδ' το ράινις εατορτα
 Βί έιρε αρ λαπαδ' αζαμν ο ταοθ' ζο ταοθ'
 Ιρ θειρεαδ' θεαρβτα λε ρέιμ αν τζαραναις
 Ι οτιρ να θανθαν ρον ρuar Sinn fém.

Ιρ μό ιαρμαατ' έρεανμαρ ευζ Clann na ηέιρεανν
 Α οτιρ α ραομαδ' ο ζαλιρρριοτ' ελαον.
 Νιορ ράρμυις έιμνε λε ρεαδαρ α οτρείτε
 Αν θυιδεαν ρο ιρ θερόναιζε το έποιο ζο ηέαζ.
 Νί φυιλ τρμάετ ι ρεανέαρ αν τομαιν' οά φαίρρμγε
 Αρ θυιδθμ βα ρεαρμμάιζε 'ρ βα ζλαιμε μέιμν :
 Αν μέρο ριν ο' αομυις α ναμάιθ' cé ταρειρνεαδ'
 Δετ ναρ α'μαίτ' αα 'ρέ τυιλλ Sinn fém.

Το έποιο να μνά λεό ζο ερπορθμαίλ' αλμν
 Ιρ ρεαρμαίμ' λάμν' λεό ι μβεαρμα αν θαοζαίλ',
 'S το έρεοιρ α ηζάρθαί ζο ρερόμεαμάιλ' ράρζλιε
 Μαρ έαοιρις τάβαετμαρ ι ζεατ' να Τραε.
 Νό μάταρ μίλεαδ'τα αν ζ'ρεαζαίς ροιμεαντα
 Δουθαίρτ' ζαν ριλλ' υιρτί ζαν θυαίθ' νό αν τ-έαζ.
 Δετ θί ρεαρ ιρ ρίεε αζ αν ναμάιθ' 'η-αζαίθ' αν θυιμε αα
 Δετ θερό λά ειλε αζαμν 'ρ αν θυαίθ' Sinn fém.

Μά έειρ αν θυαίθ' ορτα μόρ έειρ αν υαιρλεαετ'
 'Η-α ζερπορθε ζλαν υαιθρεαδ' ζαν έορ ζαν ελαον,
 Δετ ροεαιρ ρτουαθ'α 'ραν θάρ' οά λυαδ' λεο
 'S νιορ λαρ α ηζρμααθ'αμνα λε ρεατ' ρα τραιοζαλ.
 Ιρ λέιρ μαρ τυιζιμίθ' ζαε θρμαον' οάρ ρίλεαδαρ
 Ζο ραζαίθ' έυμ ρυιμε' ούμν' ορ κομαίρ' ιίλιε' Οέ,
 'S ζυρ ραοιρρε τυιλλεαδαρ' οά οτιρ ζλαρ ροιλιθρ
 Ιρ' οαοιρρμαετ' μίλλεαδαρ' λε κομαετ' Sinn fém.

Νυαιρ ζαθαδ' αρ' οταοιρις ιρ θεαζ' μαρ ρίλεαδ'
 Α λειτέρο' ο'ίρρριετ' ι ζελορ' τον τραιοζαλ
 Ζο ηόεανραιοίρ' ρύθ' αρ' έιζρε' 'ρ ραοίτε
 Οα' λέιζεαντα' λιόμτα' αρ' ρλιόετ' να ηζαεθαλ.

nár mór an gairce dóib 'r a noiom le falla aca
 Na piléirí á rcealladh leo áct cinnce an rceal
 An mlaighean beannuighe bí ann rúo' n-a fearam leo
 I r feol a n-anamna dá háruir féin.

ní fuil tír 'ran eóruir bí ríor le róirneart
 Fé d'aoirre as seócais ir impri clon,
 Ná fuil as tósaime a gcinn go módmhac
 Ófonn raoirre ir leorídeart a d'fagáil dóib féin,
 Tá Wilson ceannarac as cur comgeall ceangailta
 I bferóm ar ceamalaig bí as creadadh an traogail.
 I r bnaðgail rmaçtaite ar sac fealltóir cealzac
 I r é focal fairre anoir an domáin Sinn féin.

TEACT NA nGAEÓAL.

Domnall na Cársa no éan.

Fonn : Síle ní Gáorma.

Do éruighe Dia glóimhar an mórmhuir mórtimceall
 Do mair na fócla go leópleathan díonmhar
 'Á deigil ón roinn eóruir mar comartha ceart cinnce
 Sur cumadh gan só i d'áiteóirí na tíre,
 Nuair éruighe Dia an mair glar foilbhí rair
 Do ceap sé mar mead d'fuirceann na nGaeóal
 Do éruir ar bárr tuinne ón oirtear gan baogal
 'S gan dearmad rtiúruighe a gcúrra ra tpeó ro
 I r tuz dóib fealbúrac le hugdarár comácta.

Do b'fairing do b'áluinn ba bláimhar a coilte,
 Do b'uirglar a bánta ir a máige maire míne,
 A haibne ró-áilne le fáhar as gíoglaó,
 'S a rleibhte cinnárda bí bláit cumra mírle.
 Bí biaó agus beata ir sac earradh le fagáil
 De focar a tailim gan earbair don táim,
 'Sur raotar na mbeada 'n-a rraçair gan cáim.
 An ríadpoc go buacaé bí rruadhbeannaib módmhac,
 An míol mairge go luaimneac ir uail con 'n-a deóir
 ran.

Do máireadair Saeóil ann feadh céadta ir na mílte
 So ronarae réanmar fá ghéin síl na raoirre ;
 San cumangtar ó éinne san géibinn ná daoirre
 Aet ag boirrad i n-aghaid an lae ir a gcéim dul i n-doirre
 Fá maagaltdóiri clirte nár mírre a dtreóir
 'S na dlishte ba círte ba éotrúime cóir
 Ba taca don luige ir míllfeadh éagsóir
 An las ir an láirir comdaraeac díir
 Comtugta compháirteac cum lán lear' a dtíre.

• Níor máir inra traogal uile aentreib do b'árra
 Com mínište éirimeamail léigeannta neamhrleatac leó
 A tuet ealaodan ir céirre ir a ré rim ba tábaeacmair
 Ceól binn ar téadair ir léircearaó dánta
 D'éir teaeac do naoim páirais le gnárta an tsuibrcéil
 Nó fealaó 'n-a deádar rim ba fárríor don traogal
 So maib páirtar láirreac i gclár luige na naoim
 Le diaóar, le foğluim, le ceannra ir deagmagaíta
 'N-a cealla bairannraeac ir cantairaeac diaóa.

'N-a diaó ran ón b'fóla i nglóir ainm íora
 Tríall teaeacairí eíóda tar móimuir so tíoréa
 Dí rúóte in aineólar pí ceobrat na horóce
 Le folur na glóire an Suibrcéil do éraobrcáoileac
 An éríortuiraeac do leatadar fairring i gcéim
 'S na mílte do tarraingead tarair cum Dé
 Tá naoimtaeac a mbeata inra rtaréa le léigead
 Ní fuil coláirte 'ran éórair san leórcuir dá raotar
 Ir teartar na fóla san teóra tar don tír.

Domnall Ó Concubair i gcuilinn Uí Éaoim do
 buair an dara duair leir an dá iarraeac ran tuar.

PB
1201
G3
v.1

Gaethe gréine

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
